# GOETHE

## Faust

★ ★

145

BIBLIOTECA
PENTRU TOȚI

# JOHANN WOLFGANG GOETHE

# Faust

TRAGEDIE



1962

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Traducere de *Lucian Blaga*

# PARTEA A DOUA A TRAGEDIEI

În cinci acte

# ACTUL I

P e i s a j   d u l c e.

*F a u s t, întins pe glia cu flori, obosit, se frămîntă căutînd somnul.*
*Amurg.*
*S p i r i t e, grațioase mici făpturi, plutesc în preajmă.*

ARIEL
*(cîntă însoțit de harfe eoliene)*

Ploi de flori, căzînd mereu,
Pentru fire sînt îndemn,
Binecuvîntarea verde
Pămîntenilor e semn.
Ielele, mărunte-mari,
Vin s-ajute cu măsură;
De-un nenorocit se-ndură,
Fie sfînt el, fie rău.

Voi, iele, ce pluțiți aeriene,
În nobil chip să v-arătați,
Să-i domoliți crîncene chinuri,
Săgețile mustrării să le depărtați,
Purificați-l de trăirile amare. —
Răstimpuri în a nopții așteptare —

Sînt patru[1]: să le umpleţi prieteneşte!
Să-i puneţi capul mai întîi pe iarbă,
Să mi-l scăldaţi în rouă din a Lethei[2] revărsare
Ca, întremat de cufundare şi uitare,
În pragul zilei să se simtă
Înviorat la-ncheieturi şi-n mădulare.
Îndepliniţi pe rînd şi cu luare aminte
A ielelor cea mai frumoasă datorie.
Redaţi-l sănătos luminii sfinte!

COR

*(glasuri, cînd singure, cînd cîte două, cînd mai multe, alternînd)*

Amurgirea blîndă, lină,
Cîntă-n aer ca pe strună.
Dulci miresme, văl de neguri
Într-o rarişte s-adună.
A truditului vedere
Poarta zilei şi-o închide.
Poarta păcii-n dulce murmur
Inimii i se deschide.

Noaptea ştie să coboare.
Stea, de stea prin fir se leagă.
Mari lumini, scîntei mărunte
Izbutesc să se aleagă,

---

[1] Cele patru răstimpuri ale nopţii corespund împărţirii date de romani timpului nocturn: cele patru vigilii (sau străji, din lat. *vigilia-ae* = veghe).

[2] Lethe—în mitologia greacă, rîu în Hades, din care sufletele morţilor beau „uitarea".

Se-oglindesc adînc în lacuri
Şi lucesc în noaptea clară.
Luna o pecete pune
Pe odihna ca de ceară.

Ceasuri trec, pierind ca anii,
Şi se sting dureri, norocuri.
Te vei întrema de-acuma.
Aibi încredere-n sorocuri.
Văile sînt verzi, copacii
Dau pentru umbrire boltă.
Holda-n valuri mari de aur
Unduieşte spre recoltă.

Ca să-ţi împlineşti dorinţe,
Uită-te la cea lucire!
Somnul e veşmînt, aruncă-l,
Că ţi-e piedică la fire.
N-amîna, să te încumeţi,
Cînd cei mulţi stau cu sfială.
Cel ales, de se pricepe,
Poate totul cu-ndrăzneală.

*(Un zgomot asurzitor, însoţit de tunete, vesteşte apropierea Soarelui.)*

ARIEL

Auziţi! Hore[1]-n furtună!
Pentru-auzul unor duhuri

[1] Horele—în mitologia greacă, zeiţele care deschid şi închid porţile cerului cînd Apolo îşi începe cutreierul ceresc, în carul său solar.

Noua zi sunînd, se naşte.
Porţi trosnesc, şi prin văzduhuri
Roţile lui Phoebus[1], raze.
Vine-n tunete lumina,
Cu ce bucium, larmă multă!
Ceea ce nu se aude
Numai greu urechea-ascultă.
Vă ascundeţi! Prin coroane
Şi prin flori v-adăpostiţi!
Tunetul luminii, zilei,
De v-ajunge, asurziţi!

FAUST

Înviorate bat ale vieţii pulsuri,
Crepusculul eteric să-l salute.
Statornic tu mi-ai fost, pămînt, în noapte,
Cînd toate le-am crezut pierdute.
Noi bucurii îmi dai, tu proaspătă prezenţă,
Şi-o hotărîre îmi stîrneşti în suflet
De-a năzui mereu spre o supremă existenţă.
În lume zorile-s deschise,
Din mii de guri răsună viaţa în pădure,
Se mai zăresc în vale neguri sure,
Dar cerul clar descinde în abise.
Şi crengi şi ramuri se ridică-nrourate
Din adîncime, unde aplecate adormiră.
Culori se lămuresc pe-acele prunduri,

[1] Phoebus — alt nume al lui Apolo, zeul luminii.

Unde frunziş şi floare perlele-şi prefiră.
În paradis se schimbă prejmetele[1] toate!

Priveşte-n sus! Giganticele piscuri
Vestesc acum sărbătoreasca oră.
Le este-ngăduit de timpuriu să guste
Lumina veşnică, ce-apoi la noi coboară.
Acuma luncilor, din plaiuri unduinde,
O strălucire nouă li se dăruieşte.
Treptat, în jos, lumina izbîndeşte şi se-ntinde.
Ea vine-n faţă! Dar deodat'
Străfulgerat în ochi ca de-o durere,
Sînt nevoit să mă întorc, orbit.

Aşa se-ntîmplă, cînd nădejdea
Cu cea mai'naltă din dorinţi se înfrăţeşte
Şi porţi de împlinire se deschid.
Din obîrşii prisos de flăcări se revarsă,
Şi uluiţi noi stăm cu uitătura arsă.
Voiam făclia vieţii s-o aprindem.
Şi ne cuprinde ocean de foc! Ce foc!
Iubire e sau ură? Arzător e nimbul,
Dureri şi bucurie dîndu-ne cu schimbul.
Şi iarăşi spre pămînt privim,
În văluri de-apărare ne-nvălim.

Rămîne astfel soarele în spate!
Cascada apei, ropotind pe stînci, în vuiet:

---

[1] *Prejmet* — împrejurime.

La ea mă uit, şi creşte încîntarea.
Căzînd, ea se resfiră-n alte
Mii de căderi, şi-n mii de jgheaburi se desparte,
Cu spume înecînd, c-un clocot, steiul,
Şi aburi înălţînd în zarea
De stînci închisă. Din furtuna-aceasta
Cît de măreţ răsare
În schimbăcioasa lui durată curcubeul,
Cînd închegat, cînd şters, pe creasta
Aeriană, 'mprăştiind de sus fiorii de răcoare.
El oglindeşte omeneasca străduinţă.
Tu cugetă şi vei pricepe mai de-aproape
Cum a vieţii tainică fiinţă
O prindem în răsfrîngerile colorate.

Palatul imperial. Sala tronului.

*Consiliul de stat în aşteptarea împăratului. Trompete.*

*Servitorime de curte, de tot soiul, apare în îmbrăcăminte strălucită. **Împăratul** ajunge la tron. De-a dreapta sa, **Astrologul**.*

ÎMPĂRATUL

Salut pe dragii mei!
Fideli venirăţi, toţi ca unul.
De-a dreapta mea e înţeleptul.
Dar unde a rămas nebunul?

În urma ta, ţinîndu-se de trenă,
Pe trepte-n jos s-a răsturnat.
A fost îndepărtat grăsunul.
Căzuse mort sau numai beat?

AL DOILEA BOIER

Numaidecît în locul lui
Degrabă altul se-mbulzeşte.
E minunat înzorzonat,
Caraghios, că te uimeşte.
Cu alebardele[1] în cruce
Pe-o treaptă paza îl opri,
Dar iată-l, îndrăzneţul e aci.

MEFISTOFEL
*(îngenunchind lîngă tron)*

Ce-i nedorit, oricînd binevenit?
Ce e poftit, dar veşnic alungat?
Ce e luat mereu sub scut,
Dar totdeauna osîndit şi înjurat?
Pe cine nu ai voie a-l chema?
Ce nume e iubit în preajma ta?
Cine s-apropie de tronul tău?
Cine se surghiuneşte singur ca un rău?

---

[1] *Halebardă* — armă medievală în formă de suliţă, cu mîner lung de lemn şi cu vîrful de fier, prevăzut într-o parte cu un tăiş în formă de bardă, iar în cealaltă, cu unul în formă de cîrlig.

ÎMPĂRATUL

Deocamdată mai puţină vorbă!
Cimiliturile n-au loc aci.
Ghicitu-i treaba altor domni.
Tu să dezlegi! Aceasta aş pofti.
Bufonul meu se duse, cred, tare departe.
Ia locul lui, aicea mai deoparte.

*(Mefistofel, urcă şi se apropie de-a stînga.)*

MURMURUL MULŢIMII

Un nou nebun — Şi noi necazuri —
Cum a intrat? — De unde vine? —
Cel vechi căzu — Era o bute —
Acesta ca un ţîr se ţine.

ÎMPĂRATUL

Şi astfel dragii mei în sala mare
Bineveniţi să-mi fiţi de pretutindeni!
Vă adunaţi sub stele priincioase.
Noroc ne este scris şi bunăstare.
Dar spuneţi-mi, de ce-n aceste zile,
Cînd toţi de griji ne lepădăm,
Cînd toţi poftim plăceri frumoase
Şi măştile petrecerii purtăm,
De ce ne-am chinui la sfaturi?
Acuma, dacă vreţi, pe faţă şi pe laturi,
Dezbate-vom împrejurările şi anii.

# CANCELARUL[1]

Virtutea cea mai mare e un nimb
Împărătesc. El singur, împăratul,
O pune cu izbîndă în lucrare.
Dreptatea! Ceea ce s-au prins cu toţii a iubi,
Ce toţi doresc şi cer, dreptatea, numai el
Norodului o poate-mpărtăşi.
Dar vai! Ce foloseşte spiritului mintea,
Şi inimii ce-i foloseşte bunătatea,
Cînd febră ca de hăuri
Se-ntinde furibundă-n ţară
Şi răul dogorind cloceşte răuri!
Din locul ăsta'nalt privind
În larga-mpărăţie, totul pare ca un vis,
În care strîmbătatea creşte după plac,
Nelegiuiri în pravili se prefac
Şi-o lume a erorii se desfăşură deschis.

Cutare fură turme, cutare o femeie,
Potire, cruci şi candelabre din altare,
Mîndrindu-se cu-aceasta fiecare,
Cînd scapă neatins, cu pielea-ntreagă.
Se îmbulzeşte pîra la judeţ,
Judecătorul stă pe puf, măreţ.
Şi-n vuiet, în răstimp, răscoala creşte tot mai mare.
Ruşinea, crima, poate s-o aleagă
Cel ce se sprijină pe vinovaţi părtaşi,

---

[1] *Cancelar* — preşedinte al Consiliului de Miniştri în Germania şi Austria.

Căci vinovată e găsită
Doar nevinovăţia, ce se apără stîngaci.
O lume cade astfel în fărîme,
Nimic din toate nu rămîne.
Şi cum s-ar dezvolta acum
În noi un simţ spre bunul drum?
Şi chiar un om adesea bine îndrumat
Se-nclină pîn' la urmă şi ia mită.
Un jude, ce în stare nu-i a pedepsi,
Răufăcător devine însuşi într-o zi.
Am zugrăvit în negru totul,
Deşi aş prefera icoana înflorită.

*(Pauză.)*

Măsuri şi hotărîri vor trebui luate.
Cînd toţi se surpă, toţi îndură,
Ameninţată-i chiar şi sacra maiestate.

MARELE SPĂTAR

Turbat tumult cunoaşte timpul.
Izbeşte fiecare, fiecare e izbit.
Nici o comandă nu-nspăimîntă.
Stă cetăţeanul după zid,
Şi cavaleru-n cuib de stîncă.
S-au juruit cu toţii să ne-o facă de istov.
Iar mercenarii — ce să zic —
Cu nerăbdare-şi cere solda fiecare.
De nu le-am fi datornici cu nimic,
Ne-ar părăsi, fugind cu totul.
Cel ce oprelişte ar da,
Un cuib de viespi ar tulbura.

Împărăţia, ce era de apărat,
Stă pustiită-n lung şi-n lat.
Şi jaful umblă; n-are pace.
Pierdută-i lumea, jumătate.
Mai sînt şi dincolo regate.
Dar nici un rege griji nu-şi face.

VISTIERNICUL

Să te mai bizui pe ţinuturi aliate?
Subsidiile, făgăduite prieteneşte,
Secat-au precum apa-n ţevi.
Şi-apoi, Stăpîne-n cele state
A încăput domnia pe ce mîni?
Unde priveşti, un nou stăpîn gospodăreşte.
Respiră neatîrnarea-n piepturi
Şi pretutindeni ce isprăvi!
Am risipit atîtea drepturi
Că nu ne-a mai rămas nici unul.
Iar pe partide, doar nebunul
Temei mai pune-n zilele de azi.
Oricît ar cultiva slăvirea, hula,
Nepăsătoare sînt iubirea, ura.
Şi gibelinii[1] ca şi guelfii[2], altă dată fără tihnă,
Acum se-ascund, dorind odihnă.
Vecinului cine-i ajută la necaz?
De lucru are fiecare pentru sine.

---

[1] *Gibelinii* — partizanii împăratului german în Italia mai ales sub domnia Hohenstaufenilor (secolele al XII-lea şi al XIII-lea).

[2] *Guelfii* — duşmanii împăratului, adepţii papii.

Izvoarele de aur sînt închise bine.
Mai scurmă fiecare şi adună-n poale,
Dar ale noastre vistierii sînt goale.

MAREŞALUL PALATULUI[1]

Ce nenoroc mă paşte şi pe mine!
Vai, zilnic ni se cer economii,
Cînd tot mai multe cheltuieli avem în fiecare zi,
Şi-o grijă zilnic calea îmi aţine.
Nu sufăr încă bucătarii de vreo lipsă:
Mistreţii, cerbii, iepuri, căprioare,
Găini şi gîşte, raţe, prepeliţe,
Şi rente în natură, ce e drept mai rare,
Curg totuşi. Lipsa e la vin.
Se-ngrămădeau cîndva în pivniţi
Podgoriile-n buţi şi anii cei mai buni.
Azi strop n-a mai rămas din fostul plin.
Boierii mari sting buţile nebuni.
Şi-acum oraşul din depozit vinde
Cu cupa şi cu oala, după cum se prinde.
Sînt nevoit şi eu să cumpăr, să plătesc.
N-o să mă cruţe cămătarul.
El dinainte ia dobînda din venite,
Ani tot mai mulţi el dinainte îi înghite.
Şi porcii nu se mai îngraşă,
Sînt zălogite perne, faşă,
Iară pe masă vine pîne
Ce nu se coace decît mîne.

[1] *Mareşalul palatului* — administrator al unui palat regal sau imperial.

ÎMPĂRATUL
*(după oarecare gîndire, către Mefistofel)*

Despre nevoi ne cîntă struna.
Adaugi la toate încă una?

MEFISTOFEL

Eu? Nicidecum! Cînd soarta mă învredniceşte
Pe tine să te văd şi pe ai tăi
Şi-atîta strălucire?! — Poate să lipsească
Încrederea acolo, unde maiestatea porunceşte,
Împrăştiind puterea celor răi,
Şi unde vrerea bună sprijinită e de iscusinţă?
Unde la îndemînă e atîta sîrguinţă?
Cine-ar putea nenorocire şi-ntuneric să stîrnească
Unde asemeni stele strălucesc cu-ngăduinţă?

MURMURUL MULŢIMII

E un nerod — dar se pricepe.
Se linguşeşte — cît e vreme.
E sigur că aduce şi proiecte —
Ascunde multe — nu se teme.

MEFISTOFEL

În lume unde nu e lipsă de ceva?
Lipseşte pretutindeni, una alta, iar aici
Lipseşte banul. Nu-l poţi scoate din podea.
Cu iscusinţă însă din adîncuri îl ridici.
În vîna munţilor şi prin firidele de ziduri
E aur berechet, cu zimţi şi fără zimţi,
Şi de-ntrebaţi: cine-l aduce la lumină,

Afla-veţi de la mine ştire;
Iată răspund, căci este unul,
Bărbat întreg printre cuminţi,
Om năzdrăvan, prin spirit, şi prin fire.

CANCELARUL

Prin spirit şi prin fire! Nu se prea vorbeşte
Aşa unor creştini. De-aceea ateiştii
Sînt arşi pe rug. Palavra e periculoasă,
Căci firea e păcat, şi diavol spiritul.
Ei între sine îndoiala o cultivă,
Copilul lor, o corcitură monstruoasă.
Aflaţi însă, că-n ţările împărăteşti
Sînt două seminţiile ce-şi ţin isonul,
Ce apără cu vrednicie tronul:
Întîi sînt sfinţii şi pe urmă cavalerii.
Ei iau pieptiş orice furtună.
Biserica şi statul sînt răsplata lor cea bună.
Dar din pornirile plebee ale unor spirite-ncîlcite
În faţa lor o rezistenţă se ridică:
Ereticii şi vrăjitorii, răul şi cu rodul lui!
Aceştia ţara şi oraşele le strică.
Pe-aceştia cu sfruntate glume
Vrei să-i aduci în marea lume.
De duhuri prea stricate te-ncălzeşti,
Cari rude-apropiate sînt nerodului.

MEFISTOFEL

După aceasta îl cunosc pe învăţatul domn.
Ce nu se pipăie, vă este foarte depărtat.

Ce nu cuprindeți, vă lipsește chiar cu totul.
Ce-n calcule nu intră, nu-i adevărat.
Ce voi nu cîntăriți, e fără greutate[1].
Moneda, care voi n-o bateți, n-are preț.

ÎMPĂRATUL

Numai cu-atîta lipsurile noastre, din păcate,
N-au dispărut. Ți-e acru rodul, pădureț!
M-am săturat de necurmatul „cum", și „dacă".
Lipsește banul! Fă-o cumva, să se facă!

MEFISTOFEL

Fac ce doriți și chiar mai mult.
Ușor ar fi, dacă ușorul n-ar fi greu.
Ceea ce vrem, există. M-ascultați.
Dar e nevoie și de arta de-a obține.
Gîndiți puțin și cumpăniți-o bine:
Da, cumpăniți, că-n vremuri de urgie,
Cînd seminții de oameni potopiră țară și popor,
Atîți au fost acei ce-și îngropară
Comorile, ca să le scape de noian cutropitor.
Așa a fost prin vremile romane
Și tot așa prin alte vremi apuse.
Comori sînt pretutindenea în țarină adîncă.

---

[1] Aici Mefistofel, ca și Goethe, de altfel, este un adversar al teoriilor „mecaniciste", dar printr-o interpretare, într-adins nepotrivită, îl prezintă pe Cancelar ca pe un adept al acestor teorii; în realitate, Cancelarul este un exponent al modului de a gîndi teologic, medieval.

E-al împăratului pămîntul,
Deci şi comorile ascunse.

VISTIERNICUL

Nebunul măscărici ne-a lămurit de-a fir-a-păr.
Un drept al împăratului e-acesta-ntr-adevăr.

CANCELARUL

Vă-ntinde necuratul aurii capcane.
Vă ispiteşte strîmb, cu lucruri vane.

MAREŞALUL PALATULUI

La curte de-ar aduce, după plac, prosperitate,
Aş vrea să n-am de tot dreptate.

MARELE SPĂTAR

Bufonul e isteţ, promite ce ne place.
De i se dă, soldatul nu întreabă datul dintru ce
se face.

MEFISTOFEL

Mă rog, dacă aţi crede că vă-nşel,
Aci e Astrologul, întrebaţi-mi-l pe el!
El vede-n cruguri cum e casa, cum e ora[1].
Să spună numai cum se-nfăţişează aurora!

MURMUR AL MULŢIMII

Sînt doi vicleni — ce bine se-nţeleg!
Un măscărici şi un fantast se dau pe lîngă tron.

[1] După părerea astrologilor, horoscopul se împarte în douăsprezece case sau triunghiuri.

Ce cîntec vechi şi răsuflat!
De cîntă unul, celălalt ţine ison.

ASTROLOGUL
*(vorbeşte, Mefistofel îi şopteşte)*

E aur soarele şi lamură curată[1].
Mercur, ştiutul sol, slujeşte pe simbrie.
Domniţa Venus v-a-ncercat pe toţi,
Privindu-vă prea dulce, cum se ştie.
Capricioasă trece, Luna castă.
V-ameninţă, deşi n-apare, Marte.
Iar Jupiter rămîne-n frumuseţe.
Saturn e mare, pentru ochi însă departe.
Sub chipu-i de metal[2] nu-l prea cinstim.
E mic la preţ, greu la cîntar.
Cu Soarele cînd Luna se-nsoţeşte,
Şi cu argintul aurul, seninătatea vine-n dar.
Ce mai rămîne, repede se dobîndeşte.
Palate şi grădini, şi sîni, frumoase feţe,
Acestea toate ni le dă-nvăţatul domn,
În stare singur cu atîtea să răsfeţe.

ÎMPĂRATUL

Aş asculta mereu, că toate-s bune,
Dar nu mă-nduplecă ce spune.

---

[1] Astrologul desfăşoară un horoscop şi face preziceri după configuraţia Soarelui, Lunii şi planetelor.

[2] După părerea astrologilor, metalul saturnian ar fi plumbul.

MURMUR

La ce ajută aste paie îmblătite?!
Cu zodiacul şi-alchimia
Ne-am amăgit destul. N-avem nădejde.
Un fluşturatic să ne-aducă bucuria?

MEFISTOFEL

Cum cască gura-n preajmă stînd!
Dar spusele n-au crezămînt.
E drept că se mai flecăreşte despre mătrăgună
Şi despre cînii negri
Chemaţi comoara s-o păzească[1].
Dar în zădar fac unii glumă,
Şi în zădar se osîndeşte vraja!
Se-ntîmplă totuşi să te gîdile la talpă
Şi pasul sigur uneori să poticnească.

Atunci simţiţi efectul tainic,
Lucrarea veşnicei naturi sub glie,
Se furişează-n sus puterea vie.
Cînd astfel vă înţeapă-n mădulare,
Cînd straniu vă îndeamnă locul,
Luaţi cu hotărîre tîrnăcopul,
Comoara e ascunsă sub picioare[2]!

---

[1] Mefistofel este aici un apologet de circumstanţă al superstiţiilor în legătură cu locurile unde s-ar găsi comori.

[2] În secolul al XVIII-lea se făcea mare caz de „dibuirea" metalelor (ascunse în pămînt) de către oameni care îşi atribuiau puteri senzitive deosebite.

Simt în picior un greu de plumb,
Un junghi în braţ. Asta-i podagră.
În degetul cel mare mă furnică,
Mă doare-n stînga spata-ntreagă.
După asemeni semne-aici ar fi
Cel mai bogat ţinut de bogăţii.

ÎMPĂRATUL

În grab-acu, căci nu ne scapi.
Să-ţi pui cuvîntul mincinos la încercare.
Arată-ne ce scoţi, pe unde sapi.
Arată-mi locurile nobile şi rare!
Punîndu-mi spada, sceptrul la o parte,
Aş ajuta şi eu lucrînd, dar dacă minţi,
La dracu te trimit şi mai departe.

MEFISTOFEL

Un drum şi chiar mai multe pîn-acolo
Cunosc şi ştiu. Vreau însă să vestesc
Cîte fără stăpîn pe sub pămînturi se găsesc.
Ţăranul, care-şi ară brazda,
Ridică-un vas odat'cu glia.
El caută în zid de lut salpetru[1]. Bucuria
Şi spaima i-o ghiciţi, cînd vede
Că-n mînă ţine aur.
Ce bolţi se cade să dărîme,

[1] Ţăranii aveau obiceiul să scoată salpetru din ziduri vechi, pătrunse de igrasie, şi apoi să-l dea vitelor.

Prin ce prăpăstii, și prin care sîn
De munte trebuie să-și taie drum,
Căutătorul de comori, ca printr-un alt tărîm!
În beciuri largi, închise din vechime,
El vede rînduri-rînduri de tipsii
Și cane, cupe, blide aurii.
Paharele stau șiruri, cu rubine,
Și dacă vrea să bea
O băutură veche e alăturea.
Ah, doagele de lemn de mult au putrezit,
Dar vinul își făcu o altă bute
Din propria sa piatră, tare ca un zid.
Esențele unor atare vinuri îndelung păstrate
Și aurul și-atîtea nestemate
Stau învălite-n adîncimi de noapte.
Fără mîhnire cerceteaz-aicea înțeleptul.
A cerceta și a cunoaște la lumina zilei e
un fleac,
Misterele adevărate-n întuneric zac.

ÎMPĂRATUL

Pe-acelea ți le las. Ce-i sumbru nu aduce
bucurie.
Ce-i prețios, s-apară-n zi deplină.
Pe cel viclean cine-l cunoaște-n noapte?
În beznă vacile sînt negre, mîța e surie.
Ulcioarele de jos, de aur pline,
Cu plugul tău tu scoate-le-n lumină!

Ia sapa singur şi lopata.
Prin lucrul ţărănesc devii mai mare
Şi-o ciurdă[1] de viţei de aur
Vedea-vei cum din lut răsare.
Atunci cu încîntare, fără şovăire,
Te poţi împodobi pe tine, pe iubita ta.
O piatră scumpă întregeşte, prin lucire,
Atît frumseţea cît şi maiestatea.

ÎMPĂRATUL

Îndată, fără-ntîrziere!

ASTROLOGUL
*(ca mai sus)*

Stăpîne, înfrînează poftă şi dorinţă.
Întîi spectacolul mascat se cere!
De ţintă nu ne-apropie nici grabă, nici împrăştiere.
Să ne-adunăm întîi spre pocăinţă.
Să ne învrednicim de cele ce sînt jos,
Dintîi — prin lămurire — aici, deasupra, cu folos.
Cine vrea binele devină-ntîi el însuşi bun.
O bucurie cine vrea, să-şi potolească sîngele nebun.
Cel ce doreşte vinuri, struguri copţi să tescuiască.
Cel ce minuni aşteaptă, mai întîi credinţa să-şi sporească!

[1] *Ciurdă* — turmă, cireadă.

ÎMPĂRATUL

Să ne petrecem timpul, deci, c-un val
De veselie! Vine miercurea cenuşii[1],
Şi în răstimp deschidem aripile uşii,
Sărbătorind sălbăticii de carnaval.

*(Trompete. Ies.)*

MEFISTOFEL

Înaintăm mereu cu stîngul şi cu dreptul.
Cum se înlănţuie norocul, vrednicia,
Nu prind de veste niciodat'nebunii.
Dac-ar obţine piatra, zis-a-nţelepciunii,
Desigur pietrei i-ar lipsi-nţeleptul.

*Sală spaţioasă cu încăperi laterale, totul împodobit şi decorat pentru spectacolul mascat.*

CRAINICUL

Să nu vă-nchipuiţi că-n ţări germane
Aţi fi, şi că un dans al morţilor v-aşteaptă,
Sau dansuri de nebuni şi diavoli.
Spre o serbare veselă privirea se îndreaptă.
Înaltul domn făcînd o expediţie prin ţări romane
Trecu măreţii Alpi şi îşi spori
Domnia cu o nouă şi senină-mpărăţie.

---

[1] Miercurea cenuşii, în latineşte: *Feria quarta cinereum*; sărbătoare catolică, cînd preotul presară cenuşă pe creştetele credincioşilor.

Fireşte că-mpăratu-şi dobîndi
Chiar de la Sfîntul Scaun[1] dreptul şi puterea.
Iar cînd se duse ca să-şi ia coroana,
Tare-i plăcu s-aducă şi aceste obrăzare[2].
Sîntem ca nou născuţi, şi fiecare
Uitîndu-şi numele cel vechi
Îşi pune masca peste faţă şi urechi.
Şi orice om de lume-aidoma devine
Unui nerod, şi înţelept s-arată
Pe cît înţelepciunea îl mai ţine.
Îi văd cum se aleg în cete,
În pîlcuri, cînd grăbite, cînd încete.
Un cor de alt cor strîns se leagă.
Intraţi, ieşiţi cu veselie!
Rămîne pîn'la urmă lumea-ntreagă —
Cu ale ei figuri şi pozne-o mie —
O singură şi mare nerozie.

GRĂDINĂRESELE
*(cîntare însoţită de mandoline)*

Ne-am împodobit în noapte —
Să ne vezi, să ne asculţi,
Tinerele florentine —
Noi urmăm germanei curţi.

Noi purtăm în brune bucle
Cîte-o floare ca decor.

[1] Sfîntul Scaun — reşedinţa papii, capul bisericii catolice.
[2] *Obrăzare* — măşti.

Fire, scame de mătase —
Joacă-şi ele rolul lor.

Căci noi credem că e vrednic
Şi e bine şi e drept.
Florile artificiale
Înfloresc anul întreg.

Coloratele decoruri
Le purtăm pe-aici la pas.
Voi cam rîdeţi de-amănunte,
Dar întregul v-a atras.

Sîntem dulci şi graţioase,
Tuturor de arătat.
Căci femeia este artei
Înrudită-apropiat.

CRAINICUL

Să vedem, ne e dorinţa,
Coşurile-mbelşugate
Cîte le purtaţi pe creştet,
Şi pe braţe-nrourate.
Vînzătoarele şi marfa
Ca grădina să s-arate,
Să-şi aleagă fiecare
După pofta ce o are.

GRĂDINĂRESELE

Vindeţi ce aveţi, de-ndată,
Dar să nu vă tîrguiţi.

Din cuvinte cu-nțelesuri
Veți afla, ce dobîndiți.

### CREANGA DE MĂSLIN CU ROD

Nu invidiez vreo floare
Și gîlceava ocolesc:
Împotriva firii-mi este.
Eu sînt seva, mă mîndresc,
Măduva eu sînt a țării,
Semn de pace-n văi și munte.
Azi aș vrea să am norocul
De-a împodobi o frunte.

### CUNUNA DE SPICE
*(de aur)*

Spicele zeiței Ceres[1]
Vă prind bine, cu folos.
Ca podoab-a voastră însă
Ele sînt și dar frumos.

### CUNUNĂ FANTEZISTĂ

Flori pestrițe, albe nalbe
Și cu ce mai dă și holda!
Nu-s obișnuite-n fire,
Dar le născocește moda.

---

[1] Ceres — în mitologia latină, zeița grînelor.

## BUCHET FANTEZIST

Al meu nume să vi-l spună
Teofrast[1] n-ar îndrăzni.
Totuşi mai hrănesc nădejde
Vreo frumoas-a-mpodobi.
Să mă pună-n păr vreo fată,
Sau de am puţin noroc
Să se hotărasc-a-mi face
Lîngă inimă un loc.

## INVITAŢIE

Fantezia să-nflorească
Pentru moda de o zi,
Minunat, precum natura
Niciodat' nu poate fi.
Clopoţei, petale fine,
Răsăriţi din bucle pline!

## BOBOCII DE TRANDAFIR

Soart-ascunşi prin foi ne ţine
Minunaţi prin prospeţime.
Cînd s-anunţă calda vară
Şi s-aprinde trandafirul,
Cine-ar mai dori să moară?
Stăpînesc promisiunea
Şi favoarea încercată

---

[1] **Teofrast — părintele botanicii, discipol al lui Aristotel (secolul al IV-lea î.e.n.).**

În împărăţia Florei[1]
Ochi şi inimă deodată.

*(Sub umbrare, grădinăresele îşi desfac cu graţie marfa.)*

GRĂDINARUL
*(cîntă însoţit de alăută cu tonuri adînci)*

Florile răsar în preajmă,
Frunţi împodobind cu gust.
Fructul nu vrea să înşele,
Îşi îmbie miez şi must.

Nu cu ochiul faceţi preţul
Roadelor, cireşelor.
Cumpăraţi, căci cerul gurii
E mai bun judecător.

Piersici, rodii, fructe coapte
Ţi se-mbie să le guşti.
Despre trandafiri faci cîntec,
Dar din măr, e dat, să muşti.

A vă însoţi frumseţea
Să ne fie-ngăduit,
Unde-atît belşug de mărfuri
Spre-ncercare s-a ivit.

Sub ghirlandele bogate
Şi-n frunzare dedesubt

---

[1] Flora — personaj din mitologia antică, zeiţa florilor şi a grînelor înflorite.

Găseşti totul împreună:
Muguri, foi şi floare, fruct.

*(În timp ce cîntarea continuă, însoţită alternativ de chitare şi alăute, cele două coruri îşi prefiră şi îşi îmbie marfa, treptat, în sus.)*

*Mama şi fiica.*

MAMA

Fata mea, cînd mi-ai venit,
Eu ţi-am pus scufiţă.
Fost-ai dulce la obraz
Ca o luminiţă.
Măritată te gîndeam
Cu un mare bogătaş,
Draga mea fetiţă.

Dar trecu an după an
Fără de norocuri,
Ceata peţitorilor
Şi cu ei sorocuri.
Ai jucat cu mulţi, cu-ndemn,
Ai făcut cu cotul semn,
Şi din ochi pe-alocuri.

Petrecut-ai veselă
Prin cutare casă.
Nici un tinerel bărbat
Nu s-a prins în plasă.
Azi nebunii drum şi-au dat.
Desfă-ţi poala, poate vreunul
Să rămînă agăţat.

*(Fete tinere și frumoase se alătură jocului, o conversație intimă s-aude. Pescari și păsărari, cu năvoade, undițe și lațuri, și cu alte unelte, apar, amestecîndu-se printre copii. Încercări de-a se prinde, de-a scăpa și de a se reține unul pe altul, dau prilej la dialoguri plăcute.)*

TĂIETORI DE LEMNE
*(dau năvală cu impetuozitate)*

Vrem loc, vrem spațiu,
Prin stejerișuri
Tăiem copacii,
Făcînd luminișuri
Unde lovim,
Doar vai și vai e.
Laudă aduceți
Celor ce taie.
De n-am fi noi,
Noi tăietorii,
Cîțiva prin țară,
Cum s-ar alege
Cei fini cu vorba
Spirituală?
Să știți aceasta!
Ați îngheța voi,
De n-am doborî noi!

PULCINELLE[1]
*(nătărău)*
Voi sînteți nerozii,
Care asudă

[1] Pulcinella — sluga leneșă din anumite comedii.

Cu spate-aplecate.
Noi sîntem isteţii,
Nici cînd greutate
Şi nici vreo trudă
De-a lungul vieţii
N-am dus vreodată.
Veşmîntul nostru
Uşor e ca rostul.
Noi pierdem vremea
Pe străzi, prin tîrguri,
Căscăm doar gura
Prin săli, prin crînguri.
Şi felul nostru
E, prin mulţime,
Precum ţiparul,
Să trecem bine
Şi de-a furişul.
De ne lăudaţi,
De ne-njuraţi,
Oricum, e bine.

### PARAZIŢI[1]

*(linguşitori şi lacomi)*

Voi truditorii,
Destoinicii, marii,
Voi cărbunarii,
Sînteţi de-ai noştri.
La ce-ar folosi

---

[1] **Parazitul — personaj comic în comedia antică şi, mai apoi, în cea italiană.**

Orice-nclinare
Şi aprobare,
Duplicitatea,
Chiar dac-un fulger
Pe loc ar cădea,
La ce-ar folosi
Dacă lemn n-ar fi,
Cărbuni n-ar fi,
Văpaie să dea,
S-aprindă vatra?
Astfel se frige,
Şi astfel se fierbe.
Linge-talere
Astfel se pierde,
Friptura simţind
Şi mirosul tare
De peşti la grătare.
La mesele date
De mecenate
Oameni ca noi
Se-ndeamnă la fapte.

UN BEŢIVAN
*(inconştient)*

Azi nimic să nu-mi displacă,
Că mă simt aşa de slobod.
Chiot proaspăt, cîntec liber
Prin atîta tropot, ropot
Să străbată! Şi să bem!
Haideţi să ciocnim paharul!

Tu de-acolo vino-ncoace,
Să ne îngropăm amarul!

Supărată mi-e muierea
Că mă port așa bălțat.
Eu sînt mîndru, ea mă ceartă
Că sînt bun de împăiat.
Dar eu beau și iarăși beau!
Să ciocnim cum se cuvine!
Mai ciocniți, mască și mască
Să se simt-odată bine!

Sînt eu oare rătăcit?
Mă găsesc unde îmi place.
Cînd cîrciumarul nu-mprumută,
Cîrciumăreasa o mai face.
Beau mereu și iarăși beau.
Sus, măi frați! Ca să ciocnim!
Oricum mîna-ar rătăci,
Gura tot o nimerim.
Fără capăt aș petrece.
Numai să mă-ntind puțin
Mi-e dorința, căci de-acum
Pe picioare-abia mă țin.

COR

Beți, ciocniți! Frate cu frate!
Cine poate nu se lasă,
Țineți-vă strîns pe scaun —
Unul a căzut sub masă!

*(Crainicul anunţă diverşi poeţi, cîntăreţi ai naturii, cîntăreţi de curte, poeţi-cavaleri, gingaşi şi entuziaşti. În înghesuiala concurenţilor, nici unul nu izbuteşte să spună o vorbă. Unul se furişează prin faţă, rostind cîteva cuvinte.)*

SATIRICUL

Ştiţi voi ce pe mine,
Poetul, m-ar bucura?
Să-mi fie îngăduit a cînta
Ce nimeni n-ar asculta.

*(Poeţii nopţii şi ai mormintelor se scuză, căci ei sînt tocmai într-o conversaţie interesantă cu un vampir, proaspăt ivit, împrejurare din care s-ar putea dezvolta un nou gen de poezie. Crainicul e nevoit să-i lase în pace. El cheamă rînd pe rînd mitologia greacă, care şi sub masca modernă îşi păstrează caracterul şi graţia.)*

*Graţiile*[1]

AGLAIA

Graţie aducem în viaţă.
Punem graţie în dăruire.

EGEMONA

Dulce e orice-mplinire.
Puneţi graţie-n primire.

---

[1] Graţii — personaje din mitologia antică, zeiţe ale graţiei, voioşiei şi gingăşiei.

EUFROSINA

Graţioasă-n dimineaţă
Fie orice mulţumire.

*Parcele*[1].

ATROPOS[2]

M-au chemat la tors pe mine
Care sînt cea mai bătrînă.
Multe tîlcuri are firul
Răsucit gingaş în mînă.

Să vă fie cît mai moale
Eu ales-am inuri fine,
Ca să fie neted firul —
Degetul în seamă-l ţine.

La petreceri şi la dansuri
Grija să vă fie scumpă,
Are o măsură firul;
Să păziţi să nu se rumpă.

CLOTO

Mie în aceste zile
Foarfeca îmi este dată,
Căci bătrîna cu puterea-i
Supărat-a lumea toată.

---

[1] Parce — în mitologia antică, zeiţe ale soartei.

[2] Atropos este cea mai bătrînă dintre parce; în mitologie ea taie firul vieţii, aici însă ea îl toarce, rol ce în mitologie revine lui Cloto, care aici taie firul vieţii.

Torsături fără foloase
Ea întinde în lumină,
Dar ea taie pe aceea
Care-i de speranţă plină.

Cîteodat'cu tinereţea-mi
Mă înşel şi eu o leacă.
Ca să mă-nfrînez, de-acuma
Foarfeca o pun în teacă.

Mă simt bine-aşa legată,
Şi privesc cu prietenie.
Treceţi, pîlcuri, fără teamă,
Veselia să vă ţie.

LAHESIS[1]

Mie, care-s înţeleaptă,
Mi-a rămas orînduirea.
Tortul meu se învîrteşte.
Fără grabă-i este firea.

Fire vin şi iarăşi fire:
Îndrumat e fiecare
Cercului să se supună,
Şi de-acolo nu mai sare.

Ţesătorul ia-n primire
Torsătura măsurată.

[1] **Lahesis — cea mai binevoitoare dintre parce; ea face tort din firul vieţii.**

Dacă aş uita de mine,
Rău ar fi de lumea toată.

CRAINICUL

Oricît aţi răsfoi vechile scrieri,
Fiinţele ce vin, nu le cunoaşteţi,
Ce rele sînt, dar după-nfăţişare
Voi le-aţi primi cu drag cuvînt ca oaspeţi.

Sînt fùriile[1], credeţi-mi vestirea,
Drăguţe, prieteneşti şi foarte june.
Începeţi vorba şi-ţi vedea cum muşcă
Ca şerpii porumbiţele nebune.

Viclene şi ascunse sînt, dar astăzi
Cînd cu metehne-aţîţia ni se laudă,
Nici ele nu doresc faimă de îngeri,
Şi recunosc că-s plagă, şi se-aplaudă.

*Furiile*

ALECTO

Oricum, voi ne veţi crede după vorbă,
Că sîntem dulci şi tinere feline.
De are unul, altul, vreo iubită,
I-om gîdila urechile prea bine.

Şi nu pe-ascuns, ci-n faţă îi vom spune
Că ea şi altora mai face semne,

[1] Furii — personaje din mitologia antică, zeiţe ale răzbunării.

Că-i proastă, strîmbă, bună de nimica,
Pe urma ei să nu se mai îndemne.

Mireasa noi o hărţuim de-asemeni,
Că mirele acum o săptămînă
Rău a bîrfit-o. Dacă să împacă,
Ceva din vorbe tot o să rămînă.

MEGERA

Asta-i nimic, căci după ce se leagă,
Iau lupta eu. Mă prind să umplu vasul
Norocului cu picături de fiere.
Căci schimbăcios e omul ca şi ceasul.

Şi nime-n braţe, ce-a dorit, nu ţine,
Făr-a dori ceva şi mai fierbinte.
De soare fuge-n grabă fiecare,
Vrea să-ncălzească gerul, scos din minte.

La toate-acestea mă pricep eu bine.
Să semene mereu nefericirea —
Pe Asmodeu[1], fidelul, îl voi pune.
Perechile le stric şi omenirea.

TISIFONA

Eu otrava o amestec,
Eu pumnalul îl ascut.
De iubeşti cumva pe alta,
Ţine minte, eşti pierdut.

[1] Asmodeu — demonul căsniciei, în *Biblie*.

Dulcele se face fiere,
Dacă astfel făptuieşti.
Nu încape tîrguire:
Fapta tu ţi-o ispăşeşti.

Nu-i iertare nicăire.
Stîncilor m-oi tîngui,
Echo[1] zice: răzbunare!
Schimbăciosul va pieri!

CRAINICUL

Îngăduiţi, vă rog, şi treceţi mai departe.
Ce vine-acum nu seamănă cu nime[2].
E ca un munte ce se puse în mişcare,
Covoare pèstriţe i-atîrnă pîn'la foale.
Colţi lungi el are, trompă ca un şarpe.
E un secret aci, dar are dezlegare.
Pe ceafa lui, fragilă, o femeie
Cu o nuia îl mînă lesne,
Şi alta-i stă măreaţă pe spinare
Lucind din creştet pîn'la glezne.
Alături alte două vin, ca din poveste,
Plină de teamă una, veselă cealaltă.
Parc-ar dori ceva întîia, liberă e-a doua.
Vestească fiecare, cine este.

[1] Echo — în mitologia greacă, nimfă a pădurii. Supărînd pe zeiţa Junona, aceasta a prefăcut-o în stîncă şi a condamnat-o să repete ultimele cuvinte ale celor care îi pun întrebări.

[2] Un elefant.

## TEAMA[1]

Felinarele serbării
Oarbe drumul mi-l aţin.
Printre feţe-nşelătoare
Lanţurile strîns mă ţin.

La o parte, voi, ce rîdeţi,
Bănuielii dînd temei!
Colo-n noapte la răscruce,
Mă pîndesc vrăjmaşii mei.

Prietenul — duşman e-aicea.
Masca i-o cunosc de-acum.
A voit să mă omoare,
Iată-mi-l fugind pe drum.

Bucuros în orice parte
Aş ieşi din lume-afar'.
Dar acolo e neantul,
Mă cuprinde spaima iar.

## SPERANŢA

Vă salut, voi surioare!
V-a plăcut mai ieri şi astăzi
Să vă puneţi obrăzare.
Dar eu ştiu, orice s-ar spune,
Măştile le veţi depune.
Dacă în lumini de faclă

---

[1] Scriitorul grec Lucian (secolul al II-lea) susţinea că cei mai mari duşmani ai omului sînt teama şi speranţa.

Nu se-ntîmplă să ne placă,
Ne-om plimba-n senine zile
Întru totul după vrere,
Cînd în pîlcuri, cînd stinghere,
Libere pe cîmp de-aprile.
Vom umbla, precum ni-i voia,
Fără grijă prin viață,
Neștiind ce e nevoia.
Oaspeți fi-vom, așteptați,
Pretutindeni vom intra,
Ce-i mai bun în lumea noastră
S-a găsi pe undeva.

### CUMINȚENIA

Doi sînt dușmanii ce-i are
Omul: teama și speranța.
La o parte-l țin de obște.
Să vă apere distanța.

Ăst colos îl port pe drumuri,
Ca un turn el duce-n spate.
Și el trece, că nu-i pasă,
Pe înguste căi, pe late.

Dar mai sus, pe înălțime,
Stă zeița și întinde
Aripi largi, ca să aducă
O dobîndă pretutinde'.

O împrejmuie lucirea,
Nimbul nu i se destramă,

E zeiţa-nfăptuirii
Şi Victoria se cheamă.

ZOILO-TERSIT[1]

Hu-Hu! Tocmai la timp eu vin.
Pentru atîţi mai am venin.
Acuma însă ţinta mea
O doamnă e, Victoria!
Întraripată, cum se vede,
Vulturoaică ea se crede.
Şi s-amăgeşte că-i al ei,
Pe unde trece, tot poporul.
Dar unde izbuteşte-o faptă,
Îmi pun şi eu îndat' piciorul.
Şi ce-i înalt, se face jos,
Şi ce e drept, se face strîmb,
De văd pe dos, sînt sănătos.
Numai urîtul e frumos.

CRAINICUL

Să te atingă-atunci, cîne spurcat,
O lovitură sacră de toiag.
Sucindu-te, te răsuceşte!
Cum se adună dublu geamăn,

[1] Zoilo-Tersit — personaj fictiv, al cărui nume e alcătuit din două părţi: Zoilos, numele unui gramatician (din secolul al III-lea î.e.n.) care l-a atacat pe Homer, şi Tersit, numele unui personaj care rîdea de eroii din faţa Troiei.

Scîrbos e trîndul[1], fără seamăn!
Dar ce minune! Ou se face,
Şi oul creşte şi-apoi crapă.
Doi gemeni se ivesc din apă:
O viperă şi-un liliac.
Şi şarpele se-ntinde sfoară,
Spre grindă liliacul zboară,
Şi împreună ies afară[2].
Tovărăşie nu le fac.

MURMUR

Haideţi, unde se dansează —
Eu mai bine-aş vrea să plec —
Simţi tu duhuri care trec
Şi prăsilă de strigoi?
Vuietul îl simt prin păr —
Eu îl simt pe la picioare —
Te-a rănit cumva, te doare?
Dete spaima peste noi —
Cheful nostru a trecut,
Bestiile-aşa au vrut.

CRAINICUL

De cînd pe la mascarade
Sînt adus, trimis de soartă,
Nici un rău să nu v-atingă —

---

[1] *Trînd* — (fig.) lepădătură, pleavă; aici: ghemotoc, mototol.

[2] Sub chipul lui Zoilo-Tersit se ascunde Mefistofel, care, alungat de Crainic, se va întoarce sub chipul Sfrijitului-Zgîrcitului.

Stau de pază pe la poartă.
Şi veghez şi nu mă clatin!
Dar mi-e teamă, prin ferestre
Să nu intre duhuri, vîlve,
Răsărite din poveste.
Nu v-aş şti scăpa de vrajă!
Unul dă de bănuit[1]!
Iată alte arătări
Se apropie, se-ndeamnă.
Dar figurile ce-nseamnă
Şi pe nume cum le zic?
Ce nu e de priceput,
N-aş putea nici să explic.
Ajutaţi-mă să-nvăţ! —
Iată vine prin mulţime
Car măreţ cu patru cai,
Vine, vine, vine, vine.
Prin norod nu-şi taie uliţi,
Nu e nici o-nghesuială,
Colorat luceşte-n cale,
Stelele sclipesc sălbatic
Ca o magică lanternă,
Trece carul furtunatic.
Faceţi loc! Mă înfioară!

BĂIATUL-CĂRUŢAŞ[2]

Roibilor, să vă opriţi!
Înfrînaţi-vă aripa!

---

[1] Aluzie la Zoilo-Tersit (Mefistofel).

[2] Băiatul-căruţaş simbolizează în acest spectacol mascat: Poezia.

Zbor în vuiet vi se cere,
Cînd e-nălţătoare clipa.
Aste spaţii le cinstim.
Ia-priviţi cum se-nmulţesc
Împrejur admiratorii,
Cu ochirile ţintesc.
Crainic, bagă tu de seamă,
Povesteşte şi arată
Cine sîntem, cum ne cheamă.
Căci noi sîntem pilde vii,
Cînd vădim alegorii.

CRAINICUL

Numele eu nu ţi-l ştiu.
Însă pot să te descriu.

BĂIATUL-CĂRUŢAŞ

Totuşi!

CRAINICUL

Trebuie să spun:
Tînăr şi frumos îmi eşti,
Umbli însă prin poveşti,
Un băiat neîmplinit.
Împlinit, vei fi dorit.
Îmi pari crai, de viitor,
Chiar de-acum seducător.

BĂIATUL-CĂRUŢAŞ

Bine-o-ntorci şi bine-o dregi.

CRAINICUL

În ochi tu negru fulger porţi,
Iar noaptea buclelor
Înseninată e de-o diademă.
Ce nestemate, ce decor!
Veşmînt cu tiv de purpură şi ţinte
Îţi curge de pe umăr pîn'la-ncălţăminte.
Drept fată ai putea să fii luată-n glumă,
Dar pentru bucuria şi amarul,
Ce le-ai putea aduce,
Un preţ tu ai avea şi-acum la fete.
Din partea lor, te-ar învăţa abecedarul.

BĂIATUL-CĂRUŢAŞ

Şi-acesta cine-i, strălucind în car,
Alcătuire splendidă tronînd?

CRAINICUL

Un rege pare, înclinat spre dar.
E norocos cel ce ca om
Se bucură din parte-i de favoare.
De altceva nevoie n-are.
Privirea craiului în preajmă cată.
Plăcerea lui de-a da-i curată,
Şi-i fericirea lui cea mare.

BĂIATUL-CĂRUŢAŞ

Cu-atîta nu sînt mulţumit.
Descrie-mi-l amănunţit.

CRAINICUL

Nu poate fi descrisă demnitatea,
Cel mult c-o vorbă sănătatea
Din fața lui, obrajii, ochiul năzdrăvan,
Ce strălucesc de sub turban,
Și-n falduri de veșmînt prosperitatea.
Dar ce-aș mai spune despre-nfățișare?
Ca domnitor el cunoscut îmi pare.

BĂIATUL-CĂRUȚAȘ

Belșugul e, un zeu, Plutus[1] îl cheamă.
El însuși vine-n pompă mare,
Că împăratul îl așteaptă-n nerăbdare.

CRAINICUL

Dar să ne spui, tu cine ești?

BĂIATUL-CĂRUȚAȘ

Eu sînt risipa, poezia.
Eu sînt poetul care se desăvîrșește,
Cînd bunul cel mai scump și-l risipește.
Și eu, nemăsurat sînt de bogat,
Și-asemenea lui Plutus mă socot:
Împodobindu-i și petrecere și joc,
Și tocmai ce-i lipsește, — aceea-mpart.

CRAINICUL

Te lauzi, dar nu îți șade rău.
Vrem să vedem ceva din meșteșugul tău.

---

[1] Sub chipul zeului Plutus (zeul bogățiilor în mitologia greacă) este travestit Faust.

BĂIATUL-CĂRUȚAȘ

Pocnesc din degete o dată doar
Și dintr-o sfîrlă peste car
Mărgele-apar, mărgăritar!

*(Dînd mereu sfîrle în aer.)*

Poftim brățări de aur și cercei,
Un pieptene, o coroniță fără greș,
Inele scumpe, pentru mari și mărunței.
Și flăcări mai trimit din loc în loc,
Apoi aștept să văd cine ia foc.

CRAINICUL

Acum se-nghesuie draga mulțime!
Dăruitorul pare strîmtorat de-a bine.
Aruncă giuvaere ca în vis,
Și toate mînile culeg din paradis.
Dar bag de seamă viclenia:
Orice ar prinde cineva, dobînda, bucuria
În mînă n-are să-i încapă,
Că darul fluturînd îi scapă.
Mărgăritarele, colanul se destramă,
Gîndaci îi mișună în palmă.
El îi azvîrle, bietul, să-i înfrunte.
Iar alții-n loc de nestemate
Prind fluturi cu sclipiri deșarte.
Ce nu promite păcăliciul scamator,
Și dăruiește aur doar, amăgitor!

Măști tu vestești, pe cît iau seama,
Dar a vedea esența sub părere
Nu-i treaba unui vestitor la curte.
Aceasta cere o mai ageră vedere.
Mă voi feri însă de orice ceartă.
Spre tine, Doamne, vorba mi se-ndreaptă

*(Către Plutus.)*

Nu mi-ai încredințat tu mie
Călăuzirea celor patru roibi?
Și nu îi mîn precum îndrumi?
Vreau să se știe.
Nu mă îndemn la orice semn?
Și nu m-am priceput cu îndrăzneală,
Să dobîndesc finicul, ramul, pentru tine?
De cîte ori la-ntrecere, spre slava ta,
Eu m-am luat, am izbutit cu bine!
Și dacă laur îți împodobește fruntea,
Nu eu cu mîna mea l-am împletit?

PLUTUS

Nevoie, dacă ai, de-o mărturie,
O spun pe față și o spun cu bucurie:
Ești duh din duhul meu.
Ești mai bogat decît sînt eu.
Și prețuiesc mai mult verdele ram
Decît orice coroană ce-o mai am.
Vestire tuturor în țară fac:
Iubite fiu al meu, că-mi ești pe plac!

BĂIATUL-CĂRUŢAŞ
*(către mulţime)*

Cele mai rare daruri, iată,
Le-am risipit jur împrejur,
Şi văd cum pe cutare creştet
O flăcăruie arde şi iscată
De pe un cap pe alt cap sare,
Pe unul stă, dar altuia îi scapă,
Şi numai rar s-aprinde tare
În grabă dînd scurtă văpaie.
La cei mai mulţi, doar, pîlpîind,
Se mistuie, şi trist se taie.

MUIERET BÎRFITOR

Acolo sus pe cel rădvan
Desigur stă un şarlatan,
Şi-alături, ca un ţîr, Sfrijitul
De foame stors, şi de-alte cele,
Cum n-a mai fost cîndva văzut.
Mă prind că el nimic nu simte
De l-ai pişca pe la şezut.

SFRIJITUL

Scîrboasă seminţie muierească
În lături! Ştiu că nu îţi sînt pe plac.
Pe cînd femeia în alt veac
De casă şi de vatră îngrijea,
Aveam alt nume: Avariţia!
Ce bine casei îi mergea:
Multe intrau, nimica nu ieşea.

Mă osteneam pentru dulap şi ladă,
Şi se chema c-ar fi un viciu.
Acuma însă-n ani mai tineri
Pentru bărbat viaţa-i un supliciu.
Femeia a uitat cruţarea,
Mai multe pofte are decît taleri,
De datorii e plină zarea.
Muierea, ce mai pune la o parte,
Ascunde-o zi şi-apoi împarte,
Căci cu ibovnicii ea bea din plin,
Şi ce rămîne, cheltuieşte cu înfrumseţarea.
De-aceea aurul devine preţuitul.
Azi sînt de genul masculin.
Eu sînt zgîrcitul.

FEMEIA

*(ce vine în frunte)*

Daţi-l încolo şi lăsaţi-l,
Cînd totul e la urmă-nşelăciune.
El vine doar bărbaţii să-i aţîţe,
Şi să le cînte urîcioşilor în strune!

MULŢIMEA DE FEMEI

O lovitură daţi-i şi să-i faceţi seama.
Sfrijitul vrea să ne-nspăimînte?
De-o pocitanie să ne cuprindă teama?
Bălaurii-s de mucava şi lemn.
Pe el acum, aşa vă-ndemn!

CRAINICUL

În numele toiagului — pe loc să stați!
Dar nu-i nevoie de-ajutorul meu.
Priviți cum înrăiții monștri
În spațiul cucerit mișcați,
Își desfășoară àripe de zmeu.
Se scutură, scuipîndu-și focul,
Gîtlejurile. Sună cu mînie solzii.
Mulțimea fuge, gol rămîne locul.
*(Plutus coboară din car.)*

CRAINICUL

Cît de regește el coboară!
Un semn, apoi bălaur cu bălaur
Aduc o ladă doldora de aur,
Și cu zgîrcitul, care stă pe ea,
I-o pun cu grijă la picioare.
Minunea se făcu. Și ce splendoare!

PLUTUS
*(către Băiatul-căruțaș)*

Scăpași de multa greutate neplăcută.
Ești liber să te-nalți acum în sfera ta,
Ce nu-i aci. Bălțată și-ncurcată
Ne-mprejmuie aici o lume slută.
Acolo numai, unde clar în claritate
Privești, stăpîn, și-n tine ai încredere deplină,
Unde frumsețea, binele domină,
Creează-ți lumea ta-n singurătate.

Mă preţuiesc, ca un trimis al tău, ce sînt.
Şi te iubesc printre rudenii ca pe-un tată.
Belşug e unde poposeşti, iar unde-s eu
Dobîndă are orişicine pe pămînt.
Fireşte că mai şovăie oricine cîteodată:
Să ţi se-nchine ţie, sau să mi se-nchine mie.
Ai tăi, e drept, că fără treabă se desfată,
Mereu însă cîte puţin de lucru are
Cel ce pe mine mă urmează-n zarea mare.
Nu-mi fac în taină nici o faptă.
Răsuflu numai şi mă şi trădez.
Rămîi cu bine! Tu-mi îngădui fericirea.
C-o şoaptă însă de mă chemi, mă-ntorc de-ndată!
*(Pleacă, precum a venit.)*

PLUTUS

Acum e timpul să dezlănţuim comori!
Cu varga crainicului eu ating lăcate,
Ce se deschid. Priviţi cum în căldări de-aramă
În clocotul de sînge auriu, apar înfiripate
Coroane şi colane, lanţuri şi inele.
În clocot s-ar topi iar toate cele.

STRIGĂTE ÎN MULŢIME
*(rînd pe rînd)*

Priviţi, priviţi, ce bogăţie de izvor,
Se umple lada pîn' la gură. —
De aur, vase se topesc: ies rostogol
Monede-n suluri ca din gol. —

Purtînd efigii, cu embleme sar ducații[1],
Cum n-au văzut vreodat' bogații. —
S-a întrupat acum dorința mea.
Fișicele de galbeni pe podea,
Le folosiți, că vi se-mbie,
Să v-aplecați cu sîrg, la bogăție! —
Noi, ceștialalți, mînați de grabă,
Luăm în stăpînire-o ladă.

CRAINICUL

Ce vreți, nebunilor, cu-a voastră vrere
Cînd totu-i doar o mascaradă?
Să puneți capăt poftelor, sărmani
Nerozi! Sau credeți că în seara-aceasta
E aur ceea ce se risipește?
Pentr-un asemeni joc chiar gologani
Ar fi prea mult.
Bicisnicilor! O frumoasă amăgire-ați vrea
Să fie grosolanul adevăr!
Cu adevărul ce-ați începe? — Nebunia vană
O prindeți însă pofticioși de păr!
O, Plutus travestit, erou mascat,
Norodul ăsta fie-mi alungat!

PLUTUS

Toiagul tău e ca făcut
Pentru aceasta. Dă-mi-l împrumut.
Îl voi muia în clocot și-n văpaie.

[1] *Ducat* — monedă de aur sau argint care a circulat în evul mediu în mai multe țări din apusul Europei.

Hei, măştilor, vedeţi acuma pălălaie,
Cum fulgeră, cum sar scîntei!
Toiagul a şi prins dogoare.
Cine s-apropie, înghesuindu-se prea tare,
Va fi încinerat fără cruţare.
Acu-mi încep a mea plimbare.

STRIGĂTE ŞI ÎNGHESUIALĂ

Vai, vai! Prăpăd o să ne-ajungă.
Să fugă cel ce poate să mai fugă. —
Dă-te 'napoi, tu omule, din ceaţă! —
Îmi sar scînteile aprinse-n faţă. —
Toiagul greu, arzînd apasă. —
Pe unde cel pierdut să iasă? —
'napoi, 'napoi, voi obrăzare! —
'napoi, 'napoi, neînţeleasă ceaţă! —
Cum ar zbura, dar aripi n-are! —

PLUTUS

E-mpins acuma cercul lor
Şi nimenea nu este ars.
Norodul dat-a înapoi,
Mulţimea s-a retras.
Dar pe al rînduielii prag,
O dungă nevăzută trag.

CRAINICUL

O fapt-ai săvîrşit măreaţă.
Cu vrerea şi puterea ta isteaţă.

PLUTUS

Cu mulţumiri nu te grăbi prea mult,
Căci ne amènință și alt tumult.

ZGÎRCITUL

Şi totuşi acest cerc îl poţi privi
Cu prelungită, agreabilă simţire,
Că totdeauna sînt femei în frunte,
Unde se cască gura în neştire.
Nu-s eu chiar într-atît de ruginit.
Muierea de-i frumoasă, e frumoasă.
Şi astăzi, cum nimica nu mă costă,
Pentru crailîcuri am pornit de-acasă.
Cum însă-n loc prea populat
Cuvîntul nu s-aude lămurit,
Încerc să mă exprim pe ocolit'
Şi-anume pantomimic de-astă dat'.
Picioare, mînă, gest, nu-mi sînt de-ajuns.
Va trebui la farsă să recurg pe-ascuns.
Ca lutul umed aurul îl voi trata.
Acest metal în orişice îl poţi schimba.

CRAINICUL

Ce-ncepe-acum nerodul macru?
Are umor? Nu-i totdeauna acru?
Frămîntă aurul ca aluatul,
Şi aurul în mînă i se-nmoaie.
Dar cum îl strînge şi-l îndoaie,
Rămîne tot neplăsmuit lipiciul.
Către femei se-ntoarce măscăriciul,

Şi ele-acoperindu-şi ochi şi faţă
S-arată foarte-foarte ruşinate,
Din aluat cînd iese-o boroboaţă.
Vrea oare răul, păcăliciul —
Să vatăme morala, plămădind?
Toiagul dă-mi-l, să-l alung.
Nu-i cazul să mai tac, privind.

PLUTUS

El nu presimte, ce ne-amènință de-afar'.
Lasă-l să-şi istovească nerozia.
N-o să-i rămînă loc de pozne.
Puternică e legea, dar mai tare grozăvia.

TUMULT ŞI CÎNTEC

Sălbatică s-aude ceata,
Din munte-n vale toată gloata
Înaintează năzdrăvan,
Sărbătorind pe zeul Pan[1],
Ei ştiu ce ştiu, şi făr de-ocol
Pătrund aci în cercul gol.

PLUTUS

Vă ştiu pe toţi, pe zeul Pan!
Luaraţi cu-ndrăzneală locul,
Eu ştiu, ce alţii nu prea ştiu.
Deschid în calea voastră leatul.
Să vă-nsoţească bun norocul!
Se-ntîmplă poate — neaşteptatul!

[1] Sub chipul zeului Pan este travestit împăratul. Vezi şi nota 2 de la p. 253.

Voi nu ştiţi unde duce pasul,
Şi unde v-aţi ales popasul.

CÎNTEC SĂLBATIC

Popor înzorzonat, voi obrăzare!
Venim sălbatici, din cîmpie,
În salt înalt, în goană mare,
Ne dovedim cu vrednicie.

FAUNI[1]

Noi, fauni în ceată,
Cu foi de stejar
În păr, pe frunte,
În horă rotată
Venim din cîmp:
Urechi ascuţite avem,
Năsucul tîmp,
Şi faţa lată.
Femeilor nu le displace
Şi fiecare s-amuză:
Un faun, laba cînd şi-o-ntinde,
Nici cea mai frumoasă
Un danţ nu-i refuză.

SATIRUL[2]

Satirul sare, venind din urmă,

[1] Faun — în mitologia romană, zeu al fertilităţii, ocrotitor al pădurilor şi ogoarelor.

[2] Satirul — în mitologia greco-romană, demon al pădurilor şi izvoarelor, însoţitor al lui Dionysos (Bacchus), înfăţişat ca un om cu coarne şi picioare de capră.

Copitele-i de capră scurmă,
Are lăboaiele subţiri,
Suit pe aprige-nălţimi,
Se uită lung, jur împrejur,
Împrospătat de aer pur,
Dispreţuieşte seminţia
Ce jos în vale dăinuieşte.
Satirul sare-n salt, haihui.
Dar lumea sus
E doar a lui.

### GNOMI[1]

Ceată micuţă tropotind,
De-a valma vine chicotind.
Veşmînt de muşchi au ei şi poartă
Cu toţi la brîie felinare.
E trudă printre ei, mişcare,
Ca licuricii dau lumină-n zare.
Şi se muncesc cu osteneală,
Furnicărie-n forfoteală.

Sînt cu piticii înrudiţi,
În felul lor, felceri cinstiţi.
Ei scot din muntele de stîncă
Metalele, din vîna-adîncă.
Şi toate ei le pun grămadă,
Spre bine omului să-i cadă.

[1] Gnomi — în folclorul unor popoare, grup de figuri demonice care populează păduri, munţi şi ape.

Strigînd, ca un salut: noroc! —
Au gînduri drepte peste tot.
Dar ce se face, nu-i de loc
Spre fericire şi dobîndă.
Că aurul pe care-l scot
E pentru furt şi desfrînare,
Iar fierul, zis pentru izbîndă,
E-ntrebuinţat ca să omoare.
Zece porunci sînt lumii date:
Dar cel ce de la trei s-abate,
Rămîne fără de lumină.
La astea n-au piticii vină.

URIAŞII

Sălbaticii, aşa-s numiţi,
Sînt pe la munte răspîndiţi.
Ei vin cu toţii, uriaşii,
Puternici ca înaintaşii.
Un brad înalt în dreapta poartă,
Şi pe la pîntec cingătoare
Cu şorţ de ramuri şi de frunze:
O gardă, cum nici papa n-are.

NIMFE ÎN COR
*(îl încercuiesc pe marele Pan)*

Soseşte-acum marele Pan,
Închipuind
Întregul tot
Şi lumea cu al ei orînd.
Înconjuraţi-l, unde-ar sta,

Împrejmuiţi-l dănţuind.
Îngîndurat e, dar şi bun deodat',
În preajmă însă veselie vrea.
Pe sub tăriile senine
Întotdeauna treaz se ţine,
Îi cîntă însă-n murmur rîuri
Şi zeul aţipeşte bine.
Iar cînd adoarme în nămiezi
O frunză nu mai mişcă prin livezi.
Balsam de sănătoase buruieni
Umple văzduhul prin poieni,
Nici nimfele atunci nu sînt vioaie
Şi-adorm, căzînd din danţ pe claie.
Cînd însă cu putere mare
Răsună glasul său sub zare
Ca trăsnetul şi vuietul de mare,
Atuncea toţi şi toate se ascund,
Se risipeşte oastea pe cîmpie,
Eroul tremură-n tumult.
Deci cinste daţi, făpturi supuse,
Aceluia ce-aici ne-aduse.

ALAI DE GNOMI
*(spre marele Pan)*

Cînd belşugu-n strălucire,
Prin prăpastia vărgată,
Numai magicei nuiele
Labirintele şi-arată,

Noi clădim în adîncime
Trogloditic casa noastră,
Iar comorile deasupra
Ți le-mparți în zi albastră.

Un izvor descoperirăm,
Iat-acum minune mare,
Ce aici promite daruri
Negăsite-n altă parte.

Nu-i izvorul la-ndemînă.
Ia-l sub scutul tău, stăpîne:
De la tine-orice comoară
Tuturor le vine bine.

PLUTUS
*(către crainic)*

Cumpătul să ni-l păstrăm cu străşnicie.
Să se întîmple-acum, ce-i dat să vie!
Te ştiu de altfel plin de vitejie.
Ceva îngrozitor se va petrece.
Posteritatea n-o va crede nicidecum.
Notează tu ce-a fost şi cum.

CRAINICUL
*(apucînd toiagul, pe care Plutus continua a-l ține în mînă)*

Pitici conduc pe zeul Pan
Încet spre şipotul de foc,
În clocot sare din străfund

Şi cade iarăşi pînă-n prund.
Aprinsă stă deschisă gura,
Văpaia dă în sus pe loc.
Marele Pan stă liniştit,
Se bucură cu ochi uimit
De spuma ca de mărgărit.
Cum nu se-ncrede-n tot ce vede
S-apleacă-adînc să vadă ce-i,
Şi barba i se-nmoaie-n foc.
Au cine-o fi bărbia rasă?
În dosul mînii se ascunde.
Şi-acum zbucneşte nenoroc.
S-aprinde barba, frunzele
Cununii de pe cap i s-au aprins,
Veşmîntul prinde pălălaie.
Cu grabă ceata sare ca să stingă,
Dar nimeni nu rămîne neatins.
Şi cum se-nvolbură văpaia,
Sporeşte-n cercuri vîlvătaia.
În element, val după val,
Se mistuie întregul carnaval.

Dar ce şi cum, ce zvon fără măsură
Aud trecînd, din gură-n gură?
O, veşnic neuitată noapte,
Nefericită, ce durere ne-ai adus!
Ziua de mîine va vesti
Un nenoroc cumplit nespus:
„E împăratul, cel ce arde!"
O, dacă nu ar fi adevărat!

Arde-mpăratul şi cu ceata sa.
Cel ce l-a sfătuit să fie blestemat,
Şi toată ceata ce l-a ispitit
La petrecanie nebună
Să-şi pună răşinoasă o cunună,
Ca să se prăbuşească împreună.
O, tinereţe, bucuriei tale niciodată
Tu n-ai să-i pui măsură cumpătată?
Tu maiestate, împărate,
Înţelepţeşte niciodat' n-ai să domneşti
Pe cît de-atotputernic eşti?

Pădurea-ntreagă e în flăcări
Şi limbi de foc se-ntind să lingă
Lemnoasa cèrişte[1] de grinzi.
Cumplit prăpăd va să ne-atingă.
Paharul jalei se prelinge.
Ne mai salvează — oare cine?
Din strălucirea asta pînă mîne
Rămîn cenuşă şi ruine.

PLUTUS

Destulă spaimă s-a întins!
Începă ajutor mai dinadins.
Loveşte numai, sfînt toiag,
Să tremure podea şi prag.
Tu, larg văzduh, de blîndă boare
Să mi te umpli, de răcoare.
Veniţi, voi neguri, în fîşii,

[1] *Cerişte* — boltă.

Înăbușiți vîltorile-scîntei.
Voi nourași, voi mielușei,
Intrați și stingeți, dovediți
Ăst joc al flăcării nebune!
Cînd duhuri rele ne-amenință,
E drept să intre-n acțiune
Magia cu a ei știință.

**Parc. Soare de dimineață.**

*Împăratul, curteni, Faust, Mefistofel, îmbrăcați cum se cuvine, după moda timpului. Amîndoi îngenunchează.*

FAUST

Iertați incendiul magic, Doamne?

ÎMPĂRATUL
*(făcîndu-i semn să se ridice)*

Mi-aș mai dori asemeni glume.
Deodată mă văzui într-o aprinsă lume,
Mi se păru că-n Pluto[1] însuși m-am schimbat.
Se înălța o stîncărie de cărbune
Ce da văpăi. Din hău grozav căscat
Se ridicau sălbatic mii de flăcări,
Alcătuind deasupra ca o boltă.
Și domul sus, din focuri de revoltă,
Mereu se închega și iarăși se pierdea.

[1] Pluton — în mitologia greacă, zeu al Infernului, fiul lui Cronos și al zeiței Rhea, frate cu Zeus.

Prin spaţiu larg şi printre stîlpi de jar
Văzui noroadele mişcînd, în rînduri,
S-apropiau în cerc, ce se strîngea,
Omagiu aducîndu-mi, prea supuse gînduri.
Mi se părea, printre curteni, pe cald pămînt,
Un domn al salamandrelor[1] că sînt.

MEFISTOFEL

Aceasta eşti, căci orice element, cum vine,
Fără condiţii recunoaşte maiestatea.
Ascultătorul foc l-ai încercat, stăpîne,
Aruncă-te în mare, unde furia-i mai mare,
Şi-abia ajuns pe prundul de mărgăritare,
S-alcătuieşte-n jur magnifică ogradă,
Acolo valuri verzi, pătrunse de lumină,
Cu tiv de purpură, alcătuiesc lăcaş-grădină.
În mijloc stînd, la fiecare pas
Palatele cu tine vin şi fac popas.
Pereţii chiar se umplu de viaţă,
De bucurie, vînzoleală; ca din ceaţă
Minuni marine se înghesuie sub unde,
În blîndul nou lăcaş ca de lumină
Ar vrea să intre, dar nici una nu pătrunde.
Lucind multicolor din solzi de aur
Se joacă jos bălaur cu bălaur.
Rechinul cască, tu îi rîzi în gură.
Mirarea curţii nu mai ştie de măsură.
Dar nu rămîi de graţii despărţit.

[1] În cazul de faţă, salamandra e imaginată ca o reptilă.

S-apropie pe rînd și curioase nereide[1]
Strălucitoare în culori splendide,
Ca peștii unele, săgeți de lăcomie,
Cuminte celelalte. Tetis[2] află și te știe,
Și mîna și-o întinde unui nou Peleu[3],
Și spre Olimp te duce ca pe-un zeu.

ÎMPĂRATUL

Aerianele meleaguri nu m-atrag.
Și-așa, mult prea curînd acolo ne mutăm.

MEFISTOFEL

Dar, Doamne, e al tău pămîntul,
Al tău, numai al tău, cît e de larg!

ÎMPĂRATUL

Ce bun noroc te-aduce și de unde?
Vii din o mie-una nopți aici?
De ești născocitor precum a fost Șeherazada[4],
În grația mea tu singur te ridici.
Cînd lumea zilei, cum se-ntîmplă, nu-mi
prea place,
Fii gata tu, de-a drege și-a preface.

[1] Nereide — nimfe ale mării, cele cincizeci de fiice ale lui Nereus, zeul mării.

[2] Tetis — personaj mitologic, soția zeului Okeanos.

[3] Peleu — erou din mitologia greacă. După o seamă de aventuri, el se căsătorește cu Tetis. Ahile, spunea mitologia, era fiul lui și al nereidei Tetis.

[4] Șeherazada — numele povestitoarei de basme din *O mie și una de nopți*.

MAREŞALUL PALATULUI
*(venind în goană)*

O veste, Doamne, cum în viaţă
Nu am sperat s-aduc vreodată
Urechii tale mai frumoasă;
Acoperite sînt, socoată cu socoată,
Şi gheara cămătarului tăiată,
Scăpat-am de infern şi chin.
Pămîntul s-a schimbat în cer senin.

MARELE SPĂTAR
*(urmează în grabă)*

Întreagă, solda, s-a plătit.
Şi oastea-acum la noi iar ţine.
Seimenii au întinerit.
Cîrciumarii, curvele-o duc bine.

ÎMPĂRATUL

Cum se lărgeşte pieptul vostru!
Fruntea-ncreţită cum se-nseninează!
Şi cît de grabnic apăreţi pe pragul nostru!

VISTIERNICUL
*(venind)*

Întreabă pe aceştia, ce făcură!

FAUST

S-o spună Cancelarul — se cuvine.

CANCELARUL
*(sosind încet)*

Sînt fericit cu bătrînețea-n fine.
Iată, v-arăt, o foaie a ursitei,
Ce-a preschimbat necazu-n bine:

*(Citește.)*

„S-o afle cel ce vrea și o dorește:
Țidula-aceasta are preț
De-o mie de coroane. Garanție
Ea are multele, nenumărate,
Comorile-ngropate prin împărăție.
Porunci s-au dat ca din pămînt
Comorile să fie ridicate."

ÎMPĂRATUL

Presimt o monstruoasă-nșelăciune!
Cine-a falsificat împărăteasca semnătură?

VISTIERNICUL

Adu-ți aminte. Însuți ai semnat-o.
Noaptea trecută. Cancelarul și cu mine
Vorbitu-ți-am pe cînd stăteai ca mare Pan:
„Acordă-ți fericirea, iar norodului un bine,
Prin trăsături de pană, prea puține."
Țidula-a fost multiplicat-apoi
De meșteri iscusiți, în mii de foi.
Ca fapta bună tuturor să le priiască
Am pus pe foi pecete-mpărătească,
Și sute, mii, sînt gata-acum.
Orașul, ieri mocnind încă în mucegai,

Trăieşte azi în voluptăţi de rai.
A bucurat pe mulţi şi pînă astăzi al tău nume,
Dar niciodat' n-a fericit atîta lume.
Devine de prisos de-acuma orice scris,
Cu semnătura ta oricine intră-n paradis.

ÎMPĂRATUL

Supuşii mei văd aur în hîrtie?
Ostaşii-s mulţumiţi cu-asemeni soldă?
Placul lor să fie!

MAREŞALUL

Să mai aduni pe cei ce-aleargă
Ca fulgerul, ar fi cu neputinţă.
Zarafii au deschis tarabă largă,
Preschimbă-n aur şi-n argint curat
Ţidulile, fireşte, cu puţin rabat.
Şi oamenii se duc de-aci la măcelar,
La cîrciumă, pe la băcan şi la brutar,
Gîndeşte lumea la ospeţe cum îi place,
Sau cum în haine nouă să se-mbrace.
Prin cîrciumi chiote: Trăiască Împăratul!
Miresme de grătar de-a lungul şi de-a latul!

MEFISTOFEL

Şi cînd te plimbi stingher pe vreo terasă
De te-ntîlneşti neaşteptat cu o frumoasă,
C-un ochi ascuns de evantai
Te iscodeşte dacă o ţidulă ai.
Mai repede decît prin duh şi vorbă

Favoarea dragostei ți se acordă.
De-acum la ce te-ai mai căzni c-o pungă!
Împăturată-n unghi și-n dungă
Țidula-n sîn o porți ca un răvaș.
Evlavios o poartă în ceaslov preotul,
Soldatu-și ușurează punga de la șold
Purtînd sub chip de foaie zlotul[1].
Rog să mă ierți că par a bagateliza
Înalta faptă, maiestate, -n fața ta.

FAUST

Belșugul de comori, încremenit,
Așteaptă în pămînt, nefolosit.
Unei asemeni bogății, chiar și gîndul cel mai
larg
Nu-i este vas destul de-ncăpător.
Imaginația cu zborul ei înalt
Nu istovește numărul comorilor,
Dar infinită-ncredere ne ia, privind
Cu mintea infinitul auriu și de argint.

MEFISTOFEL

Hîrtia asta-n loc de aur și mărgăritar,
Cît de comodă e, îndată știi ce ai, deplin.
Nu trebuie s-o vinzi întîi, sau să te tîrguiești,
Și după voie te îmbeți cu dragoste și vin.
De vrei metal, zarafu-i la-ndemînă.

[1] *Zlot* — monedă de aur de valoarea unui galben, care a circulat în Europa centrală și răsăriteană în secolele XV–XVII.

Cînd n-are, iacă sapi o săptămînă.
Paharul, lanțul, schimbăcios se licitează.
Hîrtia însă, se amortizează.
Pe sceptic, cînd batjocorește, să mi-l rușinați.
Ce am rîvnit cu sete, am ajuns.
În țările împărătești se vor găsi
De-acum hîrtie-n loc de aur, prea de-ajuns.

ÎMPĂRATUL

Vouă vă datorește-mpărăția
Supremul bine; meritați răsplată.
Vă-ncredințez lăuntricul tărîm al țării;
Să fiți custozii demni a toată
Comoara subterană. Voi le știți. Nici una nu vă scapă.
Fie, după cuvîntul vostru, cînd se sapă.
Uniți-vă, maeștri-ai abundenței minunate,
Ca slujba să v-o-ndepliniți cu demnitate,
Acolo unde-n fericire și-n lumină
Lumea de jos cu cea de sus se-mbină.

VISTIERNICUL

Nicicînd nu s-a ivi-ntre noi o vrajbă.
Coleg doresc să-mi fie vrăjitorul.

*(Pleacă cu Faust.)*

ÎMPĂRATUL

Aș vrea să-mpart niscaiva daruri.
Să-mi spuneți doar, pe rînd, cu toții,
La ce vă folosește ajutorul?

PAJUL
*(primind)*

Vreau să trăiesc senin şi vesel.

ALTUL
*(la fel)*

Inel pentru iubită vreau să fie.

CĂMĂRAŞUL
*(primind)*

Mai bună băutură beau de-acum.

ALTUL
*(la fel)*

Norocul mi-l încerc la zaruri.

STEGARUL
*(cumpănind)*

Castel şi cîmp, le scap de datorie.

ALTUL
*(la fel)*

Comoară e, lîngă comori o pun.

ÎMPĂRATUL

Plăcere aşteptam de faptă nouă!
Dar în zadar. Vă ştiu aproape pe de rost.
Oricît belşugul vostru ar spori,
Voi rămîneţi, precum aţi fost.

MĂSCĂRICIUL
*(apropiindu-se)*

Să-mi faceţi, rogu-vă, şi mie dar.

ÎMPĂRATUL

Cînd te trezești, îl bei. Și zici că-i har.

MĂSCĂRICIUL

Vrăjite foi! Nu mă pricep: sînt bune, rele?

ÎMPĂRATUL

Favoare ceri, și clămpănești din gură.

MĂSCĂRICIUL

Mai cad și altele. Ce fac cu ele?

ÎMPĂRATUL

Adună-le, că-n partea ta căzură.

*(Pleacă.)*

MĂSCĂRICIUL

La îndemînă am mii de coroane.

MEFISTOFEL

Ai prins viață iar, maț cu picioare?

MĂSCĂRICIUL

Înviu din moarte uneori, ca din beție.

MEFISTOFEL

Văd că asuzi de bucurie.

MĂSCĂRICIUL

Priviți! E ban foița de hîrtie?

MEFISTOFEL

Cumperi cu ea, ce burta, gura jinduiește.

MĂSCĂRICIUL

Pot cumpăra moșie, sau un heleșteu cu pește?

MEFISTOFEL

Neîndoios. Îmbie numai și-i vedea.

MĂSCĂRICIUL

Castel, păduri, ogor, pot cumpăra?

MEFISTOFEL

Te-ar prinde bine rolul de stăpîn sever.

MĂSCĂRICIUL

Mă lăfăi astă-seară pe moșie. Sînt boier!

*(Pleacă.)*

MEFISTOFEL

*(singur)*

Să se mai spună, că bufonul n-are spirit!

Galerie întunecată.

*Faust, Mefistofel.*

MEFISTOFEL

De ce mă tragi în gangurile sumbre?
Nu-i bucurie îndeajuns de-aleasă

În vălmăşeala curţii, pestriţă şi deasă,
Şi nu-i prilej acolo de-amăgiri şi glume?

FAUST

Asemeni vorbe să nu-mi spui,
Nici altele, tot răsuflate. Vorbe-n vînt.
Tu pleci şi vii, şi iarăşi ieşi,
Ferindu-te a te mai ţine de cuvînt.
Eu însă sînt silit să dreg, să fac,
Mă mînă mareşalul, cămăraşul, după plac.
Iar împăratul, nici mai mult, nici mai puţin,
Vrea pe Elena şi pe Paris[1] în deplin
Trupeşte-n faţa lui să-i vadă.
Întruchiparea ideală a bărbatului şi a femeii
Din alt tărîm aici să cadă.
La faptă! Sau cuvîntul vrei să mi-l dezminţi?

MEFISTOFEL

A fost neghiob şi uşuratic să promiţi.

FAUST

Vezi tu, cu arta ta unde-am ajuns!
Nedumeriţi în fundătură stăm.
Întîi noi l-am făcut bogat,
Acum ne cere să-l şi desfătăm.

[1] Paris — în legendele greceşti, fiul lui Priam. El a fost ales să-şi dea părerea asupra frumuseţii celor trei zeiţe: Hera, Athena şi Afrodita. Afrodita îi făgăduieşte că-i va dărui cea mai frumoasă femeie, pe Elena. Paris o răpeşte pe Elena, dezlănţuind astfel războiul troian.

Tu crezi că toate de la sine vin.
Aici ajunserăm la trepte mai înalte.
Te-ntinzi spre un ținut foarte străin.
Și păcătos te-avînți în altă datorie.
Tu crezi că pe Elena o întruchipezi
Ușor, cum ai făcut stafia de hîrtie
În loc de galbeni. Cu strigoaice și stafii,
Cu crasnici[1] eu te pot servi.
Drăcoaicele iubite însă, deși nu-s de aruncat,
Cu eroinele divine nu-s de-asemănat.

FAUST

Îmi cînți acuma tot în vechea strună.
Cu tine sînt mereu nesigur.
Ești tatăl piedicilor, ce s-adună,
Pentr-un mijloc, răsplată nouă vrei desigur.
C-un murmur doar, c-o vorbă rară,
Într-o clipită tu o faci s-apară.

MEFISTOFEL

Păgînătatea nu m-atrage chiar de loc,
Căci locuiește-n propriul său iad
Acest norod; dar este-o cale, un mijlòc.

FAUST

Vorbește, rogu-te, degrabă.

[1] Crasnici — în folclor, corcituri de drac și femeie.

Fără de voie numai dau pe față
O taină mai înaltă. În singurătate peste fire
Sălășluiesc sublime, undeva, zeițe.
În preajma lor — nici timp, nici loc.
De ele să vorbim, de-am vrea,
Ne-ar încerca nedumerire —
Sînt *mumele*[1]!

FAUST
*(tresare înspăimîntat)*

Mume le zici tu? Așa?

MEFISTOFEL

Te înfioară?

FAUST

Cît de ciudat s-aude-aceasta. Mume! Mumele!

MEFISTOFEL

Zeițe, vouă muritorilor necunoscute,
De noi nu bucuros numite, dar știute.
Lăcașul lor îl dibuiești în adîncime.

[1] Mitul mumelor este una din cele mai minunate plăsmuiri ale lui Goethe. Goethe a găsit sugestii pentru crearea acestui mit în Plutarh, care vorbește despre o populație siciliană ce crede în zeițe-mume. Filozofia lui Platon l-a ajutat să adîncească aceste sugestii. „Mumele" sînt la Goethe o expresie plastică, circumscriind prototipurile ființelor și lucrurilor, „fenomenele originare".

C-avem nevoie-acum de ele — e o vină,
Dar vina cade doar pe tine.

FAUST

Şi drumul către ele?

MEFISTOFEL

Drumul? Nu-i nici unul!
Sau dacă vrei, un drum pe unde nu-i cutreier,
Nici praguri nu-s. Un drum în nedorinţă,
Spre ceea ce nu este de rîvnit.
Eşti gata să porneşti, încă-n fiinţă?
Zăvoare nu-s de tras, nici de deschis lăcate.
Singurătăţi vuind te bîntuie prin creier.
Ştii tu ce-nseamnă — pustiu — singurătate?

FAUST

Să mă scuteşti de-asemenea rostiri,
Ce-mi amintesc bucătăria vrăjitoarei
Şi vremi de mult trecute, veştede simţiri.
N-am fost eu nevoit cu lumea să comunic?
Să-nvăţ eu însumi golul şi să-nvăţ
Acelaşi gol pe alţii, pe cutare şi cutare?
Şi de rosteam cu judecată înţelesul,
Nepotrivirea răsuna de două ori mai tare.
Şi n-am fost nevoit eu oare de netrèbnicii
Să caut fuga în singurătate, ca-n pustii,
Ca-n urmă, spre a nu trăi de-o parte,
Diavolului să mă dau pe viaţă şi pe moarte?

Şi dacă înotînd, chiar oceanul de l-ai trece
Şi ai vedea acolo nesfîrşitul rece,
Tu ai zări încaltea undă după undă,
Şi dacă-nfricoşarea-ar fi să te pătrundă,
Tu totuşi ai vedea ceva. Prin adîncimea verde
Tu ai zări delfinul cum se pierde
În ogoiata mare, soarele şi luna,
Nimic însă nu vezi în golul gol de totdeauna,
N-ai auzi nici pasul, unde-alergi,
Şi n-ai găsi nici un temei, să stai, să mergi.

FAUST

Te-ntinzi la vorbă ca un mistagog[1],
Ce-i hotărît discipolii să şi-i înşele.
Numai de-a-ndoaselea. Spre gol mă îndrumezi,
Să cresc acolo-n artă şi-n putere;
Mă pui ca pe maimuţa din poveste
Din jar să-ţi scot castane, fără cleşte.
Dar înainte! Ducă-ne în adîncime mersul.
În Golul tău sper să descopăr Universul.

MEFISTOFEL

Eu laudă îţi aduc la despărţire.
Şi văd că ai pătruns şi-a diavolului fire.
Ia cheia-aceasta.

FAUST

Lucru de nimic.

---

[1] Mistagog — în limba greacă, un om care îşi iniţiază novicii în „mistere", în cultele religioase, secrete.

MEFISTOFEL

S-o iei şi ţine-o! Şi să n-o dispreţuieşti!

FAUST

Ea creşte-n mîna mea, şi luminează fulgerînd.

MEFISTOFEL

Iei seam-acum, ce ai în ea? Iei seama? Spune!
Adulmecă această cheie locul, în adînc.
Urmeaz-o. Ea te duce către mume!

FAUST
*(cutremurîndu-se)*

Spre mume! Mă cutremură de fiecare dat'.
Ce e acest cuvînt înfricoşat?

MEFISTOFEL

Eşti mărginit? Te stinghereşte-un nou cuvînt?
Vrei să auzi doar ce-ai mai auzit?
Nimic să nu te stînjenească, după ce
Cu-atîtea lucruri minunate te-ai obişnuit.

FAUST

Înţepenirea nu-i o cale, nici aduce mîntuire.
Înfiorarea[1] e a omului supremă calitate.
Oricît de rar ar fi, cutremurat
El simte-adînc cele măreţ-înfricoşate!

[1] **Înfiorarea, uimirea în faţa tainelor lumii şi a tiparelor ei, era, după Goethe, suprema trăire la care poate ajunge omul.**

MEFISTOFEL

Cufundă-te, sau dacă vrei: te-nalță!
Totuna e. Desprinde-te din ceea ce devine
Și intră-n altă mare-mpărăție!
Te bucură de ceea ce a încetat să fie!
Se împletesc ca norii formele-n cutreier.
Cheia mișcînd, departe să le ții de tine!

FAUST
*(entuziasmat)*

Strîngînd-o, simt putere ce mă-ndreaptă
Cu piept lărgit spre mare faptă.

MEFISTOFEL

Înflăcărat triped ți-a da-n adînc de veste
Că ai ajuns la cel din urmă prund.
Acolo mumele le vei vedea
Șezînd, umblînd, în cerc profund:
Întruchipări și faceri din adînc,
Icoane-n jur a toată creatura, vagi și sumbre,
Desfășurare veșnică a veșnicului tîlc.
Nu te-or vedea, căci ele văd doar umbre.
Primejdia e mare. Teama să ți-o stingi
În inimă, și mergi, mergi înainte
De-a dreptul spre triped, cu cheia să-l atingi!

*(Faust face un gest hotărît și poruncitor cu cheia.)*

MEFISTOFEL
*(privindu-l)*

E bine-așa.
Tripedul te urmează, servitor supus.

Nepăsător să urci, norocul te înalță,
Și înainte de-a băga de seamă ele, l-ai adus.
Și-odat-aici cu tine-avîndu-l, în lumina
Aceasta, tu din noapte chemi eroul, eroina.
Întîiul tu ai fi, ce îndrăznește fapta,
Și fapta împlinit-o să rămîie.
Apoi oricînd, după o magică rețetă,
În zei se schimbă fumul de tămîie.

FAUST

Și-acum?

MEFISTOFEL

Ființa ta coboare!
Cufundă-te, bătînd pămîntul din picioare!
La fel urca-vei, spre ținutul slavei!

*(Faust bate din picior și se cufundă.)*

MEFISTOFEL

Ah, cheia de i-ar fi de vreun folos!
Sînt curios. Va reveni oare de jos?

**Săli puternic luminate.**

*Împăratul și principii; curte în mișcare.*

CĂMĂRAȘUL
*(către Mefistofel)*

Cu scena spiritelor ne-ați rămas dator,
Începeți! Împăratul e nerăbdător,

A întrebat măria-sa a doua oară.
Nu şovăiţi. Să nu vă faceţi de ocară.

MEFISTOFEL

De-aceea tocmai s-a retras amicul,
Căci ştie el de unde s-o apuce.
Închis în sine, ostenindu-se, prepară
Cu zel deosebit isprava de răscruce.
Are nevoie de înaltă artă, de magie,
Cel ce frumseţea din nimic ridică.

MAREŞALUL PALATULUI

Totuna e ce meşteşuguri vă ajută.
Gata să staţi, şi-aşa să fie!

O BLONDINĂ
*(către Mefistofel)*

O vorbă, domnul meu! Vedeţi-mi faţa!
E clară-acum, dar nu-i aşa şi-n vară.
Răsar atunci sute de pete roşii-brune,
Acoperind obrajii. Nu mi-aţi spune
Un leac?

MEFISTOFEL

Păcat, aşa frumseţe, să apară
În luna mai, ca unele pisici, pătată.
Ouă luaţi şi limbi de broaşte. Cu mixtura
În plină lună, la lumină strecurată,

Vă ungeţi, cînd aceeaşi lună dă să scadă,
Pistruile pieri-vor, dintr-o dată.

O BRUNETĂ

Se-nghesuie mulţimea să vă linguşească.
Un leac vă cer şi eu. Piciorul degerat
Mă-mpiedică la mers, la danţ.
Chiar salutînd, cît de stîngace m-am mişcat.

MEFISTOFEL

Să vă dau leacul? Să vă calc, îngăduiţi?

BRUNETA

Asta se-ntîmplă doar între îndrăgostiţi.

MEFISTOFEL

Cînd cu piciorul calc pe cineva
Cu totul altu-i tîlcul.
Se vindec-un picior prin alt picior,
Şi toate mădularele la fel, cînd dor.
Atenţie! Şi nu-mi răspundeţi pe măsură!

BRUNETA
*(ţipînd)*

Cum arde, vai! A fost o călcătură
De cal, ca o copită cu potcoavă.

MEFISTOFEL

Dar nu mai eşti bolnavă. Grijile te lasă.
Poţi exersa de-acuma danţul după voie,
Şi cu iubitul cum pofteşti, poţi să te calci sub masă.

O DUDUIE
*(făcîndu-şi loc)*

Lăsaţi-mă să trec. Prea mare mi-i durerea,
Ce arde clocotind adînc în piept.
Pînă mai ieri, el îşi căta în ochii mei salvarea.
Cu alta flecăreşte-acum, şi nu e drept.

MEFISTOFEL

Dă-mi ascultare, fără vorbă lungă.
Va trebui s-ajungi la el, şi pe furiş
Cu-acest cărbune ai să-i faci o dungă
Pe mînecă, pe umăr, cum se potriveşte.
Atunci căinţa-n inimă i se iveşte.
Cărbunele numaidecît pe urmă să-l înghiţi,
Dar vin sau apă să nu bei. În noaptea asta
La uşa ta va suspina ca scos din minţi.

DUDUIA

Dar nu-i otravă?

MEFISTOFEL
*(indignat)*

Alt respect mi se cuvine!
Departe-ar trebui să umbli, mult şi bine,
Să mai găseşti asemenea cărbune.
Cu grijă-i de pe-un rug cules,
Ce altădată s-aprindea mai des.

UN PAJ

De-ndrăgostit ce sînt, netot ei mă socot.

MEFISTOFEL

*(la o parte)*

Nu ştiu în care parte să ascult.

*(Către paj.)*

Nu-ţi încerca norocul chiar c-o jună.
Cele mai vîrstnice te preţuiesc mai mult.

*(Altele se înghesuie venind.)*

Şi altele mai vin, buchet s-adună.
La urma urmelor m-ajut cu adevărul.
Ce mare-i neajunsul! Ajutor ca fumul!
O, mume, mume! Faust să vie! Daţi-i drumul!

*(Privind împrejur.)*

Luminile se văd mai şterse-n sală.
Întreagă curtea forfoteşte în mişcare.
Purcede-n şiruri, rînd pe rînd,
Prin lungi şi tot mai depărtate coridoare.
În vechea sală-a cavalerilor acum s-adună.
De-abia-i cuprinde sala împreună.
Atîrnă pe pereţi bogatele covoare.
Lucesc armuri prin colţuri şi-n firide.
De vrăji nu e nevoie-n săli bătrîne,
Căci spiritele vin aicea de la sine.

Sala Cavalerilor.

*Lumină adumbrită.*
*Împăratul şi curtea au intrat.*

CRAINICUL

Vechea mea slujbă de-a vesti ce se petrece

Mi-e stînjenită de prezența tainică
A unor duhuri. În zadar încerci a lămuri
Înlănțuirea încurcată printr-o trainică
Și de-nțeles întemeiere. Jilțuri sînt la îndemînă.
Stă împăratul chiar în fața marelui perete,
De unde după plac poate privi
Desfășurîndu-se prin vremi, mărețe bătălii.
Stăpînul domn și toți ai curții sînt aci.
Rînduri de bănci sînt colo mai în fund.
Înfiorat de straniul ceas, el, cel iubit,
Un dulce loc lîngă iubită și-a găsit.
Și-acum, cînd toți se așezară,
Noi sîntem gata. Spiritele pot veni.

*(Trîmbițe.)*

ASTROLOGUL

Înceapă drama fără-ntîrziere!
Așa-i porunca. Voi, pereți, în lături! Loc!
Să nu ne-mpiedice nimic. Magia ne ajută.
Covoarele dispar. Sînt mistuite ca de foc.
Înalt perete se despică, și se-ntoarce-apoi, oprind,
Un vast teatru pare-a se deschide.
Răsfrîngeri luminează din firide.
Pe scenă iată-mă urcînd.

MEFISTOFEL
*(ivindu-se din cutia suflerului)*

De-aci apar ca să obțin favoarea tuturor.
Suflarea este arta diavolului-orator.

*(Către Astrolog.)*

Tu zodier, ce tactul îl cunoşti, al stelelor,
Îmi vei pricepe şoapta prea uşor.

ASTROLOGUL

Miraculos apare-aci vederii
Un templu, întrupînd severitatea.
Asemeni lui Atlas[1], care pe umeri
Purta odată cerul cu văzduhul,
Columne se înşiruie ca să le numeri.
Sînt îndestul de vajnice, să poarte greutatea.

ARHITECTUL

Antic, desigur, este templul.
N-aş şti să-l preaslăvesc anume.
E mai curînd greoi, aş spune.
Pilaştri zvelţi, ce năzuie spre infinit,
Mi-s dragi, că-nalţă duhul,
Săgetător spre ogival zenit.

ASTROLOGUL

Ăst ceas încuviinţat de stele
Evlavioşi luaţi-l în primire.
Cuvîntul magic lege raţiunea!
Dar liberă să fie-a voastră-nchipuire.
Vedeţi de-ndată, ce doreaţi aşa de mult.
Cu neputinţă e, şi totuşi de crezut.

*Faust urcă, de cealaltă parte, pe scenă.*

---

[1] Atlas — personaj mitologic, unul din titani, care, luînd parte la războiul titanilor împotriva lui Zeus, a fost condamnat de acesta să poarte cerul pe umeri.

ASTROLOGUL

Un minunat bărbat, în preoțesc veșmînt,
Va-ndeplini, ce cu încredere a început.
Se-nalță un triped, cu el, din tainic loc.
Fum de tămîie, ridicîndu-se, presimt.
E gat-acum să binecuvînteze
Lucrarea mare însoțită de noroc.

FAUST
*(măreț)*

O, mume, cari tronați întru nemărginire
Și-n veci acolo locuiți stinghere
Și totuși laolaltă, în al vostru nume!
Icoane-ale vieții, mișcătoare, dar lipsite de viață,
E dat în preajma voastră să se-adune.
Ce-a fost cîndva și-avu o strălucire vie,
Acolo mișcă, năzuind să țin-o veșnicie.
Și voi, puteri, le-orînduiți să vie
Sub cortul zilei sau sub bolta nopții.
Pe unele le prinde fluviul vieții, nesecat,
Pe altele magicianul îndrăzneț le ispitește,
Cu-ncredere și-mbelșugată dărnicie
Vădindu-vă ce-i demn și minunat.

ASTROLOGUL

Arzînda cheie de abia atinge cupa,
Și-o ceață umple spațiul de-ndat'.
Ea intră ca un nor în sala largă,
Se-ntinde, se adună, se resfiră, se încheagă.

Şi spirite vedeţi la lucru de mirat.
Umblînd fac muzică, şi-un nu ştiu ce
Vibrează-n aer ca o strună.
Cum trec pe-aci, devine totul melodie.
Columnele şi chiar triglifa[1] sună,
S-ar crede că întregul templu cîntă.
Iar din beteli de negură, mai rare,
Un june-n mîndru tact, frumos, apare.
Aici se curmă slujba mea. Nu-l mai numesc.
Pe Paris cine nu-l cunoaşte, dalb, zeiesc?

*Paris vine mai în faţă.*

O DOAMNĂ

Ce strălucire! Înflorită tinereţe!

A DOUA

Ce prospeţime! Ca de piersică. Ce har!

A TREIA

Ce buze fine, dulce împlinite!

A PATRA

Cum ai gusta dintr-un asemenea pahar!

A CINCEA

E frumuşel, cu toate că nu-i tocmai fin.

A ŞASEA

E frumuşel, îndemînatic mai puţin.

---

[1] *Triglifa* — o parte arhitectonică a templului doric, deasupra coloanelor şi a spaţiilor intermediare, pe arhitravă.

UN CAVALER

Ca un păstor de oi se-nfățișează. N-are
Nimic de prinț în necurteana sa purtare.

ALTUL

Ei, da, pe jumătate gol, desigur că-i frumos.
Ar trebui să ni-l vedem odată-n zale!

O DOAMNĂ

S-așază-acum, molatic și plăcut.

CAVALERUL

Ce bine v-ați simți, acolo, pe genunchii dumisale!

ALTĂ DOAMNĂ

Ce grațios își duce brațul peste cap!

CĂMĂRAȘUL

Necuviința lui mă-mbolnăvește.

DOAMNA

Oricum ar fi, mereu ați cîrcoti.

CĂMĂRAȘUL

În fața împăratului se tolănește.

DOAMNA

Dar el se crede singur. Nu ne vede.

CĂMĂRAȘUL

Altfel de joc la curte-ar trebui.

DOAMNA

Ce lin îl prinde-acuma somnul.

CĂMĂRAŞUL

Va sforăi numaidecît. Fireşte, el va fi
Unic şi-n asta şi desăvîrşit.

O TÎNĂRĂ DOAMNĂ

Prin fumul de tămîie, ce mireasmă
Împrospătează inimă şi gînd?

DOAMNA MAI ÎN VÎRSTĂ

Într-adevăr. Adînc în suflet,
Pătrunde o mireasmă, de la el venind.

CEA MAI ÎN VÎRSTĂ

E-a creşterii-nflorită lamură,
Ambrozie în tînăr pregătită,
Şi atmosferic lin în preajmă răspîndită.

*(Elena apare.)*

MEFISTOFEL

Ea e. Nepăsător mă las-această vraje,
Frumoasă e, ce-i drept, dar nu m-atrage.

ASTROLOGUL

Eu nu mai am de-acum nimic de zis.
Cinstit mă-nclin ca-n faţa unui vis.
Frumoasa vine. Limbi de foc dac-aş avea
Şi tot mi-ar fi cu neputinţ-a lăuda.

Cel ce o vede-şi iese din făgaş, din rost.
Prea fericit acel a cui a fost.

FAUST

Mi se arată, cît simţirile mă ţin,
Izvorul frumuseţii revărsat din plin?
Un drum de groaz-a fost, dar ce dobîndă!
Mi se păruse lumea fără noimă în osîndă.
Şi-acum de-abia, de cînd cu preoţia mea,
Simt că e vrednică de-a fi dorită.
Întemeiat o simt, şi simt că va dura.
Să mi se taie sufletul în cale,
Dacă vreodată, chip divin,
Dacă vreodat' de tine m-aş desprinde.
Făptura, ce-n oglinda vrăjii, m-a-ncîntat cîndva,
A fost doar o-ngînare a frumseţii tale.
Tu eşti aceea cărea-i închin
Iubire, patimă, şi adorare, nebunie,
Tu eşti aceea căreia-i închin puterea mea.

MEFISTOFEL
*(din cutia suflerului)*

Vino-ţi în fire, nu-mi ieşi din rol!

O DOAMNĂ MAI ÎN VÎRSTĂ

Bine făcută, numai capul e cam mic.

O TÎNĂRĂ DOAMNĂ

Piciorul ei — ce gros e pe la glezne.

UN DIPLOMAT

Prinţese am văzut de-acelaşi fel şi chip,
Frumoasă e din cap pînă-n picioare.

UN CURTEAN

S-apropie de cel ce-a adormit, şireată.

O DOAMNĂ

Urîtă e alăturea de dalba lui juneţe.

POETUL

O rază cade şi pe el din dalba-i frumuseţe.

O DOAMNĂ

Endymion şi Luna[1]. Ah, perechea-i gata.

POETUL

Zeiţa-ar coborî. S-ar zice că-i pictură.
S-apleacă, răsuflarea să i-o bea.
O sărutare. Au trecut orice măsură.

DUENNA[2]

În faţa tuturor. De necrezut.

FAUST

Pentru băiat ce rar noroc!

---

[1] Endymion — personaj din mitologia greacă, de care se leagă legenda somnului veşnic. Se povesteşte că Selene (Luna), dorind să-l sărute, l-a adormit.

[2] *Duenna* — guvernantă (span.).

MEFISTOFEL

Dă-le pace.
Lasă fantoma, las' să facă tot ce-i place.

CURTEANUL

Ea pleacă, furişîndu-se. El se trezeşte.

DOAMNA

Mă prind că ea-napoi priveşte.

CURTEANUL

Iar el se miră de minunea ce zăreşte.

DOAMNA

Minune nu-i ce vede ea.

CURTEANUL

Cu cîtă cuviinţă ea se-ntoarce.

DOAMNA

Ştiu eu ce-nvăţătură vrea să-i dea.
Unul ca altul, proşti sînt toţi bărbaţii
În situaţii ca acestea. Crede că-i întîiul.

CAVALERUL

Încuviinţaţi! E maiestuoasă, fină.

DOAMNA

După părerea mea e cam vulgară.

PAJUL

Dar ce n-aş da să fiu în locul lui!

CURTEANUL

Ce bucuros s-ar prinde-n plasa ei oricine!

DOAMNA

Trecut-a fost prin multe mîni astă comoară.
Şi-i cam uzată nestemata prinsă-n aur.

ALTĂ DOAMNĂ

La zece ani — o bună poamă!

CAVALERUL

Îşi ia ce e mai bun, cum poate, fiecine.
Cu-asemeni mîndre resturi eu m-aş mulţumi.

ÎNVĂŢATUL

O văd destul de clar, ca-n ceas de zi.
Să mă-ndoiesc că-i cea adevărată?
Impresia de-acum e poate cam exagerată.
Mă ţin însă de cele scrise.
Şi-n text citesc că ea din cale-afară
Plăcu bătrînilor din Troia, cum se face.
Şi-aceasta, dacă nu mă-nşel, se potriveşte şi aci:
Eu tînăr nu mai sînt, dar tot îmi place.

ASTROLOGUL

El nu mai este un băiat. Ci un viteaz erou.
Cît o cuprinde, ea de-abia se apără.

Cu brațe tari el o ridică. O răpește?
Și-o duce — încotro?

FAUST

Prea — îndrăzneț!
Nebunule, cutezi? — N-auzi? Oprește! Stai!

MEFISTOFEL

Faci însuți cele ce ți se năzar!

ASTROLOGUL

*Elena* este, iar spectacolul, ce-l dai,
*Răpirea preafrumoasei* l-aș numi.

FAUST

Nici o răpire, nu. Nici o răpire nu va fi.
Nu-i oare cheia-aceasta-n mîna mea?
Prin groaznice singurătăți ea m-a purtat
Scoțîndu-mă din neguri la liman.
Piciorul mi l-am pus aci, unde a stat
Și stă temeiul meu din totdeauna.
De-aci un duh se poate încerca
Cu alte duhuri. Dubla-mpărăție
De-aici o pregătesc, magnifică să vie.
Departe-a fost, dar cît de-aproape
Ființa-aceasta poate-acum să-mi fie.
O voi salva! Voi, mume! Mume! Să mi-o dați!
Cel ce o dat-o vede e pierdut de-o pierde.

ASTROLOGUL

Ce faci tu, Faust? O, Faust! Cu străşnicie
El o cuprinde, umbra
Se tulbură. De unde s-o mai iai?
Şi cheia el o-ntoarce către june,
Şi atingîndu-l, vai! Vai nouă, vai!
Se-ntoarce totul, totul se destramă în nimic!
*(Explozie. Faust cade. Spiritele se destramă în aburi.)*

MEFISTOFEL
*(ridicîndu-l pe Faust pe umăr)*

Isprăvile unui nebun fac rană
Şi pagubă chiar diavolului în persoană.
*(Întuneric. Tumult.)*

## ACTUL II

**Odaie îngustă, înalt boltită, odinioară a lui Faust. Neschimbată.**

MEFISTOFEL

*(iese de după o perdea, o ridică și privește în urma sa. Faust întins pe un pat bătrînesc)*

Aici să-mi stai, nefericitule, întins,
De-un simțămînt de dragoste surprins.
Cînd de Elena ești paralizat
Nu-ți vii în minți prea lesne dintr-o dat'.

*(Privește împrejur.)*

Privind în preajmă-n sus și-n jos,
Îmi pare totul neschimbat și neatins.
Doar coloratele ferestre sînt mai tulburi,
Păianjenii țesut-au fire de prisos,
Cerneala s-a-nchegat, hîrtia s-a îngălbenit,
Dar altfel toate au rămas la locul lor.
Mai stă aci chiar pana cu cotor
Cu care diavolului — Faust s-a dat.
Mai stăruie în țeava-ngustă, închegat,
Un strop din sîngele cu care-a iscălit.
Ce chilipir ar fi și cît de rar
Pentr-un ciudat colecționar.
Iar bunda veche care atîrnă încă-n cui
Îmi amintește de acele giumbușlucuri,

De-nvăţătura ce băiatului dădui,
Cu care poate că şi azi se mai hrăneşte.
Mă prinde parcă iar o poftă vie
Să mă-nvelesc în blana caldă, fumurie,
Ca un magistru să m-arăt, semeţ,
Desfăşurînd opinii mai presus de orice preţ.
Acestei pofte învăţaţii se mai dau,
Dar draci ca mine n-o mai au.

*(Scutură blana luată din cui. Greieri, molii şi alte insecte cad din ea.)*

CORUL INSECTELOR

Bine-ai venit! Bine-ai venit!
Bătrîn stăpîn!
Plutim, plutim,
Şi te cunoaştem şi zumzăim.
Stăpîne, bătrîne,
Ne-ai semănat cîte unul,
Cu miile astăzi, jucînd,
În preajmă-ţi venim.
S-acunde nebunul
În sine deplin.
Din blană gîngănii
S-arată din plin.

MEFISTOFEL

Mă bucură aceste creaturi ce ies!
Întîi ai semănat,
Apoi cu vremea ai cules.
Încă o dat' mai scutur tare lîna,

Și cîte-o molie mai zboară, bat-o vina.
Grăbiți-vă, drăguțelor, să vă ascundeți,
În mii unghere să pătrundeți,
Unde străvechi cutii v-așteaptă,
Prin pergamente sau vreo hartă,
Prin cioburi prăfuite, oale sparte,
Prin ochii-acelor scăfîrlii deșarte,
În putregai și-n scîrnăvie
Găsești în veci prăsilă vie
De gîngănii.

*(Își pune bunda.)*

Dar să m-acopăr, căci prilejul vine rar.
Patron, maestru, sînt acuma iar.
Să mă numesc așa, nu are nici un rost.
Să vie cei ce astă calitate-mi recunosc!

*(Trage de un clopot ce dă un sunet țipător și pătrunzător, de care se cutremură sălile și se deschid ușile.)*

FAMULUS
*(vine de-a lungul unui coridor întunecat)*

Ce mai sună! Ce fioruri!
Zidul parcă vrea să sară!
Prin cutremurul ferestrei
Văd cum vremuiește-afară.
Crapă podul, și prin boltă
Cad moloz și tencuială.
Ușa zăvorîtă bine
Printr-o vrajă se deschide.
Teamă, groază mă cuprinde.
Colo cineva se-ncinse

În a meşterului haină.
Face semne ca în taină.
Cum îmi tremură genunchii!
Să mă-nchin? Să fac o rugă?
Să rămîn? S-o iau la fugă?

MEFISTOFEL
*(îl cheamă, făcîndu-i semn cu mîna)*

Vino, amice! Numele ţi-e Nicodim.

FAMULUS

Da, preasfinţite[1]. Din psaltire să citim[2]!

MEFISTOFEL

Chiar asta-acum?

FAMULUS

Am alergat să fiu prezent.
Sînt bucuros îndeosebi că mă cunoaşteţi.

MEFISTOFEL

Eşti vîrstnic şi-încă tot student
Cărunte domn! Dar şi un mare învăţat
Continuă să-nveţe, căci aşa îi este dat.
Aşa-ţi clădeşti din cărţi de joc o casă,
Pe cît se poate. Cine însă va s-o isprăvească?
Desigur maistrul vostru-i mare iscusit:
De doctor Wagner cin'să nu fi auzit?
E-ntîiul azi în lumea învăţată.

---

[1] Famulus vede în Mefistofel un mare prelat.
În original: *Oremus!* — Să ne rugăm! (Lat.)

El singur, zilnic, o sporește,
Mai ține laolaltă-nțelepciunea toată.
Învățăcei zeloși, ce tot ar învăța,
S-adună gloată-n preajma sa.
De la catedră luminînd, n-are pereche,
Și mînuiește cheile ca sfîntul Petre.
Cele de sus, cele de jos, să le deschidă
Ca nimeni altul se pricepe.
Nu-i ține piept nici un renume.
Născocitor, că n-are-asemănare,
A-ntunecat chiar al lui Faustus nume.

FAMULUS

Să mă iertați dacă-ndrăznesc un pic
În unele, înalte domn, să contrazic:
Nu-i vorba, cred, în nici un fel
De toate-acestea, modestia-i pentru el
Singurul rost, singurul țel.
Și mai vîrtos cu dispariția neașteptată
A marelui bărbat el nu se-mpacă.
Întoarcerea aceluia el o mai speră cu tărie.
Odaia, cum a fost în zilele lui Faust,
În toată neatinsă și-n nimic schimbată
Așteaptă-aici ca vechiul ei stăpîn să vie.
De-abia-ndrăznesc să intru cîteodată.
Ce-aduce zodia, mă-ntreb,
Că zidul s-a cutremurat,
Ușciorii tremură și au sărit lăcate.
Altfel nici dumneavoastră nu ați fi intrat.

MEFISTOFEL

În ce bîrlog s-ascunse omul?
Du-mă la el, sau adu-mi-l de-ndat'.

FAMULUS

Opreliște cumplit-a dat.
Nu știu, să îndrăznesc s-o calc?
De luni întregi, de dragul operei mărețe,
Trăiește-n liniște, netulburat.
Printre-nvățați e cel mai delicat.
Și seamănă c-un cărbunar, de cînd
S-a înnegrit pe față pînă-n ceafă;
Și ochii i s-au înroșit în foc suflînd.
Ce scumpă-i este orice clipă.
Atît că de scîntei face risipă.

MEFISTOFEL

Doar nu-mi va refuza intrarea?
Sînt omul, să-i grăbesc norocul[1].
*(Famulus pleacă, Mefistofel se așază cu gravitate.)*
De-abia-mi luai în scaun locul,
Și iată că apare, de privesc atent,
Un cunoscut. E generația mai nouă —
Va fi nespus de insolent.

---

[1] **Aluzie la crearea lui Homunculus, la care va contribui Mefistofel în scena următoare, pe cale magică, intrînd în laboratorul lui Wagner.**

BACCALAUREUS

*(venind în goană pe coridor)*

Poarta o găsii deschisă!
Mai hrănesc acum speranţă,
Ca un mort să nu se strice
Cel ce are-n el viaţă,
Mucigai să nu-l cuprindă,
Să nu moară viu sub grindă.

Aste ziduri şi pereţii
Tremură şi se înclină.
Dacă nu fugim de-aice,
Vom pieri fără de vină.
Îndrăzneţ sînt, cum nu-i altul,
Dar mai bună-i fuga, saltul.

Ce descopăr însă-acuma?
Nu aici venii eu oare
Cu atîţia ani în urmă,
Un balíc[1] cu groază mare,
Să ascult pe toţi bărboşii,
Bărbi cum ne puneau sfătoşii!

Dintre cărţi străvechi şi scoarţe
Ne minţeau cu-a lor ştiinţă,
Cărela nici ei crezare
Nu-i dădeau în vreo privinţă.

[1] *Balíc* — student, novice.

Cum? Acolo în chilie
Mai rămase o chelie?

Cînd m-apropii cu mirare
Văd că şade încă-n blana,
Ce-o purta şi-atunci pe umeri:
Neclintit-aşteaptă stana.
Cît de-abil părea atuncea,
Cînd eu nu-l prea pricepeam.
Azi de nas nu mă mai poartă.
Cutezanţă nouă am.

Bătrîne dascăl, dacă n-aţi trecut
A Lethei apă, valul tulburat,
Veţi recunoaşte-n mine-un fost discipol
De silnicie academică scăpat.
Sînteţi aici la fel, precum aţi fost,
Eu însă sînt aici schimbat de rost.

MEFISTOFEL

Mă bucur c-am sunat ca să veniţi.
V-am preţuit şi-atunci cum nici nu ştiţi.
Omida chiar sau crisalida prevesteşte
Cît de smălţat un fluture va fi.
În buclele ce-aveaţi şi într-un guler cu
dantelă
Găseaţi pe-atunci deosebite bucurii.
Perucă n-aţi purtat vreodat'?
Fără de chică sînteţi, scurt frizat.

Vioi și hotărît îmi stați în față.
Să nu vă credeți însă infailibil în viață.

BACCALAUREUS

E drept că ne găsim în vechiul loc,
Dar v-amintesc că altul este cursul vremii;
Să mînuiți cuvîntul echivoc
Mai econom, căci și noi sîntem mai atenți.
În rîs luarăți pe cinstitul june.
V-a reușit atuncea de minune.
Dar azi cu noi cine se pune?

MEFISTOFEL

Cînd tineretului îi spui un adevăr curat,
Ce nici unui mucos nu-i e pe plac,
Și-apoi aceiași băiețandri fac
Pe propria lor piele-experiența dintr-o dat'
Ei își închipuie că adevărul e un rod
Ieșit din chica lor, iar profesorul un nerod.

BACCALAUREUS

Sau un viclean! — căci ce maestru
Ne spune adevărul drept în față?
Vorbind unor copii, ușor îl schimbă fiecare,
Cînd serios, cînd surîzînd pe sub mustață.

MEFISTOFEL

Remarc că de abia scăpat din bancă
Îmi sînteți gata de-a-nvăța pe cei ce-
ascultă.

De-atîtea luni, de-atîţia ani, desigur
Aţi adunat experienţă multă.

BACCALAUREUS

Experienţă? Daţi-mi voie: spumă e şi
fum,
Ce nu se-aseamănă cu duhul nicidecum.
Veţi recunoaşte că ce-aducem din trecut
Nici pe departe nu e vrednic de ştiut.

MEFISTOFEL

Într-adevăr. Acum şi mie mi se pare
Că un nerod am fost, din creştet la
picioare.

BACCALAUREUS

Mă bucură s-aud asemenea cuvinte.
Întîiul moş întreg la minte.

MEFISTOFEL

Am căutat comori de aur sub pămînt,
Şi am cules tăciuni în vînt.

BACCALAUREUS

Aflaţi că tigva dumneavoastră glorioasă
Decît acele goale scăfîrlii
Nu-i cu nimic mai preţioasă.

MEFISTOFEL
*(bonom)*

Amice, ştii cît de mojic îmi eşti? Mă
înfior!

BACCALAUREUS

În graiul nostru minte cine e curtenitor.

MEFISTOFEL

*(care înaintează în jilțul său pe roți spre planul din față al scenei, către public)*

Lumina mă sufocă, aerul devine-apăsător.
Găsi-voi poate printre dumneavoastră un
locșor?

BACCALAUREUS

Pretențios îmi pare că voiești așa-ntr-adins
Să fii ceva, în timp ce nu mai ești nimic.
Viața omului în sînge e, dar unde
Se mișcă sîngele decît în tineri mai aprins?
E-un sînge viu și-o proaspătă putere
De care vajnic viața se pătrunde,
Să dea-nainte din ispravă în ispravă.
Ce-i slab se prăbușește, dar spre slavă
Pășește în arenă vrednicia. Astfel pînă
cînd
Noi lumea cucerim pe jumătate, an cu an,
Voi cîntăriți și moțăiți, visați mereu
vreun plan.
Desigur bătrînețea e o febră rece,
Cu griji năstrușnice ea vremea și-o petrece.
Dac-ai trecut de ani treizeci

Ești ca și mort, pierdut pe veci.
Vă este scris: buni de ucis.

MEFISTOFEL

De aplaudat. Nimic în plus
Nu are dracu-aici de spus.

BACCALAUREUS

Dacă eu n-aș voi, nici draci n-ar fi.

MEFISTOFEL
*(aparte)*

Și totuși dracul te va da de-a berbeleacul.

BACCALAUREUS

Acesta e al tinereții nobil rost,
Mai înainte de-a o face eu, această lume
nu a fost.
Eu sînt cel ce din mare soarele l-am scos,
Și datorită mie, luna e mereu în mers,
În calea mea s-a-mpodobit întregul univers,
Pămîntul a-nverzit, întîmpinîndu-mă pe mine.
La semnul meu, în noaptea cea dintîi,
Îmi răsăriră stelele la căpătîi.
Cine v-a dezlegat de îngrădirile
Atîtor gînduri strîmte, filistine?
Eu liber, cum mi se arată-n cuget,
Îmi urmăresc lăuntrica lumină,

Şi pasul mi-l iuţesc răpit de extaze
minunate,
Cu ziua-n faţa mea, cu bezna-n spate.

*(Iese.)*

MEFISTOFEL

Originalule, drum bun cu toate ale tale!
Cum te-ar jigni să afli într-o zi,
Ce alţii ştiu: mai poate cineva gîndi
Vreun lucru iscusit sau vreo prostie
Pe care'naintaşi să nu le fi gîndit?
Dar o primejdie nici ăsta n-o să fie.
Se va schimba puţin cîte puţin.
Oricît de-absurd dă-n clocot mustul,
La urmă tot s-alege-un vin.
*(Către tineretul de la parter care nu aplaudă.)*
Cuvîntul meu vă lasă reci.
Vă iert, băieţi, oricum începeţi.
Gîndiţi-vă că dracul e bătrîn.
Îmbătrîniţi şi voi ca să-l pricepeţi.

Un laborator medieval.

*Aparate greoaie, larg desfăşurate, pentru scopuri fantastice.*

WAGNER
*(la vatră)*

Îngrozitorul clopot sună
Şi zidurile se-nfioară.
Nesiguranţa nu mai poate
Să se întindă într-o doară.

Tenebrele se luminează,
Iar în lăuntrica fiolă
O nestemată foarte trează
S-aprinde ca un viu cărbune,
Şi fulgeră prin întuneric.
S-alege-acum un alb eteric.
De nu l-aş pierde în cenuşă!
Ah, Doamne, cine e la uşă?

MEFISTOFEL
*(intrînd)*

Salut! Cu gînduri bune vin!

WAGNER
*(temător)*

Bine-aţi venit sub steaua orei.
*(Încet.)*
Dar să vă ţineţi răsuflarea-n gură.
Măreaţă operă îndată isprăvim.

MEFISTOFEL
*(mai încet)*

Dar ce se face-aici?

WAGNER
*(şi mai încet)*

Facem un om!

MEFISTOFEL

Un om? — şi ce pereche-ndrăgostită
Aţi încuiat să procreeze-n horn?

Ferească Dumnezeu! O modă-a fost cîndva
Să procreezi! Deşartă poznă a naturii!
Gingaşul punct din care ca un rod viaţa da,
Puterea dulce, ce din centru emana,
Să ia, să dea, sortită oarecum pe ne-ncercate
Să-şi însuşească ce-i pe-aproape, ce-i străin,
Destituite sînt acum din demnitate.
Doar animalele mai simt în asta voluptate.
Cu darurile sale-alese, omul însă
Va trebui pe viitor să aibă mai înaltă obîrşie.

*(Întors spre vatră.)*

Zăriţi lumini? Putem avea nădejde vie;
Cu iscusinţă dac-alcătuim
Plămada omenească-amestecînd-o dintr-o mie
De alte gingaşe substanţe mai labile,
Şi-apoi o-nchidem în retortă să se-nchege,
Şi după cuviinţă să se lege,
Nevoie nu-i de nopţi, de zile,
Lucrarea să ajungă pîn'la capăt.

*(Întors spre vatră.)*

Se face! Mişcă-se stihiile mai clare
Şi ne convingem tot mai tare:
Secretele, pe cari sub lacăt
Le ţine firea, noi le punem la-ncercare,
Şi ce natura face să se-organizeze,
Noi facem să cristalizeze.

MEFISTOFEL

Cel ce trăieşte mult experienţă lungă are,
Şi pentru el nimic nu este nou vreodat',
Prin anii mei de pribegie, oameni
Am mai văzut, de soi cristalizat[1].

WAGNER

*(privind atent la fiolă)*

Se-nalţă, fulgeră se-ncheagă,
O clipă doar şi ce ispravă dragă!
Un plan măreţ la început pare nebun.
Vom rîde însă de-ntîmplare-n viitor.
Un creier destinat a cugeta îndemînatic
Va da în felul său şi-un gînditor.

*(Priveşte extaziat fiola.)*

Răsună sticla de-o putere fără pace.
Se tulbură, se lămureşte, deci se face.
Întrezăresc în cheagul, ce apare,
Un omuleţ cum prinde-nfăţişare.
Ce-am mai dori acum cu toţii,
Cînd taina ni s-a dat pe faţă?
Daţi sunetului doar puţină ascultare,
Şi el devine grai şi noimă cu viaţă.

HOMUNCULUS[2]

*(din fiolă către Wagner)*

Acu e-acu, tătuţă! N-a fost glumă.
Îmbrăţişează-mă la piept cu gingăşie.

---

[1] Oameni de soi cristalizat — oameni artificiali sub toate aspectele.

[2] Homunculus—om produs pe cale alchimică. Naturalistul şi medicul Paracelsus vorbea în lucrarea sa *De natura rerum*

Dar nu prea strîns, să nu se spargă sticla.
Obştească însuşire e, precum se ştie:
Firescului de-abia-i ajunge-un univers deschis,
Ce-i artificial e mulţumit c-un loc închis.

*(Către Mefistofel.)*

Îmi eşti şi tu aici, şăgalnice cumetre?
Tocmai în clipa indicată. 'Ţi mulţumesc
Ursita bună te-a adus pe lîngă vetre.
Şi dat fiind că sînt, aş vrea să şi lucrez.
Aş vrea să mă găsesc degrabă-n treabă.
Tu te pricepi, cărările să le scurtezi.

WAGNER

O vorbă încă. Sînt cam ruşinat.
De toţi sînt cu probleme asaltat.
De pildă: încă nimenea n-a înţeles,
Cum sufletul şi trupul laolaltă
Se potrivesc frumos, să nu se mai despartă,
Şi totuşi traiul unul altuia şi-l amărăsc
Pe urmă —

MEFISTOFEL

Stai, mai bucuros aş întreba:
De ce bărbatul şi femeia sînt mereu în vrajbă?
O lămurire, prietene, nu vei avea.
Dar de făcut sînt multe-aici. Micuţul ăsta vrea.

---

***(Despre natura lucrurilor)*** **de modul cum s-ar putea prepara un asemenea omuleţ. După concepţia lui Goethe, Homunculus este un fel de demon, care ştie tot ce s-a petrecut în trecutul omenirii şi care are şi alte însuşiri ale unei figuri de basm.**

HOMUNCULUS

Ce-i de făcut?

MEFISTOFEL
*(arătînd spre o ușă laterală)*

Aici arată-i darul minunat.

WAGNER
*(uitîndu-se mereu în fiolă)*

Într-adevăr îmi ești un scump băiat.
*(Ușa laterală se deschide spre încăperea unde Faust stă culcat.)*

HOMUNCULUS
*(mirat)*

Ah, strașnic!
*(Fiola se desprinde din mîinile lui Wagner, plutește deasupra lui Faust și-l luminează.)*
Și frumos împrejmuit! Dumbrăvi!
Și ape clare, și femei ce se dezbracă;
Ce minunate! Una însă mai suavă,
Da, una pare, strălucită, să se-aleagă;
E din eroică sau chiar zeiască semințíe.
Picioru'ntinde pînă-n apa străvezie.
A trupului văpaie nobilă și vie
Se răcorește în cristalul undei.
Ce freamăt de aripi bătînd s-aude?
Ce zvon de pene frămîntînd oglinda?
Și fete fug, pînă la coapse ude.
Crăiasa, însă, se privește liniștită,
Și cu plăcere mîndră, feminină,

Pe craiul lebedelor[1], ca o undă lină,
Îl vede-nghesuindu-se pe la genunchii ei,
Stăruitor, parcă i-ar fi un obicei.
Dar se ridic-un abur în văzduh
Şi c-o beteală deas-acopere apoi
Povestea, scena dulce-a celor doi.

MEFISTOFEL

Cîte nu ai a povesti! Pe cît de mic,
Pe-atît de mare eşti fantast.
Nu văd nimic —

HOMUNCULUS

Te cred, tu cel din nord,
În vîrsta negurii crescut, încunjurat de un norod
De cavaleri şi de popească scîrnăvie,
Cum ţi-ar mai fi privirea clară,
Acasă doar prin sumbra ţară?
*(Privind împrejur.)*
Ce piatră afumată, rece mucegai!
Ogivele de-abia le mai îndur,
Eu care mă simt bine orişiunde.
De se trezeşte-acesta, dăm de alt necaz,
Privind, s-ar prăbuşi-ntr-o clipă mort.
Dumbrăvi, izvoare, lebede şi nude
Frumseţi se arătară în prevestitorul vis.

---

[1] E vorba aici despre motivul mitologic al unirii dintre Leda şi Zeus (care a luat înfăţişarea unei lebede), unire din care a fost zămislită Elena. Viziunea este ca o pregătire în vederea actului al III-lea (al Elenei).

Cum s-ar putea obişnui închis
Aici, în încăperile acestea sumbre?
Să-l ridicăm de-aci.

MEFISTOFEL

M-ar bucura ieşirea.

HOMUNCULUS

Trimite pe războinic unde-i bătălie,
Şi fetei dă-i îndemn spre horă —
Vor fi atunci cum trebuie să fie!
Tocmai acum, precum îmi amintesc
E noaptea clasică de valpurgie.
E binele suprem ce-l poate aştepta,
Fă-l să ajungă-n propria-i stihie!

MEFISTOFEL

Despre asemeni lucruri încă n-auzii.

HOMUNCULUS

Dar la urechea voastră cum ar fi putut
Să şi ajungă? Doar năluci romantice cunoaşteţi,
Mai sînt însă şi cele clasice de cunoscut.

MEFISTOFEL

Şi încotro va duce-acum călătoria?
Colegi antici îmi spurcă bucuria.

HOMUNCULUS

Către nord-vest, Satano, ţi-e domnia,
Către sud-est vom naviga însă acum.

Pe lîngă-un şes întins Peneios[1] curge,
Împrejmuit de crînguri şi umbratic drum.
Se-ntinde şesul pînă-n munţi de prospeţime,
Şi sus Pharsala[2], azi ca şi-n vechime.

MEFISTOFEL

O, vai, în lături! Dîrza bătălie,
Ce se încinse între tiranie şi sclăvie,
Mă plictiseşte, căci de-ndată ce s-a terminat,
Începe de la capăt înc-o dat'.
Şi nimeni nu ia seama că e zgîndărit
De Asmodeu ce-n dosul certei s-a pitit.
Se luptă, spun ei, pentru drepturi, libertate,
Slugi contra slugi sînt, cînd îi vezi de-aproape.

HOMUNCULUS

E data omului să fie îndărătnic.
Să-nveţe să se apere cum poate fiecare,
De-ncepe ca băiat, s-alege-n urmă şi bărbat.
În cazul ăsta mă întreb de este vindecare.
Un mijloc dacă ai, încearcă-l chiar acum.
Iar dacă nu, îngăduie să mi-l îndrum.

MEFISTOFEL

De încercat ar fi isprăvuri infernale,
Zăvor păgîn îmi stă însă în cale.

---

[1] Peneios — fluviu în Thesalia, frumoasă regiune a Greciei antice. Denumirea modernă — Salamvria.

[2] Pharsala — cetate în Thesalia, dominînd cîmpia cu acelaşi nume.

Poporul grec nu a avut prea mare har,
Dar v-amăgeşte cu joc liber, senzual,
Vă ispiteşte pieptul cu seninele-i păcate...
Pe ale noastre totdeauna le găsiţi întunecate.
Şi-acum, ce vom începe?

HOMUNCULUS

Alte dăţi nu eşti tîmpit.
Cînd despre vrăjitoarele tesalice-am grăit,
Cred că am spus ceva cu greutate.

MEFISTOFEL
*(libidinos)*

Tesalicele vrăjitoare sînt fiinţe
De care lungă vreme-am întrebat.
Să locuieşti cu ele nopţi de-a rîndul,
Nu cred c-ar fi plăcut vreodat'.
Dar să-ncercăm.

HOMUNCULUS

Mantaua dă-o-ncoace!
Să ne-nvălim uşure cavalerul.
Vă poartă zdreanţa împreună pe sub nori
Mai jos, mai sus, cît ţine cerul.
Eu luminez, tot înainte.

WAGNER
*(temător)*

Şi eu?

Rămîi acasă pentru fapte importante.
Vechi pergamente vei desface, stînd cuminte,
Vei aduna după rețete și din ceață
Stihii din care să formezi viață.
Vei cumpăni, vei cîntări, vei potrivi.
Și-n timp ce eu cutreier lumea
Descopăr poate-un punct pe i.
Atuncea scopul mare e atins,
Și străduința-și merită răsplata:
Onoare, aur, glorie, viață lungă,
Știință și virtute să ne-ajungă!
Rămîi cu bine!

WAGNER
*(întristat)*

Bun rămas! Vai ce prăpăd
Presimt că niciodată n-o să te revăd.

MEFISTOFEL

Către Peneios s-o luăm, de-a dreptul.
Nu mi-e cumătrul de disprețuit.

*(Ad spectatores.)*[1]

De creaturi ce înșine le facem[2],
Depindem totuși pînă la sfîrșit.

---

[1] Către spectatori (lat.).

[2] O altă indicație a lui Mefistofel că a contribuit la crearea lui Homunculus.

## Noapte valpurgică clasică[1].

*Cîmpiile pharsalice[2]. Întuneric.*

ERICHTO[3]

În noapte la serbare ca și alte dăți
Apar întunecată eu, Erichto, eu
Urîtă nu, precum poeți mișei peste
Măsură mă bîrfesc... Ei niciodată nu
Sfîrșesc cu lauda, sau dojana... Albită
De valul corturilor iată valea-n larg
Ca un ecou al celei mai grozave nopți.
De cîte ori s-a repetat! S-a repeta
În veci... Nu-ngăduie nici unul celuilalt
Împărăția, nimeni n-o îngăduie
Aceluia ce cu putere-o cuceri.
Cel ce pe sine nu se poate stăpîni
Ce bucuros ar vrea să stăpînească pe vecin.
Aici încă o pildă mare datu-s-a:
Puterea cum se-opune uneia mai mari,
Cum ale libertății flori se risipesc,
Cum laurul cuprinde cap de-nvingător.
Aici Pompei visa trecute mărеții,

---

[1] Noaptea valpurgică clasică reprezintă, prin aparițiile și peripețiile ei, drumul lui Faust către Elena.

[2] Cîmpiile pharsalice — cîmpiile de la Pharsalus, în Grecia, unde a avut loc bătălia hotărîtoare dintre Caesar și Pompeius (48 î.e.n.).

[3] Erichto — vrăjitoare, care în epopeea lui Lucan *(Pharsalia)* este întrebată cine va învinge în bătălia istorică dintre Caesar și Pompeius.

Şi Cezar se uita la limba cumpenei
Atent. Şi ştie lumea cine-a izbîndit.

De veghe flăcările roşii pîlpîie
Stîrnind reflexe-n sîngele din plin vărsat.
Atinse de-ale nopţii stranii străluciri
S-adună umbrele legendelor greceşti.
Pe lîngă focuri multe, lămurindu-se,
Stau fabuloase-alcătuiri din zile vechi...
Se-nalţă luna ne-mplinită, însă, viu
Lucind, se-mprăştie domoalele lumini.
Pier corturi ca părerea în albastrul foc.

Deasupra mea neaşteptat un meteor,
Ce unei sfere pare-a-i da lumină.
Adulmec viaţă. Nu mi se cuvine să
M-apropiu de cei vii, cărora le-aş putea strica.
Nu mi-ar aduce vreun folos, ci numai faimă rea.
De sus luminile coboară. Mă retrag.

*(Pleacă.)*
*Călătorii prin văzduh, apar sus.*

HOMUNCULUS

Să mai zbor în cerc o dată
Peste flăcări şi abisuri;
Ce aspecte de nălucă!
Parcă valea are visuri.

MEFISTOFEL

Cînd strigoii jos în vale
Eu îi văd cu chip de groază,

Cum erau şi-n miazănoapte,
Mă simt şi aici acasă.

HOMUNCULUS

Iată o strigoaică-naltă
Cu paşi mari în faţa noastră!

MEFISTOFEL

S-ar părea că-i este teamă;
Ne-a văzut prin zare-albastră.

HOMUNCULUS

Las-o-n pace! Cavalerul
Pune-l jos fără de veste,
Ca viaţa să-i revină,
Căci o caută-n poveste.

FAUST
*(atingînd pămîntul)*

Ea unde-i?

HOMUNCULUS

Un răspuns noi nu am şti,
Dar s-ar putea să iscodim prin preajmă.
În grabă, înainte de-a se face zi,
Să dibuieşti pe lîngă focuri fără seamă.
Cel ce la mume a-ndrăznit să meargă,
N-are de ce să se mai teamă.

MEFISTOFEL

Îmi voi avea se pare, şi eu partea.
Dar nu aş şti alt sfat mai bun!

Prin focuri propria sa aventură
Să şi-o încerce fiecare. Şi mai spun:
Ca să ne regăsim uniţi apoi,
Micuţule, sunînd, tu luminează-ne la amîndoi.

HOMUNCULUS

Aşa voi fulgera şi voi suna.
*(Sticla răsună şi luminează puternic.)*
Şi-acum spre minunate fapte noi!

FAUST
*(singur)*

Ea unde-i? — Nu mai întreba mereu...
De nu e glia, care o purta,
De nu e unda, ce-o întîmpina,
E totuşi aerul, ce graiul i-l vorbea.
Printr-o minune-n ţara greacă am ajuns.
Simţii numaidecît pămîntul, visul meu.
Şi adormit, un spirit proaspăt m-a pătruns.
Astfel aicea stau, prin suflet un Anteu[1].
Ăst labirint de flăcări, dacă-l iscodesc,
Cele mai rare ciudăţenii laolaltă le găsesc.
*(Se depărtează.)*

---

[1] Anteu — în mitologia greacă, un uriaş, fiu al lui Poseidon şi al Geei, zeiţa pămîntului. Se povesteşte despre el că în luptele sale cu vrăjmaşii prindea noi puteri ori de cîte ori atingea pămîntul.

Pe rîul Peneios, în partea de sus.

MEFISTOFEL

*(căutînd)*

Dar cum cutreier printre focuri
Mă simt înstrăinat prin aste locuri.
Sînt rude-aproape toate, cel puţin pe jumătate.
Neruşinaţi sînt sfincşii[1] şi grifonii[2], ce-i zăresc,
Şi cîte altele, fiinţe ce, într-aripate,
Din faţă sau din dos, în ochi se oglindesc.
Necuviincioşi, e drept, că sîntem
Din toată inima şi noi, antichitatea însă
E mult prea vie. Sub un alt chip strînsă
Ar trebui, şi felurit acoperită după modă...
Scîrboasă seminţie! Dar să nu mă oţărăsc prea tare.
De cuviinţă plin vreau să salut pe fiecare.
Salut frumoaselor femei! Salut isteţilor bătrîni!

UN GRIFON

*(sforăind)*

Grifoni, iar nu bătrîni! Căci nimenea
N-ascultă cu plăcere-acest cuvînt: bătrîn!
O vorbă e cu care nu mă-ngîn.
Ăst epitet să nu mi-l pui pe creştet.
Răsună-n orişice cuvînt un sunet

---

[1] Sfincşi — în mitologia greacă, monştri cu cap şi piept de femeie, cu trup de leu şi aripi de vultur.

[2] Grifoni — figuri mitologice (o îmbinare de pasăre şi leu); păzitori de comori.

De obîrşie, care-i dă pecetea.
Vetust sau veteran au ceva veşted.

MEFISTOFEL

Ei da, *grifon* e-un titlu de onoare.
El aminteşte într-un fel de gheare
Cu cari apuci ceva.

GRIFONUL
*(tot sforăind)*

Aşa-i, nu-ncape îndoială.
E lăudat cel ce înhaţă fără de sfială.
C-apuci o fată, o coroană, aur,
De obicei norocul îţi întinde laur.

FURNICI[1]
*(de soi gigant)*

Vorbiţi de aur. Aur mult am adunat.
Şi-am strîns în peşteri şi sub piatră cîte-o leacă.
Norodul arimasp[2] l-a căutat, l-a dibuit.
Rîd arimaspii ce departe l-au cărat.

GRIFONII

Îi vom sili mărturisiri să facă!

---

[1-2] Despre furnici şi arimaspi aminteşte Herodot (istoric grec din secolul al V-lea î.e.n.), care povesteşte că poporul arimaspilor, cavaleri înzestraţi cu un singur ochi, a luptat în vechea Sciţie pentru aur. Herodot vorbeşte şi despre furnici uriaşe care caută aur.

ARIMASPII

Nu încă-n noaptea liberei serbări!
Îi vom căra şi pînă-n zori de zi
Pe rînd şi pe furiş vom izbuti.

MEFISTOFEL
*(s-a aşezat între sfincşi)*

Ce lesne mă obişnuiesc aici şi cu plăcere!
Fiinţele le dibuiesc aproape năzdrăvan.

SFINXUL

Noi sunet dăm, ce pare-o adiere
A spiritului, voi îson ţineţi grosolan.
Dar pînă te-om cunoaşte — am vrea pe nume să te ştim.

MEFISTOFEL

Ah, multe nume mi s-au dat, cum nu se cade.
Englezi nu sînt pe-aici? Ei bucuros călătoresc
Să vadă cîmpuri de bătaie şi cascade,
Ruini şi clasice mucegăite locuri;
O ţintă demnă cîmpul ăsta pentru ei ar fi,
Şi mărturie-ar sta că-n vechiul lor teatru
Am fost văzut în rol de *Old Iniquity*[1].

SFINXUL

Cum s-a ajuns aci?

MEFISTOFEL

Nici eu nu prea-nţeleg.

---

[1] *Old Iniquity*, „Răul", în vechiul teatru englez.

SFINXUL

Se poate, dar ştiinţă despre stele ai?
Acestui ceas, mă rog, ce tîlc îi dai?

MEFISTOFEL

Se iau la goană stelele, luceşte luna-n jumătate.
Mă simt în locu-acesta-aşa de bine
Şi mă-ncălzesc la mîni în blană de feline.
Păcat ar fi privirea să ţi-o pierzi pe sus.
Enigme dă-mi spre dezlegare, sau măcar şarade.

SFINXUL

Enigme vei avea, de te rosteşti pe tine,
Încearc-o dată să te vezi în adîncime:
„La fel de necesar evlaviosului şi celui rău,
Întîiului o zea, cînd face scrimă,
Iar pentru celălalt ortac de nebunie,
În ambe chipuri tu amuzi pe-naltul zeu."

ÎNTÎIUL GRIFON
*(sforăind)*

Nu-mi place individul.

AL DOILEA GRIFON

Ce caută pe-aici?

AMÎNDOI

Urîtul n-are loc sub astă zare.

MEFISTOFEL
*(brutal)*

Crezi tu că unghiile oaspelui nu scarpină
La fel de bine ca şi propriile-ţi gheare?
Încearc-o dat'!

SFINXUL
*(cu glas blînd)*

Poţi să rămîi,
Că însuţi te vei îndemna să pleci.
În ţara ta, tu ştii, oricum, să şi petreci.
Aici însă nu-ţi face haz să mîi.

MEFISTOFEL

Prin partea ta de sus îmi faci aproape poftă,
Dar bestia de jos m-a îngrozit.

SFINXUL

Făţarnic eşti, îţi vei lua însă răsplata,
Că labele mi-s sănătoase.
Tu cu copita ta chircită
Nu poţi vedea în noi făpturi frumoase.

*Sirenele[1] cîntă sus.*

MEFISTOFEL

Ce păsări sînt de cîntă-n ramuri,
Prin crîngul plopilor, de-o apă parcă legănate?

---

[1] **Sirene — în mitologie, monştri marini cu cap de femeie şi trup de peşte, care atrăgeau pe navigatori cu cîntecul lor, pentru ca apoi să-i omoare.**

SFINXUL

Păziţi-vă. Atîţi aleşi destoinici
Au fost învinşi de vrăji cîntate.

SIRENE

Ah, de ce priviţi prin gene
Urîţenii minunate?
Noi venim pe rînd în cete,
Ascultaţi-ne cu sete
Cîntecele de sirene.

SFINCŞII
*(batjocorindu-le pe aceeaşi melodie)*

Spuneţi-le să coboare!
Ce-ascund ele, ai zări:
Gheare aspre de ulii,
Să v-atace, să v-omoare,
Dac-ar fi să le-ascultaţi.

SIRENE

Nici o pizmă, nici o ură!
Noi doar clare bucurii
Semănăm fără măsură.
Pe pămînturi şi pe mare
Cu senină-nfăţişare
Pe oricine-l vom primi.

MEFISTOFEL

Acestea-s veştile ce mă aşteaptă,
Unde din glasuri, de pe coarde,

Se împletește ton cu ton.
De lălăit nu îmi mai arde.
Pe la urechi mă mai străpunge,
Dar pîn'la inimă n-ajunge.

SFINCȘII

De inimă să nu vorbești, că e-n deșert,
O pungă rea de piele creață
S-ar potrivi mai bine cu-a ta față.

FAUST
*(sosind)*

Ce minunat! privirea mă îmbată.
În urîțenie văd trăsături mărețe.
Presimt acum noroc prielnic.
Cu ce tărîm vrea ochiul să mă-nvețe?
*(Referindu-se la Sfincși.)*
Oedip[1] în fața unora ca ăștia-a stat.
*(Referindu-se la Sirene.)*
Ulise[2]-n fața unora ca astea s-a legat.

---

[1] Oedip — erou vestit al mitologiei grecești; a izbutit în viața sa plină de peripeții să dezlege ghicitorile sfinxului, care ținea sub teroarea sa împrejurimile cetății Teba.

[2] Ulise — numele latin al lui Odiseu, una din figurile cele mai de seamă ale legendelor în legătură cu războiul troian. Întoarcerea lui Ulise, rătăcirile sale sînt povestite în una din epopeile homerice *(Odiseea)*. Apropiindu-se de insula sirenelor, Ulise poruncește tovarășilor săi să-l lege de catarg pentru ca, auzind cîntecul sirenelor, el să nu poată da urmare ispitei de a se duce la ele.

*(Referindu-se la Furnici.)*

De unele ca astea-a fost comoara adunată.

*(Referindu-se la Grifoni.)*

De-aceştia-apoi păzită bogăţia toată.
De prospeţimi pătrunsă inima îmi e:
Mari sînt figurile, mari amintirile.

MEFISTOFEL

Atari făpturi tu altădată le-ai fi blestemat.
Acum însă se pare că ţi-ar fi pe plac.
Căci unde o iubită căutaţi grăbiţi,
Chiar monştri sînt bineveniţi.

FAUST
*(către Sfincşi)*

Răspundeţi-mi, făpturi de mare soi,
Văzut-a pe Elena unul dintre voi?

SFINCŞII

Noi nu ajungem pînă-n timpul ei,
Ucis-a Ercule[1] pe cei din urmă.
Poţi întreba însă pe Chiron[2] şi să-l iscodeşti.
El zburdă-n noapte ca o umbră.
Dacă-ţi răspunde, multe ai să dobîndeşti.

---

[1] Ercule (Herakles) — cel mai vestit erou al legendelor greceşti. Una din numeroasele sale fapte vitejeşti este uciderea celor din urmă sfincşi.

[2] Chiron — cel mai înţelept dintre centauri; a fost, după legendele greceşti, educatorul multor eroi, printre alţii al lui Castor şi Pollux, fraţii Elenei.

Îți dorim să afli multe...
Cînd pe-aici trecuse-Ulise,
Zăbovind puțin s-asculte,
A-nvățat să povestească.
Ți-am încredința atîtea,
Dacă pasul ți l-ai pierde
Către noi la marea verde.

SFINXUL

Nu te lăsa să te înșele.
Cum se lăsă legat Ulis',
Te lege sfaturile mele,
De vei găsi pe-naltul Chiron,
Vei auzi ce ți-am promis.
*(Faust se depărtează.)*

MEFISTOFEL
*(mohorît)*

Ce cîrîie din àripi dînd?
Și iute că nu poți vedea,
Și una după alta. Săgetînd,
Chiar vînătorii-ar obosi.

SFINXUL

De neatins săgeții lui Alcide[1],
Unei furtuni de iarn-asemenea:

---

[1] Alcide — un alt nume al lui Ercule.

Sînt repezile stymfalide[1].
Cu plisc de vultur, labele de gîscă,
E cîrîitul lor un bun salut.
În cercul nostru ar intra
Ca rude demne de ştiut.

MEFISTOFEL
*(aproape înfricat)*

Mai şuieră şi alte cele...

SFINXUL

De-acestea nu vă fie teamă,
Sînt capetele hidrei de la Lerna[2].
Aşa cum sînt, de trup tăiate,
S-ar vrea puţin luate-n seamă.
Dar ce e, vă întreb, ce-nseamnă
Că pasul vi-l întoarceţi, spate
Îmi arătaţi? Ce vrea să fie?
Un cor v-atrage într-acolo, văd,
Sînt fete-ademenind cu nuri-prăpăd.
Sînt lămii[3], fete de plăceri,
Cu zîmbitoare guri, neruşinate frunţi,
Pe pofta unor fauni şi satiri. Acolo
Cu un picior de ţap poţi totul să înfrunţi.

---

[1] Stymfalide — de la oraşul Stymphalos, în Grecia antică; păsări ucigătoare de oameni, în mitologie. Răpunerea acestor păsări de către Ercule a fost una dintre cele mai vestite isprăvi ale sale.

[2] Uciderea hidrei de la Lerna este o altă faptă vitejească a lui Ercule.

[3] Lămii — în mitologia greacă, vampiri feminini.

MEFISTOFEL

Cred că mai stai pe-aici — te-oi regăsi?

SFINXUL

Amestecă-te numai printre fete în văzduh.
Noi încă din Egipet ne-am obişnuit
Ca mii de ani, tronînd, să dăinuim.
Şi dacă starea voi ne-o respectaţi în duh,
Noi, după soare, după lună, anul îl orînduim.
Judecată peste neamuri
Ca în zi de-apoi rostim:
Pace fie sau războaie
Şi potop, nu ne clintim.

Pe rîul Peneios, în partea de jos.

*Peneios, înconjurat de ape şi nimfe.*

PENEIOS

Foi de papură, daţi şopot,
Sălcii, fremătaţi din flamuri,
Trestii, respiraţi voi mulcom,
Şi şoptiţi în plopi, voi ramuri,
Unor visuri întrerupte!...
M-a trezit adulmecarea
Din odihnă, pat de ape,
Şi-un obştesc cutremur mare.

FAUST

*(pășind spre rîu)*

Dac-aud destul de bine,
Dintre ramuri și frunzare
Glas răsună, ce aproape
Sunet omenesc îmi pare.
Valul dă un murmur gureș
Aerul — ce vesel iureș!

NIMFELE[1]

*(către Faust)*

Ce bine, ah, ție
Ți-ar fi, spre odihnă
Să stai, și în tihnă
Întins la răcoare
Să prinzi întremare,
Tu care n-ai pace.
Noi susur și murmur,
Noi cîntec ți-om face.

FAUST

Sînt treaz și văd. O, miște-se
Făpturile, ce n-au asemănare,
Cum ochiul le surprinde-acolo.
Pătruns sînt de simțire mare.
E vis, ce văd? Sau amintire?
Ai mai avut asemeni fericire.
Trec ape în șuvițe, rînduri,

---

[1] Nimfe — în mitologia greacă, zeițe ale pădurilor, apelor, munților, peșterilor etc.

Acolo prin umbroase crînguri.
Şi vuiet nu-i, doar moale susur.
Din părţi curg sute de izvoare,
S-adună-n albie, între răzoare,
Spre locul adîncit de scaldă.
June femei cu albe mădulare,
De două ori văzute cu-ncîntare,
O dată-n aer şi o dată-n apă.
Pe urmă-n ceată veselă fac baie,
Şi-noată cu-ndrăzneală şi cu teamă,
Şi ţipete apoi, în valuri e bătaie.
Cînd iau la toate astea seamă
Ar trebui să am destulă desfătare.
Dar sufletu-i mereu în depărtare.
Privirea cată la liman să iasă,
Unde frunzişul, verdele belşug,
Ascunde, minunată, o crăiasă.

Şi iată, că şi lebede neaşteptate vin,
Din golfuri înotînd, curate, maiestuoase,
Tăind oglinda lin.
Plutind în linişte, pline de graţie,
Sînt mîndre şi-ncrezute-aproape
De capul şi de pliscul ce se-nalţă.
Şi una-ndeosebi, grăbind pe ape,
Mai îndrăzneaţă-apare, mai bărbată,
Făcîndu-şi cale printre toate.
Se umflă penele şi aripa-nălţată.
Pe unde unduind, ea însăşi undă,
Încearcă-n locul sacru să pătrundă...

Înoată celelalte-ncolo şi încoace,
Nepăsătoare unele pe la răstoace,
Iar altele, cu cioc întins a ceartă,
S-abată fetele încearcă,
La slujba lor să nu gîndească,
Cuprinse doar de grija lor fetească.

NIMFE

Puneţi voi, surori, urechea
Pe ţărm, treaptă înverzită,
Dacă bine-aud, se pare
Că e sunet de copită.
O, de-aş şti cine aduce
Veste-n noapte de răscruce.

FAUST

Duduie parcă pămîntul
Sub un cal gonind ca vîntul.
Mă uit într-acolo
Pe cîmp. Norocoasă
M-ajunge din urmă
Ursită frumoasă?
Un călăreţ[1] soseşte-n grabnic trap,
Pare cu duh, cu îndrăzneală înzestrat,
De-un cal bălan pe drum purtat.
Nu mă înşel, şi cred că-l ştiu.

---

[1] Cel pe care Faust îl crede a fi un călăreţ este de fapt un centaur, monstru legendar, jumătate om, jumătate cal, şi anume, cel mai înţelept dintre centauri — Chiron (vezi şi nota 2 de la p. 137).

E al Philyrei[1] plin de faimă fiu.
Stai, Chiron, stai! Să-ţi spun ceva...

CHIRON

Ce vrei? Ce este?

FAUST

Opreşte al tău pas!

CHIRON

Îmi pare rău, nu fac popas.

FAUST

Ia-mă cu tine-atunci, te rog.

CHIRON

De sui pe mine,'ţi spun noroc!
Şi încotro, te-ntreb. Tu stai aici pe mal.
Te trec de vrei, prin apă, ca un cal.

FAUST
*(încălecînd)*

Du-mă unde doreşti... Îţi sînt pe veci
mulţumitor.
Marele om şi pedagogul strălucit,
Care, spre cinstea sa, eroi atîţia, un popor

[1] Philyra — fiica lui Okeanos şi iubita lui Saturn. Ea ar fi dat naştere unui hipocentaur, faimosului Chiron.

Întreg a educat, pe nobilii argonauţi[1],
Pe toţi cîţi lumea poeziei au clădit.

CHIRON

Aceasta s-o lăsăm, căci nu îmi simt vreo vină.
Ca Mentor[2] nici chiar Pallas[3] nu se puse în
lumină.
Se poartă oamenii în felul lor, la minte sluţi,
Şi ca şi cum n-ar fi de nimenea crescuţi.

FAUST

Îmbrăţişez aici aievea şi trupeşte-n veac
Pe medicul ce ştie toate plantele pe nume,
Şi rădăcinile cunoaşte în adînc de lume,
Şi alinarea rănii şi al boalei leac!

CHIRON

Cînd lîngă mine vreun erou a fost rănit
Ştiam un ajutor s-aduc, să dau un sfat,
Dar mai tîrziu eu arta mea
La vrăjitoare şi la popi o am lăsat.

---

[1] Argonauţii — eroi ai legendelor greceşti, numiţi astfel după corabia lor *Argo*; ei au pornit, sub conducerea lui Iason, să aducă lîna de aur păzită de-un balaur, în Colchida. Cei mai mari eroi ai timpului au luat parte la această expediţie.

[2] Mentor — în legendele eroice greceşti, prietenul lui Ulise şi dascălul lui Telemac. Pallas-Athena îl însoţeşte sub chipul lui Mentor pe Telemac la Pylos.

[3] Pallas — alt nume al zeiţei Athena.

FAUST

Tu ești adevăratul mare om,
Ce nu-i în stare laude-a asculta.
El cată să se-ascundă-n modestie,
Și ca și cum atîți i-ar fi asemenea.

CHIRON

Fățarnic pari a fi, cu măiestrie,
Și lingușești popor și demnitari.

FAUST

Mărturisire totuși îmi vei face:
Tu ai văzut prin vremi pe cei mai mari.
Celui mai nobil tu, cu seriozitate,
Te-ai străduit să-i fii asemenea prin fapte.
Dar care-a fost, tu zeu pe jumătate, vajnic,
Printre eroi cel mai destoinic și mai strașnic?

CHIRON

În vechiul neam argonaut, sublim,
Erau cu toții bravi, pe cîte știm.
Și fiecare cu puterea ce-l însuflețea,
La locul său ca nimeni alt față făcea.
Au triumfat într-una dioscurii[1],
Unde junețea și frumsețea copleșesc.
Prin faptă repede, cînd izbăvirea altor o cerea,

---

[1] Dioscurii — cei doi frați, Castor și Pollux, fiii Ledei și ai lui Tyndareu, rege în Sparta. Sora lor a fost Elena.

Prin hotărîre, Borcadul[1] s-a distins.
Isteț, puternic, cumpănit la sfat,
Domnit-a Iason, de femei privit cu drag.
Apoi Orfeu, cel gingaș și cu rostul așezat,
Care cînta din liră mai puternic decît alții...
Lynceu[2], cu ochiul ager, zi și noapte,
Călăuzea corabia sacră de departe.
Cu alții numai împreună
Poți înfrunta primejdiile toate.

FAUST

De Ercule nu vrei să amintești de loc?

CHIRON

O, vai! N-aprinde-n mine dorul ca un foc!...
Pe Phoebus nu-l văzui vreodat'
Și nici pe Ares[3], Hermes[4], sau cum numele le
este,

---

[1] Boreadul (Boreas) — în mitologia greacă, reprezenta vîntul de nord-est; locuința sa se spunea că s-ar afla într-o peșteră din Munții Haemus. În această peșteră Boreas a dus-o pe Oreitia, fiica regelui Erehteios, pe care a răpit-o din Athena.

[2] Lynceus — unul dintre argonauți, vestit pentru privirea sa ageră care pătrundea prin ziduri și pămînt. (Vezi și nota 1 de la p. 239.)

[3] Ares — în mitologia greacă, zeu al războiului sau, mai precis, al mîniei și-al luptei sălbatice. Era fiul lui Zeus și al Herei și iubitul Afroditei.

[4] Hermes — crainicul zeilor, fiul lui Zeus și al Maiei, era socotit foarte șiret și plin de inventivitate.

Și-atunci în fața ochilor mi-a stat
Acel pe care oamenii-l slăvesc dumnezeiește:
Un crai era el din născare,
Ca tînăr o minune mare,
Supus era frățînelui mai în etate,
Dar și femeilor mult scumpe peste toate.
Nu naște Gea un al doilea la fel.
Nici Hebe[1] nu va duce o pereche-a lui la cer.
Zadarnic cîntecele-ncearcă să-l descrie,
Zadarnic cearcă să-l cuprindă marmura cea
străvezie.

FAUST

Oricît se străduiră cioplitorii,
El nu ieși din piatră cum e gîndul.
Vorbiși despre bărbatul cel mai mîndru,
Despre frumoase să-mi vorbești, e rîndul.

CHIRON

Nimic frumsețea femeiască nu înseamnă,
Deoarece e chip rigid din fire;
Numai acea ființă merită slăvire,
Din care veselia se desprinde și viața izvorăște.
Frumsețea-i fericită de ea însăși,
Dar vraja grației te ia, te cutropește,
Întocmai ca Elena pe care o purtai.

---

[1] Hebe — zeița tinereții, fiica lui Zeus și a Herei și soția lui Ercule. Era paharnica zeilor.

FAUST

Tu ai purtat-o?

CHIRON

Da, pe-acelaşi spate, unde stai.

FAUST

Nu sînt destul de încurcat şi-aiurea,
Mai trebuie să ştiu că stau pe-acelaşi loc?

CHIRON

Ea îşi băgase degetele-n coama mea
Ca tine-acum.

FAUST

Mă pierd de tot.
Dar spune-mi, cînd, cum se făcu?
Ea-i singura dorinţ-a mea.
Într-adevăr ai dus-o tu?

CHIRON

Îngădui întrebarea. Nu e fără rost.
Tocmai atunci scăpară dioscurii
Pe surioara lor din mînă de tîlhari.
Aceştia, neobişnuiţi de-a fi învinşi,
Pe urma lor ca o furtună apucară.
Dar goana fraţilor oprit-a fost să fie
De bălţile cu stuf la Eleusis. Vai, aproape prinşi,
Se aruncară-n apă fraţii; m-azvîrlii

Și eu, și înotînd trecui. Atuncea de pe spate
ea-mi sări
Și coama umedă mi-o netezi, și lingușindu-se
Isteață, dulce-mi mulțumi. Fermecătoare,
tînără
Era! Și pentru ochi bătrîni — ce bucurie!

FAUST

Avea doar zece ani...

CHIRON

Văd de departe
Cum filologii te-nșelară.
Femeia mitologică-i un lucru-aparte.
Poetul, după poftă, o arată.
Ea nu îmbătrînește niciodată.
Mereu dorită prin făptură,
Încă fetiță e răpită, vîrstnică mereu pețită.
Pe-un poet nu-l leagă nici-un timp.

FAUST

Să fie ca și cum n-ar fi răstimp!
Achile[1] însuși o găsi într-un ostrov,
Și dincolo de orice timp. Ce rar noroc:
Să cucerești iubire, cînd trecu orice soroc.
Și eu să nu încerc, cu dorul meu peste măsură,
Să readuc în viață unica figură?

---

[1] În mitologia greacă există o legendă, potrivit căreia, Achile, după moarte, a evadat din împărăția umbrelor și s-a căsătorit cu Elena pe insula Leuke din Marea Neagră.

Ființa-asemeni zeilor, eterna schimă,
Măreață, gingașă, iubită și sublimă!
Tu o văzuși cîndva, eu astăzi am văzut-o.
Frumoasă, mîndră e, dorită pe cît de frumoasă.
Simțirea mi-e de-un singur chip atrasă.
Nu mai trăiesc, de nu ajung la ea.

CHIRON

Entuziast ca om îmi ești, străinule răpit,
Dar printre spirite pari un scrîntit.
Se potrivește însă, spre norocul tău,
Ca-n fiecare an, pentru o clipă
Să mă abat și-acuma pe la Manto
Fiica lui Esculap[1]; cu rugăciune liniștită
Se-ndreaptă ea spre tatăl ei, rugîndu-l nu arar
Să lumineze mintea medicilor în sfîrșit,
S-o lase mai domol cu-omorul temerar.
Cea mai iubită mi-e din breasla sibilină,
Nu-i încruntată, binefăcătoare e, și lină.
Ea te va vindeca, de-adaști puțin,
Cu tainice puteri din suc de rădăcină.

FAUST

Dar nu doresc cu vindecare să mă ia.
Puternică e mintea și simțirea mea.

---

[1] Esculap (grecește Asklepios) — în mitologia greacă, zeu al medicinei, fiul lui Apolo.

CHIRON

Nu ocoli izvorul sănătos.
Ajunserăm. Şi repede acum, în jos!

FAUST

Spune-mi pe care ţărm, din apă,
M-ai scos în noaptea asta-nfricoşată?

CHIRON

Pe-aicea Roma, Grecia, s-au înfruntat.
Peneios e în dreapta, dincolo Olimpul.
Se risipeşte-mpărăţia ca nisipul.
Şi craiul fuge, cetăţeanul triumfează.
Deschideţi doar privirea trează:
Eternul templu stă în lună.

MANTO
*(visînd)*

Copită de cal răsună,
Pe sfînta treaptă
Semizei s-adună.

CHIRON

Deschide tu ochii,
Priveşte-mă dreaptă!

MANTO
*(trezindu-se)*

Bine-ai venit! Te văd. Eşti nelipsit.

CHIRON

De vreme ce şi templul tău mai stăruie pe-aci!

MANTO

O ţii la goană, niciodată obosit?

CHIRON

În timp ce tu în pace locuieşti
Mă bucur de-alergarea prin poveşti.

MANTO

Eu stau, în juru-mi timpul face roată.
Şi-acesta cine-i?

CHIRON

Noaptea blestemată
Mi-l scoase cu vîrtej în cale.
Nebun el vrea doar pe Elena.
Vîrtej sînt toate gîndurile sale.
De-un tratament asclepic[1] se învredniceşte.

MANTO

Iubesc pe cel ce imposibilul doreşte.

*(Chiron s-a şi depărtat în fugă.)*

MANTO

Eşti temerar, dar bucură-te de răscruce,
Întunecatul gang la Persephona[2] duce.

---

[1] Tratament asclepic, tratament recomandat de Esculap.

[2] Persephona — în mitologia greacă, fiica lui Zeus şi a Demetrei; a fost răpită de Pluto, zeul Infernului. Ca soţie a acestuia, ea stătea a treia parte din an în lumea întunericului, iar restul timpului, la mama sa.

Pe sub Olimp, în gol de munte-ascultă ea
Dacă s-aude tainic vreun oprit salut.
Pe-aici l-am furişat şi pe Orfeu cîndva.
Cutează, poate că dobîndă — alta vei avea!
*(Coboară împreună.)*

În partea de sus a rîului Peneios, ca mai înainte.

SIRENE

Azvîrliţi-vă-n Peneios
Ca să înotaţi în ape,
Cîntecele să v-asculte
Cei ce umblă pe aproape.
Fără apă nu-i salvare.
De-am purcede luminoase,
Am cunoaşte-n marea greacă
Bucuriile frumoase.
*(Cutremur de pămînt.)*

SIRENE

Înspumat se-ntoarce valul,
Nu mai curge-n matcă joasă.
Se cutremură prundişuri,
Ţărmul crapă pe sub coastă.
Să fugim! Veniţi voi toate,
Scape, scape cine poate.

Să ne ducem oaspeţi veseli
La petrecere senină,
Unde pe nisip de mare

Năvăleşte unda plină,
Unde luna luminoasă
Îşi îneacă faţa-n apă.
Viaţa-i liberă acolo,
Dar aici cutremur, groază.
Fugă-n grabă cine poate
Din ţinuturi blestemate.

SEISMOS[1]
*(mormăind şi duduind în adîncime)*

Înc-o dată să împingem
Şi din umeri să izbim,
Ca s-ajungem sus, deasupra,
Unde totul copleşim!

SFINCŞII

Ce cutremure hidoase,
Ce urîtă vremuire!
Cum se clatină încolo
Şi încoace toate-n fire.
Vai, să urli de urît!
Dar noi locului ne ţinem,
Iadul chiar de-a izbucnit.

Se ridic-acum o boltă
Minunat. Este bătrînul
Care a clădit din sînul

---

[1] În mitologia greacă, alt nume dat zeului mării, Poseidon. La Goethe, demon al cutremurelor de pămînt.

Mării insula pe nume
Delos, un ostrov de dragul
Unei născătoare-anume[1].
Apăsînd, icnind, zorind,
Îndoindu-se din spete,
Ca un Atlas arătînd,
El ridică piatră şi pămînt,
Glie şi nisip, argilă,
Ţărmuri, albie fragilă.
Sfîşie de-a lat-o vale,
Chiar în două sfarmă cale,
Uriaşă cariatidă
Niciodată obosită,
În pămînt pînă la şale
Poartă-n cap zidiri de piatră,
Dar se curm-acuma jocul,
Sfincşii îşi ocupă locul.

SEISMOS

La urmă se va recunoaşte cu ştiinţă
Că singur le-am prilejuit să iasă.
De n-aş fi scuturat cu sîrguinţă,
Cum ar fi lumea-aşa frumoasă?
Şi cum ar sta-n azurul pur,
Măreţii munţi jur împrejur,
De nu i-aş fi-nălţat eu oare
În pitoreasca lor desfăşurare?

---

[1] Aluzie la zeitatea (Poseidon) care a clădit insula Delos pentru Leto, mama lui Apolo şi a zeiţei Artemis.

În fața-naintașilor străbuni,
Ai nopții și ai haosului, mă purtai
Puternic, cînd alături de titani
Cu Pelion și Ossa[1] mă jucai
Ca-n vînt cu mingea. Ne-ntrecurăm,
Ca-n urmă, pîngărind loc sfînt,
Parnasului căciuli să-i punem
Doi munți, cum îi vedeți că sînt...
C-un cor de muze fericite-acolo
Adastă-acum senin Apolo.
Chiar și lui Jupiter și fulgerelor sale
Le-am ridicat un tron din vale.
Și-acum la fel, cu opintire de nespus
Am străbătut abisurile-n sus,
Și cu putere chem la nouă viață
Locuitori, ce veseli vin din ceață.

SFINCȘII

Străvechi, nu-ncape îndoială,
Sînt toate cele scoase la iveală.
Căci le văzurăm înșine cum ieșiră,
Și cum, aproape sugrumate, împietriră.
Păduri iau înălțimile cu-avînt,
Par răzvrătite stîncile. Le contemplăm.
După acestea sfincșii nu se-ndrumă:
Pe locul nostru stingheriți nu ne lăsăm.

---

[1] Pelion și Ossa — munți în Thesalia.

GRIFONII

Aur în foițe, aur-firicele
Tremură prin goluri mici.
Nu-l lăsați să vi se fure,
Adunați-l, roiuri de furnici!

CORUL FURNICILOR

Pe unde-uriașii
În sus l-au împins,
Cu mii picioruşe
Căutați într-adins.
Ieşiți şi intrați!
Prin crăpături
Sînt multe fărîmituri.
Chiar cea mai mică
Să mi-o găsiți,
Prin toate ungherele
Să iscodiți,
Şi harnice-mi fiți.
Degrabă, degrabă,
Cum tot se făcu,
Cărați-mi aurul,
Dar muntele nu!

GRIFONII

Să ne-adunați aur grămadă.
Întindem ghearele pe el.
Pentru comori e gheara lacăt,
Cum altele nu sînt la fel.

## PIGMEII[1]

Noi luarăm tocmai loc,
Nu știm cum se nimeri.
Cum, de unde, noi venirăm,
Nu-ntrebați, sîntem aci.
Pentru-a fi sălaș vieții
Orice țară-i potrivită,
Unde aur este-n stîncă
Și piticu-i la-ndemînă.
Un pitic și o pitică
Fac o harnică pereche.
Oare-a fost și-n paradis
Vreo pereche mititică?
Dar sînt bune toate-aicea,
Steaua ne-o blagoslovim,
Căci pămîntul, muma noastră,
Pretutindeni dă din plin.

## DACTILI[2]

Muma noastră i-a născut
Într-o noapte pe pitici.
Într-o noapte ea va naște
Grabnic și pe cei mai mici.

---

[1] Pigmei — popor de pitici pomenit în legendele antice, despre care se credea că trăiesc în diferite țări și cu precădere în Egipt, la izvoarele Nilului.

[2] Dactili — pitici dintre cei mai mici, socotiți în mitologia antică printre cei mai iscusiți făurari.

În stăpînire luați
Locul ce vă așteaptă.
Lucrul vă cheamă,
Nu așteptați!
E încă pace:
Făurărie clădiți,
Pentru a face
Arme și zale.
Toate furnicile
Harnice, faceți,
Rost de metale.
Voi însă, micile,
Cum sînt poruncile
Fie-vă muncile:
Lemne s-aduceți!
Lemnul se pune
În tainice flăcări,
Faceți cărbune!

GENERALISIMUL

Cu arc și săgeată
Purcedeți la baltă.
Ochiți-mi bîtlanii,
În cuiburi de ape
Nici unul nu scape.
Ochiți-mi semeții,
Pe toți dintr-o dată.
Purcedeți degrabă,

Luați-le pene,
Ca noi s-apărem
La coif cu podoabă[1]!

FURNICI ȘI DACTILI

Vai, cine ne scapă?
Din fierul călit
Vor lanțuri să facă!
Dar nu-i încă timpul
Să ne dezrobim.
Cu grijă să fim!

COCORII LUI IBYCUS[2]

Strigăte de moarte, jale,
Zbatere de aripi, groază!
Ce suspine și ce geamăt
Ne ajung din valea joasă!
Toți au fost uciși, bîtlanii,
S-a-nroșit de sînge apa.
Pofta rea pe toți îi pierde,
Le ia pene și podoaba:
Flutură pe coiful unui
Crăcănel și burtăverde.
Voi însoțitorii noștri,
Călători bîtlani ai mării,

---

[1] Lupta dintre pigmei și bîtlani este un motiv legendar antic. Se spunea că pigmeilor le plac penele bîtlanilor.

[2] Aluzie la cunoscuta baladă a lui Schiller, *Cocorii lui Ibycus*.

Pentr-o faptă ca aceasta
Luaţi drumul răzbunării.
Duşmănie-n veci prăsilei
Ce ucide-n faptul zilei.
*(Se risipesc în văzduh.)*

MEFISTOFEL
*(în vale)*

Ştiam să domin nordicele vrăjitoare,
Cu-aceste spirite străine nu mă dumiresc.
La miazănoapte Muntele Nebun[1] e un plăcut
Ţinut: oricum, acolo nu mă rătăcesc.
Veghează-acolo pentru noi „Bătrîna"[2],
„Ciobanul"[2] cată de pe piatra lui în zare,
Şi Măgurile fluieră pe plaiuri,
Dar totu-i pentru mii de ani, se pare.
Aici nu ştii nici unde stai, nici unde mergi,
În orice clipă vrea pămîntul să se-ncrunte.
Prin vale netedă cutreier vesel,
Şi înapoia mea deodată se ridică-un munte,
Un munte care poate că nu-i tocmai munte,
Destul însă de-nalt să mă despartă
De sfincşii mei. Tot mai zvîcneşte-aici, din loc
În loc, cîte-o văpaie luminînd vreo aventură...
Mă cheamă încă-ademenindu-mă cu joc
Şi cu ispite ştrengăreşti galantul cor.

---

[1] Brocken (Muntele Nebun), în Munţii Harz, de care se leagă legendele valpurgice.

[2-3] „Bătrîna", „Ciobanul" — numele unor piscuri pe muntele Brocken.

Merg înainte! Prea obişnuit să gust ceva,
Încerc să prind, ce-n cale mi-a cădea.

LĂMII
*(trăgînd pe Mefistofel după ele)*

Dă-i zor, mai repede,
Şi tot mai departe,
În sus, în jos,
Cînd şovăind,
Cînd gureş grăind.
E foarte hazliu
Pe-un vechi păcătos,
Năstruşnic din fire,
Să-l tragem cu noi
Spre grea ispăşire.
Cu ţeapăn picior
El vine în urmă
Şontîc, şchiopătînd.
Îşi trage copita
Spre noi căutînd.

MEFISTOFEL
*(oprindu-se)*

E un blestèm cu toţi bărbaţii înşelaţi.
De la Adam s-a început povestea.
Îmbătrînim, dar oare ne şi cuminţim?
Prostit am fost, de mi se duce vestea.

Cumplită stricăciune e poporul muieresc,
Cu feţe rumene, sulemenite obrăzare.
Nesănătoase sînt: oriunde le apuci

Sînt găunos de putrede la mădulare.
O ştim şi-o prea vedem, cînd mîna le frămîntă,
Şi totuşi noi dansăm, cînd tîrfele ne cîntă.

LÀMII
*(oprindu-se)*

El pare-a şovăi, se-opreşte. Staţi!
Să nu ne scape! Nu-l lăsaţi!

MEFISTOFEL
*(mergînd înainte)*

Întinde mîna şi apucă! Nu mi te lăsa
De îndoială prins ca într-un sac.
Căci dacă vrăjitoarele n-ar exista,
Ce diavol ar mai vrea să fie drac?

LÀMII
*(cu graţie)*

Să ne-ncercuim eroul!
Dragoste de aprig soi
S-a trezit în el desigur,
Pentru una dintre noi.

MEFISTOFEL

Femeiuşti drăguţe-aş zice.
Nu vă ocărăsc prea tare.

EMPUZA[1]
*(cu insistenţă)*

Nici pe mine! Daţi-mi voie
Să m-alătur pe cărare;

---

[1] Empuza — o làmie cu un picior de măgar.

LAMII

Asta nu-i de cercul nostru
Ea ne strică jocul, rostul.

EMPUZA
*(către Mefistofel)*

Picior de măgăriță am,
Mîndra ta Empuză sînt.
Tu ai doar picior de cal,
Totuși, vere, te salut.

MEFISTOFEL

Necunoscuți credeam că voi găsi,
Dar rude aflu multișoare:
Din nordul meu pînă-n Elada
Vai, numai veri și verișoare.

EMPUZA

Eu m-aș putea preface-n multe
După dorință și cum vrei.
Pe umeri, capul de măgar[1],
Spre cinstea ta însă-mi pusei.

MEFISTOFEL

Pe-aici se pare că-nrudirea
E prețuită ca un mare har.
Cu orice preț țin să mă lepăd
De-o rubedenie măgar.

---

[1] Vezi nota 1 de la p. 164. Capul de măgar este adăugat de Goethe.

LĂMII

Urîta-alungă, sus şi jos,
Tot ce-i frumos şi graţios.
Ce graţios, frumos ar fi,
În faţa ei s-ar risipi.

MEFISTOFEL

Dar şi acestea prin făptură
Suspecte-mi sînt peste măsură.
Obrajii lor ca nişte roze
Mă tem c-ascund metamorfoze.

LĂMII

Încearcă totuşi! Sîntem multe.
Întinde mîna, ca norocul
Să-ţi vezi şi cum te-ajută jocul.
Ce-nseamnă cîntece de dor?
Eşti doar un jalnic peţitor.
Mîndru te plimbi, faci pe măreţul...
Acum se dă la ceata noastră.
Să cadă măştile sub cari v-ascundeţi!
Şi arătaţi-vă cum sînteţi!

MEFISTOFEL

Îmi alesei cea mai frumoasă...
*(Cuprinzînd-o.)*
Vai! Doar o mătură uscată!
*(Prinzînd pe alta.)*
Şi asta!... Faţă monstruoasă.

LĂMII

Nu ești de altceva mai vrednic.

MEFISTOFEL

Micuța-aș vrea să mi-o răpesc...
Lacerta[1] printre mîni îmi scapă.
Și ca un șarpe e cosița.
De ciudă prind pe cea înaltă.
Un băț de Tirsus[2] am cuprins,
Cu un cocean de pin în loc de cap.
Ce mai apuc?... Da, una foarte grasă...
Cu care să mă desfătez pe plac.
O ultimă-ncercare! Fie!
Molâșă și dospită. Mare preț
Orientalii dau pe-asemenea nutreț.
Dar a crăpat gogoașa, fumurie.

LĂMII

Împrăștiindu-vă, plutiți.
Fulgerător, cu negru zbor
Împrejmuiți pe-al vrăjitoarei
Fiu îndrăzneț. Și-n cercuri reci
Bateți din aripi, voi lilieci!
Ne scapă ieftin, prea ușor.

---

[1] *Lacerta* — o șopîrlă.

[2] *Băț de Tirsus* (grecește, *Tyrsos*) — bățul menadelor sau al bacantelor, înfășurat în foi de iederă și în frunze de viță, avînd la vîrf un con de pin.

MEFISTOFEL
*(scuturîndu-se)*

Cuminte nu mă prea făcui.
Absurd e sudul ca şi nordul.
Strigoi scrintiţi aici şi-acolo,
Dezgustători poeţii şi norodul.
Ca pretutindeni mascarada
E pentru simţuri numai joc.
Spre cele dulci m-am dat cu foc,
Făpturi de spaimă doar ajung.
Ce bucuros m-aş amăgi,
Dac-ar dura mai îndelung.
*(Rătăcind printre pietre.)*
Unde-am ajuns, nu e oază,
O cale-a fost, şi-acum e groază.
Venii aşa pe neted drum,
Şi pietre-mi stau în cale-acum.
Zadarnic urc şi iar cobor.
Găsi-voi sfincşii, locul lor?
Mirarea stă să mă înfrunte:
Să crească un asemeni munte!
În noapte parcă vrăjitoare
Zburînd pe mături de nuiele
Adus-au muntele cu ele.

OREAS[1]
*(de pe o stîncă)*

Priveşte-n sus! E muntele
Bătrîn cu vechea-i faţă.

---

[1] Oreas — o nimfă de munte.

Cinsteşte-abruptele cărări,
Ce Pindul le întinde-n ceaţă.
În neclintire-aşa am stat
Pe cînd Pompei s-a refugiat.
Nebune pietrele de-alături
În zori de zi se dau în lături.
Asemeni basme văd pe rînd
'Năltîndu-se şi iar picînd.

MEFISTOFEL

Cinstire-ţi dau, slăvită faţă!
Stejari măreţi te-mpresurară.
Acolo-n beznă nu pătrunde
Lucirea lunii cea mai clară.
Dar lîng-o tufă văd trecînd
O luminiţă-ncet arzînd.
Ah cîte sînt şi cîte nu-s!
Acesta e Homunculus!
Micuţule, tu vii — de unde?

HOMUNCULUS

Plutesc aşa prin spaţiu mare
Şi-aş vrea să iau fiinţă-ntr-adevăr,
Fiola să mi-o sparg cu nerăbdare.
Dar după cele ce-am văzut, de cînd veghez,
În lume nu mă prea încumetez.
Îţi spun aşa cu jumătate gura:
Eu urmăresc doi filozofi cu stăruinţă,
Pe amîndoi i-aud spunînd: Natura!
De ei nu vreau să mă despart,

Căci ei cunosc desigur a pămîntului ființă.
Descoperi-voi astfel mai pe urmă
În care parte să mă-ndrum cu iscusință.

MEFISTOFEL

Întîmplător e bine cum s-a potrivit,
Căci unde duhuri și strigoi își fac sălaș
Un filozof este de-asemenea binevenit.
Ca să te bucuri de priceperea și arta sa,
El o duzină de-alți strigoi va inventa.
De nu greșești, e clar că nu te cumințești:
Ființă dacă vrei să iei, s-o faci pe socoteala ta.

HOMUNCULUS

Un sfat cînd nu e rău, nu-l voi disprețui.

MEFISTOFEL

Pornește-atunci! Și-om mai vedea ce-a fi.
*(Se despart.)*

ANAXAGORAS[1]
*(către Thales[2])*

Mă lupt cu mintea ta. N-ai cum s-o-nvingi.
Mai e nevoie de ceva, să te convingi?

---

[1] Anaxagoras — filozof grec (secolul al V-lea î.e.n.). Goethe îi atribuia o concepție potrivit căreia vulcanii ar juca rolul cel mai important în transformarea scoarței terestre.

[2] Thales — filozof ionian (secolul al VI-lea î.e.n.), după concepția căruia totul s-a născut din apă.

S-apleacă valul bucuros de orice vînt,
Dar dă-ndărăt, faţă de stîncă şi pămînt.

ANAXAGORAS
Prin foc această stîncă s-a făcut.

THALES
Ce-i viu, din umezeală s-a născut.

HOMUNCULUS
*(între amîndoi)*

Îngăduiţi la pas alăturea să vin.
Eu însumi am dorinţă
Să iau fiinţă, să devin.

ANAXAGORAS
O, Thales, ai făcut cîndva-ntr-o noapte,
Într-una singură, din ape şi nămol
Asemeni munte pe cîmp gol?

THALES
N-are nevoie doar de nopţi, de ceasuri,
Natura-n curgerea ei vie.
Încet alcătuieşte orice formă,
Nici chiar în mare nu e silnicie.

ANAXAGORAS
Aici însă a fost. Un foc plutonic,
Detunături de aburi, colosale,

Au spart străvechea scoarță pămîntean,
Și munte nou s-a înălțat din vale.

THALES

Ce se urmează-n felu-acesta?
E muntele, și el, aci ca alții.
Cu-asemeni ceartă pierdem timpul,
Noroade amăgim — noi învățații.

ANAXAGORAS

Se umple muntele de myrmidoni[1];
Prin crăpături, prin stînci, prin stive,
Pigmeii vin, furnici și gnomi
Și alte mici făpturi active.
*(Către Homunculus.)*
N-ai năzuit vreodat' spre măreție,
Și ca un eremit[2] trăit-ai după lege.
Dacă obișnuință ai lua pentru domnie,
În țara asta eu te-aș face rege.

HOMUNCULUS

Ce spune Thales?

THALES

Sfaturi nu aș da.
Cu mici — la fapte mici doar te-ai deda.
Cu mari — chiar cel micuț devine mare.

---

[1] Myrmidoni — popor legendar de furnici, din care s-ar fi tras o veche populație a Greciei.
[2] *Eremit* — pustnic, sihastru.

Priveşte norul de cocori acolo-ntunecat,
Amenințînd norodul tulburat.
La fel pe-un rege l-ar amenința.
Cu pliscuri aprige, cu ascuțite gheare,
Peste pitici, de sus, cocorii dau năvală,
Năpasta fulgeră, județ se face.
Căci făr'de-legea a ucis bîtlanii
Stînd liniştiţi pe lîng-un lac de pace.
Dar ploaia de săgeţi, ucigătoare,
Prilejuieşte sîngeroasă răzbunare,
Stîrnind urgia înruditei seminții,
Nelegiuiți, pigmeii vor pieri,
Şi scut, şi coif, şi lance sînt în van,
Pigmeilor ce le ajută pana de bîtlan?
Cum se ascund pitici, furnici!
Se risipeşte-n goană oastea celor mici.

ANAXAGORAS
*(după o pauză, solemn)*

De-am lăudat pe cei de sub pămînt,
Spre înălţimi îndrept acum cuvînt...
Tu, cea de sus, fără de vîrstă, neîntunecata
Cu nume trei şi cu-ntreită faţă,
Diana, Luna şi Hecata[1],
Tu care pieptul mi-l lărgeşti, gînd peste-abis,
Tu care-n linişte luceşti, puternic vis,
Deschide-ţi hăul tău de umbre şi-ţi arată
Străvechea ta putere, fără vrajă, înc-o dată.
*(Pauză.)*

[1] Diana, Luna şi Hecata — trei nume ale lunii.

Dorinţă grabnic împlinită!
Rugăciunea mea, un gînd
De-abia rostit spre înălţimi,
A scos natura din orînd?

Şi mare, tot mai mare se apropie
Tronul zeiţei, auriu şi scris rotund,
Grozav vederii este focul, unde umblu,
Crescînd se înroşeşte tot mai sumbru...
Opreşte-te! Disc plin de ameninţare,
Să nu ne prăpădeşti cu ţară şi cu mare!

E-adevărat deci, că tesalice femei
Te-au descîntat cu vrăji cîndva
Ca să cobori din calea ta,
Năpastă aducînd. Se-ntunecă acuma discul.
Se rupe-apoi şi fulgeră şi dă scîntei.
Cum pîrîie! Ce şuier şi cum pîlpîie!
Şi durduie cu tunet de vîntoase.
Supus, mă-ntind pe treptele zeiţei.
Iertaţi! Sînt însumi, numai, pricina
Acestor întîmplări primejdioase.
*(Se prosternă la pămînt.)*

THALES

Cîte n-a văzut şi nu aude omu-acesta!
Prea bine, ce se petrecu, n-aş şti a spune.
Şi n-am simţit la fel nimic din toate.
Mărturisesc că-s ceasurile cam nebune.
Şi luna, iat-o-n lină legănare
La locul ei, acolo-n zare!

Priviţi la muntele, unde-s pigmeii.
A fost rotund, acum e ascuţit.
Ciocnire uriaşă am simţit.
O stîncă[1] a căzut din lună
Şi a zdrobit, fără s-aleagă
Vrăjmaşi şi prieteni dimpreună.
Voi lăuda asemenea puteri, nespus,
Ce, creatoare, într-o noapte, doar în una,
Deodat', atît de jos, cît şi de sus,
Clădirea-acestui munte o făcură-ntreagă.

THALES

Pe pace fii, căci totu-a fost închipuire.
Dispară deci prăsila cea urîtă şi nedreaptă.
Că rege nu i-ai fost, e-un bine.
Să mergem către mările senine,
Unde primire minunată ne aşteaptă.
*(Se depărtează.)*

MEFISTOFEL
*(urcînd din cealaltă parte)*

Prin stîncăria asta trebuie să urc,
Făcîndu-mi pîrtie prin ram şi rădăcină.
Pe muntele din nord miresme de răşină
Îmi amintesc cumva de smoală,
Şi-aceasta-mi place. Şi pucioasa de asemeni.
La grecii-aceştia urmă nu-i de suc de brad.

[1] După părerea unor naturalişti din timpul lui Goethe, meteorii ar fi pietre ce cad din lună.

Sînt curios să ştiu cu ce anume
Încing ei chinul, flacăra, din iad.

DRIADA[1]

În ţara ta desigur eşti un iscusit.
Printre străini eşti prea puţin umblat.
Dar nu-ţi întoarce către patrie simţirea,
Cinsteşte mai curînd stejarul sfînt şi-nalt.

MEFISTOFEL

Ce-ai părăsit, îţi umblă-n gînduri şi prin vis.
Obişnuinţă ce ţi-a fost, rămîne-un paradis.
Dar spune-mi: ce se vede-n peşteră acolo,
Şezînd în slab reflex cu întreită-nfăţişare?

DRIADA

Sînt Phorkiadele[2]! Te du spre ele
Vorbeşte-le, de nu te-apucă-nfiorare!

MEFISTOFEL

Voi îndrăzni. Zăresc ceva şi mult mă mir.
Oricît n-aş vrea, mă ia mărturisirea gurii:
Asemenea făpturi nicicînd nu mai văzui,
Mai slute sînt decît Muma Pădurii...
Păcatele, ce-n obîrşii osîndă-au suferit,
Le mai găseşti urîte, oare, cîtuşi de puţin,

---

[1] Driadă — nimfă de copaci.

[2] Phorkiadele — cele trei fiice de-o urîţenie fără seamăn ale lui Phorkis, zeu al mării în furtună. Tustrele aveau un singur ochi şi-un singur dinte, pe care şi-l împrumutau cînd voiau să vadă sau să mănînce.

Cînd vezi ăst monstru întreit?
Noi nu le-am suferi — ce zic?
Nici chiar pe treptele celui
Mai groaznic dintre iadurile noastre!
Aici le vezi în patria frumseţii.
Şi-aceasta zice-se că e antic...
Se mişcă-acum, lăpădături de ale firii,
Şi sunet dau ca liliecii şi vampirii.

PHORKIADA

Daţi-mi voi ochiul, surioare, spre a iscodi
Cine la templul nostru îndrăzneşte a veni.

MEFISTOFEL

Slăvitelor, îngăduiţi-mi să m-apropii
Şi să primesc a voastră întreită binecuvîntare.
Eu vin, necunoscut, ce-i drept, în faţa voastră,
Dar înrudit cu voi de nu mă-nşel prea tare.
Pe Ops[1] şi Rhea[2], vechile zeiţe le-am văzut,
M-am închinat şi-n faţa altor vrednici zei.
Şi parcele chiar, ale Haosului, şi-ale voastre
Surori, eu le-am zărit mai ieri, alaltăieri,
Dar n-am văzut fiinţe-asemeni vouă niciodat'.
Şi-acuma tac şi tare sînt vrăjit şi încîntat.

PHORKIADELE

Un spirit pare-a fi, inteligent.

---

[1] Ops — zeitate romană a rodului îmbelşugat. A fost identificată cu zeiţa Rhea, soţia lui Saturn (Cronos).

[3] Rhea — în mitologia greacă, fiica lui Uranos şi a Geei, sora şi soţia lui Cronos şi mama lui Zeus.

MEFISTOFEL

Mă miră doar că nu vă preamărește
Nici un poet. Cum fu aceasta cu putință?
Un pictor nu v-a luat vreodată ca model?
Să-ncerce dalta să vă-ntruchipeze în ființă
Pe voi, iar nu pe Juno[1], Venus[2] și-altele la fel.

PHORKIADELE

Ascunse-n noapte și-n singurătate
Nu ne-am visat vreodat' întruchipate.

MEFISTOFEL

Nici nu puteați, căci voi, străine lumii,
N-ați fost nicicînd de cineva zărite.
Ar trebui, pentru aceasta, să sălășluiți
Prin locuri, unde arta, bogăția se răsfață,
Și unde-n fiecare zi, la pas cu clipele grăbite
Un bloc de piatră ca erou pornește-n viață.

PHORKIADELE

Mai bine ai tăcea, să nu ne dai dorințe!
La ce ne-ar folosi, de nimenea știute,
Născute-n noapte, nopții înrudite,
Aproape nouă înșine necunoscute?!

MEFISTOFEL

Aceasta n-are totdeauna-nsemnătate!
Poți altora să dărui însușiri și calitate.

[1] Juno — zeiță în mitologia latină (Hera în cea greacă), soția lui Jupiter.

[2] Venus — zeița frumuseții în mitologia latină.

Voi sînteți trei, și totuși un ochi, un dinte, vă ajunge;
Ar merge, poate, ca-n mitologie,
În două s-adunăm ființa celor trei,
Iar ochiul celei de-a treia-al meu să fie,
Pentru un timp.

UNA

Crezi că se poate?

CELELALTE DOUĂ

S-o încercăm, dar fără ochi și dinte.

MEFISTOFEL

Ați scos din joc ce e mai bun!
Cum să obții, astfel, desăvîrșită față?

UNA

Închide tu un ochi, și-apoi îngăduiește
Să ți se vadă dintele unic din față.
Atuncea din profil vei reuși
Fratern asemeni să ne fii.

MEFISTOFEL

E-o mare cinste. Fie-așa!

PHORKIADELE

Să fie!

MEFISTOFEL
*(ca Phorkias, în profil)*

Iată-mă că m-am ivit,
Al Haosului fiu iubit și prea iubit.

PHORKIADELE

Noi ale Haosului fiice sîntem ne-ndoios.

MEFISTOFEL

Rușine, vai! Mă crede lumea un hermafrodit.

PHORKIADELE

Treimea nouă a surorilor, cît de frumoasă e!
Doi ochi, doi dinți avem, noi Phorkiadele!

MEFISTOFEL

Va trebui spre alte locuri să-mi fac vad.
Să sperii dracii-n fund de iad!
*(Pleacă.)*

Golf stîncos la Marea Egee.

Luna stăruie în Zenit.

SIRENE
*(întinse pe țancuri, cu fluiere, cîntînd)*

Dacă-n vremi, în nopți de groază,
Cu tesalicul descînt
Vrăjitoare coborîră
Discul tău pîn'la pămînt,
Tu acuma din înalturi
Cată-n unda tremurată,
Luminează-nvălmășeala
Ce din valuri se arată.
Fii-ne, strălucitoare,
Lună tu, îndurătoare.

NEREIDE[1] ŞI TRITONI[2]

Sunet daţi, să se audă,
Să străbată marea largă.
Un norod din adîncime
Strigă, şi prin val — aleargă.
Am fugit de grea furtună
Spre un prund mai liniştit.
Cîntecul suav ne-adună.
Iată ne-am împodobit
Cu coroane, nestemate,
Cu brăţări şi cingătoare!
Toate sînt un rod al vostru,
Căci comorile-necate
Ni le-aţi fost adus pe toate
Voi, sirene-vrăjitoare.

SIRENE

Ştim prea bine cum le place
Peştilor în apa mării,
Plutitori fără durere.
De-am afla sub largul zării
Că mai mult ca peştii sînteţi,
Noi am da, ce voi aţi cere.

---

[1] Nereidele — nimfe ale mării, fiicele foarte frumoase ale lui Nereus, zeu marin.

[2] Tritoni — fiinţe mitologice marine, pe jumătate oameni, pe jumătate delfini.

NEREIDE ȘI TRITONI

Să ne ducem mai departe!
De-o călătorie foarte
Scurtă, e nevoie astăzi,
Ca să facem o dovadă
Că mai mult ca peștii sîntem.
Frați, surori, acum degrabă!
*(Se depărtează.)*

SIRENE

Plecară-ntr-o clipă
De-a drept spre Samotrace[1]
Cu vîntul prielnic.
Ce speră a face
În țara Cabirilor[2]?
Sînt zei cu totul aparte
Care mereu se-nnoiesc pe pămînt,
Dar înșiși nu știu ce sînt.

Rămîi deasupră-ne, lună,
Să stăruie noaptea aproape, departe,
Și ziua să nu ne alunge.

---

[1] Samotrace — localitate ce adăpostea cultul și misterele cabirilor.

[2] Cabiri — zeități bune, de origine feniciană, care ocroteau navigația și al căror cult s-a răspîndit îndeosebi în timpul elenismului. Se crede că însuși Alexandru cel Mare a fost un adept al acestui cult. În timpul lui Goethe s-a iscat o mare dispută între filozofii germani cu privire la semnificația și numărul cabirilor.

THALES
*(pe țărm, către Homunculus)*

Te-aş duce bucuros pe la Nereu anume.
De peştera-i nu sîntem prea departe.
Dar e-ncăpăţînat bătrînul,
Şi înăcrit, să fugi în lume.
Ursuzului nu-i este nimenea pe plac
Din neamul omenesc pe tot tărîmul.
El ştie însă viitorul,
De-aceea-atîţia temenele-i fac
Şi cinste-i dau în slujba sa.
Şi-apoi făcu şi bine cîteodat'.

HOMUNCULUS

Să facem încercare, poate că nu m-ar costa
Numaidecît fiola, sticla, flacăra!

NEREUS

Aude oare glasuri omeneşti urechea mea?
Mînie-adîncă îmi cuprinde inima.
Sînt oamenii alcătuiri, ce zei ar vrea să fie,
Dar osîndiţi în veci asemeni loru-şi să rămîie.
De-a lungul anilor m-am odihnit zeieşte, dar am căutat
Celor mai buni un bine să le fac.
Cînd însă fapta lor vedeam, mi se părea
Că n-aş fi dat nicicînd vreun sfat.

THALES

Şi totuşi noi avem încredere în tine,
Eşti înţeleptul mării, nu ne alunga.

Privește flacăra aceasta, pare om.
De sfatul tău în totul ea ar asculta.

NEREUS

Nu are preț la oameni sfatul, nici un sfat.
Vorba cuminte moare în urechea tare.
Atîtea fapte singure s-au judecat,
Norodul însă stăruie a fi încăpățînat.
Pe Paris părintește eu l-am prevenit,
Cînd farmecul femeii încă nu-l cuprinse.
Pe țărmul grec sta el, acolo, îndrăzneț,
Cînd i-am vestit vedenia ce mă învinse:
În aer fum-vîrtej, năvală de roșață,
Jos grinzi arzînd, sfîrșituri de viață:
A Troiei zi de judecată, cunoscutele vedenii,
Ce au rămas o groază prin milenii.
Cuvîntul meu lui Paris joc i se păru.
El își urmă îndemnul, Ilios[1] căzu
Cadavru uriaș, înțepenit în chin,
Prînz negru pentru vulturii din Pind.
Și lui Ulise nu i-am prevestit în taină
A Circei[2] cursă, a ciclopilor grea spaimă,
Și șovăirea sa, a prietenilor ușurință?
Și cîte altele! I-am fost spre folosință?
Mult legănat fusese, pînă ce tîrziu nespus,
Un val pe țărmul prietenos l-a dus.

---

[1] Ilios — alt nume dat Troiei.

[2] Circe — vrăjitoarea, în mrejele căreia a căzut Odiseu în cursul rătăcirilor sale.

Pe-un înțelept îl doare-asemenea purtare,
Dar bunătatea va mai face o-ncercare.
Grăuntele de mulțumire, ce-i primi,
Va copleși nemulțumirile de pîn-aci.
Căci nu-i puțin, nici lucru mic, ce te-am ruga:
Acest băiat ființă-ar vrea să ia!

NEREUS

Umoarea cea mai rară nu-mi stricați.
O bucurie-aștept din largul zării,
Căci pentru astăzi fiicele mi le-am chemat,
Doridele[1] și grațiile mării.
Olimpul nu, și nici ținuturile voastre
Nu poart-alcătuiri atîta de măiastre.
S-aruncă-n valuri cînd le-adun,
De pe-un bălaur hăt pe calul lui Neptun[2].
Unite gingaș apei, vor sălta
Că însăși spuma pare-a le-nălța.

În carul-scoică, ce purtase pe Venera,
S-arată Galateea[3], preafrumoasa, legănată,
Care de cînd zeița Kypris[4] de la noi se duse,
În Paphos[5] însăși ca zeiță-i venerată.

[1] Doridele — nimfe marine, fiicele lui Nereus și Doris.
[2] Neptun — în mitologia greacă, zeu al mării.
[3] Galateea — fiica cea mai frumoasă a lui Nereus.
[4] Kypris — alt nume al Afroditei.
[5] Paphos — port în insula Cipru; ruine ale anticului Paphos se mai găsesc lîngă rîul Bokaros, în satul Kuklia.

Moştenitoarea mîndră şi suavă
Un templu are-acolo, şi pe ape slavă.
Plecaţi! În ceas de bucurie părintească
Dojana-n gură nu se mai ivească.
Plecaţi şi întrebaţi-l pe Proteu[1]
Cum poţi să iei fiinţă, prefăcîndu-te mereu.
*(Se depărtează către mare.)*

THALES

Pe-asemeni drum nimic n-am dobîndit.
Proteu, de-l întîlneşti, dispare ca topit.
Iar de răspunde, îţi va spune,
Ca să te-ncurce, vreo minune.
Cum însă ai nevoie de-un atare sfat,
Hai s-o-ncercăm, mult luminosule băiat.
*(Se depărtează amîndoi.)*

SIRENE
*(sus pe stînci)*

Departe ce se vede
Tăindu-şi drum prin valuri?
E ca şi cum vîntrele
S-ar încerca spre maluri.
Ce albe vin din zare
Femeile de mare!
Veniţi în jos, la ape,
Minuni să nu ne scape.

---

[1] Proteus — un zeu marin în mitologia greacă, înzestrat cu darul profeţiei. El se ferea însă de iscoditori, luînd mereu altă înfăţişare.

NEREIDE ȘI TRITONI

Ce-n mîni acum aducem,
V-aducă numai bine.
Pe țesturi uriașe
Alcătuiri senine:
Sînt zei! Inimi tresalte!
Cîntați cîntări înalte!

SIRENE

Mici de statură,
Tari peste măsură,
Zei ce salvează
Pierduții pe apă.

NEREIDE ȘI TRITONI

Cabirii vi-i aducem
Pe-un drum nefurtunos.
Pe unde ei domină,
Neptun e prietenos.

SIRENE

Mereu după ei ne ținem,
Cînd vase, catarge, se sparg.
Pe călători îi ocrotesc
Cabirii în larg.

NEREIDE ȘI TRITONI

Trei zei luarăm,
Al patrulea îl aștept.
Spunea că-i întîiul,
Că-i cel mai deștept.

SIRENE

Un zeu cu altul
E-adesea nedrept.
Dacă-i cinstiţi la fel,
V-aşteaptă prăpădul.

NEREIDE ŞI TRITONI

Sînt şapte-acei zei.

SIRENE

Unde rămaseră trei?

NEREIDE ŞI TRITONI

Necunoscuţi prin timp
Sînt poate în Olimp.
Al optuleà desigur
Acolo e cu soţii.
Puternici sînt, dar încă
Neîmpliniţi cu toţii.
Aceşti fără-de-seamăn
Tind veşnic înainte.
Ei sînt înfometaţii
Unor eterne ţinte[1].

SIRENE

Dac-ar trona oriunde,
În soare sau în lună,
Noi de-nchinare facem
Supuse o cunună.

[1] **Filozoful idealist Schelling interpreta figurile cabirilor ca simbol al „dorului arzător", al „foamei şi dorinţei".**

Călăuzind serbarea
Ne slăveşte marea.

SIRENE

Au slavă mai puţină
Eroii din vechime.
Vă preamărim nespus!
Argonauţii lîna
De aur au adus,
Voi însă pe cabiri!

*(Se repetă ca un cîntec de pretutindeni.)*

Vă preamărim nespus!
Argonauţii lîna
De aur au adus,
Voi însă pe cabiri!

*(N e r e i d e şi t r i t o n i trec prin faţă.)*

HOMUNCULUS

Au zeii-nfăţişare
De lut şi de urcioare[1].
De ele înţelepţii
Îşi sparg azi capul tare.

THALES

Să nu vorbeşti de zei-urcioare cu dispreţ,
Căci banului rugina-i dă un preţ.

---

[1] Fenicienii îi întruchipau pe cabiri şi sub formă de urcioare.

PROTEUS

*(de undeva, ascuns)*

Găsesc ce văd cu totul admirabil,
Cu cît e mai ciudat, cu-atît mai respectabil.

THALES

Dar unde ești, Proteu?

PROTEUS

*(ventriloc, pare a vorbi cînd de aproape, cînd de departe)*

Aici şi pretutindeni.

THALES

Străvechea glumă eu ți-o iert, tot hîtru ai rămas.
Dar prietene, să nu mă porți de nas.
Ştiu că vorbeşti din falsul loc.

PROTEUS

*(ca și cum ar fi departe)*

Rămîi cu bine.

THALES

*(încet, lui Homunculus)*

E pe-aproape. Luminează tu, cu foc!
Ca peştele e curios, nevoie mare.
Oricum, oriunde-ar sta ascuns,
Atras se simte de văpaie.

HOMUNCULUS

Voi lumina acum după dorință,
Dar, ca să nu sparg sticla, nu prea tare.

PROTEUS

*(sub forma unei uriașe broaște-țestoase)*

Cine luminează-atît de dulce, ce ființă?

THALES

*(acoperind pe Homunculus)*

Plăcere dacă ai, poți să privești mai de aproape,
O mică osteneală însă ți se cere.
Va trebui mai omenește, pe picioare, să te-arăți.
Atîrnă-acum de-a noastră vrere
Să vezi ce ai dori, ce noi ascundem.

PROTEUS

*(luînd formă nobilă)*

Trucuri de filozof tot mai deprinzi!

THALES

Forma să-ți schimbi, iată a ta plăcere.
*(L-a descoperit pe Homunculus.)*

PROTEUS

*(mirat)*

Pitic ce dă lumină încă n-am văzut!

THALES

Un sfat îi trebuie, ar vrea să ia ființă.
El a venit pe lume, cum mi-e cunoscut,
În chip ciudat și doar pe jumătate.
De însușiri spirituale nu-i lipsit,
Doar sticla-i dă acum o greutate,
S-ar vrea numaidecît mai întrupat.

PROTEUS

Adevărat fiu de fecioară-mi ești.
Încă n-ar trebui să fii, dar ești...

THALES
*(încet)*

Și altfel e-n critică stare:
Hermafrodit, cum mi se pare.

PROTEUS

Va izbuti atunci cu-atît mai lesne.
Oricum ar face-o, iese bine.
De socotit nu-s multe, s-o încerci
În larga mare, cum te ține.
Începi aci cu lucruri de nimic,
Înghiți întîi ce e mai mic,
Și crești, apoi ca rînd pe rînd
Să te formezi spre-nfăptuiri mai 'nalte.

HOMUNCULUS

Adie-aici un aer moale, blînd,
Mă bucur că verdeața-o simt încalte.

PROTEUS

Te cred, iubite băiețaș. În larg
Pe-această limbă de pămînt,
Înaintînd, devine totul mai plăcut.
Miresme dulci aicea sînt.
Și-acolo vezi făpturile de ape
Venind în șir tot mai aproape.
Să mergem și noi.

THALES

Toţi laolalt'!

HOMUNCULUS

Pas întreit de duhuri, minunat.

*Telchinii[1] din Rhodos pe hipocampi[2] şi pe balauri de mare, mînuind tridentul lui Neptun.*

COR

Noi făurirăm lui Neptun tridentul,
Cu care valul domoleşte. Cînd stridentul,
Cînd tunătorul desfăşoară pe deasupra norii,
Neptun răspunde înălţimilor, splendorii.
Şi cînd de sus trăsneşte în zigzag,
Val după val ţîşneşte jos, în larg.
Ce s-a luptat cu groaza, între-adînc şi-nalt,
E înghiţit de hăul rotitor.
Dar astăzi sceptrul el ne-a-mprumutat.
Plutim acuma lin, sărbătoreşte şi uşor.

SIRENE

Vouă, celor închinaţi
Lui Helios[3], în ceasul lunii
Un salut din parte-ne,
Vedenii, voi, din lumea spumii!

---

[1] Telchini — locuitori străvechi ai insulei Rhodos, foarte iscusiţi lucrători manuali, artişti.

[2] Hipocampi — cai-de-mare.

[3] Helios — în mitologia greacă, zeul soarelui.

TELCHINI

Zeiţă tu, în crîngul tău, suavă,
Asculţi cum fratele ţi-e ridicat în slavă.
Ţi-apleci urechea băştinaşilor din Rhodos,
De-acolo i se-nalţă un etern pean[1].
Cutreierînd ţinuturi pînă-n asfinţit tîrziu
Cu ochi de raze ne priveşte, înfocat şi viu.
Şi munţi, oraşe, ţărm şi unde
Sînt zeului pe plac, unde pătrunde.
Iar negură, de-ar fi s-apară,
O rază e de-ajuns şi insula e clară.
Se vede Soarele, el însuşi, în zenitu-i stînd,
Ca tînăr, ca gigant, măreţ şi blînd.
Întîii noi am fost, cari zeitatea
O-ntruchiparăm omeneşte-n toată demnitatea.

PROTEUS

Lasă-i să cînte, şi să se mîndrească.
Vezi, pentru Soarele prea sfînt şi viu
Întruchiparea moartă glumă e şi rod pustiu.
De-au izbutit să toarne-n bronz o slavă,
Ei cred că-i nu ştiu ce ispravă.
Semeţii-aceştia pînă unde vor să salte?
Statuile zeieşti stăteau înalte —
Dar le distruse un cutremur de pămînt
Şi-acuma iar topite sînt.

Vezi, fapta pămînteanului, oricum ar fi,
E totdeauna numai caznă.

[1] *Pean* — un gen poetic, imn de preamărire, la vechii greci.

Micuțule, vieții i s-ar potrivi
Mai bine valul. Iată veșnicile ape,
Te-oi duce-n ele, eu Proteu Delfin.

*(Se transformă.)*

Încă puțin
Și-i izbuti-n ispravă, de minune.
Pe spate eu te iau acum,
Cu Oceanul te cunun.

THALES

Dorinței lui tu dă-i urmare,
Geneza iarăși de la cap s-o iei,
Și gata fii de-o proaspătă lucrare.
Vei ființa mișcîndu-te după eterne norme,
Prin mii și alte mii de forme,
Și vreme o să ai cît vrei
Pînă la om să-ți pui temei[1].

*(Homunculus încalecă pe Proteus-Delfin.)*

PROTEUS

Spiritual mă însoțește-n largul umed,
Unde trăiești în lung și-n lat,
În voie, și mai mult prin calde decît reci.
Nu năzuì spre-un ordin, însă, mai înalt,
Căci dacă om ai devenit vreodat'
Cu tine s-a sfîrșit pe veci.

THALES

Găsesc că-nseamnă, totuși, și oricum, ceva
Să fii un om întreg la vremea ta.

---

[1] Goethe pune pe Thales să rostească ideea evoluției biologice în natură.

PROTEUS
*(către Thales)*

Ca unul, vrei să spui, de teapa ta!
Asemeni umbre se mai țin un timp  și în prăpăd,
Căci printre cete palide de duhuri
De multe veacuri te tot văd.

SIRENE
*(pe stînci)*

E-un inel în jurul lunii?
Nourași? Fac cerc lăstunii?
Porumbei sînt, ai iubirii,
Dau din àripi de lumină.
Paphos și-a trimis încoace
Stol de păsări. Și deplină
Sărbătoarea noastră este —
Voluptatea ni-i senină.

NEREUS
*(apropiindu-se de Thales)*

Unui călător în noapte
Curtea lunii — arătare
De văzduh înalt îi pare.
Noi avem altă părere.
Adevărul spus se cere.
Porumbei sînt, ce-n cutreier
Fiica[1] mi-o-nsoțesc pe mare,
Ea pe scoică, ei în zare.

---

[1] Aluzia se referă la Galateea.

Mie-mi place să-mi închipui,
Ce-ndeobşte cade bine,
Că în cuibul cald şi paşnic
Ceva sacru viu se ţine.

PSILI ŞI MARSI[1]
*(pe tauri, viţei şi berbeci-de-mare)*

În Cipru prin caverne
De mare ne-necate,
Neatinse de cutremur,
În vînt de-eternitate,
Ca în străbune zile,
Cu paşnică plăcere,
Păzim cu grijă scoica,
Un car ca o părere.
Călăuzim în noapte,
Prin împletiri de unde,
Pe fiica cea mai dulce,
Pe apele profunde,
De nimeni n-avem teamă,
De vulturi nu, de lună,
De leu — într-aripatul,
De crucea ce-şi răzbună,
De nimeni n-avem teamă,
De tronuri mari, trufaşe,
De cei ce se alungă,

[1] Psili şi Marsi — vrăjitori de şerpi, care, după Herodot, luptau împotriva vîntului de sud, pentru păstrarea apei.

De cei ce ard oraşe.
Domniţa ne-o aducem
Pe mări, de vreme lungă.

SIRENE

Cu zăbavă şi uşoare,
Făcînd carului ocoale,
Împletindu-vă pe ape
În lung şir, şerpuitoare,
Voi, voinice nereide,
Haideţi numai mai aproape,
Şi aduceţi, voi doride,
Chipul mumei[1], pe aceea
Care este Galateea:
Demnă de eternitate,
Doar cu zeii s-o asameni,
Dar cu nuri, ispititoare,
Ca femeile de oameni.

DORIDE
*(trecînd pe lîngă Nereus, toate plutind pe delfini)*

Dă-ne tu lumină, lună,
Tinereţea cînd s-adună.
Tatălui la rînd pe toţi
Ne-arătăm iubiţii soţi.
*(Către Nereus.)*
Sînt băieţi, ce-i mîntuirăm,
Din vîrtejul apelor.
Ei, ce-au fost întinşi pe iarbă,

[1] Galateea semăna aidoma cu Doris, mama ei.

Şi-ncălziţi dogorîtor,
Să ne mulţumeasc-acuma
Cu aprins sărutul lor!
Vezi-i, tată, cu-ndurare!

NEREUS

Dobînda-i dublă, preţioasă minunat:
Milă s-arăţi, plăceri să ai, totodat'!

DORIDE

Dacă lauzi purtarea noastră
Şi plăceri mult meritate,
Tinereţea-mbrăţişării
Vrem să ţin-eternitate.

NEREUS

Îngădui să vă bucure frumseţea,
Ca bărbăţie să se-arate-o dat' juneţea!
Dar eu să dau nu aş putea,
Ce singur Zeus poate da.
Căci valul, care legănînd vă poartă,
Nu-ngăduie nici dragostei durată.
Cînd înclinarea amăgirea şi-a curmat,
Voi frumuşel să-i puneţi pe uscat.

DORIDELE

Voi, dulci băieţi, ne sînteţi dragi.
Dar trebuie-n tristeţe să ne despărţim.
Fidelitate veşnică dorim,
Dar zeii spun că nu-i îngăduit.

De ne-ngrijiți și mai departe
Numai așa ca pîn-acum,
Noi junii n-am dori, vă spunem,
Mai mare bine nicidecum.

*G a l a t e e a s-apropie pe carul-scoică.*

NEREUS

Tu ești, o, draga mea?

GALATEEA

Ce fericire, tată!
Delfini opriți! Priveliștea mă ține!

NEREUS

Au și trecut, tot mai departe, în avîntul
Rotirei veșnice. Și ce le pasă
De inima, ce-aici strigînd rămase?
De m-ar lua cu ei, ar fi mai bine.
O singură privire însă-i bucurie,
Menită pentr-un an întreg să fie.

THALES

Din nou acuma, slavă, slavă!
Și cum mă bucur! Bucurat, cum înfloresc
Pătruns de adevăr și de frumsețe...
Toate din apă s-au făcut și se ivesc.
Pe toate apa le hrănește bine.
Tu, Ocean[1], puterea ta e veșnică și mare.

---

[1] Ocean, Okeanos — în mitologia greacă, zeitate personificînd marea.

Nori dacă n-ai trimite după zilele senine,
Rîuri bogate dacă n-ai încuviința sub zare,
Fluvii de nu le-ai cîrmui încolo și încoace —
Desăvîrșindu-le, ce s-ar alege-atunci, ce-ar fi?
Ce-ar fi toți munții, văile și lumea?
Tu ești acel ce viața proaspătă-ntreții!

ECHO

*(cor al tuturor cercurilor)*

Tu ești acel ce viața proaspătă-ntreții!

NEREUS

Ei se întorc șovăitori la locul lor, departe,
Privire de privire se desparte.
În cercuri largi, în șiruri prelungite,
Se depărtează ceata spre vechime.
Dar scoica Galateei, acel tron
Tot îl mai văd lucind,
Stea strălucind
Prin marea mulțime.
Ce-i drag, lumină dă pe ape,
Oricît ar fi departe,
Lucește și-i aproape,
Mereu apropiat
Și-adevărat.

HOMUNCULUS

Frumos e dat să fie
Orice aș lumina
În umeda stihie.

PROTEUS

Numai aci lucește,
În umedul vieții,
Lumina ta mai tare
În largul suprafeței.

NEREUS

Ce neștiută nou taină printre cete
Vrea ochilor să ni se reveleze?
În jurul scoicii, la piciorul Galateei,
Ce pîlpîiri de flacără molatică începe?
De-un puls al dragostei vrea parcă să vibreze.

THALES

Homunculus e, de Proteu ispititul...
Sub semnele dorului său, neîmplinitul.
Detunet presimt peste apele large;
De scoică, de tronul frumuseții, s-a sparge.
Văpăi se revarsă în valuri! O, risipitul!

SIRENE

Ce flăcări, minune de jar, dau prin valuri,
Cari unul de altul se sparg, în lucire?
Astfel luminează pe unde și-n fire,
Și trupuri se văd în văpaie, în noapte —
Pe ape e totul în foc, și pe maluri;
Domnească deci Eros[1] ce totul începe!

[1] Eros — în mitologia antică, numele grecesc al lui Cupidon, zeul dragostei.

Slavă mării! Slavă zării!
Ce-s cuprinse-n focul mare.
Slavă apei în văpaie.
Slavă aventurii rare!

TOŢI ŞI TOATE

Slavă adierilor eterne,
Slavă tainicei caverne!
Fiţi sărbătorite, voi prezente,
Cîteşipatru elemente!

## ACTUL III

În fața palatului lui Menelas[1], la Sparta.

*Elena se ivește împreună cu Corul prizonierelor troiane. Panthalis, conducătoarea corului.*

ELENA

Mult admirată și bîrfită îndestul
Viu de pe țărmul, unde puserăm picior,
Beți încă de talazul vajnic legănat,
Ce ne-a adus din phrigianele cîmpii,
Prin grația lui Poseidon[2] și-a vîntului,
Pe spatele-nspumat în porturi părintești.
Acolo jos se bucură Menèlas-crai
De-ntoarcere, cu toți războinicii viteji.
Primește-mă cu bine, tu, înalt palat,
Pe care tata Tyndareu[3] și l-a clădit,
De pe colina-Athenei-Pallas cînd s-a-ntors,
Și cînd aici cu Clytemnestra[4]-alăturea,

---

[1] Menelas (Menelaos) — rege în Lacedemon, soțul Elenei și personaj important din *Iliada* lui Homer.

[2] Poseidon — în mitologia greacă, zeu al mării.

[3] Tyndareu — rege legendar al Spartei, soțul Ledei.

[4] Clytemnestra — personaj din *Iliada*, sora Elenei și soția lui Agamemnon.

Cu Castor și cu Pollux[1] mă jucam, crescînd
În jurul caselor din Sparta, minunat.
Aripi de-aramă ale porții, vă salut!
Voi deschizîndu-vă, cîndva s-a întîmplat
Să mi se-arate-aici Menèlas, luminos,
Sub chip de mire, el ce mîndru m-a ales.
Deschideți-vă iar, porunca să îndeplinesc,
Fidelă regelui, precum unei soții
I se cuvine. Să rămîie-n urma mea
Ursita și năpastele, ce m-au pîndit.
De cînd ăst prag îl părăsii, spre-a cerceta,
Cum sfîntă-i datoria, templul cyteran[2],
Și-acolo mă cuprinse hoțul phrigian,
Se întîmplară multe. Despre toate zvon
Mai umblă bucuros, pe care bucuros
Numai acela nu-l ascultă-a cărui
Legendă spornică s-a prefăcut în basm.

CORUL

O, femeie minunată, nu disprețui
Cinstea de-a avea supremul bun!
Căci ție, numai, ți s-a menit
Slava frumseții, mai presus de orice.
Eroul își are numele,
Cu care mîndru pe căi va umbla.
Dar își apleacă și cel mai dîrz bărbat

---

[1] Vezi nota 2 de la p. 306.

[2] Aluzie la celebrul templu închinat zeiței Afrodita, pe insula Cythera.

Simţirea în faţa frumseţii
De care e cutropit.

ELENA

Cu soţul meu pe o corabie venii,
Şi înainte mă trimise în oraş.
Ce gînduri el nutreşte-ascuns, nu pot ghici.
Viu ca soţie oare? Ca regină viu?
Sau poate ca o jertfă pentru-amarul mult
Ce craiul, grecii-l îndurară îndelung?
Sînt cucerită. Prizonieră dacă sînt,
Nu ştiu. Căci faima şi ursita, doar de zei
Mi-s hotărîte, ele-nsoţitoarele
Suspecte-ale frumseţii, cari şi-n prag aci
Îmi stau alături sumbre ca primejdia.
Căci încă-n navă soţul meu privea doar rar
La mine şi nu-mi spuse un cuvînt senin,
Parcă năpastă, numai, plănuia, cum sta
În faţa mea. Cînd însă prora saluta
Limanul, el vorbi parcă mişcat de-un zeu:
„Aici coboară, rînd pe rînd, ostaşii mei,
I-oi cerceta pe malul mării-nşiruiţi.
Tu mai departe urci pe ţărmul sfîntului
Eurotas, rodnicul, mai sus, tot mai în sus,
Călăuzindu-ţi roibii-n roua cîmpului,
Pîn' ce vei fi sosit pe mîndrul largul şes,
Unde Lacedemon[1] dezţeleni ogor
Fertil, de munţi severi, înalţi, împrejmuit,

[1] Lacedemon — numele antic al statului spartan.

Şi în domneasca mare casă vei intra,
Vei iscodi servitorimea, ce-o lăsai
Acolo cu îngrijitoarea vîrstnică.
Aceea să-ţi arate multele comori
Pe care tatăl tău în urmă le-a lăsat;
Prin pace şi război eu însumi le-am sporit.
Găsi-le-vei în vechea rînduială, căci
Un privilegiu e al domnului de a
Găsi toate la locul lor, în casa lui,
Cînd se întoarce, tot cum le-a lăsat.
Puterea slugii e de-a nu schimba nimic."

CORUL

Privind acum comorile
Mereu sporite, ochi şi piept desfătează-ţi,
Colan şi coroană
Ce bine îţi vin! Şi ele se cred ceva.
Dar intră numai, provoacă-le;
Degrabă s-ar pregăti înarmîndu-se.
Mă bucur la luptă frumseţea s-o văd
Cu aur, cu perle, cu pietrele scumpe.

ELENA

Apoi din gura lui se auzi şi alt
Domnesc cuvînt: „Iar după ce ai cercetat,
Tripede tu să iei, şi vase cîte crezi
Că jertfitorului de trebuinţă-i sînt,
Sărbătorească sacră faptă-ndeplinind.
Căldări de-asemeni, cupe fie la-ndemîn',
Apă curată fie de la sfînt izvor

În marile urcioare; lemn uscat,
Ce prinde flacăra, tu ține-l pregătit,
Să nu lipsească nici cuțitul ascuțit.
Rămîie toate celelalte-n grija ta."
Astfel vorbi la despărțire, dar nimic
Din tot ce-i viu, nimica nu-mi numise el
Pentru tăiere-n cinstea celor din Olimp.
Dă de gîndit aceasta, însă nu-mi fac griji,
Și totul fie după voia zeilor,
Care-mplinesc ce este după gîndul lor;
Ce omenește mi se pare bun sau rău,
Noi muritorii, noi aceasta îndurăm.
De-atîtea ori a avîntat cel ce jertfea
Peste o ceafă de-animal o bardă grea
Și să lovească n-a putut, zădărnicit
Fiind de un vrăjmaș, de mîna unui zeu.

CORUL

Ce s-a-ntîmplat, tu nu vei iscodi.
Crăiasă, mergi înainte,
Cutezătoare!
Binele, răul, vin omului
Pe neașteptate.
Chiar prevestit, noi nu-l credem,
Troia a ars, și moarte văzurăm,
Jalnică moarte:
Dar nu sîntem aici,
Însoțindu-te, cu bucurie slujindu-te,
Nu vedem oare soarele,

Şi ce-i mai frumos pe pămînt,
Pe tine, noi fericiţii?

ELENA

Fie oricum. Orice m-ar aştepta acum
Cuvine-se să urc în casa regelui
Care, de mult dorită 'n mine s-a pierdut,
Şi-acum îmi stă în faţă, iarăşi nu ştiu cum.
Urc astăzi anevoie numai treptele,
Pe cari copilăreşte am sărit cîndva.

*(Pleacă.)*

CORUL

Aruncaţi, surioare, voi
Trist închisele,
Suferinţele toate,
Împărtăşiţi-vă
Din fericirea stăpînei,
Din fericirea Elenei,
Care la vatra paternă,
Se-ntoarce cu-ntîrziere,
Dar bucuroasă, în pas
Cu atîta mai sigur.

Laudă aduceţi zeilor,
Cari îndrumă spre vetre,
Noroc refăcînd.
Pluteşte cel dezlegat
Ca pe àripi peste asprimi,
În timp ce zadarnic
Închisul, de doruri luat,

Peste ziduri privind
S-amărăşte braţe-ntinzînd.

Dar pe ea, depărtata, în Ilios
Un zeu o cuprinse,
Din scrumul cetăţii căzute,
Aici o aduse,
În vechea, cu nouă podoabă
Casă paternă,
După atîtea nespuse
Dureri, bucurii,
Împrospătîndu-se, să-şi amintească
Zilele tinere.

PANTHALIS
*(conducătoarea corului)*

Lăsaţi acuma calea veselă, cîntări,
Şi întorcîndu-vă, spre uşă îmi priviţi!
Ce văd, surori? Nu e regina ce la noi
Se-ntoarce tulburată, repede la pas?
Ce e, crăiasă, ce te-a zguduit prin săli
În casa ta în loc de bune întîmplări?
Ce s-a-ntîmplat, oricît ai vrea, tu nu ne-ascunzi,
Dezgust şi neplăcere văd pe fruntea ta,
Mînie-aleasă cu surprinderea luptînd.

ELENA
*(care a lăsat aripile uşii deschise, mişcată)*

Fiica lui Zeus n-are temere de rînd.
Şi mîni de spaimă, trecătoare, n-o ating.
Dar groaza, ce din sînul vechii nopţi ieşind,

Din obîrşii se-nalţă, 'nfăţişeri luînd
Ca nori de jar din gura muntelui de foc,
Mai poate zgudui şi piepturi de eroi.
Astfel cu spaimă astăzi stigice puteri[1]
Intrarea-n casă mi-o-nsemnară, într-atît
Că de pe pragul cunoscut şi mult dorit
Precum un oaspe alungat mă depărtez.
Dar pîn-aicea în lumină m-alungaţi,
Iar mai departe nu, puteri, oricare-aţi fi!
La curăţire sacră mă gîndesc, curat
Să ne salute-al vetrei foc, ca domnitori.

CONDUCĂTOAREA CORULUI

Descopere-ne, nobilă femeie, ce
Anume s-a-ntîmplat, de ajutor să-ţi fim!

ELENA

Cîte-am văzut, cu ochii voştri veţi vedea,
Dacă bătrîna noapte nu şi-a înghiţit
Numaidecît alcătuirile-n adînc.
Dar ca să ştiţi, îmbrac vestirea în cuvînt:
Cînd am păşit în spaţiul sever, solemn
Gîndindu-mă la datorie, în palat,
Tăcerea coridoarelor mult m-a mirat.
Urechea nu mi-a fost atinsă de sonor
Cutreier şi de valvîrtejul aşteptat,
Şi nimeni, nici îngrijitoarea n-apăru
Să-ntîmpine un pas străin, bineţe dînd.
Dar cînd de vatră mă apropiai, încet,

[1] Stigice puteri — puteri din Hades.

La rămășițele de jar, ce mai ardeau,
Femeie mare, pe podea șezînd, văzui,
Cuprinsă nu de somn părea, ci ca de-un gînd.
La lucru o-ndemnai, cuvînt poruncitor
Rostind, crezînd că poate-ngrijitoarea sta,
Uitării dînd vreo prevedere-a soțului.
Dar învălită, nemișcata tot mai sta.
Cum stăruiam, ea ridică apoi un braț
Voind parcă din sală a mă alunga.
Eu spatele-i întorc și cu mînie-alerg
Spre trepte, cînd deodat' văd ridicîndu-se
Împodobitul pat și scrinul cu comori;
Făptura însă, hîda urîțenie,
Mi-aține calea și s-arată cît clipești
În macra-i măreție, tulbure privind,
Alcătuire ce încurcă spirit, ochi.
Dar în zadar vorbesc, nici un cuvînt rostit
Nu va vădi vreodat' asemenea figuri.
Ci iată c-o vedeți! Ea vine-n plină zi!
Aici sîntem stăpîni și craiul va veni.
Făpturile-ntunericului, prietenul
Frumseții, Phoebus, le alungă înapoi.

*P h o r h i a s apare pe prag, în ușă.*

CORUL

Multe văzui, cu toate că bucle
Tinere port pe la tîmple.
Spaime-ncercai, multe văzui,
Jale-n război și Troia în noapte
Atunci cînd căzu.

Zei auzii prin vajnicul vuiet,
Prin pulberea luptei, strigînd,
Şi glasul de-aramă al vrajbei
Pe cîmp răsunînd,
Lîngă ziduri.

Ah, dăinuia încă Ilios,
Dar flacăra, jarul,
Trecea de la casă la casă.
Loc cuprinzînd tot mai larg,
Cum vîntul furtunii bătea
Cetatea în noapte.

Şi goană văzui, prin dogoare
Şi fum, prin flăcări şi pară,
Zei în cumplită mînie,
Făpturi păşind ca minuni
Uriaşe prin sfară sinistră
De foc sfîşiată.

Oare acestea eu le văzui,
Sau poate că duhul, de spaimă
Cuprins, îşi închipuie toate?
N-aş putea spune nicicum
Însă că ochii mei văd grozăvia
Din faţă, aceasta prea bine o ştiu.
Aş putea s-o ating chiar
Cu mîinile, temerea
Dacă nu m-ar reţine.

Care din fiicele
Lui Phorkis ești tu?
Seminției acesteea
Eu te aseamăn.
Ești poate că una
Din Graiele[1], ce-și împrumută
Singurul ochi, singurul
Dinte ce-l au?

Cutezi, stîrpitură,
Lîngă frumsețea însăși
Sub ochii lui Phoebus
Să te arăți?
Vino, numai, arată-te,
Căci urîțenia el nu o vede,
Cum ochiu-i nu a zărit
Umbre vreodat'.

Pe noi muritorii
O jalnică soartă
Ne face cumplit să-ndurăm
Nespusa durere a ochilor,
De urîțenii stîrnită
În cei ce frumsețea iubesc.
Da, ascultă tu numai,
Cînd calea ne-ații, un blestem.
Ascultă dojana din gura
Preafericiților mîndri,
Că zei îi făcură.

[1] Graiele — alt nume al Phorkiadelor.

Vechi e cuvîntul, dar rămîne-un adevăr:
Ruşinea şi frumseţea niciodat' nu merg
Pe-acelaşi drum şi mînă-n mînă pe pămînt.
Adînc sălăşluieşte-n ele ura, că
Oriunde-n lume pe vreun drum s-ar întîlni,
Fieştecare îşi întoarce spatele;
Şi-n goană fug, ruşinea întristîndu-se,
Frumseţea steagul ignoranţei fîlfîind,
Pîn' ce-ntunericul lui Orkus[1] le-a-nghiţi,
Dacă-nainte vîrsta nu le-a domolit.
Pe voi, neruşinatelor, vă întîlnesc
Aici. Asemeni sînteţi răguşiţilor
Şi ţipătorilor cocori, cari ca un nor
Deasupra capetelor noastre îşi trimit
În jos prelungul scîncet, ce-i menit
Privirea călătorului s-atragă. Dar
Se duc pe drumul lor cocorii, şi de-al său
Drumeţu-şi vede. Astfel fi-va şi cu noi.

Dar cine sînteţi că-ndrăzniţi lîngă palat
Să vă purtaţi sălbatic ca menadele[2],
Şi-n prag îngrijitoarea s-o întîmpinaţi,
Urlînd ca-n faţa lunii cînii adunaţi?
Sau poate credeţi că nu ştiu din care neam
Îmi sînteţi, voi, prăsilă jună de război?
Tu poftitoare de bărbaţi, ce ispitind

[1] Orkus — altă denumire a Hadesului.

[2] Menadele — personaje mitologice, femei mînioase care-l însoţeau pe Dionysos, zeul beţiei.

Războinici, cetăţeni, la fel de vlagă-i storci
Văzîndu-vă grămadă, parcă aş zări
Lăcuste-acoperind verdeaţa cîmpului.
Mistuitoare de-osteneli străine, voi,
Nimicitoare de belşug, ce-a răsărit!
Tu marfă cucerită, de vînzare-n tîrg!

ELENA

Cel ce în faţă mustră servitoarele,
Atinge-un drept, ce-l are-aici stăpîna doar.
I se cuvine ei să laude binele,
Precum să pedepsească ce-i de osîndit.
Prea mulţumită sînt de cele ce-au făcut
Cînd Troia-mpresurată sta şi cînd căzu,
Şi-apoi, nu mai puţin, cînd jalnic rătăcind
Pe mare-am îndurat vremelnice nevoi.
Aştept şi-aici, aceleaşi de la ceata lor.
Nu cine e, ci cum serveşte sluga-ntreb.
De-aceea taci, la ele nu te mai rînji!
De-ai îngrijit cu bine casa regelui
Un timp în locul doamnei, e spre slava ta.
Acum se-ntoarce însă ea, tu vei pleca,
Răsplată ca să ai, iar nu pedeapsă.

PHORKIAS

Îngrijitoarea s-o ameninţi, e un drept.
Înalta doamnă mi l-a binemeritat
Pentru-nţeleapta grijă, ce-a purtat
De-a lungul anilor acestei case. Azi
Regina-şi ia-n primire vechiul loc:

Cuprinde frînele slăbite, să domneşti,
Ia-n stăpînire bogăţia şi pe noi
Cu ea; pe mine vîrstnica mă apără
De ceata-aceasta, căci pe lîngă lebăda
Frumseţii tale, ele numai gîşte sînt.

CONDUCĂTOAREA CORULUI

Ce hîd urîtul e, alături de frumos!

PHORKIAS

Şi-alăturea de iscusinţă cît
De proastă-i nepriceperea!
*(Coretidele răspund, ieşind cîte una din cor.)*

CORETIDA I-a

Erebus[1] este tatăl, noaptea-i muma mea.

PHORKIAS

Vorbeşte-atuncea despre Scylla[2], vara ta.

CORETIDA II-a

Din seminţia ta mulţi monştri s-au născut.

PHORKIAS

În Orkus du-te! Da, acolo-i neamul tău!

CORETIDA III-a

Cei ce acolo stau, îţi sînt prea tineri toţi.

---

[1] Erebus — spaţiul cel mai de jos al Hadesului.

[2] Scylla — în legendele greceşti, un monstru feminin care mînca bărbaţi.

PHORKIAS

Pe moş Tiresias[1] du-l în ispită, tu!

CORETIDA IV-a

Doica lui Orion[2] stră-stră-nepoată-ţi fu!

PHORKIAS

De harpii[3] tu nutrită-ai fost cu scîrnăvii.

CORETIDA V-a

Dar slăbiciunea tu cu ce ţi-o mai hrăneşti?

PHORKIAS

Cu sînge nu, pe care-n sete tu-l pofteşti.

CORETIDA VI-a

Ţi-e pofta doar la stîrvuri, însuţi eşti un stîrv.

PHORKIAS

Dinţi de vampir lucesc cumplit în gura ta.

CONDUCĂTOAREA CORULUI

De-aş spune cine eşti, gura ţi-o închid.

---

[1] Tiresias — în mitologia greacă, un vizionar, orb, din Teba. După *Odiseea*, el era singurul om care, în Hades, îşi mai păstrase conştiinţa şi darul de vizionar.

[2] Orion — puternic vînător din timpurile originare.

[3] Harpii — în mitologie, păsări cu chip de fete, care murdăresc totul.

PHORKIAS

De-ai vrea... De-ai vrea, numeşte-te pe tine-ntîi,
Enigma se dezvăluie de-ndat'.

ELENA

Fără mînie, cu tristeţă, printre voi
Eu umblu, vrajba încercînd a vă curma!
Că nu-i nimic mai stricăcios pentru stăpîni
Decît o tăinuită ceartă printre slugi.
Ecoul aşteptat al dreptelor porunci
Nu se întoarce-atunci ca faptă înapoi.
Stăpînul stă înconjurat de un tumult,
Şi încurcat el dojeneşte în zădar.
Şi nu-i destul! Cu vinovată furie
Aţi invocat nefericite groaznice
Figuri, ce mă-mpresoară, îndrumîndu-mă
Spre Orkus, în pofida faptului că sînt
În dulce patrie. Sînt amintiri — ce văd?
Sau nebunie m-a cuprins? Şi fost-am eu
Acestea toate? Fi-voi eu în viitor
Pustiitoarea groaznică-a cetăţilor?
Se înfioară fetele, tu însă, cea
Mai vîrstnică, aştepţi. O, spune-mi un cuvînt!

PHORKIAS

Celui ce-şi aminteşte fericiri şi ani,
Favoarea zeilor i-apare ca un vis.
Favorizată dincolo de orişice
Măsură, tu văzuşi atîţi îndrăgostiţi,
În orice aventură gata a sări.

Încă din zori Teseus[1] te-a răpit, aprins,
Ca Ercule de tare, chipeş şi măreţ.

ELENA

Închisă fui, o căprioară tînără,
Într-o cetate undeva prin văi în Attica.

PHORKIAS

Castor şi Pollux te-au eliberat, şi-apoi
Dorită şi peţită-ai fost de-atîţi eroi.

ELENA

Dar înclinarea mea Patroclu[2]-n deosebi
Mi-o cuceri, chip al Pelidului[3] părea.

PHORKIAS

Voinţa părintească te-a căsătorit
Cu Menelas, viteazul mărilor numit.

ELENA

Dar tatăl meu şi grija ţării îi dădu.
Din căsnicie Ermiona se născu.

---

[1] Teseus — erou mitologic, care a înfrînt minotaurul din Creta. Printre aventurile lui se pomenea şi de încercarea de a o răpi pe tînăra Elena, care a fost eliberată însă de fraţii ei.

[2] Patroclu — erou din *Iliada*, prietenul lui Achile. A fost ucis în luptă de Hector.

[3] Vezi nota 1 de la p. 222.

PHORKIAS

Cînd pentru moștenirea Cretei se lupta
Menelas, oaspete frumos îți apărea.

ELENA

De vremea-aceea tu de ce îmi amintești
Și de năpastele ce au crescut din ea?

PHORKIAS

E-un timp ce mie, o cretană liberă,
Robie lungă-lungă, îmi aduse-aci.

ELENA

Îngrijitoare-aici te puse, să veghezi,
Cetatea-ncredințîndu-ți, scumpele comori.

PHORKIAS

Pe care tu le-ai părăsit, în Ilios
Dedîndu-te plăcerilor de dragoste.

ELENA

Nu-mi aminti de bucurii! Că suferinți
Amare cutropiră inimă și piept.

PHORKIAS

Se povestește însă că ai dublu chip,
Fiind văzută-n Ilios, dar și-n Egipt[1].

---

[1] O străveche legendă povestește că Paris, după ce a răpit-o pe Elena, a ajuns și în Egipt. Acolo Proteus a reținut-o pe Elena, făcînd după chipul ei un „idol", cu care Paris a plecat apoi spre Troia.

Nu încurca neînțelesul și mai mult.
Nici azi nu știu care din cele două sînt.

PHORKIAS

Pe urmă se mai spune că din iad venind
Achil[1], cu-ardoare ți se alipi și el,
Ne-ngăduit iubindu-te de mai demult.

ELENA

Eu, idol doar, de el, un idol, m-am legat.
A fost un vis, cum înseși vorbele o spun.
Și-acum un idol[2] mie însămi îmi devin.
*(Cade în brațele semicorului.)*

CORUL

Taci, în sfîrșit, taci,
Tu chiorîș-bîrfitoareo!
Vai, ce iese din gura
Cu singurul dinte,
Din hăul urîtului?

Răul binefăcător părînd,
Fiere de lup sub lînă de oaie,
Mai îngrozitor îmi e decît gîtlejul
Cînelui cu trei capete.
Stăm și cu teamă iscodim

[1] Achile — eroul cel mai de seamă în *Iliada*; fiul regelui Peleu, de aceea numit și Pelidul. Se spune că a fost ucis de săgeata lui Paris.

[2] Idol — în sensul de imagine, apariție.

Cînd şi unde, cum izbucneşte
Pînditoarea pornire
A răutăţii.

În loc de a da mîngîiere
Precum uitarea o dă, cu vorbă domoală,
Ce-i mai rău tu stîrneşti în trecut
Mai mult decît binele,
Lucirea stingînd a clipei de faţă,
Tu negurezi şi lumina speranţei
Pentru ziua de mîne.

Taci, numai, taci,
Ca regina, cu sufletul ei,
Gata-n nimic să dispară,
Să se mai ţină-ntre noi,
Ea, făptura făpturilor,
Ea, luminata de soare.
*(Elena îşi revine şi stă iarăşi în mijloc.)*

PHORKIAS

Ieşi din nori tu,'nalte soare, al acestei zile mari
Tu, ce-acoperit încînţi, te-arată să domneşti lucind.
Cum se desfăşoară lumea, tu priveşti cu ochi suav.
De mă-njură că-s urît, frumseţea eu totuşi o ştiu.

ELENA

Dacă ies din şovăirea, ce-n vîrtejuri m-a cuprins,
De odihnă am nevoie, căci mi-e osul obosit:
Dar reginei i se cade bine a se stăpîni
Şi cu bărbăţie, orice-ameninţare s-ar ivi.

PHORKIAS

Stînd aci în toată măreția și frumsețea ta,
Ochiul tău poruncă dă. Ce poruncești? Rostește-te!

ELENA

Lăsați vrajba și grăbiți să facem neîntîrziat
Pregătirile de jertfă, precum regele-a dorit.

PHORKIAS

Totu-i pregătit în casă, vase, bardă și triped,
De stropit și de-afumat. Dar ce jertfim arată-ne!

ELENA

Ce anume, regele n-a spus.

PHORKIAS

N-a spus? Cumplit cuvînt!

ELENA

Ce te tîngui?

PHORKIAS

Tu, regino, ești aleasă pentru jertfă!

ELENA

Eu?

PHORKIAS

Și-acestea!

CORUL

Vai! Vai, nouă! Vai!

PHORKIAS

Sub bardă vei cădea!

ELENA

Groaznic e, dar presimţisem!

PHORKIAS

Soarta n-o mai ocoleşti.

CORUL

Ah, şi nouă ce ni se va întîmpla?

PHORKIAS

De nobilă
Moarte moare ea, dar voi în pod de grindă toate-n rînd
Vă veţi zbate, ca şi sturzii spînzuraţi de păsărar.

*(Elena şi corul stau uluite şi îngrozite.)*

PHORKIAS

Voi umbre! Stane-ncremenite adăstaţi,
Înspăimîntate să vă despărţiţi de zi.
La fel cu voi, nici oamenii, nici unul, nu
Renunţă bucuros la soarele de-amiazi,
Dar nimenea de-acest sfîrşit nu-i mîntuie.
Şi toţi o ştiu, şi la puţini le e pe plac.
Sînteţi menite pierderii! La lucru deci!

*(Bate din palme: apar în uşă p i t i c i travestiţi, care execută în grabă poruncile rostite.)*

Veniţi, siniştrilor, voi monştri dolofani,
Urniţi-vă că multe-s de stricat aici,

Altarului, cu coarne aurii, un loc
Îi faceţi, barda va luci pe margine,
Umpleţi urcioarele cu apă de spălat
Va fi un negru sînge, murdărie rea.
Covorul mi-l întindeţi frumuşel în praf,
Ca jertfa să îngenuncheze jos, regal,
Cu capul despărţit, şi învălită alb
Să fie-nmormîntată cuviincios şi demn.

CONDUCĂTOAREA CORULUI

Regina stă îngîndurată lîngă noi,
Ca iarba ce-i tăiată fetele se sting.
Dar mie mi se pare că datoare sînt
Cu tine să vorbesc, stră-stră-strămoaşă tu!
Cuminte eşti şi binevoitoare pari,
Deşi, descreierate, nu te-am cunoscut,
De-i cu putinţă vreo scăpare, să ne spui.

PHORKIAS

Răspunsul nu e greu. Atîrnă doar de ea;
Regina s-ar putea salva, şi voi cu ea.
De-o hotărîre e nevoie, grabnică.

CORUL

Venerată parcă, tu, înţeleaptă sibilă,
Ţine foarfeca închisă, şi-apoi
Vesteşte-ne ziua, salvarea:
Că neplăcut picioarele ni le simţim şovăind
Noi, care iubind,
Mai bucuros am dansa.

Fricoasele! Durere simt, dar teamă nu.
Mîntuire însă dacă știi, ți-aș mulțumi,
Istețului adesea ce-i cu neputință
Posibil i se-arată. Vestea să ne-o spui.

CORUL

Vestea să ne-o spui; cum vom scăpa de ochiul
Lațului, ce-n jurul gîtului se strînge,
Precum colanul cel mai prost? — Presimțim
Noi sărmanele-ncercarea, 'năbușirea, dacă tu,
zeiță
Rhea, muma noastră, nu ne scapi.

PHORKIAS

Aveți răbdare s-ascultați în liniște
Ce povestesc. Povești, atîtea, sînt de spus.

CORUL

Răbdare-avem. Căci iată în răstimp trăim.

PHORKIAS

Acel ce-acasă stînd păzește nobile
Comori și drege zidul 'naltului sălaș,
Asigurîndu-și coperișele de ploi,
Lungi zile bune va avea pe-acest pămînt,
Dar cel ce pragul cu călcîi și pas fugar
Nelegiuit și-l părăsește într-o zi,
Găsi-va, întorcîndu-se, același loc,
Schimbat e însă totul, dacă nu distrus.

ELENA

La ce asemenea zicale — mă întreb.
Voiai să povestești, nu supărări s-ațîți.

PHORKIAS

E fapt istoric, iar mustrare nicidecît.
Menèlas, jefuind, plutea din golf în golf,
Limanuri, insule atinse-n trecere,
Cu pradă rară întorcîndu-se din plin.
În fața Troiei el stătu vreo zece ani.
Nu știu cît pentru-ntoarcere îi trebui.
Dar care-i starea-aici în a lui Tyndareu
Sublimă casă? Starea-n țară care e?

ELENA

Ocara ți-a intrat în fire într-atît
Că fără a mustra tu gura nu-ți deschizi?

PHORKIAS

Au stat mulți ani în părăsire văile
Ce dincolo de Sparta suie către nord,
În spate-avînd munții Taygetos, unde-n jos
Eurotas cade, pentru ca prin papură
Curgînd, s-adape, să hrănească albe lebede.
Pe-un plai ascuns, acolo sus s-a așezat
O prea vitează seminție, pătrunzînd
Din nopți cimerice[1], cetate și-a clădit,
Căznind mereu ținuturi, țară, oameni.

[1] *Cimerice* — nordice.

ELENA

Au izbutit să facă-acestea? De crezut?

PHORKIAS

Avură timp destul, vreo douăzeci de ani.

ELENA

E vreunul domn? Și ceilalți mulți, sînt ei tîlhari?

PHORKIAS

Nu-s hoți, dar unul este domn, stăpînul lor.
De-ocară n-am să-l fac, cu toate că m-a pus
La multe grele încercări. Ar fi putut
Să ia prea bine totul, dar se mulțumi
Cu daruri libere și nu ceru tribut.

ELENA

Și cum arată?

PHORKIAS

Mie-mi place, pot să spun.
E un bărbat semeț și sprinten, cultivat,
Precum puțini sînt printre greci. Unii bîrfesc
C-ar fi un neam barbar, eu însă nu prea cred,
C-ar fi vreunul crud pe cît la Ilios
S-au dovedit atîți eroi de canibali[1].
Mărinimiei sale eu mă-ncredințai.
Cetatea sa! Pe-aceea voi să mi-o vedeți!

[1] Episodul este povestit în *Iliada*, Cîntul 22.

Alt chip avînd decît greoaiele zidiri
Ce le clădeau ciclopic grosolan
Părinţii voştri, pietre răsturnînd grăbiţi,
Aşa de-a dreptul una peste alta. S-o
Priviţi pe dinafară, să vedeţi ce drept
E rînduită, fără ştirbituri în ea,
Şi cum se-nalţă către cer cetatea lui,
Strîns încheiată, ca oglinda netedă.
Pe ea nici gîndul nu se poate căţăra.
Iar înăuntru sînt curţi mari, jur împrejur
Clădiri atîtea-avînd, spre scopuri fel de fel.
Se văd coloane-acolo, stîlpi, arc peste arc,
Balcoane, galerii lungind privirile.
Se văd blazoane.

CORUL

Ce-s blazoanele?

PHORKIAS

Ajax[1]
Purta, cum ştiţi, pe scutul său şerpi împletiţi.
Cei şapte-n faţa Tebei[2] de asemeni
Aveau pe scuturi desenate cu mult tîlc
De toate: lună, stele-n noaptea cerului,

[1] Ajax — în *Iliada*, cel mai de seamă erou al aheilor după Ahile. El este acela care a răpit cadavrul lui Ahile din miinile troienilor.

[2] „Cei şapte în faţa Tebei" — aluzie la legenda greacă despre cei şapte eroi care, la îndemnul lui Polynikes, au pornit împotriva Tebei, ca să-l detroneze pe fratele acestuia, Eteokles. Cei şapte eroi au fost înfrînţi.

Zeiță și erou, și spadă și făclii,
Și alte crunte-amenințări orașelor.
Astfel de semne ceata noastră de eroi
A moștenit și ea, din moși, în vii culori:
Vedeți acolo leul, vulturul și gheare chiar,
Un cap de bour, aripi, roze și păuni,
Și dungi albastre, roșii, negre, aurii.
Asemeni semne-atîrnă-n săli, șir după șir,
În săli la rînd, la rînd, cît lumile de largi.
Acolo ați putea dansa.

CORUL

Sînt dansatori?

PHORKIAS

Juni proaspeți, bucle blonde, ceată tînără,
Miresme adiind, cum numai Paris, cînd
S-apropiè prea tare de regina.

ELENA

Cazi
Din rol cu totul. Spune ultimul cuvînt!

PHORKIAS

Tu-l spui, tu-l spui, dacă rostești limpede: da.
De-ndat' cu-acea cetate te împrejmuiesc.

CORUL

Spune cuvîntul, și pe toate ne-ai salvat!

ELENA

Cum? Să mă tem că regele atît de crud,
De crunt ar fi, ca să mă dea pierzaniei?

Ai şi uitat cum regele a mutilat
Pe Deiphobus[1], fratele lui Paris cel
Căzut, fiindcă văduvă fiind, noroc
Avu cu tine să trăiască. Nas, urechi,
Şi altele-i tăie, atroce, regele.

ELENA

I le făcu, dar pentru mine le făcu.

PHORKIAS

Şi pentru-atîtea, tu ai să păţeşti la fel.
Frumseţea nu se-mparte. Cel ce o avu
Întreagă va distruge-o mai curînd decît
S-o vadă că în parte numai e a sa.
*(Trîmbiţe în depărtare. Corul tresare cu teamă.)*
Cum ţipătul trompetei sfîşie urechi
Şi inimă, aşa-şi împlîntă ghearele
Şi gelozia în bărbatul, care nici —
Odat'-nu uită ce-a avut şi ce-a pierdut.

CORUL

N-auzi trompete? Suliţele nu le vezi?

PHORKIAS

Binevenit fii, rege! Socoteală-ţi dau!

---

[1] Deiphobus — fiul lui Priam şi al Hecubei, soţul Elenei după moartea lui Paris. A fost omorît de Menelaus la căderea Troiei.

CORUL

Şi noi?

PHORKIAS

În faţă moartea ei vedeţi,
Şi-a voastră. Pentru voi nici o scăpare nu-i!
*(Pauză.)*

ELENA

Cu grijă-am cumpănit ce-mi este-ngăduit.
Potrivnic dèmon eşti, aceasta bine-o ştiu,
Şi teamă mi-e că binele-l întorci spre rău.
Dar spre cetate voi oricum să te urmez,
Restul îl ştiu; ce-ascunde-adînc[1] în pieptul ei
Regina, să rămîie-o taină nimănui
De-atins. Mergi înainte-acum, bătrîno, mergi!

CORUL

Ce bucuros noi de-aicea
Plecăm cu repede pas.
Moartea-i în urmă,
Iar în faţă
Murii înalţi
Ai marii cetăţi.
Apărată va fi
Bine ca Ilios,
Care la urmă doar
Prin viclenie căzu.
*(Neguri se-ntind învăluind fundalul, dar şi apropierea.)*

---

[1] Unii comentatori cred că Elena se gîndeşte la reîntoarcerea de bunăvoie în Hades.

Ce este? Ce se întîmplă?
Priviți, surioare,
Nu a fost zi prea senină?
Neguri se-nalță acum
Din Eurotas, din undele sfinte,
Piere limanul cu papură-n susur,
De-asemenea albele
Lebede, blînd lunecînd,
Mîndre prin grație,
În voluptatea plutirii
Pierit-au vederii.

Dar le aud,
Sunînd le aud,
Departe sunînd,
Moarte vestind.
O, dacă în cele din urmă
În loc de promisă salvare
Pieire nu ne-ar vesti,
Nouă, celor asemenea
Frumoaselor lebede,
Și celei ce-a fost zămislită din lebădă!
Vai nouă, vai, vai!

Totul s-acoperă-n neguri
Acuma jur împrejur.
Una pe alta nu ne vedem.
Ce este? Ce se petrece?
Umblăm sau plutim
Tărîmul de-abia atingîndu-l?

Mai vezi? Nu merge-nainte
Chiar Hermes? Nu cumva
Toiaguri de aur ne-ndrumă-napoi
Spre Hades, golul cel veșnic,
Cel plin de umbre-făpturi,
Crepuscul avînd doar surul amurg?
Da, și-acum se-ntunecă, se-ngroașă ceața
Închiegîndu-se ca zidul. Și pereți avem
în față.
Ochiului s-așază-n cale. E o curte? E o groapă?
Groaznic e oricum. O, surioare, sîntem prinse,
Prinse cum n-am fost vreodată.
*Curte interioară de burg medieval împrejmuită de clădiri fantastice.*

CONDUCĂTOAREA CORULUI

Grăbite și neroade, voi femeiești făpturi,
Vă-ntoarceți cum e vremea, de clipă atîrnînd,
Cu cumpăt nici norocului, nici nenorocului
Nu știți să faceți față. Vă-ntărîtați
Contrazicîndu-vă; în bucurie și-n durere doar
Urlați și rîdeți toate în același fel.
Acum tăceți și așteptați ca să vedem
Ce-a hotărît regina pentru ea și noi.

ELENA

Prorocitoareo, tu, pe unde-mi ești? Să ieși
De poți, de sub arcadele castelului,
Sau poate ai plecat stăpînitorului
Aceluia sosirea-mi să-i vestești? De-ar fi

Aşa, îţi mulţumesc. Degrabă duce-m-aş
Să-nchei un drum de rătăciri. Odihnă vreau.

CONDUCĂTOAREA CORULUI

Zadarnic mai priveşti, regină, împrejur,
A dispărut făptura rea, sau poate că
Rămase-n ceaţa grea, din care noi aici
Venirăm, nu ştiu cum, aproape fără pas.
Sau poate rătăceşte îndoielnică
Prin labirintul minunatului castel,
Şi iscodeşte pe stăpîn, cum te-a primi.
Dar iată, mişună mulţimea peste tot,
În galerii, ferestre, sub portale; vezi
Servitorimea pretutindeni forfotind,
Ca în vederea unei nobile primiri.

CORUL

Înalţă-se inima! O, vedeţi
Cum ceata suavă, tînără-n pas
Coboară şi pune-n mişcare un şir
Întreg de tineri băieţi. Din a cui
Poruncă norodul magnific în rînd
S-aşază? Ce trebuie s-admir mai ales?
E mersul lor proaspăt, sau buclele?
E fruntea lor strălucită, luminile?
Perechi, obrajii lor roşii ca piersica,
Şi puful pe faţă molatic crescut!
O, cum aş muşca, dar groază îmi e,
Căci gura, prilej folosind, să mai spun?
S-a umplut alte dăţi de cenuşă.

Dar cei mai frumoşi,
Mai mîndri, ei vin,
S-aducă pe rînd,
Covoare şi jilţ,
Scumpe podoabe,
Şi cortul prea scump.
Cunună de nori
Peste creştetul ei,
Al crăiesei,
Bolteşte-se.
Căci ea a urcat
Şi loc a luat
Pe-o pernă de fulgi.
Veniţi mai aproape
În şiruri, pe trepte,
Salut, întreit,
Acestei primiri
Fără seamăn!

*(Cele rostite de cor se înfăptuiesc rînd pe rînd.)*
F a u s t. *După ce băieţi şi paji au coborît în şir prelung, el apare sus, pe trepte, în costum de cavaler medieval; coboară încet şi demn.*

CONDUCĂTOAREA CORULUI
*(privindu-l cu atenţie)*

Dacă acestuia, precum se-ntîmplă-ades
Vremelnic doar nu-i dăruiră zeii o
Atît de minunată-nfăţişare, o
Ţinută într-atîta de sublimă, el
Izbîndă va avea de fiecare dat',

În bătălii, ca şi-n războiul cu femei,
Cu cele mai frumoase. Sigur e, din cîţi
Bărbaţi văzură ochii mei, el e
Cel mai ales. Apropiindu-mă, eu văd
În el un principe. — Regină, 'ntoarce-te!

FAUST

*(venind în faţă, alături, un om înlănţuit)*

În loc de-un cuvenit, solemn salut,
În loc de-a da bineţe, eu ţi-aduc
În lanţuri strîns legat un servitor,
Care greşind datornic mă lăsă.
Îngenunchează, nobilei femei
Mărturisiri să faci de vina ta!
Sublimă doamnă, acesta-i omul ce
Acolo pus a fost pe-naltul turn,
Pîndind, cu fulgere în ochi să stea,
Să iscodească spaţiul ceresc,
Pămîntu-n lung şi-n lat, cît s-a putea,
Vestind ce se arată undeva
Din deal în vale pînă la castel,
Şi ce se mişcă, valul turmelor,
Sau vreo oştire; să le apărăm
Sau s-o-nfruntăm. Dar ce negrijă azi!
Te-apropiai, nimic el n-a vestit,
Încît pentru primirea oaspelui
Înalt nu se făcură pregătiri
De cuviinţă. Vrednic e, ucis
Să fie pentru vina sa. Dar tu,
Tu singură vei pedepsi, sau vei ierta.

Mi-e-ngăduit să presupun că doar
Ca o-ncercare cinstea îmi acorzi
De-a judeca precum o doamnă-aci,
Şi astfel datoria cea dintîi
Mi-o împlinesc, pe-nvinuit s-ascult.

LYNCEUS[1], *paznicul turnului*

Să-ngenunchi, cum se cuvine,
Adorare simt în faţa
Ta, femeie minunată.
Dă-mi tu moartea, dă-mi viaţa!

Aşteptînd lumina zilei
Şi privind spre răsărit,
Soarele ca prin miracol
Dinspre sud a răsărit.

Îmi atrase într-acolo
Ochi, privire, pentru ca
Cer să nu mai văd, pămînturi,
Doar lumina, doar pe ea.

Am privire dăruită
Cum în codri numai linxul,

---

[1] Lynceus — personaj cunoscut din legenda Argonauţilor, la a căror călătorie a luat parte. Lynceus avea ochi atît de ageri, că vedea şi prin pămînt. Lynceus, paznicul turnului din *Faust*, seamănă cu legendarul Lynceus prin puterea ochilor săi.

Dar acum ce greutate
Să înlătur ceaţa, visul.

Dibuiesc la întîmplare
Ziduri, turn şi porţi închise.
Neguri pier, pe cînd în faţă
O zeiţă îmi ieşise.

Întorcînd spre ea privirea
Am băut lucirea blîndă,
Frumuseţea orbitoare
M-a orbit mereu crescîndă.

Am uitat de datorie;
Paznic, n-am suflat în corn,
Cu rugare de osîndă
Spre frumseţea ta mă-ntorn.

ELENA

Ce rău făcui! Eu însă n-am
Să-l pedepsesc. Vai mie! Nenoroc
Mă urmăreşte pretutindenea,
Bărbaţii-nebunesc de vraja mea,
De la nimic ei înapoi nu dau.
Şi fură, luptă şi seduc. Din loc
În loc mutîndu-mă, m-au rătăcit
Eroi şi zei, şi dèmoni, semizei.
Am încurcat al lumii fir, peste
Năpaste, altele îngrămădind.
Dă libertate bietului nebun
Lovit de zei, destul de încercat.

Mirat, regină, văd pe-aceea ce
Ţintise, şi aici pe cel atins.
Văd arcul, ce săgeată a trimis
Şi văd rănitul. Şi acum săgeţi
După săgeţi mă nimeresc. Zboară
Săgeţi înaripate prin castel.
Puterea unde mi-i? Rebeli tu faci
Din credincioşii mei cei mai supuşi.
De-acuma s-ar putea ca oastea mea
S-asculte de femeia ce-a învins.
Şi mie ce-mi rămîne alt, decît
Să mă predau cu tot ce-a fost al meu?
Mă-nchin, dă-mi voie, liber şi fidel,
Să recunosc în tine, doamna, ce,
Doar apărînd, o ţară-a cîştigat.

LYNCEUS

*(cu o ladă, şi bărbaţi care aduc altele)*

Mă vezi, regină, înapoi!
Bogatul să cerşească vrea
Privirea ta; sărac, bogat,
Eu stau acum în faţa ta.

Ce-am fost cîndva? Ce sînt acum?
Ce-i de dorit? Ce-i de făcut?
La ce ajută ageri ochi?
Prin tronul tău n-au străbătut.

Venirăm noi din răsărit,
Apusu-ntreg era în joc.
Norod cumplit, înviforat,
Înaintam din loc în loc.

Căzuse unul, altul sta,
Cu lance-al treilea venea,
Simţea tăria însutit,
În moarte mii s-au risipit.

Cu iureş înainte-am dat,
Eram stăpîni sub cerul larg,
Pe unde am domnit o zi,
Altul ca mîne jefui.

În grabă numai ne uitam.
Femei frumoase ne luam.
Şi prins-am tauri ce mugeau,
Şi caii toţi cu noi veneau.

Eu cu plăcere iscodeam,
Şi ce-i mai rar îmi dibuiam.
Dar ceea ce se întîmpla
Să aibă şi-altul, nu-mi plăcea.

Eram pe urme de comori
Cu ochii doar de-atîtea ori.
Vedeam în buzunări deplin,
Vedeam adînc în orice scrin.

Grămezi de aur am cuprins,
Şi nestemate într-adins.
Smaragdul doar e vrednic ca
Să înverzească-n lumea ta.

Îşi cată locul — să-l ascund?
Mărgăritarul din străfund.
Se sting sfios rubine dragi
Lîngă roşaţa din obraji.

Magnifice comori eu pun
În faţa ta cu zel nebun,
Adusă e, acum aci
Recolta-atîtor bătălii.

Atîtea lăzi adun aci,
Cu ferecate avuţii.
Îngăduie să te-nsoţesc,
Să-ţi umplu bolţi, nu mă feresc.

Abia că te-ai urcat pe tron,
Şi slugi s-apleacă, om şi om,
Belşug şi minte, şi puteri
În faţa unicei femei.

Şi cele strînse pe pămînt
Acuma ale tale sînt.
Credeam că e belşug măreţ,
Acuma văd că n-are preţ.

Pierit-a ce al meu a fost
Şi n-are preţ, şi n-are rost.
Redă-i tu cu privirea ta
Valoarea-ntreagă, ce-o avea.

FAUST

Acest balast cu vitejie cîştigat
Să-l duci de-aci, nici lăudat şi nici mustrat.
Că totul ce-n cetate e, e-al ei acum.
A-i oferi ceva din toate nu prea are înţeles.
Te du mai bine şi comori peste comori
Îngrămădeşte, să ridici sublimul chip
Al strălucirii nevăzute. Bolţile
Lucească precum cerul, proaspăt paradis
De viaţă fără viaţă-n grabă'nalţe-se.
Pre-ntîmpinîndu-i paşii, înflorind, covor
Lîngă covor să se desfacă; talpa ei
Să întîlnească blînd tărîm, iar ochii ei
Divini doar cele mai înalte străluciri.

LYNCEUS

E puţin ce-aţi poruncit.
Pentru slugă e un joc,
Căci frumseţea va domni
Peste bunuri şi noroc.
Oastea toată s-a-mblînzit,
Spadele ni s-au tocit.
Lîngă-aceea ce ne-a-nvins
Chiar şi soarele s-a stins.

Față de obrazul ei
Totu-i gol, fără temei.
*(Pleacă.)*

ELENA
*(către Faust)*

Nerăbdătoare sînt de a-ți vorbi,
Dar lîngă mine vino. Locul gol
Te cheamă, și-mi asigură pe-al meu.

FAUST

Mă-nchin fidel, dar numa-ngenunchind
Să-ți placă-aceasta, doamnă! Mîna ce
La tine mă ridică, voie dă-mi
Să ți-o sărut, și întărește-mă
Ca domn, pe lîngă tine-n țara ta,
Adorator în mine cîștigînd,
Un servitor și paznic deodat'.

ELENA

Minuni atîtea văd și-ascult, mă uit,
Mirări mă iau și multe-aș întreba.
Dar să mă-nveți de ce cuvîntul spus
De omu-acesta într-atîta de ciudat
Și prietenos suna? Se potrivea un ton
Cu altul; vorba prinsă în auz
Urmată-a fost mîngîitor de alta[1].

---

[1] Elena remarcă în vorbirea lui Lynceus „rimele"; aceasta era pentru ea o mare noutate. Elena ia astfel contact cu poezia nouă, menită a exprima stări sufletești de natură „romantică".

De-ți place la noroadele acestea graiul,
Cîntarea lor te va-ncînta de-asemeni,
Căci mulțumește-adînc auzul, sufletul.
Dar e mai potrivit s-o încercăm numaidecît.
În dialog se-nființează de la sine.

ELENA

Spune-mi cum voi vorbi și eu frumos?

FAUST

De vine de la inimă,-i ușor.
Și dacă pieptul se topește-n dor
Întrebi ce alții simt —

ELENA

în pieptul lor.

FAUST

Și nu mai căutăm alt timp, alt loc.
Clipa de față-i —

ELENA

fericire și noroc.

FAUST

Dobîndă și belșug, comoară-i ea.
Și chezășia este —

ELENA

mîna mea.

Cine va lua de rău domniței
Că favoarea prietenească
Castelanului arată?
Căci, mărturisiți, noi toate
Sîntem, cum ades, captive,
De cînd jalnic Ilios căzut-a,
De cînd sîntem în cutreier
Labirintic fără capăt.

Căci femeile-ncercate
De iubirea bărbătească
Nu mai sînt alegătoare,
Dar oricum cunoscătoare.
La ciobani cu păr de aur,
Și la fauni cu țepe-n barbă
Ele dau același drept
Peste coapsele ca unda.

Mai aproape ei acuma
Stau lipiți unul de altul, umăr
Lîngă umăr și genunchi lîngă genunchi,
Mînă-n mînă ei se
Leagănă pe tron
Pe splendoarea pernelor.
Maiestatea își permite
Bucuria să-și arate
Și răsfățul chiar în fața
Multului popor.

ELENA

Mă simt de parcă n-aş fi pe pămînt
Şi totuşi sînt aici, aicea sînt!

FAUST

De-abia respir, se-opreşte vorba-n piept,
E-un vis adînc, să nu mă mai deştept.

ELENA

De mult trecută, totuşi nouă-mi par,
Întreţesuţi, ne sîntem dar şi dar.

FAUST

O datorie-i să trăieşti, noroc,
Cum altul nu-i, de-ar fi o clipă chiar.

PHORKIAS
*(intrînd violent)*

Descifreze-abecedare
De iubire, cu zăbavă,
Cel ce pentru gîngureală
Timp în aste locuri are.
Nu simţiţi o vremuire?
Trîmbiţi răsunînd departe?
O primejdie-i aproape.
Mènelas vine cu moarte,
Cu norod şi vă desparte.
Pregătiţi-vă de luptă!
Vin ostaşi cu paşii grei.
Mutilat ca Deiphobus

Fi-vei tu pentru femei.
Risipeşte-le pe-aceste,
Vine craiul la altar,
Dă cu barda în neveste.

FAUST

Ne tulburi insolent! O larmă fără sens
Nu-mi place însă nici în primejdie.
Pe-un sol frumos îl urîţeşte-o veste rea.
Tu, hîda, e firesc solie rea s-aduci.
De astă dată însă zgudui aerul
Cu goala-ţi răsuflare. Nu-i primejdie,
Şi dac-ar fi, e numai zgomot în deşert.
*(Semnale, explozii de pe turnuri, trompete, muzică războinică. Un marş zgomotos de oşti.)*

FAUST

Lîngă femei s-adună-ndată
În cerc nedespărţiţi eroi:
E vrednic de a lor favoare,
Cel ce le apără ca noi.
*(Către căpeteniile de oaste, care ies din coloane şi vin în faţă.)*
Cu furie strîns stăpînită
Triumf vă este hărăzit.
Voi, june flori din miazănoapte,
Şi voi, puteri din răsărit.

În zale strînşi, bătuţi de fulger,
Ostaşii-mpărăţii zdrobind,

Ei trec, cutremurînd pămîntul,
S-aude-n urmă, durduind.

La Pylos am atins uscatul,
Bătrînul Nestor[1] nu mai e,
Dar sfarmă oastea fără frîne
Pe cei conduşi de regele.

Grăbit Menèlas de la ziduri
O ia spre mare înapoi,
Pîndeasc-acolo cum îi place
Jefuitorului de soi.

Crăiasa Spartei porunceşte
Să vă salut în plin război,
Să-i puneţi valea la picioare,
Dobîndă veţi avea şi voi.

Germane, tu, aceste golfuri
Le apără cu zid şi scut,
Achaia[2] cu prăpăstii multe
În cale ţi s-a aşternut.

---

[1] Nestor a luat parte, foarte bătrîn, la războiul troian. În *Iliada* el este sfătuitorul, devenit proverbial pentru înţelepciunea sa.

[2] Goethe ştia că o ceată de cruciaţi, aventurieri dornici de pradă, a întemeiat în anul 1207 în Peloponez, sub conducerea lui Gottfried de Villehardouin, un principat de tip feudal, numit Achaia.

O ia spre Elis oastea francă,
Saxonii la Messena vin,
În Argolis normanu-şi face
Măreţ aşezămînt deplin.

Sălăşlui-va fiecare
Gospodărindu-se viteaz.
Din Sparta va domni regina
Peste voi toţi cu gîndul treaz.

Se va-ngriji ca bunăstare
S-aveţi în ţară orişicînd.
Cu-ncredere la ea vă duceţi,
Lumini, dreptate, căutînd.

*(Faust coboară, căpeteniile se strîng în cerc în jurul lui pentru a primi porunci şi rînduieli amănunţite.)*

CORUL

Cea mai frumoasă, cine-o doreşte,
Să cate destoinic
Arme s-adune, înţelepţeşte,
Că linguşind dobîndi pe pămînt
Splendoarea cea mai înaltă.

Dar stăpînire nu are în pace,
Viclenii încearcă cutezători,
De-asemeni tîlhari să i-o răpească.
Grijă el aibă să-mpiedice-aceasta!

Şi laudă-i aduc,
Că viteaz şi isteţ se-nsoţi

Cu cei mai puternici
La orișice semn de el ascultînd.
Poruncile sale, ei, credincioși
Le-mplinesc, foloase avînd,
Și dar — mulțumire domnească,
Spre gloria mare a tuturor.

Dar cine răpire va îndrăzni,
Cînd el e stăpînul puternic?
A lui este ea, să fie a lui,
Încuviințată îi este de noi,
Ea, ce-i cuprinsă-ntre ziduri de piatră
Și încă o dată-ntre ziduri de oaste.

FAUST

Sînt mari aceste multe daruri
Ce fiecare le primi.
C-o țară plece fiecare,
În mijloc noi vom sta aci.

La-ntrecere ei apăra-vor
Peloponezul înadins,
Ce-n ape ca un ram de munte
Al Europei s-a întins.

Această țară, ce atîtea
Noroade-a fericit pe rînd,
Să fie a reginei mele,
Ce se trezi aci pe cînd

În zvonul papurii din apă,
Ea din găoace a ieşit,
Şi cu lumina ei vederea
Măreţei mume a orbit[1].

Spre tine-ntoarsă, ţara-aceasta
Îmbie floare azi ca ieri;
E-al tău pămîntul, tot rotundul,
Dar patria să ţi-o preferi.

De-ndură creştetul de munte
Săgeata rece-a soarelui,
Ajunge să-nverzească stînca
Şi ţapu-şi are hrana lui.

Izvoare sar şi rîuri cad, unite,
Prăpăstii şi pripoare înverzesc,
În plaiul larg pe sute de colnice,
Valuri de lînă, turme se ivesc.

Cornute-n pîlcuri, cu luare-aminte
Înaintează pîn' la margine de-abis;
Un adăpost aşteaptă pretutindeni,
Sute de peşteri gura şi-au deschis.

Le poartă grijă Pan[2]; şi nimfele vieţii
Prin locuri proaspete sălaş îşi fac;

[1] „Şi cu lumina ei vederea măreţei mume a orbit" — aluzie la Leda.

[2] Pan — în mitologia greacă, zeul naturii.

Cu doru-n crengi, spre regiuni supreme,
Se-nalță-nghesuindu-se copac peste copac.

Sînt codri vechi! Stejarul, în puternicie,
Poartă în fiecare ram cîte un veac.
Arțarul, sarcina de seve
Și-o urcă-n foi, prin brațele ce se desfac.

Matern, în umbra plină, izvorăște
Lapte domol pentru copii și miei.
Și poama nu-i departe, și nici pînea-n șesuri,
Și mierea picură din scorbura de tei.

Ereditar e-aici belșugul,
Senin obrazul, rostul roditor.
Și fiecare-i mulțumit de sănătate,
Și-n felul său: nemuritor.

În zi curată pruncul se dezvoltă,
Ca tată să devină pe pămînt.
Mirați ne punem întrebarea:
Sînt zei? Sau numai oameni sînt?

Chip de cioban avu Apolo,
Că unul mai frumos îi semăna.
Unde natura stăpînește-n puritate
Lume cu lume s-ar îmbrățișa.

*(S-așază lîngă ea.)*

Trecutu-ntindă-se în urmă,
Înfăptuirea izbuti;

Descinsă din suprema zeitate,
Tu-ntîiei lumi îi aparții.

În jurul veșnicei juneți a tale
Cetatea nu-și închidă poarta.
Ne mai așteaptă-n dăinuire
Arcadia pe lîngă Sparta.

Să locuiești în fericire,
Așa îți bate-acum sorocul.
Se schimbă-n chioșc bolta și tronul,
Arcadic fie-ne norocul!

*Privelіștea se schimbă. În fața unui șir de peșteri se văd chioșcuri închise, pădure umbroasă pînă la peretele de stînci, împrejmuitor. Faust și Elena nu se văd. Corul doarme, risipit.*

PHORKIAS

De cînd aceste fete dorm pe-aici, nu știu.
Dac-au visat, ce eu cu ochii mei văzui
Atît de clar, îmi e de-asemeni neștiut.
Le voi trezi. Mirat rămîie tînărul
Norod, și voi, bărboșii de asijderea[1],
Voi, ce-așteptați aci, minunea s-o vedeți.
Nu mai dormiți! Degrabă scuturați-vă
Cîrlionții! Ce clipiți așa? Să m-ascultați!

---

[1] Aici Phorkias (Mefistofel) se adresează publicului din teatru.

CORUL

Povestește, povestește, ce minune avu loc?
S-auzim cu bucurie ceea ce nu-i de crezut.
Plictiseala ne cuprinde, stîncile mereu privind.

PHORKIAS

Ochii-abia vi i-ați deschis și-mi spuneți că vă plictisește.
Veste-aveți: în aste peșteri și prin chioșcurile-aceste
Adăpost umbros fu hărăzit perechii, scut idilic
Domnului și doamnei noastre.

CORUL

Unde? — Acolo înăuntru?

PHORKIAS

Despărțiți de lume, m-au chemat în slujbă doar pe mine.
Mă simții prea onorată, dar cum cere cuviința
Îmi făcui de lucru, cum se poate-așa prin preajmă.
Rădăcini și mușchi, și scoarță, căutam, ierburi de leac.
Astfel au rămas ei singuri.

CORUL

Povestești parcă-năuntru lumi întregi ar încăpea:
Codri, cîmpuri, rîuri, lacuri! Multe basme știi să țeși.

Ce ştiţi voi! Necercetate sînt acolo multe-adîncuri:
Dibuit-am săli în şiruri, curte lîngă altă curte.
Dar deodat'un rîs prin peşteri şi prin spaţii dă ecou.
Ce-mi văd ochii, cînd mă uit? Un băieţaş din poala doamnei
Sare către tatăl său, şi de la acesta-apoi spre mamă.
Mîngîieri de dragoste neroadă, ţipete de glumă,
Bucurii se întreceau să m-ameţească.

Gol, un geniu fără àripi, ca un faun neanimalic,
Sare pe pămîntul sigur, dar pămîntul ca o coardă
Îl azvîrle-n aer — la a treia săritură, iată-l
El atinge bolta sus.
Speriată mama strigă: „Sări în voie, dragul mamei,
Dar de zboruri te fereşte; zborul liber ţi-e oprit!"
Iară tatăl îl vesteşte: „În pămînt zace puterea
Ce te-nalţă; de atingi pămîntul doar c-un deget,
Şi cu talpa, ca Anteu, feciorul humei, te-ntăreşti."

Astfel de pe-o stîncă pîn' la alta peste gol adînc
Ca o minge, ce-i bătută cu putere, sare el.
Dar deodată în prăpastia căscată el dispare,
Ni se pare-acum pierdut. Se tînguie părinţii, jalnic,
Dau din umeri, temători. Dar ce se vede-acuma iarăşi?
E un luciu de comori? Veşmînt vărgat cu flori mărunte
A-mbrăcat şi vine demn.

Ciucuri lui îi cad pe brațe, flutură panglici pe piept,
Ține-n mînă liră de-aur, ca un Phoebus mititel,
Și o ia încet pe margini mai în față. Ne mirăm.
Fericiți părinții în extaz își cad în brațe.
Ce-i lucește-așa pe creștet? Greu rămîne de ghicit.

E podoabă aurie? Sau e flacără de duh?
Astfel el în neastîmpăr mișcă încă de copil,
Anunțînd pe viitorul mîndru maistru al frumseții,
Căruia prin mădulare-i curg eterne melodii.
Astfel îl veți auzi, admirînd și voi minunea!

CORUL

Numești o minune aceasta,
Tu născuta în Creta?
Cuvînt, ce poetic învață,
Tu n-ai ascultat niciodată?
N-ai auzit niciodată-n Ionia
Și niciodată-n Elada
Divina, eroica bogăție
A legendelor mari, strămoșești?

Tot ce astăzi
Se mai petrece
E numai jalnic ecou
Al măreților zile străbune.
Povestea, ce-o spui,
Nu se aseamănă
Cu ceea ce draga minciună,
Ce stă mai presus de-adevăr,

Despre fiul, ne cîntă, al Maiei[1],
Cel gingaş, dar tare,
Sugaci abia născut,
În lînă-nvălit, curată, de scutece,
Şi-ncins în mîndrele văluri
De ceata, ce bate din palme,
A paznicelor, ce veghează lipsite
De orişice bănuială.
Dar dîrz micuţul viclean
Îşi scoate mîni şi picioare
Mlădii. Învelişul de purpură,
Greu apăsînd, şi-l lasă
Unde dormea.
Unui fluture-asemenea este, ce
Din silnicia păpuşei
Iese, aripi desfăcînd
Îndrăzneţ, prin eter,
Prin solarul răsfăţ, fluturînd.

Ca astfel în viu neastîmpăr,
Demon prielnic şi veşnic să fie
Tuturor hoţilor,
Care folosul şi-l caută,
Face de toate
Cu artă isteaţă.
Stăpînului mărilor,
Şterpelindu-i tridentul, ba chiar şi lui Ares
El spada i-o scoate din teacă,

1 Aici şi în versurile următoare e vorba despre zeul Hermes.

Arc şi săgeată furîndu-i lui Phoebus,
Iar lui Hefaistos[1] agere cleşte.
Chiar lui Joe[2], tatălui, lua-i-ar
Fulgerul, dacă de foc nu s-ar teme;
Pe Eros el îl învinge
Cu piedici la trîntă,
Zeiţei Kypris[3], care-l mîngîie
El cingătoarea i-o ia.

*Din peşteră se aude o melodie limpede de coarde, fermecătoare. Toţi ascultă şi par viu mişcaţi. Pînă la pauză, cu indicaţie în acest sens, totul e însoţit de muzică vocală.*

PHORKIAS

Ascultaţi iubitul sunet,
Fabule, ce v-au vrăjit,
Zeii voştri, de-altădată,
În nimica au pierit.

Nimeni nu vă înţelege.
Vrem cîntare mai profundă:
De la inimă purceadă
Ce în inimi vrea s-ajungă!

*(Se retrage după stînci.)*

---

[1] Hefaistos — fiul lui Zeus şi al Herei, zeu al focului pămîntesc, al vulcanilor şi al faunilor.

[2] Joe — zeu în mitologia latină, alt nume al lui Jupiter; acelaşi cu Zeus din mitologia greacă.

[3] Alt nume dat zeiţei iubirii, Afrodita.

CORUL

Dacă la asemeni cîntec
Te înclini mişcat de patimi,
Auzindu-l întremate,
Noi simţim plăceri de lacrimi.

Cînd se face zi în suflet,
Soarele poate pieri,
Noi găsim în pieptul nostru
Ce în lume n-am găsi.

*Elena, Faust, Euphorion*[1] *în costumul descris mai sus.*

EUPHORION

Cîntece, copilărie,
Bucurie dau fiinţii.
Cînd, în tact sărind, mă prindeţi,
Inimi saltă-n voi, părinţii.

ELENA

Dragostea e omenească,
Împreună cînd sînt doi;
Cînd sînt trei dumnezeiască
Ea devine, şi de soi.

FAUST

E-mplinit atuncea totul:
Eşti a mea, eu sînt al tău.

[1] Fiul lui Faust şi al Elenei (după numele fiului legendar al lui Achile şi al Elenei). La Goethe, Euphorion simbolizează poezia, ca un omagiu adus lui Byron, mort în floarea vîrstei, în războiul de eliberare a grecilor.

Cîteșitrei tot împreună,
O, de-ar fi așa mereu!

CORUL

Ani mai mulți cu bucurie
Adunatu-și-au lumina
În perechea cu copilul.
O, unirea lor, deplina!

EUPHORION

Să salt, lăsați-mă!
Să sar, lăsați-mă!
Un dor m-a cuprins
S-ajung în văzduhuri,
Un foc m-a încins.

FAUST

Iubite băiat
Nu prin înalt!
Să nu se întîmple
Oase și tîmple
Să-ți sfarmi,
Înaltul te rumpe,
Scumpe, preascumpe!

EUPHORION

Nu vreau mai mult
Pe tărîm să rămîn.
Nu vreau să ascult.
Lăsați-mi mîinile sprintene,

Lăsați-mi buclele,
Lăsați-mi veșmintele!

ELENA

Ia aminte, gîndește
Al cui ești tu!
Cum ne rănește
De vreme ce sfarmi
Ce frumos dobîndirăm,
Și ce unește.

CORUL

În curînd se dezleagă,
Mi-e teamă, ce-i leagă.

ELENA ȘI FAUST

De dragul părinților,
Pune tu frîne
La-ndemnuri nebune,
Pune-le, pune!
Podoabă în pace
Fii țării bătrîne!

EUPHORION

Iată mă stăpînesc
La-ndemn părintesc.

*(Șerpuind prin cor, el îl trage după sine la dans.)*

Acestor fete — ușor
Le voi da ocol.
Melodia-i pe plac?
Mișcarea — ce-o fac?

ELENA

Da, soră cu soră,
Jucăuş, tu atrage
Frumoasele-n horă.

FAUST

O, dac-ar trece!
Joaca nu-mi place,
Durere îmi face.

*Euphorion și corul, dansînd și cîntînd, în horă.*

CORUL

Cînd braţele tale
Dulce le mişti,
Cînd, lucind din bucle,
Focul ţi-l işti,
Cînd gleznele tale
Saltă în vînt,
Cînd umbrele lor
Cad pe pămînt,
Tu ţinta ţi-ajungi.
Noi ne-nclinăm,
Şi inima noastră
Ţi-o închinăm.
*(Pauză.)*

EUPHORION

Atîtea uşoare
Dragi căprioare!
La joacă vă chem,

Proaspăt vă-ndemn,
Eu sînt vînătorul,
Voi ținta și dorul.

CORUL

De vrei să ne prinzi
Nu te grăbi,
Dorința la urmă
Și-a noastră va fi
Să ne cuprindem,
Umbră cu umbră.

EUPHORION

Din rariști, dumbrăvi,
Peste stînci, către slăvi!
Izbîndă ușoară
Vrea să mă ceară,
Izbîndă mai grea
Inima vrea.

ELENA ȘI FAUST

Ce răsfăț! Și vajnic iureș!
De măsură nu-i speranță.
Sunet ca de corn s-aude,
Peste văi, păduri, pătrunde.
Iureșul, cine să-l lege?

CORETIDELE
*(revin grăbite, una cîte una)*

A fugit de noi și prin hățiș
Se uita la noi chiorîș,

Una doar, sălbatică,
El şi-a prins-o în desiş.

EUPHORION
*(aducînd înăuntru o tînără fată)*

Îmi aduc micuţa plină,
Spre plăcerea mea deplină,
Bucurii îmi fac nebune,
Strîngînd sînul ce se-opune,
Sărutînd gura de fată,
Îmi arăt voinţa toată.

FATA

Lasă-mă! Este putere
Şi-n asemeni înveliş!
Vrerea noastră e mai mare
Decît pare; nu s-a stins!
Mă crezi poate la strîmtoare,
Te încrezi în braţ prea tare.
Ţine-mă, cum m-ai cuprins,
Te voi arde într-adins.
*(Se preface în flăcări, care pîlpîie spre înălţimi.)*
Vino după mine-n aer,
Devenim în moarte caier!
Prinde ţinta, ce s-a stins!

EUPHORION
*(scuturîndu-se de ultimele flăcări)*

Vai, locul închis,
De frunzare încins!
Ce mi-e strîmtoarea?

Slobodă-i boarea!
Vînturi în huiet,
Valuri în vuiet,
Departe le-aud,
Mă duc să le-ascult.
*(Urcă sărind tot mai sus pe stînci.)*

ELENA, FAUST ŞI CORUL

Vrei să semeni caprei negre?
Ne e groază de cădere!

EUPHORION

Tot mai sus pe detunate,
Vreau să văd tot mai departe.
Ştiu acuma unde sînt!
Pe o insulă-pămînt,
Rudă mării, rudă zării.

CORUL

N-ai vrea mai bine
Prin văile line
S-adaşti, unde struguri
Se coc, mere de aur,
Albastre smochine?
Ah, în ţara cu laur
Printre noi rămîi,
Să aibi căpătîi.

EUPHORION

Voi pace visaţi peste toate?
Viseze cine mai poate.

Război e al nostru cuvînt.
Izbîndă eu vreau pe pămînt!

CORUL

Cel ce în pace
Dor de bătaie își face,
Despărțit rămîne pe loc
De orice noroc.

EUPHORION

Celor ce țara-i născu,
Luptătorilor tuturor,
Din primejdie-n alta trecînd,
Liberi, cutezători fără margini,
Propriul sînge vărsînd pe pămînt,
Aducă-le lupta dobîndă
Tîlcul cel sfînt
Și nepieritor!

CORUL

Cît de sus el a urcat!
Totuși mic el nu ne pare,
În oțel și zale
Ca de luptă îmbrăcat.

EUPHORION

Șanțuri, nu, nici ziduri aspre!
Treaz în sine fiecare,
Cetățuie de durată
Un bărbat în piept își are.

Cuceriţi să fiţi de nimeni,
Să ieşiţi pe cîmp de luptă!
Se fac fetele-amazoane,
Pruncul un erou ce luptă.

CORUL

Sfînta poezie
'nalţe-se în tărie,
Departe, departe,
Frumoasa stea
Tot mai departe.
Nimic de ea
Nu ne desparte.

EUPHORION

Nu, nu ca un prunc apărui.
În arenă vin, june!
Cu oameni viteji, împreună,
Port faptă, ce nu mai apune.
Departe de-aici!
Acolo departe, acum,
Deschide-se slavei un drum.

ELENA ŞI FAUST

De-abia ajuns în pragul vieţii
Şi în prag de zi senină,
Te doreşti grăbit în altă sferă
De-ncercări, durere, plină.
Nimic nu-ţi este
A noastră poveste?
Legătura noastră-i doar vis?

N-auziţi tunînd pe mare?
Văi răspund şi dealuri vaste,
Faţă dă oaste cu oaste,
Muşcă-n ţărnă chinul mare.
Iară moartea
E o lege.
Orişicine o-nţelege.

ELENA, FAUST ŞI CORUL

Groază-n inimi se alege!
Moartea-ţi este ţie lege?

EUPHORION

Să privesc doar de departe?
Vreau să am la toate parte.

ELENA, FAUST ŞI CORUL

Răsfăţ, primejdii, din plin,
Mortal destin!

EUPHORION

Dar o pereche de àripi
În larg se desface:
Departe-ntr-acolo
E zborul ce-mi place!

*(S-azvîrle în văzduh, veşmintele îl poartă o clipă, capul său străluceşte, lăsînd o dîră de lumină în urmă-i.)*

CORUL

Ikarus! Ikarus[1]!
Jale! Ce jale!

*(Un tînăr frumos se prăbușește la picioarele părinților; cel mort pare o figură cunoscută[2]; dar trupescul dispare numaidecît, aureola[3] se ridică la ceruri, asemenea unei comete, veșmîntul și lira rămîn pe loc.)*

ELENA ȘI FAUST

Bucuriei-i urmează
Tortura cea grea.

EUPHORION
*(glasul lui se aude din adînc[4])*

Mamă, în sumbrul ținut
Singur nu mă lăsa!
*(Pauză.)*

CORUL
*(cîntare de jale[5])*

Singur nu! Oriunde-ai fi!
Te cunoaștem ni se pare.[6]

---

[1] Ikarus — personaj mitologic, fiu al lui Daedalos. El scapă din labirintul cretan cu ajutorul unor aripi lipite cu ceară. Apropiindu-se, în zborul său, prea tare de soare, aripile i se topesc, și el se prăbușește în mare.

[2] Aluzie la poetul Byron.

[3] Aureola reprezintă „geniul" lui Euphorion. Anticii făceau deosebire între „spirit" și „suflet".

[4] Din adînc vorbește „sufletul" (umbra) lui Euphorion.

[5] În această cîntare de jale, Euphorion este identificat cu poetul Byron.

[6] Aluzie tot la poetul Byron.

Cînd te furişezi din zi,
Te urmăm în depărtare —
Bocete noi nu rostim,
Pizmuim destine rare:
Cîntec şi-ndrăzneală fost-au
Mari prin zile tulburi, clare.

Ah, născut pentru norocuri,
Cu putere din străbuni,
Te-ai pierdut încă de tînăr,
Înflorind peste genuni.
Ochi aveai să vadă lumea,
Simţ pentru orice îndemn,
A femeilor ardoare,
Te-a-nsoţit ca la un semn.

Astfel te-a cuprins reţeaua
Unde nu mai poţi alege,
Şi te-ai învrăjbit sălbatic
Cu moravuri şi cu lege.
Doar la urmă cumpănirea
A dat faptei greutate.
Năzuiai spre măreţie,
Ai căzut pe neaşteptate!

Cine izbîndeşte însă?
Ce-ntrebare-ntunecată,
Cînd în faţa sorţii crunte
Sîngerează lumea toată!
Dar cîntări cîntaţi voi, nouă

Nu mai stați cu suflet mut:
Căci pămîntul le mai naște,
Cum prin vremi le-a mai născut.
*(Pauză deplină. Muzica încetează.)*

ELENA
*(către Faust)*

S-adeverește-un vechi cuvînt și-asupra mea:
Norocul și frumsețea nu se prea unesc.
S-a rupt al dragostei, vieții legămînt.
Cu jale-ți spun, pe veci îți spun un bun rămas,
La pieptul tău m-arunc, mai stau încă o dat'.
Primește, Persephona, mamă și băiat!
*(Îl îmbrățișează pe Faust, trupul ei dispare, veșmîntul și vălul ei rămîn în brațele lui Faust.)*

PHORKIAS
*(către Faust)*

Păstrează strîns, din toate ce ți-a mai rămas.
Veșmîntul nu-l lăsa. De colțuri și de tiv
Au și început să tragă dèmoni, cari în jos
Pe celălalt tărîm l-ar duce. Ține-l strîns!
Zeița nu mai e, ce-n brațe ai cuprins,
Veșmîntul însă e divin. Slujește-te
De-asemenea favoare, și înalță-te:
Te va purta-n eter, și tot ce e vulgar
Rămîne jos, atîta timp cît vei dura.
Ne-om revedea, departe undeva de-aici.
*(Veșmintele Elenei se schimbă în nori, îl împrejmuiesc pe Faust, îl ridică și trec cu el pe sus.)*

PHORKIAS

*(ia de jos îmbrăcămintea lui Euphorion, mantaua și lira, vine în față, înalță exuviile[1] și vorbește)*

E noroc că le găsii.
Văpaia-a dispărut, ce-i drept,
Însă nimic să nu regreți.
Poți consacra destui poeți,
Cu ce-a rămas. Cuvîntul
O meserie deveni.
Talente nu pot dărui,
Le împrumut însă veșmîntul.

*(S-așază lîngă o columnă în avanscenă.)*

PANTHALIS

Degrabă-acuma, fetelor! Scăparăm doar
De vraja vechii tîrfe din Tessalia,
Și de beția murmurată-a vorbelor,
Ce tulbură auzul-mintea și mai rău.
În jos spre Hades! Căci regina se grăbi
Cu mers adînc să plece. Talpa ei, fie
Urmată de al slujnicelor pas. O vom
Găsi la tronul cel de jos, întunecat.

CORUL

Bine primite-s, oriunde, reginele,
Și-n Hades ele în loc de frunte stau,
Mîndre-nsoțind pe cele asemenea,
Cu Persephona vorbe schimbînd.
Dar noi la o parte

[1] *Exuviile* — îmbrăcămintea celui mort.

Adînc risipite, pe cîmp
De-asfodele[1], pe lîngă plopi,
Şi-n păşuni fără rod,
Timpul cum ni-l petrecem?
Ca liliecii scîncind,
În şoaptă, şi în tristeţe de duhuri.

PANTHALIS

Un nume cine nu şi-a cîştigat, cine
Spre fapte nobile nu tinde, este al
Stihiilor! Împrăştiaţi-vă! Eu la
Regina mea mă duc; persoana nu numai
Un merit ne-o păstrează, ci de-asemeni şi
Fidelitatea.

*(Pleacă.)*

TOATE

Redate sîntem luminii,
Persoane nu sîntem,
Aceasta prea bine o ştim,
În Hades dar nu ne întoarcem.
Natura cea vie
În veci ne cere,
Cum noi pe ea.

O PARTE A CORULUI

Noi, în freamătul acestor tremurate mii de ramuri,
Lung chemăm şi ispitim din rădăcini izvoarele vieţii

[1] Flori din familia liliaceelor, care în Grecia antică simbolizau sterilitatea.

În mlădiţe; şi ne-mpodobim cu foi, cu floare multă,
Liber părul să ne fluture-n văzduh prielnic verii.
Rod cînd cade, se adună un norod şi turme, grabnic,
Împingîndu-se să strîngă din belşug şi să ciupească.
Şi ca-n faţa zeilor s-apleacă toate-n jurul nostru.

ALTĂ PARTE A CORULUI

Noi, de-aceşti pereţi de stîncă, netezi cum ar fi
oglinda,
Ne atingem moale, linguşindu-ne sub chip de valuri;
Ascultăm cîntec de păsări, ca şi fluiere de trestii,
Iar de-i strigătul lui Pan, răspunsul nostru e răsunet,
Susur dacă-i, susurăm şi noi; de-i tunet, tunetele
Noastre le-nmulţim, de două, trei, de zeci de ori
pe urmă.

A TREIA PARTE A CORULUI

Surioare, noi, mai vii lîngă pîraie, după rîuri
Mari ne ţinem, că ne cheamă depărtarea şi colina'
Tot mai jos, tot mai adînc în valuri noi udăm
meandric,,
Cînd cîmpia, cînd livada, cînd grădina-n dosul casei.
Chiparoşi cu vîrfuri zvelte prin priveliştе însеamnă
Cursul ţărmului şi apa oglindind de sus azurul.

A PATRA PARTE A CORULUI

Unduiţi, unde vă place, noi încunjurăm cu freamăt
Dealul unde cu cîrcei pe pari se răsuceşte viţa;

Vezi acolo toată ziua, cum din patimi, osteneală,
Podgoreanul harnic scoate îndoielnică ispravă.
Cînd cu sapa, cu hîrleţul, cînd tăind, legînd mlădiţa,
El se roagă de toţi zeii, mai ales de zeul-soare.
Bachus, moaleş, nu prea are grija slugii credincioase,
Se-odihneşte sub frunzare, făcînd glume cu vreun
faun.
Visu-i dă o jumătate de beţie, ce-i lipseşte
El găseşte prin burdufe, prin urcioare sau vreo bute,
Răcoros păstrate-n pivniţi ca în noapte de morminte.
Dar cînd zeii, Helios îndeosebi, cornul de struguri
Şi-a umplut, cu boare adiind, udînd şi dînd căldură,
Viaţă prinde, unde aprig-liniştit trudea vierul.
Freamăt e prin crame, şi mişcare prin butuci de vie.
Coşuri scîrţîie şi sună vedre, cobiliţele se
Leagănă spre marea cadă-n care dănţuiesc flăcăii.
Astfel sfînta şi curata strugurilor bogăţie
Îndrăzneţ este călcată şi strivită cu negrije.
Şi răsună în ureche surle-acuma şi ţimbale,
Căci deodată Dionysos[1] din mistere se iveşte,
Cu picioarele de capră fauni vin şi făuniţe,
Printre ei ţipînd sughite urecheatul lui Silenus[2].
Nu-i cruţat nimic! Copitele crăpate zdrobesc totul,
Simţurile fac vîrtej şi groaznic ţiuie urechea.

---

[1] Dionysos (Bachus) — în mitologia greacă, zeul viţei de vie şi al vinului.

[2] Silenus — zeu în mitologia greacă. Se spune că el l-ar fi hrănit pe Bachus. Aluzia se referă la măgarul lui Silenus.

Beatul se ia după cupă, greu e capul, plină burta...
Grijă are cîte unul, el sporeşte doar tumultul;
Mustul nou să mi-l cuprindă, se goleşte vechi burduful.

*(Cortina cade.)*

*Phorkias se ridică în faţă, uriaşă, dar îşi leapădă coturnul, îşi ia masca şi vălul şi se arată sub chipul lui Mefistofel, pentru ca, dacă va fi nevoie, să comenteze în epilog spectacolul.*

## ACTUL IV

M u n ț i   î n a l ț i,   c r e s t e   r i g i d e,
d i n ț a t e.

*Un nor se apropie, atinge stîncile, coboară pe podișul din față, ramificîndu-se.*

FAUST
*(desprinzîndu-se din nor)*

În jos, singurătăți adînci privind, sub pasul meu,
Descind cu grijă-acum pe marginea acestui pisc,
Și mă dezbrac de norul meu, ce m-a purtat domol
Prin zilele senine peste țări și peste mări.
Încet de mine se desprinde-n văluri norul alb.
Spre răsărit se-ndreaptă în cutreier, strîns format.
Fără clipiri se ține ochiul după el, mirat.
Se schimbă norul răsfirîndu-se, se-ncheagă iar,
Și alte forme ia. Vederea nu mă-nșală, nu.
Întins acum pe perne moi, în soare strălucind,
Cu-nfățișare de femeie, văd, aidoma
Unei zeițe. Seamănă cu Juno, Leda, cu
Elena, chipul dulce, maiestuosul, șovăind...
Dar se destramă, vai. Fără de formă, 'ngrămădit,
Se odihnește noru-n răsărit, pare de nea.
Răsfrînge viu al zilei trecătoare mare tîlc.
O ceață gingașă mă împresoară în fîșii,

Îmi răcoreşte piept şi frunte, 'nseninîndu-mă.
Se-nalţă-acum încet şovăitoare, tot mai sus,
Mai strîns se-ncheagă. M-amăgeşte oare chip vrăjit
Uitat de mult, al tinereţii prime dar înalt[1]?
Comori din zorii inimii, adînci, îmi izvorăsc,
Închipuind iubirea aurorei în avînt,
De-abia-nţeleasa grabnica privire cea dintîi,
Ce-a strălucit apoi mai mult decît orice comori.
Ca o frumseţe sufletească înteţeşte-se
Suava-alcătuire, înălţîndu-se-n azur,
Cu sine duce tot ce-n mine-a fost şi e mai bun.

*O cizmă năzdrăvană, cu care se fac paşi de şapte poşte, se iveşte. Alta urmează numaidecît.* M e f i s t o f e l *iese din ele. Cizmele aleargă grăbite mai departe.*

MEFISTOFEL

Un mers ca ăsta n-a fost glumă.
Dar spune-mi, ce-ţi trecu prin minte,
Să te cobori în grozăvia-aceasta,
Prin stîncărie, dinte lîngă dinte?
Îmi ştiu ţinutul, ce era
Străfundul iadului cîndva.

FAUST

La îndemînă-ţi stau legendele nebune.
Începi acuma iarăşi a le spune.

---

[1] Amintirea Margaretei.

MEFISTOFEL
*(serios)*

Cînd Domnul-Dumnezeu — nu știu de ce
Ne-a surghiunit în cele mai adînci abisuri,
Acolo, unde-arzînd lăuntric, vajnic,
Un foc dădea pîrjol și-n visuri,
Noi ne găseam bătuți de groaznica văpaie
Într-o poziție amarnic neplăcută.
Toți dracii începură ca-ntr-o baie
De fum, ca înecați, prin colțuri să tușească.
Și iadul se umfla de aburi de pucioasă
Și apăsarea a crescut peste măsură,
Că neteda întinsa scoarță pămîntească,
Oricît de groasă, trebui la urmă să plesnească.
Și-acuma ai un adevăr în plisc:
Ce-a fost străfund, e astăzi pisc.
Învățătură iei, din tot ce-am spus,
Să-ntorci ce-i jos, s-ajungă sus.
Noi cei ce slugi acolo jos am fost
În liberul văzduh găsirăm rost.
Vădita taină de păstrat
Numai tîrziu s-a revelat.

(Efes, 6, 12)[1]

FAUST

Îmi este nobil muntele, și mut,
Nu-ntreb de ce-i așa făcut.
Natura, cînd și-a pus temei,
Pămîntul și l-a rotunjit curat,

[1] Aluzie la scrisoarea apostolului Pavel către efeseni, cap. 6, 12.

Abisuri, piscuri a închipuit,
Și munte lîngă munte a-nșirat.
Colinele c-o trăsătură blîndă
Încet spre vale și le-a domolit.
Ca să se bucure de ceva bun,
Nevoie n-are de vîrtej nebun.

MEFISTOFEL

Aceasta clar ca ziua ți se pare.
Altă părere cel ce-a fost de față are.
Am fost de față cînd acolo, jos, fierbînd,
Abisul clocotea văpăi cărînd,
Cînd Moloh[1], cu ciocanul stînci spărgînd,
Zvîrlea bucăți de munte-n depărtare.
E plină țara de străine pietre, grele.
Cine explică-asemenea putere
De azvîrlire ca din praștie în zare?
La astea filozoful nu se prea pricepe,
Și nici o minte nu găsește cale.
Norodul simplu, singur, înțelege.
Și nu se lasă tulburat într-ale sale.
Înțelepciunea sa de mult o spune:
Satan e pricina. Și-i o minune!
Și călători pornesc pe cîrjile credinței
Spre piatra dracului, spre-a diavolului punte.[2]
Nu izbutește nimeni să-i înfrunte.

---

[1] Moloh — zeu străvechi din Canaan, căruia i se jertfeau copii. În *Noul Testament*, Moloh simbolizează iadul.

[2] Aluzie la numeroasele legende germane care atribuiau Diavolului cutare stîncă sau cutare pod peste prăpăstii.

E plin de interes s-ascult ce-ţi spune gura,
Să văd cum diavolii privesc natura.

MEFISTOFEL

Natura fie, cum a fi! Ce-mi pasă!
Destul că-n ea şi diavolul era acasă.
Sîntem făcuţi pentru izbîndă — iată-ndemnul!
Tumultul, silnicia, şi nonsensul, ne dau semnul!
Dar să-ţi vorbesc mai pe-nţeles, pe cît se poate:
Pe suprafaţa noastră nu-ţi plăcu nimic din toate?
Tu ai cuprins, în larguri nesfîrşite văzător,
Împărăţiile acestei lumi şi strălucirea lor.
(Matei, 4)[1]
Dar neîndestulat cum eşti mereu,
Ispita nu te-a încercat, sau vreo plăcere?

FAUST

**Ba da! Căci ceva mare mă atrase, cu putere.**
**Ghiceşte!**

MEFISTOFEL

Dai din palme, şi-am făcut-o.
Mi-aş dibui o capitală, pe ales,
C-un centru-n care cetăţenii îşi dau ghes.
Şi cu străduţe-nguste, coperişe-nalte,
Cu tîrg de varză, sfeclă, ceapă,
Măcelării cu mese, roi de muşte să încapă,
Ospăţ făcînd de carne grasă.

---

[1] Aluzie la ispitirea lui Isus, după *Matei*, cap. 4.

Pe-aci te-ntîmpină oricînd desigur
Putoare multă şi febrilă-activitate,
Apoi pieţe largi să fie, străzi mai late,
Să poţi lua înfăţişare mai aleasă.
La urmă, unde nu mai este poartă,
Suburbii să se-ntindă, prelungite.
M-aş bucura să umblu în caleaşcă,
M-aş bucura de zgomotosul vino-du-te,
De-ntoarcerea prin vălmăşeala de furnici,
Printre priviri necunoscute.
Mînînd trăsura sau încălecînd
Mereu în mijlocul mulţimilor aş fi
Cinstit de sutele de mii.

FAUST

Acestea toate nu m-ar mulţumi.
Te bucuri că poporul se-nmulţeşte,
Că-n felul său în tihnă se hrăneşte,
Că se cultivă chiar şi-nvaţă carte —
Deşi îţi creşti numai rebeli, deşi...

MEFISTOFEL

Şi mi-aş clădi apoi, precum se cere,
Un grandios palat prin locuri de plăcere.
Livadă, cîmp, întinsuri şi colină
Să se prefacă într-o splendidă grădină.
În faţa verzilor pereţi o glie-catifea,
Poteci ca şnurul, umbre potrivite,
Căderi de apă printre stînci, să dea

Havuzele sărind, parc-ar voi să stea.
Să se înalţe raze, nori să-nfrunte,
Şuvoaie mici ţîşnească-n amănunte.
La urmă aş clădi pentru frumoasele cucoane
Comode şi intime pavilioane,
Şi singur aş petrece-acolo-o veşnicie
Cu dulci femei în sindrofie.
Femei, zic, căci o dată pentru totdeauna
Frumoasele le-nchipui la plural.

FAUST

Rău şi modern! Sardanapal[1]!

MEFISTOFEL

Pot ţinta năzuinţei să-ţi ghicesc, deplină?
A fost desigur îndrăzneaţă şi sublimă.
Tu care-n preajma lunii îmi pluteai,
Doar nu-ntr-acolo dorul ţi-aprindeai?

FAUST

O, cîtuşi de puţin! Rotundul pămîntesc
Îmbie încă spaţiu mare pentru fapte.
Voi izbuti uluitoare-nfăptuiri,
Putere simt spre-o hărnicie peste toate.

MEFISTOFEL

Şi astfel glorie ai vrea să dobîndeşti?
Observ, că de la eroine îmi soseşti.

---

[1] Sardanapal — personaj legendar, ultimul rege asirian devenit proverbial pentru viaţa sa desfrînată.

Domnie dobîndesc şi-n stăpînire mă ridic.
Căci fapta-i totul, gloria nimic.

MEFISTOFEL

Se vor găsi însă poeţi să te slăvească,
Splendoarea ta în vorbă s-o cuprindă,
Prin nebunie, nebunia să aprindă.

FAUST

La toate astea tu n-ai parte.
Poţi tu să ştii pe om ce îşi doreşte?
Fiinţa ta respingător amară
Nu poate şti ce omului prieşte.

MEFISTOFEL

După voinţa ta atunci să fie!
Dar gărgăunii spuneţi-i, de-ar fi o mie.

FAUST

Călătorea vederea mea pe marea-naltă:
Şi apa se umfla, clădindu-se ca turnul, strîns,
Dar mai slăbi, născînd talazurile, rînduri,
Să ia cu iureş ţărmul, jos şi lat, întins.
Aceasta-mi dete-amărăciune; cum răsfăţul,
Tumultul, aţîţînd cu patimi sîngele înnebunit,
Ne ia-n răspăr spiritul liber, care preţuieşte
Tot ce aievea drepturi poate fi numit.
Credeam că-i întîmplare, dar priviri mi-am
ascuţit.

Talazul sta, apoi se-ntoarse de pe locul
Ce cucerise, părăsindu-şi ţinta.
Dar vine ceasul şi talazul îşi repetă jocul.

MEFISTOFEL
*(ad spectatores)*

De loc nu-i nouă pentru mine vestea,
De zeci de mii de ani cunosc acestea.

FAUST
*(continuînd cu pasiune)*

Tălăzuită, apa dă năvală unde poate,
Sterilă, zămislind sterilitate,
Se umflă, creşte, curge-acoperind
Ţinutul sterp, miasme-mprăştiind.
Şi valul stăpîneşte-nsufleţit ca de-o putere,
Dar se retrage. Şi ispravă nu-i, că valul iară piere.
Mă dezoleaz-aceasta, — aproape mă-nspăimîntă.
Stihii ce, fără scop, dezlănţuite se avîntă.
Cutează duh aici pe sine să se-ntreacă.
Aici aş vrea să lupt, să văd stihia cum s-apleacă.

Şi-i cu putinţă! — Curgătoare, precum este,
Orice colină ea mi-o ocoleşte,
Oricît de trufaşă ea s-ar mişca,
O mică înălţime-n cale-i poate sta,
O mică adîncime o atrage însă-n ea.
Aici mi-aş face-n gînd degrabă planul!
Prilejuieşte-ţi tu plăcerea rară,
Domnia mării s-o alungi de pe limanul
Luat în stăpînire, îngustează-i udele hotare,

Silind-o-n sine să se tragă tot mai tare.
Aş şti ce noimă are orice pas.
Aceasta mi-e dorinţa. — Îndeplineşte-o!
*(În depărtare, din partea dreaptă, în spatele spectatorilor s-aud tobe şi muzică războinică.)*

MEFISTOFEL

Mi-ar fi uşor. — Auzi tu tobele departe?

FAUST

Iarăşi război! Iarăşi năpastă!
Cumintelui nu-i place asta.

MEFISTOFEL

Război sau pace! E cuminte osteneala
De a porni. Ce-ţi mai aştepţi sorocul?
La pîndă stai, să prinzi prielnică o clipă.
Prilejul ţi se dă; încearcă-ţi tu, acum, norocul.

FAUST

Să mă scuteşti de ghicitori, cum sînt acestea.
Pe scurt explică-te, ce-i fi voind?

MEFISTOFEL

Nimic nu îmi rămase ascuns, călătorind.
De grele griji e împăratul frămîntat.
Cînd noi, glumind, l-am desfătat,
Şi bogăţie falsă i-am trecut în mînă,
O lume-ntreagă-avea la îndemînă.
De tînăr hărăzit îi fuse tronul.
Dar îi plăcu să judece greşit, ca omul:

Credea că pot să facă treabă bună
Domnia și cu desfătarea împreună.
Credea că-i de dorit să fie-așa!

FAUST

Mare greșeală. Cel ce poruncește va căta
O fericire în poruncă să găsească.
Pieptul îi este plin de-naltă vrere.
Dar ceea ce el vrea, se cere
Să fie ascultat fără-ntrebare.
Ce el fidelului supus șoptește, se va face.
Și lumea toată cade-n admirare.
Așa rămîne el înalt, prin har.
Plăcerile oricum te fac vulgar.

MEFISTOFEL

Nu este el așa. Din plin a tot gustat
Și-mpărăția s-a cam destrămat.
Răspunde tu, de nu e anarhie într-o țară,
Unde cel mare cu cel mic se luptă,
Unde se-alungă frații și s-omoară,
Unde război își fac orașele, cetate cu cetate,
Și breslele cu nobilimea țin gîlceavă,
Vlădicul cu capitlul[1] și cu a sa comunitate,
Și unde doi, de se-ntîlnesc, și-ar da otravă,
Chiar și-n biserici a pătruns omorul,
În fața porților pierdut e călătorul.

[1] *Capitlu* — organizație administrativă, bisericească, la catolici.

Cutează fiecare azi mai mult ca altădată.
Căci a trăi, înseamnă să te aperi. — Iată!

FAUST

Şi trebile mergeau, şi şchiopătau să cadă,
Apoi se răsturnară peste cap, grămadă.

MEFISTOFEL

Şi voie-a face stările de-ocară,
Nimeni n-avea. Şi fiecare mare se visa.
Chiar cel mai mic — deplin din cale-afară.
La urmă cei mai buni se săturară,
Cei vrednici cu puteri se ridicară
Spunînd: „Să fie domn cel ce va face rînduială.
Că împăratul nici nu poate, nici nu vrea,
Nou împărat s-alegem, să însufleţească
Împărăţia iar, s-asigure-ntr-o lume
Creată proaspăt bunăstarea-anume,
Şi pacea cu dreptatea s-o căsătorească."

FAUST

Ideea sună cam popeşte.

MEFISTOFEL

Erau popi într-adevăr.
Ei burta plină şi-o chiverniseau,
Mai mult ca alţii la isprăvi participau.
Răscoala se-nteţea, şi ei o binecuvîntau.
Şi-acuma împăratul, căruia-i făcurăm bucurie,
Se trage-aici cu oastea, pentru bătălie.

Îmi pare rău de el, era deschis și bun.

MEFISTOFEL

Vino să dăm speranțe celui încă viu.
Să-l liberăm din trecătoarea-ngustă, rea.
Scăpat o dată, fi-va pentru mii de ori.
Desigur zarurile vor cădea, dar cum, nu știu.
De va avea noroc, avea-va și vasali de-așijderea.

*(Trec amîndoi peste clina din mijloc, iscodind așezarea oastei în vale. De jos răsună tobe și muzică războinică.)*

MEFISTOFEL

Poziția, oricum, e bine-aleasă. Vezi?
Ne-alăturarăm noi, izbînda lui va fi deplină.

FAUST

Dar ce-ar mai fi de așteptat aici?
Înșelăciune! Amăgire goală! Aiurezi?

MEFISTOFEL

O cursă de război, spre-a birui în bătălie!
Gîndește-te la urmărita țintă, și așa să fie!
Dacă-mpăratului noi îi păstrăm
După dorință tron și țară,
Tu-ngenunchezi, primind spre stăpînire
Feudul unui țărm făr' de hotare.

FAUST

Multe isprăvi îți numeri cu mîndrie.
Cîștigă tu acum și-o bătălie!

MEFISTOFEL

Chiar dimpotrivă, tu ai s-o cîștigi acu,
De astă dat' generalisim ești chiar tu.

FAUST

Înaltă cinste îmi urezi, să-ncep
A porunci, unde nimica nu pricep.

MEFISTOFEL

Statul major purta-va toată grija,
Într-astfel mareșalul fi-va-acoperit.
Neajunsuri de război am presimțit,
De-aceea eu consiliul de război
Mai dinainte l-am alcătuit
Din vechi, străvechi puteri de munte,
Ca Sfarmă-Piatră, Strîmbă-Lemne;
Bine de cel ce poate să-i îndemne.

FAUST

Ce văd acolo-atît de strașnic înarmat?
Norod muntean ai ațîțat?

MEFISTOFEL

O, nu! Din toate acele zdrențe
Eu am ales doar chintesențe.

*Apar cei trei puternici*
(Sam. II, 23, 8)[1]

Iată-i că vin vlăjganii mei!
Îi vezi de vîrste foarte felurite,

[1] Aluzie la un text biblic, cartea Samuil, II, 23, 8.

Şi-n felurite haine şi armuri.
Şi drumuri veţi avea-mpreună potrivite.
*(Ad spectatores.)*
Azi gulerul de cavaler şi zaua
Oricărui băieţaş îi place.
Şi, alegorici, cum îmi sînt, calicii,
Tovărăşie bună între ei vor face.

RĂZBOILĂ
*(tînăr, uşor înarmat, pestriţ îmbrăcat)*

Cînd unul mi se uită-n ochi,
Cu pumnul am să-i umplu gura.
Iar pe-un fricos, de-o ia la goană,
De păr îl prind şi-l trag de-a dura.

STRÎNGE-TOT
*(cu înfăţişare bărbătească, bine înarmat, bogat îmbrăcat)*

Aşa isprăvi sînt toate numai pozne,
Şi-ţi pierzi doar zilele cu ele.
Prădarea, jaful, sînt o bucurie.
Neînsemnat e restul, toate cele.

ŢINE-STRÎNS
*(vîrstnic, bine înarmat, fără uniformă)*

Cu asta însă mult n-ai cîştigat, ia seamă,
Un mare bun ce grabnic se destramă!
În freamătul vieţii el se face tot mai mic.
Bine-i să iei, dar mult mai bine să păstrezi.
Fă loc să stăpînească vîrstnicul voinic
Şi nimeni n-o să-ţi ia nimic.
*(Coboară toţi mai adînc.)*

Regiune muntoasă.

*De jos s-aud tobe și muzică de război. Se-nalță cortul împăratului. Împăratul, Generalisimul. Trabanți.*

GENERALISIMUL

Ideea-mi pare încă bine cumpănită,
Că ne-am retras în valea mai ferită, joasă,
Oștirea-ntreagă chibzuit îngrămădită.
Nădăjduiesc c-alegerea să fie norocoasă.

ÎMPĂRATUL

Ne cam mîhnește, pe stăpîn și slugă,
Retragerea ce seamănă c-o fugă.

GENERALISIMUL

Privește-aici, stăpîne, către flancul drept.
Teren, cum și-ar dori, războinic, orice gînd.
Nu-i prea piezișă clina, dar ușor nu-i de luat,
Nouă prielnică, dar nu pentru-un dușman înaintînd
Pe jumătate noi sîntem ascunși pe-un plan unduitor.
Desigur cavaleria nu se încumetă pe-asemenea pripor.

ÎMPĂRATUL

Nu îmi rămîne alta decît să laud tare.
Aicea brațul, pieptul pot fi puse la-ncercare.

GENERALISIMUL

Aici pe cîmpul din mijloc, întins,
Falanga are-ncredere să lupte,
Și lăncile lucesc, sclipind în aer,

La soare prin fîşii de neguri, rupte.
Se zbate-n sine-ntunecat patratul[1].
Cu miile s-aprind spre faptă mare.
Imagine îţi faci despre puterea masei.
Ea va răzbi-n duşman oricît de tare.

ÎMPĂRATUL

Privire de ansamblu am întîia oară.
Asemeni oaste face singură cît două.

GENERALISIMUL

Din stînga nu am nici o veste.
Va fi înverşunată apărarea.
Pietrosul ţanc, lucind acum de arme,
Păzeşte trecătoarea şi strîmtoarea,
Prevăd, aici duşmanii îşi vor frînge
Neaşteptat puterile în sînge.

ÎMPĂRATUL

Acolo-i văd venind, viclene rubedenii,
Cei ce-mi ziceau unchiaş, sau văr şi frate,
Cei ce puterile-mi răpeau pe furişate,
Ca, învrăjbiţi, să jăfuiască-mpărăţia,
Cu toţii înţeleşi să se răscoale împotriva mea.
Mulţimea şovăie, nehotărîtă parcă,
Şi curge-n urmă, iureş ca să dea.

GENERALISIMUL

Iscoadă credincioasă ne soseşte,
Coboară-n grabă de pe stînci c-o veste.

---

[1] Prin patrat se înţelege falanga romană.

ÎNTÎIA ISCOADĂ

Ne-a izbîndit, isteaţă, arta
Şi meşteşugul ca pe strună,
De-a iscodi în dreapta, stînga,
Dar nu aducem veste bună.
Mai sînt cinstiţi, ce ţi se-nchină,
O ceată mică credincioasă.
Dar toţi îşi scuză şovăirea
Cu fierberea primejdioasă.

ÎMPĂRATUL

Să te păstrezi pe tine, iată sfatul
Ce egoismu-l dă, onoarea nu, nici datoria.
Nu vă gîndiţi că un incendiu vecin
Vă mistuie şi vouă bogăţia.

GENERALISIMUL

Altă iscoadă vine-aproape cu sfială,
Şi pare-a tremura de oboseală.

A DOUA ISCOADĂ

La-nceput ni se păruse
Că domneşte zăpăceală,
Dar deodată se iveşte
Noul împărat cu fală.
Şi pe drumuri hotărîte
Merg acum ostaşii noi,
Desfăcînd steagul minciunii,
Ca şi turmele de oi.

Un împărat potrivnic se ridică.
Într-astfel, simt că *eu* sînt împărat.
Doar ca ostaş mă îmbrăcam în zale,
Astăzi cu har mai 'nalt le-am îmbrăcat.
Pe la serbări, oricît de strălucite,
Simţeam primejdia că îmi lipseşte.
Îndemn dădeaţi la simplă joacă,
Dar inima visa turnire, vitejeşte.
Şi dacă nu mă sfătuiaţi să las războiul,
De mult prin fapte-aş străluci ca un erou.
Pecetluit eu mă simţii de libertate
În foc cînd m-am văzut om nou.
Cumplit mă atacase elementul[1],
Iluzie era, dar mare; mă cutremurai.
Triumfuri, glorie visînd, şi măreţie,
Voi împlini acum, ce păcătos lăsai.

*Crainicii sînt pregătiţi pentru provocarea contra-împăratului.*

*Faust, în zale, coiful pe jumătate închis. Cei trei puternici, înarmaţi şi îmbrăcaţi ca mai înainte.*

FAUST

Venim şi noi, nădăjduim neocărîţi.
Prevăzători ne-am dovedit şi nelipsiţi.
Tu ştii că sînt iscoditori munteni,
Cei ce citesc scripturile naturii.
Căci duhuri, ce de mult au părăsit cîmpia,

[1] Focul (vezi actul I).

Au îndrăgit înaltul munte, stîncăria.
Ele lucrează-adînc, sub temeliile pădurii,
În suflul nobil al miresmelor bogate,
Amestecînd stihii prin labirinte aparente,
Unică grijă au de-a născoci vreo noutate,
Cu diafane degete, ce în materie se-mplîntă,
Ele clădesc figuri vîrtoase, transparente,
Pe urmă în cristal[1] și-n veșnica-i tăcere
Ele zăresc ce-n lume sus se-ntîmplă.

ÎMPĂRATUL

Am auzit și pe cuvînt te cred.
Dar fă-mă, ce se-ntîmplă, să pricep.

FAUST

Cel necromant[2] din Nursia, sabinul,
Ți-e slugă credincioasă și cinstită.
Cumplit îi fîlfîia, în jur, destinul.
Surcelele s-aprinseră, se-ncinse focul.
Și lemnele de rug erau în juru-i așezate,
Cu smoală, cu pucioasă-amestecate:
Nici om, nici Dumnezeu, nici drac nu mai
Puteau s-ajute; dar a putut o maiestate.
Era la Roma. Îți rămîne-ndatorat,

[1] Modelarea cristalelor este atribuită aici unor duhuri care ar lucra în munte. Credința că în cristale se pot vedea întîmplări, depărtate sau viitoare, era obișnuită printre magicieni.

[2] Necromant-vrăjitor. Faust îi aduce aminte împăratului de vrăjitorul pe care „maiestatea-sa" l-a scăpat la Roma de la moartea pe rug.

Mereu el poartă grijă drumurilor tale.
Din ora-aceea el pe sine s-a uitat,
Şi iscodeşte steaua şi-adîncimile cu zel
Doar pentru tine. Iar pe noi ne-a-nsărcinat
Să-ţi stăm într-ajutor. Sînt mari puterile
Sălăşluite-n munte, libera natură.
Prostia popilor neîncetat o-njură.

ÎMPĂRATUL

La sărbători, cînd oaspeţii ni-i salutăm,
Ce vin senini, alături să se desfăteze,
Ne bucură-a vedea cum toţi se îmbulzesc,
Cuprinsul, spaţiul sălilor să-l îngusteze.
Binevenit ne este însă omul brav
Ce vine-ntr-ajutor şi larg deschide poarta,
Cînd ceasul dimineţii stăpîneşte îndoielnic,
În cumpănă avînd deasupra soarta.
În clipa mare însă-aici, această mînă
Se trage hotărîtă de pe spada la-ndemînă,
Cinsteşte clipa, cînd atîtea mii de oameni
Purced să lupte pentru mine sau potriva mea.
Bărbatul e bărbat! Cel ce doreşte sus pe tron să stea
Să fie însuşi vrednic de-o asemenea onoare.
Fantoma, ce-mpotrivă mi s-a ridicat,
Ce însăşi se numeşte domn şi împărat,
Conducător al oastei, mare ca nici unul,
În ţara morţii fie-mpins cu pumnul.

Oricum, spre-a-ndeplini mărețe fapte,
Să-ți pui în joc chiar capul nu e bine.
Nu-i coifu-mpodobit cu creastă și cu pene?
El fruntea apără, ce vitejia întreține.
Ce-ar face fără cap aceste mădulare?
Cînd ațipește-acela, cine le mai pune în mișcare?
Se-ntramă grabnic ele, dacă el se-ntramă.
Și brațul știe dreptul să și-l folosească,
Căci el ridică scutul, capului o apărare.
Și spada își cunoaște datoria vitejească,
Abate lovitura, lovitură dă la creștet,
Piciorul vrednic parte la izbîndă ia,
Și sprinten sare-n ceafa celui ce-a cădea.

ÎMPĂRATUL

Așa-i mînia mea. Așa mi l-aș trata.
Și capu-n scaun pentru talpă l-aș schimba!

CRAINICII
*(se-ntorc)*

Nici o cinste, prețuire,
Ceia nu ne-au arătat.
Nobila noastră solie
Numai rîs a provocat:
„Ca ecoul într-o vale
V-a pierit scump împărat.
Cînd de el se pomenește,
Basmul spune: — A fost odat'!"

Fideli, cei buni îți stau alături, —
După dorința lor cea dreaptă
Dă ordin de atac. Momentul e prielnic.
S-apropie dușmanul, oastea ta așteaptă.

ÎMPĂRATUL

Renunță împăratul la comandă.
*(Către generalisim.)*
În mîna ta eu pun îndatorirea toată.

GENERALISIMUL

Aripa dreaptă să se pună în mișcare!
Stînga vrăjmașului, ce tocmai suie,
În fața vajnicei juneți va da-napoi
Un pas, și-apoi pe fugă o să-i puie.

FAUST

Îngăduie ăstui erou mai sprinten,
Printre ai tăi să dea din pinten,
Să se înlănțuie cu alții-n rînd,
S-arate ce puteri o fi avînd.
*(Arată spre dreapta.)*

RĂZBOILĂ
*(vine în față)*

Obrazul cine mi-l arată, și-l mai vede
Numai cu fălcile zdrobite, sus și jos.
Iar spatele de mi-l întoarce cineva
Numaidecît i-atîrnă capu-n jos.
Și dac-ostașii tăi atunci lovesc

Cu ghioaga, ca şi mine de turbaţi,
Duşmanii cad, claie-grămadă,
În propriul sînge înecaţi.
*(Pleacă.)*

GENERALISIMUL

Falanga să pornească-acum după acesta,
Să-ntîmpine duşmanul cu tărie,
Colo spre dreapta rîndul lor se clatină,
De-ai noştri scuturat în prăfărie.

FAUST
*(arătînd spre cel din mijloc)*

Urmeze-atunci şi-acesta, cum îi spui,
Vijelios răpeşte toate-n calea lui.

STRÎNGE-TOT
*(vine în faţă)*

Viteze, cetele vor'naintà,
De setea prăzii fi-vor însoţite.
Şi toate-o ţintă vor avea:
Pe potrivnic să-l înfrunte,
Şi bogăţiile, din cort să-i ia.
Falanga mişcă, eu în frunte!

PRINDE-PRADĂ
*(vivandieră; i se alătură cu linguşire)*

Nevăstică nu-i prea sînt,
Însă el ibovnic mi-este,
Şi rod culegem ca-n poveste.
Mîndra-i cruntă, cînd cuprinde,

Și nu cruță, cînd răpește.
Îngăduit e totul, de se prinde!
*(Amîndoi pleacă.)*

GENERALISIMUL

La flancul stîng era de prevăzut
Că dreapta lor încearcă marele asalt.
Ne vom împotrivi avîntului turbat,
De-a cuceri îngusta trecătoare spre înalt.

FAUST
*(face un semn spre stînga)*

Mai bagă, rogu-te, în seamă
Și pe acesta, căci nu strică-ntru nimic,
Cei tari să se-ntărească înc-un pic.

ȚINE-STRÎNS
*(vine în față)*

Să n-aveți grijă pentru àripa din stînga.
E asigurată stăpînirea pe deplin,
Unde eu sînt. Și nu despică
Nici trăsnetul tărîmul ce în mînă țin.
*(Pleacă.)*

MEFISTOFEL
*(coborînd de pe înălțime)*

Priviți acum acolo-n fund.
De după stînci, figuri robuste,
Ostași apar de pretutindeni
Să-nchidă căile înguste;
Cu coifuri, zale, spadă, scuturi,

Un zid făcînd, cuprinşi de-ndemn,
Pentru atac aşteaptă semn.

*(Încet, către ştiutori.)*

De unde vin, să nu-ntrebaţi.
Desigur, timpul nu-l pierdui.
Şi am golit atîtea săli, unde armuri
Stăteau în rînduri, de-a-n picioare sau călare,
Parcă stăpîni încă pămîntului.
Fuseseră-mpăraţi, şi cavaleri, şi regi
Acum armurile sînt goale căsulii de melci.
Cu ele cîte duhuri s-au gătit,
Medievale-n faţă ne-au ieşit,
De spiriduşi popor select.
De astă dată fac efect.

*(Tare.)*

Şi auziţi cum furia îi ia,
Cum se ciocnesc cu sunete de tinichea.
Mai flutură cîte-o fîşie pe cotor de steag.
Un aer proaspăt aşteptînd din larg.
Un vechi popor e-aicea gata,
S-amestecă în cearta nouă ceata.

*(Răsunet grozav de trîmbiţe, de sus; în oastea duşmană, vădită şovăire.)*

FAUST

S-a-ntunecat în faţă orizontul,
Ici-colo doar clipeşte tainic
Cîte-o răsfrîngere; însîngerate
Arme lucesc pe-ntinsul plainic.
Pădure, stînci şi atmosferă,
Întregul cer s-amestecă în toate.

Se ține flancul drept puternic;
Văd înălțîndu-se-n grămadă
Pe Războilă, uriașul sprinten,
În felul său lucrînd în grabă.

ÎMPĂRATUL

Întîi văzui un braț, izbind,
Acum s-agită o duzină.
Nu e firesc ce se petrece.

FAUST

N-ai auzit de dîre de lumină,
Ce prin Sicilia s-arată[1]?
Acolo în amiază plină,
La înălțimi de aer, mijlocii,
Ca în oglinzi din cele clare
Răsfrînte-apar vedenii rare:
Orașe se ivesc pe-o clipă în eter,
Grădini se-naltă și coboară,
Răsfrînte chipuri în oglinzi de cer.

ÎMPĂRATUL

Ciudat e totul! Lănci departe
Se văd în zare fulgerînd,
Pe lucii suliți în falanga noastră

---

[1] E vorba de fenomenul optic, fata morgana.

Mărunte flăcări scînteie jucînd[1].
Năluca-i stranie din cale-afară.

FAUST

Să ierţi, stăpîne, astea-s urma
Unor naturi şi spirite pierdute,
Reflex al dioscurilor[2] de altădată,
Pe cari corăbieri jurară mii şi sute;
Ele-şi adună-aici puterea înc-o dată.

ÎMPĂRATUL

Dar spune-mi: cui vom fi îndatoraţi,
C-asupra noastră s-a-ndreptat natura,
Şi-n grija ei şi-a întrecut măsura?

MEFISTOFEL

Încape vorbă? Meşterului mare,
Care ursita ta în grija sa o are.
Ameninţarea, ce te paşte,
Îngrijorări în el şi-acum mai naşte.
Recunoştinţa lui vrea să te scape,
Chiar dacă el ar fi să piară.

ÎMPĂRATUL

Poporul jubila, purtîndu-mă în mare pompă,
Eram cine eram, ocazie atît de rară,
Şi am găsit că nimerit ar fi să dăruim

[1] Descărcări electrice, cărora superstiţioşii le dădeau diverse nume.

[2] Dioscurii, Castor şi Pollux, copiii lui Jupiter, socotiţi în antichitate drept ocrotitori ai călătorilor pe mare.

O adiere, aer proaspăt, bărbii albe.
N-am dobîndit la popi favoare,
Dar o plăcere le-am stricat încalte.
Şi după ani, acuma să mă bucur oare
De urmarea unei bune fapte?

FAUST

O inimoasă binefacere din plin rodeşte;
Întoarce-ţi doar în sus privirea:
Maistrul pare să trimită-un semn,
Şi tîlcul i-l vădeşte firea.

ÎMPĂRATUL

Un vultur prin tării pluteşte.
Şi un grifon ameninţîndu-l păsăreşte.

FAUST

Din semne tîlc aleg şi scutur:
Grifonul e o fabuloasă fiară,
Cum poate el de sine într-atît să uite,
Să se măsoare c-un autentic vultur?

ÎMPĂRATUL

În cercuri largi îşi dau
Acum ocol; dar iată cum în pripă
Unul asupra celuilalt s-azvîrle,
Gîtlej şi piept să-şi sfîşie-ntr-o clipă.

FAUST

Şi iată cum zbîrlit grifonul,
Cu smocuri smulse, paguba şi-o are.

Cu leonina-i coadă, steag căzut,
Peste pădure, prăbușit, dispare.

ÎMPĂRATUL

Precum ai tîlcuit, așa să fie!
Accept, ce sus văzurăm, cu mirare.

MEFISTOFEL
*(spre dreapta)*

Lovituri des repetate
Cînd în față, cînd în spate,
Pe dușmanul nost' l-așteaptă.
Se înghesuie spre dreapta,
Încurcîndu-se în luptă,
Àripa în două ruptă.
Iată cum falanga noastră
Vîrful ager își îndreaptă,
Ca un trăsnet dă spre dreapta
Și în locul slab pătrunde.
Ca-n furtună val și unde
Scapără spadă de spadă
În sălbatica grămadă.
Cu dușmani luați din coastă,
Biruința-a fi a noastră!

ÎMPĂRATUL
*(spre stînga, către Faust)*

Vezi, acolo nu e bine,
Rîndul nostru nu se ține,
Nu văd pietre aruncate,

Stînci, mai jos, sînt ocupate,
Iar mai sus sînt părăsite.
Vin dușmanii cu duiumul
Apucînd acum spre drumul
Ce pătrunde-n trecătoare.
O, sfîrșit! Înșelătoare
Fost-a arta voastră mare!
*(Pauză.)*

MEFISTOFEL

Îmi vin și corbii mei, pereche,
Mi-aduc solie la ureche?
Mă tem că veștile sînt rele.

ÎMPĂRATUL

Culoare au ca a soliei.
Vin cu cernitele vîntrele
Spre noi din focul bătăliei.

MEFISTOFEL
*(către corbi)*

Mai croncăniți ca altădat'?
Nu pier cei ocrotiți de voi,
Căci sfatul vostru-i bun de-urmat.

FAUST
*(către împărat)*

Știu porumbei, ce duși cu sila,
Se-ntorc din țări îndepărtate
La cuibul unde li-i prăsila.
Mai altfel sînt aceștia doi;

Poşta porumbeilor slujeşte pacea,
A corbilor cerută-i de război.

MEFISTOFEL

S-anunţă, cum vedeţi, nefastă
O încolţire de năpastă
În preajma stîncii cu eroi.
Pierdută e şi ultima colină.
Dac-ar lua acum şi pasul,
Beleaua-ar fi deplină.

ÎMPĂRATUL

La urmă, iată-mă, tot înşelat.
Voi m-aţi atras în cursă, în reţea.
Cu groază văd, sînt strîns în ea.

MEFISTOFEL

Curaj! Mai este poate o ieşire.
Răbdare! Are-ntorsături norocul.
De obicei nevoia-i mare la sfîrşit.
Soli siguri am pentru tot locul.
Poruncă daţi, şi-am poruncit.

GENERALISIMUL
*(care a sosit între timp)*

Cu aceştia te-ai unit, datornic;
Mi-ai pricinuit tot timpul doar mîhnire.
Nu face vraja un noroc statornic.
Şi bătăliei nu-i pot da vreo-ntorsătură.
Au început-o ei, ei s-o sfîrşească amîndoi.
Îţi dau toiagul înapoi.

Păstrează-l pînă-n ceasuri bune, de-or veni,
Căci am intrat în joc ca orbii.
Mă înfior de muşteriul scîrnav
Şi de intimitatea lui cu corbii.

*(Către Mefistofel.)*

Toiagul să-ţi confer, nu-i nimerit,
Nu-mi pari bărbatul potrivit.
Însă dă ordine, şi cată-a ne scăpa!
Întîmple-se orice s-a întîmpla!

*(Intră în cort cu generalisimul.)*

MEFISTOFEL

Oh, ocrotească-mi-l toiagul, tîmpul.
Nouă folos nu ne-ar aduce.
Avea pe el un semn, o cruce.

FAUST

Ce-i de făcut?

MEFISTOFEL

Ce s-a făcut!
Voi, negri veri, acuma veţi zbura
La iezerul cel mare. Salutaţi undinele.
Rugaţi-le din apa de nălucă să ne dea.
Prin meşteşuguri femeieşti, ştiu ele
De existenţă să despartă aparenţa,
Şi orişicine jură că aceasta-i existenţa[1].

*(Pauză.)*

[1] Aluzie ironică la numeroasele discuţii filozofice din timpul lui Goethe, în legătură cu problema „existenţei" şi a „aparenţei".

Neapărat că negrii noştri corbi
S-au linguşit stăruitori pe lîngă zînele de apă,
C-a şi 'nceput să picure pe ici, pe colo.
Prin multe locuri, care niciodat' n-adapă,
Ţîşneşte-nfiripîndu-se cîte-un izvor.
Se-nmoaie-acum triumful lor.

MEFISTOFEL

Întîmpinat astfel, e încurcat
Chiar cel mai îndrăzneţ căţărător.

FAUST

Un rîu deplin puternic se revarsă,
Mai multe-apoi, prin stîncăria arsă,
În arc un fluviu face o cascadă,
Pe un podiş întins să cadă,
Şi-nspumegat dă vuiete în cale,
Treptat s-azvîrle-apoi în vale.
Ce-ajută-mpotriviri eroice, viteze?
Puternic valul năvăleşte să reteze.
Mi-e groază mie însumi de sălbaticul noian.

MEFISTOFEL

Nimic nu-ntrezăresc din nălucirile de apă.
Numai vederea omului se lasă înşelată.
Pe mine, vezi, mă desfătează cazul năzdrăvan.
Ei cad luaţi de pe picioare, să se-ntreacă,
Şi cred nerozii că se-neacă,
În timp ce sforăie pe loc uscat de tot,

Şi fug caraghioşi cu gesturi de înot.
Acum e pretutindeni zăpăceală.

*(Corbii s-au întors.)*

Domnului[1] meu am să vă laud,
Însă aduce-ţi-mi ce caut.
De zor veţi merge la făurărie,
Unde piticii fără oboseală
Metalu-l bat pe nicovală.
Şi cereţi, flecărind de toate,
Un foc cum gîndul îl socoate
Arzînd, plesnind, cum doar se poate.
Bătaia vîlvelor[2] în depărtare,
Căderea stelelor sub zare,
Le vezi în orice nopţi de vară.
Dar fulgerare prin frunzare,
Şi stele, ce ţîşnesc prin rouă,
De-acestea nu se văd cu una, două.
Să vă rugaţi întîi, va trebui.
De n-or voi, veţi porunci.

*(Corbii pleacă, se-ntîmplă întocmai.)*

MEFISTOFEL

Desfăşuraţi vrăjmaşilor întunecimi vîrtoase!
Ca pas şi drum să-şi dibuiască.
Rătăcitoare flăcări pretutindeni,
Lumini apoi, ca să-i orbească.

---

[1] E vorba de Lucifer.

[2] „Se bat vîlvele" — fulgere mute (expresie populară romînească, folosită în unele regiuni ale ţării).

Cum toate vin, e minunat.
Mai trebuie doar sunete de speriat.

FAUST

Armurile din săli, din cripte,
Se simt la aer întărite;
De sus vin zvonuri seci încoace
Din găunoasa lor găoace.

MEFISTOFEL

Nu-i nimeni să-i mai poată înfrîna.
Răsună a război de zale, dac-ascult,
Ca în suave timpuri de demult.
Şi platoşe şi viziere, ce nu iartă,
În chip de guelfi şi gibelini[1],
Reînnoiesc de zor eterna ceartă
Şi tari ca moştenitul lor păcat
Se dovedesc mereu de ne-mpăcat.
Străbate vuietul în lung şi-n lat.
La toate marile serbări drăceşti
Efectul cel mai bun, mai straşnic,
Îl are ura între fraţi, cum bănuieşti.
Răsună a mînie, panic,
Şi uneori tăios, satanic,
Şi colcăie în vale vajnic.

*(Tumult războinic în orchestră, care se preface treptat în cîntece militare mai senine.)*

---

[1] Guelfi şi gibelini — numele celor două mari partide a căror luptă crîncenă a însîngerat Italia în secolele XII—XV. Numele lor se dă adesea unor duşmani neîmpăcaţi şi înverşunaţi.

Cortul Contra-împăratului.

*Tron, bogăție strînsă la un loc. S t r î n g e - t o t, P r i n d e - p r a d ă.*

PRINDE-PRADĂ

Noi sîntem totuşi cei dintîi aici.

STRÎNGE-TOT

Nu zboară corb mai repede ca noi.

PRINDE-PRADĂ

O, ce comori-minuni grămadă zac!
Prea multe sînt chiar pentru doi.

STRÎNGE-TOT

E locul doldora-ncotro apuc.
Şi cele strînse cum le duc?

PRINDE-PRADĂ

Covorul mi-ar plăcea, perniţa de aprod.
Că aşternutul mi-e cam incomod.

STRÎNGE-TOT

Atîrnă-aici luceafăr de oţel,
De mult îl caut cu fierbinte zel.

PRINDE-PRADĂ

Manta de purpură, cu tiv de aur,
Visez cu poftă de balaur.

STRÎNGE-TOT
*(luînd arma)*

Cu-aceasta faci prăpăd de zor,
Şi omorînd mergi înainte.
Ai desfăcut lăzi ferecate,
Dar ai cules cam fără minte.
Las' vechiturile la locul lor.
Şi ia mai bine-această ladă.
E solda, ce-i menită oastei,
În burta ei — aur grămadă.

PRINDE-PRADĂ

Cumplit de grea, oricum apuc.
Eu n-o ridic, şi nu o duc.

STRÎNGE-TOT

Apleacă-te, şi ţin-te tare.
Ţi-o pun eu bine de-a-n spinare.

PRINDE-PRADĂ

O, vai! O, vai! Povara
Îmi rupe oasele din şale.
*(Lada cade şi se deschide.)*

STRÎNGE-TOT

Ei, aur roşu se prăvale.
Apleacă-te şi strînge moşuroiul.

PRINDE-PRADĂ
*(se ghemuieşte jos)*

L-adun în poală, că-i de-ajuns.
Sînt galbeni roşii, de tot soiul.

Destul, destul! Şi fugi acum!
*(Ea se ridică.)*
O, vai, ţi-e şorţul ca un ciur.
Şi unde mergi, şi unde stai,
Comori tu sameni împrejur.

TRABANŢII[1]
*(de-ai împăratului)*

Prin vistieria-mpărătească, loc oprit,
Ce dregeţi voi, ce-aţi iscodit?

STRÎNGE-TOT

Ne-am pus viaţa la mezat,
Din pradă partea ne-am luat.
Prin cort duşman ne-am înfruptat,
Aşa-i viaţa de soldat.

TRABANŢII

În ceata noastră nu se potriveşte
Să fii soldat şi hoţ deodat'!
Cel ce s-apropie de împărat
Să fie un cinstit soldat!

STRÎNGE-TOT

Ştim noi ce-i cinstea îndeobşte.
Făcută-n veci la fel să iasă.
Toţi sîntem de aceeaşi teapă:

[1] *Trabant* — soldat din garda unui principe, halebardier.

Dă mîna-ncoa! Salut de breaslă!
*(Către Prinde-pradă.)*
Nu mai lăsa, ce-odat' ridici.
Şi să plecăm de zor de-aici.
*(Pleacă.)*

ÎNTÎIUL TRABANT

De ce nu i-ai lipit o sfîntă palmă
Obraznicului, dreasă c-o sudalmă?

AL DOILEA

Nu ştiu, cum mă uitam la amîndoi,
Aveau un aer de strigoi.

AL TREILEA

Vîrtej simţii, puterea îmi pieri.
Vederea îmi juca şi se-mpăinjeni.

AL PATRULEA

S-a petrecut cum n-aş şti spune:
A fost o fierbinţeală ziua-ntreagă,
O teamă grea, apăsătoare zăpuşeală.
Unul mai sta, altul cădea cu faţa bleagă.
În bîjbîială se lovea,
Vrăjmaşul sub loviri cădea,
Şi ca o ceaţă-n faţa ochilor plutea.
Şi zumzuia şi fremăta-n urechi neîncetat.
La fel mereu, şi-acum aicea stăm,
Şi înşine nu dumirim ce s-a-ntîmplat.

*Vine împăratul, însoţit de patru principi. Trabanţii se depărtează.*

Să-i fie, cum i-a fi! Noi cîştigarăm lupta.
Goana duşmanului pe cîmp s-a destrămat.
Aici stă tronul gol, comoara trădătoare,
Scumpe covoare, cu odoare laolalt'.
Noi, apăraţi cu cinste de trabanţii noştri,
Împărăteşte aşteptăm trimişi ce vin,
De la noroade aducînd solie bună:
Împăciuită e împărăţia pe deplin,
Şi dacă-n luptă şi magia s-a-mpletit,
La urmă noi, tot singuri am răzbit.
Din cer de cade-o piatră, sînge dacă plouă,
Din peşteri de s-aude sunet de minune,
Pentru triumful nostru toate sînt anume.
Căzu vrăjmaşul spre batjocură-nnoită,
Învingătorul străluceşte, laudă întreită
Aduce Domnului. S-alătură la glasu-i
Mulţime de-alte glasuri, glasuri milioane,
Cu-nalte mulţumiri: te lăudăm, o, Doamne!
Dar mulţumind evlavios spre'nalturi, ochii
Eu mi-i îndrept supus şi spre micimea mea.
Ziua un tînăr prinţ şi-o poate risipi,
Dar anii preţul clipei îl vor învăţa.
De-aceea mă unesc făr' de zăbavă
Spre binele împărăţiei, casei mele,
Cu voi, cei patru demnitari ca patru stele.

*(către întîiul)*

Tu grijă ai avut de-orînduirea oastei,
De îndrumarea în momentul crucial.

În pace să lucrezi, cum timpul îți va cere,
O spadă îți confer de arhimareșal.

MARELE MAREȘAL

Fidelă ți-a fost oastea, înăuntru-n țară,
Fidelă îți va fi de-acuma și-n afară.
Să-mi fie-ngăduit în sala de serbare,
În burg să-ți pregătesc ospăț, solemnitate,
Alăturea să-ți stau cu spada lucitoare
Însoțitor al maiestății tale-nalte.

ÎMPĂRATUL
*(către al doilea)*

Bărbat viteaz, ce și blîndețe-arată,
Tu mare cămăraș să fii! Nu e ușor.
Ești cel mai mare peste servitorii casei,
Vei ține-orînd și pace-n tagma slugilor.
Purtarea ta să fie o cinstită pildă
Pe placul domnului, pe placul tuturor.

MARELE CĂMĂRAȘ

A sprijini un gînd al domnului, te-nalță:
S-ajuți pe cei mai buni, pe răi să-i lași în pace,
Și neviclean să fii, și fără-nșelăciune.
De vezi prin mine, doamne, bine mi se face.
Cu-nchipuirea la serbare pot să fiu?
Cînd mergi la masă, apă îți întind și-ți țin
Inelele în palma mea, ca-n ceas senin
Să ți se-mprospăteze mîna-n vasul auriu.

ÎMPĂRATUL

Festivităţi acum nu mă atrag, dar fie!
Căci întăreşte şi a faptei bucurie.

*(către al treilea)*

Tu mare stolnic ai să fii! Supuse-ţi fie
De-acum vînatul, galiţe, bucătărie.
Alegerea mîncărilor mie-mi rămînă.
Tu le comanzi pe zile şi pe săptămînă.

MARELE STOLNIC

E-o datorie să postesc pînă în clipa
Cînd pusă-n faţa ta te bucur-o mîncare.
Cu mine bucătarii au să ostenească,
S-aducă ce-i departe, timpul să-l grăbească.
Şi depărtarea, timpul, grijă să nu-ţi dea,
Că simplă fi-va masa, după pofta ta.

ÎMPĂRATUL

*(către al patrulea)*

Vorbind fără ocoluri doar despre ospeţe,
Pe tine, tinere erou, te-aleg paharnic.
Mare paharnic, grijă aibi să fie-n pivniţi
Belşug măreţ de vinuri bune, însă darnic
Să nu prea fii cu tine însuţi. Cumpănit,
Nu te lăsa de ispitire cucerit.

MARELE PAHARNIC

Stăpîne, tinerii, încredere de le arăţi,
Devin cît baţi din palme, repede, bărbaţi.
Mă-nchipui şi eu la ospăţu-acela mare;

Voi rîndui împărătesc bufet cu rare
Podoabe, tot cu văsărie de argint şi aur,
Iar pentru tine-aleg din toate un pocal,
Cel mai frumos pahar, venețian cristal.
În el se întăreşte vinul, dar nu-mbată.
Unii se-ncred în harul lui, cum faima-l ține,
Dar cumpătarea ta ne apără mai bine.

ÎMPĂRATUL

Ce-acum vă dăruii în clipa asta gravă,
Ați auzit încrezători din cele zise,
Cuvîntul împăratului nu se dezminte,
Pentru-ntărire însă e nevoie şi
De grele, nobile dovezi, de acte scrise.
Dar pentru a săvîrşi formal ce se cuvine,
Bărbatul cel mai potrivit, iată-l că vine.

*Apare arhiepiscopul, care este şi mare cancelar.*

ÎMPĂRATUL

O boltă cînd se-ncheie-n piatră sub tărie,
Clădită e desigur pentru veşnicie.
Vezi patru prinți aci. Ce-asigură durata,
A casei şi a curții, noi am lămurit.
Acum ce-asigură împărăția-ntreagă
Să fie de cei cinci aparte rînduit.
Prin țări eu țin mai mult ca toți să strălucească,
De-aceea le voi da acum hotare noi,
Din moştenirea celor ce s-au depărtat de noi.
Celor fideli de față, vouă țări vă-mpart,
Şi dreptul vă confer să vă lărgiți ținutul;

Prin moşteniri şi schimb sporiţi-vă avutul.
Doresc de privilegii să uzaţi din plin,
Ce după pravilă ca domni vă aparţin.
Ca juzi veţi judeca în ultima instanţă,
Apelul nu-i valabil peste capul vostru.
Dobînzi, şi cens, şi dijme, vămi, licenţe, dăjdii,
Regalul minelor să vă sporească rostu'.
Spre-a dovedi deplină mulţumirea mea,
Aproape pîn' la treapta-mi vă voi ridica.

ARHIEPISCOPUL

Adîncă mulţumire toţi îţi spun prin mine.
Făcîndu-ne puternici, te-ntăreşti pe tine.

ÎMPĂRATUL

Dar vouă, celor cinci, şi altă demnitate
Aş vrea să vă mai dau. Nu sînt pe scăpătate,
Şi ţin să mai trăiesc o zi pentru imperiu,
Dar o privire înapoi prin veac mă-ndeamnă
Orîndul marilor strămoşi să-l ţin în seamă.
De-ar fi să plec la ei, alegeţi voi urmaşul:
Să-l ridicaţi cinstit pe-altarul hieratic,
Ca să sfîrşească lin cel încă furtunatic[1].

MARELE CANCELAR

Principi cu mîndru piept şi cu smerită faţă
Îţi stau supuşi în preajmă — adînc să ţi se-nchine.
Cît timp fidelul sînge mai zvîcneşte-n vine,
Noi sîntem trupul viu, ce vrerea ta îl mişcă.

---

[1] Ca să moară împăcat el însuşi — adică împăratul.

ÎMPĂRATUL

Ce-am hotărît e bine, dar acum, la urmă,
Să fie întărit în scris, cu semnătură.
Avutul îl aveţi, ce-i drept cu totul liber,
Dar cu condiţia nicicum să nu se-mpartă.
Oricît aţi înmulţi, averea ce primirăţi,
De-ntîiul vîrstnic fiu să nu se mai despartă.

MARELE CANCELAR

Încredinţez acestui pergament statutul
Spre fericirea-mpărăţiei şi a voastră.
Din cancelarie vin scrisul şi pecetea,
Dar sacra semnătură, doamne, e a voastră.

ÎMPĂRATUL

Acum vă las, pentru ca ziua-atît de mare
S-o cîntărească-n sine-acasă fiecare.

*(Principii lumeşti se-ndepărtează.)*

PREOTUL

*(rămîne şi vorbeşte patetic)*

Da, cancelarul a plecat, dar nu vlădica.
El a rămas împins de-un duh prevenitor.
Îţi poartă grele griji, stăpîne-domnitor!

ÎMPĂRATUL

Ce griji mai poţi avea în astă zi preafericită?

ARHIEPISCOPUL

Cu cîtă-amărăciune aflu-n ora-aceasta
Că, sfînt prin har, asociat eşti cu Satana.

Pe tron şederea ta apare întărită.
Sfidezi pe Dumnezeu şi chiar pe sfîntul papă.
De află papa, grabnic te va osîndi,
Cu raza lui imperiul ţi-l va nimici.
Căci încă n-a uitat cum tu în ceas suprem
În ziua-ncoronării stins-ai un blestèm,
Scăpînd pe vrăjitor. Creştinătatea tu
Ai păgubit cu graţia, ce îi dădu
'Napoi viaţa. Bate-ţi piept şi un obol
Dă sanctităţii sale chiar acum pe loc
Din negrul, multul tău nelegiuit noroc.
Colina ceea, unde cortul tău a stat
Şi rele duhuri împreună scut ţi-au dat,
Unde de al minciunii Domn ai ascultat,
Smerit închin-o pentru sfîntă osteneală,
Cu muntele şi cu dumbrava lungă-largă,
Cu înălţimile-mbrăcate-n verzi păşuni,
Cu heleşteie şi pîraie fără număr,
Ce se grăbesc şerpuitoare înspre vale,
Şi valea însăşi plină de grădini şi-aluni:
Învederînd căinţa, vei găsi-ndurare.

ÎMPĂRATUL

De greaua mea greşeală sînt adînc speriat;
Cum vrei, aşa hotarul fie-ţi măsurat.

ARHIEPISCOPUL

Da, locul pîngărit, unde-ai încins păcat,
Să fie pus în slujba Celui prea Înalt.
O zidărie văd puternic cum se-nalţă,

Privirea soarelui îi luminează corul,
Clădirea se lărgeşte chip luînd de cruce,
Şi nava se lungeşte bucurînd poporul.
Mulţimea intră pe sub demnele portale,
Întîiul clopot a sunat prin munţi şi vale,
Vuind din turlele, ce năzuiesc spre ceruri,
Şi penitentul vine să bea viaţă nouă.
De faţă vrea să fie-n ziua tîrnosirii.
Prezenţa ta va fi o cinste şi podoabă.

ÎMPĂRATUL

Măreaţa operă, ea să-mi vestească gîndul
De-a lăuda pe Domnul, ispăşind păcatul.
Slăvit să fie el, acum şi prin tot leatul.

ARHIEPISCOPUL

În calitatea mea de cancelar, cealaltă,
Fac formele cu încheierea laolaltă.

ÎMPĂRATUL

Un document de danie bisericii
Să mi-l înaintezi curînd, spre a-l iscăli.

ARHIEPISCOPUL
*(s-a înclinat să plece, dar se-ntoarce de la uşă)*

Aşezămîntului tu îi mai dărui şi
Toate veniturile: dijmă şi dobînzi
Şi dăjdii pe vecie, căci de multe e
Nevoie pentru demnul trai de zi la zi.
Şi greaua-administraţie de-asemeni costă.
Pentru clădit de zor pe-un loc aşa pustiu

Din prada ta de aur dai şi-aici puţin.
Mai trebuie din cele ce în minte-mi vin
Şi lemn şi piatră, var şi cîte se mai ştiu.
Cărăuşiile, norodul răbduriu
Le face, şi biserica-l binecuvîntă.

*(Pleacă.)*

ÎMPĂRATUL

Plin de păcate sînt, vederea mi-a fost strîmtă.
Şi paguba, ce vrăjitorii mi-o aduc,
E grea şi mare, şi-o descopăr prea tîrziu.

ARHIEPISCOPUL
*(se-ntoarce iar, cu cea mai adîncă înclinare)*

Mă ierţi! S-a dat... s-a dat infamului bărbat
Tot ţărmu-mpărăţiei, dar anàtema-l
Zdrobeşte, dacă preoţilor nu le-i da
Şi-acolo dijmă şi dobînzi şi dajdia.

ÎMPĂRATUL
*(cu amărăciune)*

Dar ţara încă nu există, e în mare.

ARHIEPISCOPUL

Dacă ne-asiguri dreptul prin cuvîntul tău,
Vine şi timpul celui cu răbdare.

*(Pleacă.)*

ÎMPĂRATUL
*(singur)*

Aşa pot hărăzi întreg imperiul meu.

## ACTUL V

**Peisaj deschis.**

UN CĂLĂTOR

Iată-i în puterea vîrstei
Vechii tei de altădat'.
Dup-atîta pribegie
Îi revăd adînc mişcat.
Iat-aci e şi căsuţa!
Scut îmi dete, cînd pe dună
Cu talaz înfuriat
M-aruncase o furtună.
Ce-o mai fi făcînd perechea
Ce-mi întinse ajutor?
Prea bătrîni erau şi-atuncea,
Aplecaţi pe pragul lor.
Ah, evlavioşii oameni!
Aş striga, să mi-i salut,
Dacă ei mai fac şi astăzi
Fapte bune ca-n trecut.

BAUCIS[1]
*(măicuţă foarte bătrînă)*

Vorba fie-ţi mai înceată

[1] Baucis şi Philemon nu trebuie identificaţi cu figurile purtînd aceleaşi nume din literatura antică (Ovid). După

Călătorule pribeag!
Somnul lung să-mprospăteze
Pentru lucru pe moşneag.

CĂLĂTORUL

Spune-mi, maică, eşti aceea
Ce cu soţul tău cîndva
Readus-ai la viaţă
Tînărul din faţa ta?
Tu eşti Baucis, care-mi dete
Vatră caldă după ceaţă?

*(Soţul ei apare.)*

Tu, Philèmon, tu eşti oare,
Cel ce mi-a salvat comoară
Din noiane, cu tot zelul?
Focul vostru, clopoţelul,
Mi-au fost singura scăpare.
Ce-ntîmplare, 'ngrozitoare!
Dar lăsaţi-mă acuma
Să văd, nesfîrşită, marea,
Să îngenunchez pe dune,
Mă îngrijorează zarea.

*(Face cîţiva paşi pe dună.)*

PHILEMON
*(către Baucis)*

Du-te grabnic, pune masa,
Printre flori, colo-n grădină.

---

**chiar lămuririle date de Goethe lui Eckermann, aceste nume au fost atribuite personajelor din *Faust* pentru a circumscrie nişte „caractere".**

Lasă-l, căci el tot nu crede
Tot ce vede în lumină.

*(Ducîndu-se lîngă călător.)*

Unde te-a-ncercat sălbatic
Valvîrtejul, unde stai,
Totul s-a schimbat deodată
În imagine de rai.
Mai tîrziu la îndemînă
N-am mai fost, îmbătrînind.
Cînd puterile-mi pieriră,
Valul s-a retras pe rînd.
Domni isteţi, slugi îndrăzneţe
Au pus diguri cu temei,
Îngustară dreptul mării,
Ajunşi domni în locul ei.
Vezi în larg livezi, fîneţe,
Sat, grădină şi dumbravă.
Vino dar, ca să te bucuri
Înainte de-asfinţit.
Trec vîntrele, cîte-o navă,
Căutînd port ocrotit,
Ca şi păsările cuibul,
Unde nu a fost nimic.
Vezi acum în depărtare
Tivul mării, albăstriu,
Iar la stînga şi la dreapta
Locuitul spaţiu viu.

*În grădiniță.*

*Cei trei s-așază la masă.*

BAUCIS

Mut, tu nici o'bucătură
Nu mai duci până la gură?

PHILEMON

Se făcu astă minune.
Povestește — cum anume.

BAUCIS

Fu minune-ntr-adevăr!
Nu-mi dă pace ce-am aflat;
Cum veniră toate, rînd,
N-a fost, cred, lucru curat.

PHILEMON

Împăratul i-a dat țărmul.
A fost bine sau păcat?
Crainicul aduse vestea,
Trîmbițînd-o-n lung și lat.
A descins un venetic
Sus pe dune, din nimic
Corturi, case a-nălțat,
Iar la urmă un palat.

BAUCIS

Slugile cu tîrnăcopul,
Parcă azi le-aș auzi.
Unde flăcări ardeau noaptea,

Sta un dig a doua zi.
Noaptea oameni sîngerară,
Răsuna chin infernal,
Dar spre ape, dimineaţa,
Sta isprava, un canal.
Fără Dumnezeu, vecinul
Jinduieşte la ce vezi,
La căsuţa, ce-i a noastră,
La grădină, la livezi.

PHILEMON

Pentru schimb o moşioară
Ne-a-mbiat, în noua ţară.

BAUCIS

Nu te-ncrede-n prund de ape,
Stai pe dîmb, pe cît se poate.

PHILEMON

Hai să mergem la capelă.
Pe cînd soarele apune
Înc-o dată în urechi
Dangăt, clopot să ne sune,
Închinare să aducem
Dumnezeului străvechi.

P a l a t.

*Grădină vastă, canal lung şi drept. F a u s t, foarte bătrîn. Gînditor.*

LYNCEUS, *paznicul turnului*
*(prin tubul de vorbit)*

Apune soarele, corăbii
Pătrund în port, trăgînd la mal.
O mare barcă e pe cale
De-a ne ajunge pe canal.
Un fîlfîit de stegulețe.
Catargul drept, urmat de plută.
Acum în ora ta supremă
O fericire te salută!

*(Clopotul sună pe dună.)*

FAUST
*(tresărind, enervat)*

Ce dangăt blestemat! Auzul
Iar mi-l rănește. E-o rușine.
Împărăția mea e nesfîrșită,
Dar neplăcerea-i lîngă mine.
Prin dangăt mi se amintește
Că stăpînirea mea cea largă
Nu-i fără pată, nu-i întreagă,
Că dîmbul teilor, căsuța,
Grădina și bisericuța
Nu-s ale mele, sînt străine.
Un spin în ochi, în tălpi un spine.
O, dacă n-aș mai fi pe-aici.
Ce silă-mi fac umbre vecine!

PAZNICUL TURNULUI
*(ca mai sus)*

Cum vine cu vîntrele barca
Prin proaspăt vînt tot mai aproape!

De saci, de lăzi doldora, plină.
În lunecare, turn pe ape.

*O barcă strălucitoare, încărcată, claie peste grămadă și din belșug, cu produse din ținuturi depărtate ale lumii. Mefistofel și cei trei puternici.*

COR

Aici coboară
Om cu om.
Noroc, stăpîne
Și patron!

*(Ei coboară, produsele sînt descărcate pe uscat.)*

MEFISTOFEL

Destoinici ne-ncercarăm, om și om,
Și veseli sîntem, de ne laudă un patron.
Umblarăm mult, facem raport:
Plecarăm cu corăbii două,
Cu douăzeci sîntem în port.
Isprava a-ntrecut orice măsură,
Se vede după-ncărcătură.
Pe mare spiritul o ia, haihui.
Și-n libertate frîne nu-ți mai pui.
Și rod aduce lovitura, ca de sabie,
Cînd pescuind mai prinzi și o corabie.
De ai în stăpînire trei,
Agăți și-a patra, oricînd vrei.
Celei de-a cincea-i merge prost:
Fără vreun drept, de ea-ți faci rost.
De prinzi ceva-n puterea ta,

De căi, mijlòace, nu-ntreba.
Război, negoţ, piraterie,
Treime sînt, precum se ştie.

CEI TREI PUTERNICI

Nici mulţumire, nici salut!
Şi nici o laudă, bucurie!
E ca şi cum stăpînului
I-am fi adus o scîrnăvie.
Ce faţă lată
Şi-ngreţoşată!
Regescul bun
Nu-i place nicidecum.

MEFISTOFEL

Nu aşteptaţi
Altă răsplată,
Cînd voi vă luarăţi
Partea toată.

CEI TREI PUTERNICI

Ce am luat
Ajunse doar pentr-o măsea.
Din bogăţie
Parte egală toţi am vrea.

MEFISTOFEL

Prin săli pe sus
Dintîi aşezaţi
Scumpeturile toate,

Şi aşteptaţi.
Cînd va veni să-şi vadă
Scumpa grămadă,
Va cumpăni,
Încet, discret
Va socoti,
Nu s-a zgîrci,
Ci flotei îi va da
Zaifet după banchet.
De cîrdul[1] care mîne vine,
Mă îngrijesc cum se cuvine.

*(Încărcătura e cărată de cei trei puternici.)*

MEFISTOFEL
*(către Faust)*

Cu frunte gravă şi privire sumbră
Iei cunoştinţă de-un noroc sublim,
Înţelepciunea ta e-ncoronată,
Cu ţărmul marea e-mpăcată,
Şi de la malul, ce ni-i dat să-l bănuim,
Corăbii pleacă-n larg, catarg după catarg.
O vorbă dacă spui aice în palat,
Cu două braţe lumea ai îmbrăţişat.
De-aice se făcuse începutul,
Aici se ridică baraca cea dintîi,
C-un şanţ se zgîriase lutul,
Pe unda lui azi luntrea poţi s-o mîi.

---

[1] *Cîrdul* — corăbiile.

Şi mintea ta, şi osteneala lor crescîndă,
Au scos din mare şi uscat dobîndă.
De-aici...

FAUST

Ce blestemat cuvînt!
E tocmai ce-mi sugrumă orice gînd.
Junghi după junghi în inimă-mi împlîntă
Acest aici, cu neputinţă de-ndurat.
Şi dac-o spun, m-am ruşinat.
Bătrînii-ar trebui de sus să plece.
Sălaş sub teii lor aş vrea anume;
Puţinii pomi, ce nu-s ai mei,
Îmi strică tot, moşia-lume.
Acolo sus voiam, din ram în ram,
Schele să fac, privelişte să am,
Şi ochiului o zare să-i deschid,
C-o singură privire să cuprind
Tot ce făcui, această operă măiastră,
Să-nsufleţesc cu îndrumarea mea isteaţă
Loc cîştigat, unde noroade se răsfaţă.

Lovit mă văd de mare chin,
Lipsa simţind în bogăţie,
Iar clopotul sunînd, a teilor mireasmă,
Biserică şi criptă îmi sînt mie.
Voinţa mea cu largu-i cîmp
Se frînge-aci-n nisip, pe dîmb.
Din toate astea cum mai ies?
Un clopot sună, furia-mi dă ghes.

MEFISTOFEL

Era de aşteptat, ca un necaz
Esenţial să-ţi facă fiere.
Nu mă mai mir. Oricărei nobile urechi
Ăst dangăt îi repugnă cu putere.
Şi blestematul bing-bing-bang,
Seninul cer înnegurînd,
S-amestecă în orice întîmplare
De la botez şi pînă la înmormîntare.
S-ar zice că-ntre bang şi bing
Viaţa-ar fi un vis nătîng.

FAUST

Împotrivirea şi-ncăpăţînarea
Scad şi cîştigul cel mai strălucit,
Încît fără de voie trebuie să oboseşti
De-a mai urma dreptatea nesfîrşit.

MEFISTOFEL

Dar cum te laşi într-una stingherit?
Colonizezi — şi-ai isprăvit.

FAUST

Vă duceţi, faceţi-i să iasă —
Cunoşti moşia frumuşică
Pentru bătrîni de mine-aleasă.

MEFISTOFEL

Îi iau, şi îi aşez în altă parte.
Ce vorbă e, dacă le place.

Și după silnicia îndurată
Frumsețea locului o să-i împace.

*(Fluieră strident. C e i  t r e i  p u t e r n i c i vin.*

MEFISTOFEL

Veniți, cum domnul porunci,
Și mîine un banchet va fi.

CEI TREI

Bătrînul domn rău ne primi.
Banchetul însă ne-a prii.

*(Pleacă.)*

MEFISTOFEL

Se-ntîmpl' aici, ce altădat'
Și lui Nabot în vie i s-a întîmplat.

(Regum, I, 21)[1]

N o a p t e  a d î n c ă.

*Lynceus, paznicul turnului*
*(pe terasa palatului, cîntînd)*

Născut în lumină,
Privirii menit,
Pe turnuri de pază
Iubesc ce-am iubit.
Și lumea îmi place.

---

[1] **Aluzie la o întîmplare povestită în *Vechiul Testament*, Cartea Regilor, I, 21 (potrivit căreia regele Ahab și-a însușit via lui Nabot, săvîrșind o crimă).**

Văd totul în zare,
Văd lună şi stele,
Păduri, căprioare.
Şi-n toate zăresc
Eterna podoabă.
Mă bucur, n-am grabă.
Voi, ochi fericiţi
Şi limpezi nespus,
Voi multe văzurăţi!
Şi tot ce e sus
Şi tot ce e jos,
Oricum ar fi fost,
Rămîne frumos.
*(Pauză.)*

Nu numai spre desfătare
Sînt aici pus, sus, de pază.
Dar din lumea-ntunecată
Ce m-amènință cu groază?
Văd țîşnind scîntei-scîntei,
Prin coroanele de tei.
Jărăgaiul se încinge,
Vînt l-ațîță, nu se stinge.
În căsuță e văpaie,
Se prelinge din odaie.
Grabnic ajutor se cere,
Nu-i salvare, totul piere.
Ah, bătrînii, bieții oameni,
Grijulii altcum la foc,
Jertfe-acum, ce nenoroc!
Ce cumplită întîmplare!

Arde casa, pîn'la zgură.
Mai rămîn doar negre schele.
O, de s-ar salva bătrînii
Din văpăile acele!
Limbi de foc pătrund ca flamuri
Printre frunze, printre ramuri.
Crengi, pe rînd, dau vuiet, larmă,
Şi se mistuie, se sfarmă.
Ochi, vai, ce li-i dat să vadă!
Sub copaci ce ard grămadă
Paraclisul stă să cadă.
Flăcări au cuprins şi creasta,
Dă în toate-acum năpasta.
Găunoase, purpurii,
Trunchiuri se aprind, făclii.

*(Pauză lungă, cîntec.)*

Ce se arăta privirii,
Ce de veacuri sta aci,
A luat drumul pieirii.

FAUST

*(pe balcon, către dune)*

Ce tînguiri vin de la paznic?
Orice cuvînt e-ntîrziat.
Mă amăreşte-adînc în cuget
Porunca, ce grăbit am dat.
Dar bine e că teii ard,
Că trunchi nu mai opresc privirea.
Priveliştea mi se deschide,
Şi voi cuprinde nesfîrşirea.

În gînd văd şi sălaşul nou
Unde vor sta cei doi bătrîni.
Simţindu-mi generosul scut,
Ei fericiţi se ţin de mîni.

MEFISTOFEL ŞI CEI TREI
*(jos)*

Venim în trap grăbit tuspatru —
Scuzaţi! Cu binele n-a mers de loc.
Cu zgomot am bătut la uşă.
Zădarnic! Să le facem de noroc,
Am mai bătut şi-am scuturat,
Pînă ce uşa s-a dărîmat.
Ameninţai apoi cu gură mare,
Dar nu găsirăm ascultare.
Şi cum se-ntîmplă de-obicei,
„Nu vrea", „N-aude" erau ei.
Noi însă n-am mai amînat,
De zor ţi i-am înlăturat.
Perechea mult n-a suferit,
Luaţi de spaimă, s-au sfîrşit.
Un călător, acolo-ascuns,
Voind să lupte, fu străpuns.
Încăierîndu-ne sălbatic,
S-a risipit puţin jeratic,
Şi paie s-au aprins. Sub tei
Rug arzător pentru tustrei.

FAUST

Nu tîlhărie, schimb voiam.
Ce surzi aţi fost la vorba mea!

Blestem pe capul vostru pentru
Nechibzuita faptă rea!

CORUL

Un vechi, străvechi cuvînt ne spune:
Cedează forței, te supune!
Cutezător de ești de-a bine,
În joc pui totul și pe tine.
*(Pleacă.)*

FAUST
*(pe balcon)*

Și-ascund privirea stele, sus,
Și focul scade, pîlpîind de-abia;
Un vînt l-ațîță-nfiorîndu-l,
Aduce fum în fața mea.

Grăbit am fost, poruncă dînd,
Grăbiți și ei la faptă, ascultînd.
Ce umbre vin plutind, pe rînd?

Miezul nopții.
*Vin patru femei cărunte.*

ÎNTÎIA

Sînt Lipsa, așa mă numesc.

A DOUA

Eu sînt Vina.

A TREIA

Eu Grija.

A PATRA

Nevoia sînt eu.

CÎTEȘITRELE

Închisă e ușa, nu putem intra.
Stă-n casă aci un bogat. N-am intra.

LIPSA

În umbră atunci mă prefac.

VINA

Mă prefac în nimic.

NEVOIA

Nu vrea să mă vadă-un obraz răsfățat.

GRIJA

Surori, surioare, intra nu puteți nicidecum.
Dar Grija prin gaura cheii își face un drum.
*(Grija dispare.)*

LIPSA

Surori, depărtați-vă, surelor, mergeți de-aci.

VINA

Eu sînt lîngă tine, mereu cea dintîi.

NEVOIA

Nevoia e-alăturea, după călcîi.

Trec norii, pier stelele — toate.
Din urmă, din urmă, de foarte departe
O soră ne vine cu pasul de — Moarte.

*(Pleacă.)*

FAUST
*(în palat)*

Patru văzui venind, doar trei plecînd.
Al vorbei tîlc nu l-am mai prins.
Parcă Nevoia se numea cărunta umbră,
Şi Moartea-a fost ecoul, rima sumbră,
Şi găunos suna, duhovniceşte stins.
Spre libertate încă pîrtie nu mi-am făcut.
Dac-aş putea magia fără de sfială
S-o-nlătur, vrăjile cu totul să le uit,
Dac-aş putea să stau, Natură! om în faţa ta,
Viaţa omenească ar fi vrednică de osteneală.

Un om eram, cînd încă sumbrei căi
Nu m-am dedat, cînd încă nu m-am blestemat.
Acum văzduhul de atari năluci
E-aşa de plin, că nu ştii încotro s-apuci.
O zi, de este, clar să ne surîdă,
Cu visul ei ne-ncurcă noaptea hîdă.
Ne-ntoarcem veseli din pripoare.
Dar croncăne un corb. A ce? A nenoroc.
Deşartele credinţi ne ţin mereu pe loc.
Strigoi şi semne, apariţii dibuim,

Şi înfricoşaţi stăm singuri, prinşi în laţ.
Scîrţîie poarta, nimenea nu intră.

*(Cutremurat.)*

E cineva aici?

GRIJA

Da!

FAUST

Cine eşti?

GRIJA

Nu-i îndeajuns că sînt aici?

FAUST

Să pleci!

GRIJA

Sînt bine unde sînt, şi unde eşti.

FAUST

*(întîi înfuriat, apoi domol)*

Bagă de seamă. Nu-ncerca să mă vrăjeşti!

GRIJA

Surdă-urechea dac-ar fi,
Inima tot m-ar auzi.
Cînd aceeaşi, cînd schimbată,
Mi-e puterea-nfricoşată.
Pe cărare şi pe unde
Chipul meu mereu pătrunde.

Nedorită, dar găsită,
Blestemată, dezmierdată.

N-ai cunoscut tu Grija niciodată?

FAUST

Prin lume am ţinut-o, goană.
Şi apucai orice plăcere.
Ce nu-mi plăcea, lăsai să plece.
Ce îmi scăpa, lăsam să treacă.
Şi am dorit din nou şi cu putere,
Şi am dorit mereu, cît zece.
Un iureş fostu-mi-a viaţa,
A fost puternic, fost-a mare,
Acum cuminte-n aşezare.
Mi-e cunoscut întreg pămîntul,
Spre „dincolo" nu este zare.
Nerod cine-ntr-acolo cată,
Închipuindu-şi că-n tărie
Fiinţe-asemeni lui să fie.
Rămîi în cercul tău, căci lumea
Pentru cel vrednic nu e mută.
Nevoie nu-i de-a hoinări prin veşnicie.
Ce-apropiat cunoşti, uşor cuprinzi.
Cutreieri astfel ziua pămînteană.
Din fire nu-ţi ieşi, dacă strigoi zăreşti.
Să-ţi afli chinul, fericirea-n-naintare,
Nemulţumit de clipă, de oricare.

GRIJA

Cel ce este-n a mea mînă,
Nu-i ajută lumea toată.
Soarele — lui nu-i răsare,
Nu-i apune niciodată.
Avînd simţuri luminoase,
Poartă înăuntru bezne,
Şi comori, oricîte are,
Linişte nu află lesne.
Fericirea, nenorocul
Îl frămîntă prin tot locul.
Lîngă pîne, mană vie,
Flămînzeşte-n bogăţie.
Bucuriile şi cazna
Le amînă pentru mîne.
Grija lui e viitorul,
Ne-mplinit mereu rămîne.

FAUST

Cu astea-ţi spun că nu mă-nduplecí.
Nonsensuri nu mai pot s-ascult.
Te du de-aci! Litania-i stupidă.
Mi s-a scîrbit de ea de mult.

GRIJA

Să se ducă, sau să vină —
Hotărîre nu mai are.
Şovăie cu paşi nesiguri
Pe-nceputa lui cărare.
Şi se pierde tot mai tare,

Mai pieziş el vede totul;
Pentru alţii, pentru sine
Rămînînd împovărare
Cînd respiră, cînd se-neacă.
Este viu încă o leacă.
Nu mai speră, nu se-mpacă.
O asemenea-nvîrtire
Şi atare-ntrelăsare,
Datorii plinite-n silă,
Aţipire cu coşmare,
Întremare neîntreagă,
Libertate fără vaduri
De locşorul lui îl leagă,
Pregătindu-l pentru iaduri.

FAUST

Nefericiţi strigoi, aşa întîmpinaţi
De mii de ori umanele fiinţe.
Chiar zilele indiferente le prefaceţi
În hîd vîrtej de suferinţe.
Ştiu bine c-anevoie scapi de dèmoni,
Greu de tăiat sînt legăturile severe.
Dar Grijă tu, mărime furişată,
Nu recunosc a ta putere.

GRIJA

S-o afli dar, cînd blestemînd
Întorc spre uşă a mea umbră.
Viaţa-ntreagă oamenii sînt orbi,
Tu, Faust, să fii acum la urmă!
*(Suflă peste el şi pleacă.)*

FAUST
*(orbeşte)*

Tot mai adîncă noapte-aici pătrunde,
Lumina doar lăuntric mai luceşte.
Ce am gîndit, de zor voi duce la izbîndă.
Cuvîntul Domnului, el singur mă-nsoţeşte.
Sculaţi, voi slugi şi salahori cu toţii!
Faceţi să văd, ce îndrăzneţ am conceput!
Luaţi unealta, tîrnăcopul şi lopata!
Să izbutească planul chiar de la-nceput.
Orînduiri severe, sfînta hărnicie
Îşi vor găsi din plin răsplata.
Să se-mplinească opera cea mai măreaţă,
Ajunge-un singur spirit pentru mii de braţe.

**O curte interioară, mare, a palatului. Făclii.**

MEFISTOFEL
*(ca supraveghetor, în frunte)*

Veniţi, intraţi! Intraţi, veniţi!
Veniţi şovăitori lemùri[1],
Din oase şi tendoane, voi
Ciudatele seminaturi.

LEMÙRI
*(în cor)*

Alături, la-ndemînă-ţi stăm.
Şi vagă umblă vestea

[1] *Lemuri* — schelete de strigoi.

Despre ţinuturi mari în larg,
Că ni se dau acestea.
Ţăruşi şi sapă sînt pe-aci,
Mai e şi-un lanţ de măsurat.
De ce chemarea ne-a ajuns,
Pînă în curte am uitat.

MEFISTOFEL

Nu-i vorba-aci de mare meşteşug.
Doar pe măsura voastră să lucraţi.
Unul întindă-se cît e de lung,
Iar glia sape-o-n jur ceilalţi.
Cum pentru moşi s-a mai săpat,
Să se-adînceasc-un lung pătrat.
În casa-ngustă — din palat:
Acesta-i drumul de urmat.

LEMURI
*(săpînd cu gesturi glumeţe)*

Tînăr eram, trăiam, iubeam,
Mi-aduc aminte, dulce-a fost.
Şi unde vesel se dansa,
Găsea şi talpa mea un rost.

Vicleana vîrstă m-a lovit
Cu cîrja ei, cruciş, pieziş.
Mă-mpiedicai de un mormînt.
De ce era tocmai deschis?

FAUST

*(ieşind din palat, pipăie uşciorii şi ascultă)*

Sînt tîrnăcoapele. Le-aud. De bucurie strig!
Aud mulţimea robotind, pămîntul
Cu sine însuşi împăcîndu-l,
Talazurilor ea hotar le pune
Şi marea-ncinge cu un dig.

MEFISTOFEL

*(aparte)*

Tot numai pentru noi te osteneşti
Cu-aceste diguri în ţinutul tău de dune.
Căci pregăteşti pentru Neptun, parcă anume
Mare ospăţ. Şi el al apei diavol e.
Oricum sînteţi pierduţi. Stihiile
Cu noi alături uneltesc complotul,
Spre nimicire merge totul.

FAUST

Hai, veghetor!

MEFISTOFEL

Aici!

FAUST

Fă tot ce poţi,
Adună lucrători, grămadă, cu duiumul,
Îmbărbătează-i cu îndestulări, severitate,
Momeşte-i, dă-le zor! În fiecare zi
O veste vreau să am sau un semnal,
Cum se lungeşte spornicul canal.

MEFISTOFEL
*(cu glas mai încet)*

E vorba, dacă sensul nu îmi scapă,
Nu de-un canal, ci despre-o groapă.

FAUST

O mlaştină se-ntinde lîngă munte, nesfîrşit,
Şi infectează tot ce-am cucerit.
Băltoaca să se scurgă, putredă, în mare.
Aceasta-ar fi izbînda cea mai mare.
Un spaţiu voi deschide multor milioane,
Să locuiasc-aci, nu sigur, dar în libertate:
Sînt verzi cîmpiile, şi om şi turmă
Pe nou pămînt, de tihnă, se îndrumă
Spre aşezările, pe cari pe dîmbul falnic
Viteaz norod le-a ridicat strădalnic.
Întrezăresc aici o ţară-paradis —
Înverşunat talazul bată în limanuri,
Unde spărtură face, ca să cutropească,
Aleargă obştea. Ştirbitura s-a închis.
Acestui rost îi sînt cu totul închinat,
Mijeşte încheierea-nalt-a-nţelepciunii:
Îşi merită viaţa, libertatea-acela numai
Ce zilnic şi le cucereşte ne-ncetat.
Şi astfel îşi petrec aicea pe limanul
Primejdiei, copii şi tineri,
Bărbaţi, moşnegi, cu vrednicie anul.
Aş vrea să văd asemenea devălmăşie,
Să locuiesc cu liberul popor pe liberă cîmpie.
Acelei clipe aş putea să-i spun, întîia oară:

Rămîi, că ești atîta de frumoasă!
Căci urma zilei mele pămîntene
Nici în eoni[1] nu poate să dispară.
Și presimțind o fericire, ce înaltă se-nfiripă,
Eu gust acum suprema clipă.

*(Faust cade pe spate, lemurii îl cuprind și-l întind la pămînt.)*

MEFISTOFEL

Nici o plăcere nu-l îndestulează, nici o fericire
El vrea de amăgiri, ce-s schimbătoare, să se țină
Dar cea din urmă, de nimic, și goală clipă
Numaidecît dorește bietul s-o rețină.
Cel ce atît de tare mi-se-mpotrivea!
Stăpîn devine timpul, zace-n pulbere moșneagul
Iar ceasul s-a oprit. —

COR

Ca miezul nopții tace.
Arătătorul cade.

MEFISTOFEL

Săvîrșitu-s-a.

CORUL

Și a trecut.

MEFISTOFEL

Trecut! Ce prost cuvînt!
De ce trecut?
Trecut, nimic, îmi sînt perfect la fel.
La ce mereu creația eternă?!

---

[1] *Eon* — timp (gr.); aici: veșnicie, vecii vecilor.

Se pierde în nimic creatul, rostogol.
„Trecut". Din asta descifrezi vreun rost?
E ca şi cum nici n-ar fi fost.
Dar ca şi cum ar fi, se-nvîrte în ocol.
Acestora eu le prefer eternul gol.

Punerea în mormînt.

LEMÙR
*(solo)*

Cine-a clădit aşa de rău
Căsuţa cu lopata?

LEMÙRI
*(în cor)*

Pentru un oaspe negătit,
Cînd casa fuse gata,
Destul de bine a ieşit.

LEMÙR
*(solo)*

Cine odaia a-ngrijit?
Nu-s scaune, nici masă.

LEMÙRI
*(în cor)*

Pe termen scurt, pentru puţin
Îţi fuse-mprumutată.
Mulţi creditori aşteaptă.

Întins e trupul. Sufletul, de-ar vrea să iasă,
I-arăt un document semnat cu sînge.
Dar din păcate azi mijloace-atîtea sînt
De a sustrage diavolului încă pe pămînt
Chiar sufletele, cari pe drept le strînge.
Pe vechiul drum de stavili te lovești,
Pe noul drum recomandat nu ești.
Că altfel ieșeam singur din strîmtoare.
Sînt nevoit de a recurge-acum la ajutoare.

În toate trebile ne merge prost!
În obiceiul moștenit, în vechiul drept,
Să te încrezi nu-i înțelept.
Ieșea-n răsufletul din urmă sufletul
De-ndată ce căldura trupului s-a stîns.
Eu stam la pîndă; ca pe-un șoarece grăbit
Îl înșfăcam, în gheare, strîns.
Acuma șovăie; scîrboasa cas-a hoitului
Nu vrea s-o părăsească. — S-ar zice că e laș.
Tîrziu doar, elementele ce se urăsc
L-alungă jalnic din sălaș.
Și dacă zile, ceasuri, stau cu nerăbdare,
Cînd? Cum? Și unde? Asta-i trista întrebare.
Bătrîna Moarte și-a pierdut puterile fulgerătoare.
E îndoielnic uneori, chiar și ce sigur pare.
Adesea mă uitam la țepenele membre,
Era părere. Se puneau iar în mișcare.

*(Cu gesturi de vrajă fantastic poruncitoare.)*

Veniţi cu pas grăbit, şi-n bune toane,
Voi domni cu drepte, domni cu strîmbe coarne,
Din vechea seminţie-a dracilor, de vajnic soi,
Aduceţi şi gîtlejul iadului cu voi.
Gîtlejuri are multe iadul, multe, multe,
Înghite după ierarhii şi demnitate.
Dar şi această joacă se va face
De-acum cu mai puţină scrupulozitate.

*(În stînga, gîtlejul iadului se deschide îngrozitor.)*

Prin colţi rînjiţi, sub bolta hăului, de scrum,
Izvor de furie — un fluviu de foc!
În fundul fierberii, prin clocotul de fum
Zăresc a flăcărilor veşnică cetate.
Mareea focului pînă la dinţi răzbate.
Şi osîndiţi, nădăjduind scăpare, vin, vin înotînd,
Dar uriaşă-i sfîşie hiena; rînd
Pe rînd apucă iar pe drum arzînd.
Multe rămîn ascunse prin unghere,
Pe unde spaimele şi-arat-a lor putere.
Pe păcătoşi e bine să-i înspăimîntaţi deschis,
Să nu-şi închipuie că-i amăgire doar şi vis.

*(Către dracii graşi, cu coarne scurte şi drepte.)*

Ei, ticăloşi burtoşi cu buci de foc,
Văpaie-mi daţi, graşi de pucioasă,
Cu nemişcată ceafă, scurtă, groasă,
La pîndă-mi staţi, priviţi spre-un loc
Mai jos, dacă luceşte ca fosforul:
E sufleţelul, Psyche[1]-ntraripata;

---

[1] Psyche — personificare mitologică a sufletului.

De-o jumuliţi, rămîne-un vierme;
Îi pun pecetea mea, odorul!
Şi-apoi în foc cu ea, şi în vîrtej prin vreme!

Spre regiuni mai joase iscodiţi,
Burtoşilor, e-a voastră datorie,
De i-a plăcut să locuiasc-acolo;
Tocmai aşa de sigur nu se ştie.
Ea în buric e bucuros acasă.
Păziţi, pe-acolo scapă, de-o să iasă.

*(Către dracii slabi, cu coarne lungi şi strîmbe.)*

Voi ţîri subţiri, precum Lungilă uriaşul,
Cătaţi prin aer, dibuiţi mai tare,
Întindeţi braţe, scoateţi gheare,
Să-mi prindeţi mica zburătoare.
Ea rău se simte-n vechea casă.
Şi geniul, oricum, pe sus el vrea să iasă.

*(Se vede o aureolă, pe sus, la dreapta.)*

CEATA CEREASCĂ

**Veniţi, voi trimişii,**
**Voi rude cereşti,**
**Zburînd peste cele**
**Adînc pămînteşti,**
**Aduceţi sub stele**
**Viaţă sfîrşiţilor,**
**În lină plutire**
**Un semn de iubire.**

Glas fals aud, urîte dezacorduri,
Pe sus, cum nedorită zi se face.
E-un sunet băieţos-fetesc, stricat amestec,
Cum gustului evlavios îi place.
Voi ştiţi că-n ore-adînc proclete
Am plănuit desfiinţarea omenirii.
Ruşinea cea mai mare ce o născocirăm[1],
Amestecul de genuri împotriva firii,
Ei adorării îl găsesc destul de demn.

Ăşti gură-cască vin smeriţi,
Pe-atîţia ni i-au smuls făţarnici.
Cu arme de-ale noastre ne înfruntă,
Sînt şi ei draci, dar travestiţi.
Să pierdem azi, ar fi o veşnică ruşine.
Lîngă mormînt staţi pază, bine!

CORUL ÎNGERILOR
*(risipind roze)*

Roze, în vînt
Balsam risipind!
Fluture creanga,
Pămînt înviind.
Pecete spărgînd,
Voi muguri, grăbiţi,
Grăbiţi să-nfloriţi!

[1] Traducătorul a acceptat interpretarea pe care a dat-o acestui vers (în original cam ermetic) Robert Petsch în ediţia comentată şi adnotată, apărută sub titlul *Goethes Faust (Bibliographisches Institut — Leipzig*, ed. a II-a, 1925).

Dea primăvara,
Duceți voi purpura,
Și-un paradis
Celui ce doarme
Fără de vis!

MEFISTOFEL
*(către diavoli)*

Ce tresăriți? E-un obicei de iad?
Să-mi țineți piept petalelor ce cad!
La locul său orice ortac! Flori risipind,
Ei speră, ca ieșiți din minți,
Să-nzăpezească diavolii fierbinți.
Dar sub suflarea voastră totul se topește.
Suflați acum din plinele bucuțe!
Pălesc în aburi flori, crenguțe.
Dar nu așa vijelios! Închideți gura!
Într-adevăr prea aprig îmi suflarăți,
Că niciodată voi nu-mi știți măsura.
Se uscă florile, și ard acuma.
Se-apropie cu veninoase flăcări clare.
Împotriviți-vă, în rînduri strînși mai tare.
Puterea vi se stinge, vitejia s-a pierdut
La via flacără și-n strania ardoare.

ÎNGERI
*(cor)*

Flori, fericitele,
Flăcări și pară
Iubire aduc,

Bucurie prepară,
Cum inima vrea.
Cuvîntul iubirii
Lumină va fi
Eternelor cete
În aer şi-n cer,
Lumină şi zi
În clarul eter.

MEFISTOFEL

Blestèm! Ruşine prostului răsad!
Satane cu picioare-n sus, în cap,
Fac roata-n mîni, şi grosolani
Se prăbuşesc pe dos de-a drept în iad.
De bine vie-vă fierbintea baie!
Eu stau însă la locu-mi sub văpaie.

*(Se luptă cu rozele plutitoare.)*

Rătăcitoare flăcări, la o parte! — Oricît lumină
Aţi da, cu mîna prinse — sînteţi gelatină.
Pleacă de-aci, tu flacără scîrboasă!
Mi se lipesc în ceafă, smoală şi pucioasă.

ÎNGERI
*(cor)*

Mult se cuvine,
Ce nu v-aparţine
Să ocoliţi.
Ce starea vă tulbură
Nu suferiţi!
Puterile silnice

Vrednic înfruntă-le!
Pe căile zilnice
În cercul ceresc
Dragostea cheamă
Pe cei ce iubesc.

MEFISTOFEL

Îmi arde capul, inima, ficatul —
E-un element supradrăcesc, ce s-a ivit,
Mai aprig decît flacăra din iad.
De-aceea gemeţi într-atîta de cumplit,
Nenorociţi îndrăgostiţi, care respinşi
După iubită vă uitaţi cu ochi prelinşi.

Şi eu? De ce mă uit în partea ceea,
Cînd sînt mereu cu ea-n gîlceavă?
Mi-a fost privirea într-acolo duşmănoasă.
Pătrunsu-m-a ceva străin din slavă?
Îmi place să mă uit la ei, drăguţii tineri,
Să blèstem nu mai pot; ce mă reţine?
Iar de mă las vrăjit de vreunul,
Pe viitor cine-i nebunul?
Băieţii naibii, ce-i urăsc de-a bine,
Îmi par drăguţi din cale-afară.

Frumoşi copii, să-mi spuneţi dară:
N-eţi fi şi voi din neamul luciferic?
Aveţi pe vino-ncoa, v-aş săruta,
Voi inima mi-o îndulciţi în întuneric.
Mă simt ca pus pe tihnă, şi nespus de bine,

Parcă de mii de ani v-aş fi văzut,
De mîngîiat ca micile feline,
Din ce în ce, tot mai frumoşi voi vă iviţi,
Apropiaţi-vă, o dată doar să mă priviţi.

ÎNGERI

Venim, de ce-napoi tot mîi?
Ne-apropiem şi dacă poţi, rămîi!

*(Îngerii ocupă, mişcîndu-se, întregul spaţiu.)*

MEFISTOFEL
*(împins în avanscenă)*

Spuneţi că sîntem duhuri blestemate,
Voi sînteţi îns-adevăraţii vrăjitori.
Bărbaţi, femei, la fel, de-atîtea ori
Voi în ispită-i duceţi. Ce-ntîmplare!
Acesta-i al iubirii element?
Întregul trup de foc s-aprinde,
Şi-n ceafă doar îl simt prezent.
Descindeţi numai, ochiul meu vă preţuieşte.
Mişcaţi-vă suavi, dacă se poate mai lumeşte.
O faţă serioasă minunat vă prinde,
Aş vrea însă o dată să vă văd zîmbind.
O veşnică-ncîntare m-ar cuprinde.
Priviţi, aş zice, cum îndrăgostiţii fac:
C-un mic surîs pe gură pus, umbratic.
Tu, lung vlăjgan, îmi eşti cel mai simpatic,
Popeasca mutră doar nu-ţi vine bine,
Mai pofticios, mai galeş uită-te la mine!
În cuviinţă aţi putea mai goi să vă purtaţi —

Mult prea morală e cămașa-n falduri lungi și late.—
Ei fața și-o întorc — și-i văd din spate!
Ce apetit stîrnesc! Juni blestemați!

CORUL ÎNGERILOR
Să vă întoarceți
Spre limpezime,
Voi, iubitoarele,
Flăcări-mulțime.
Cei ce dobîndă
Au doar osîndă,
Adevăr din vecie
Salvare le fie!
De rău mîntuiască-se
Spre claritate
Și unitate.

MEFISTOFEL
*(venindu-și în fire)*

Asemenea mă simt lui Iov, năpăstuitul,
Buboi lîngă buboi e trupul — chinuitul,
De sine îngrozit, triumfător în clipa
Cînd singur, ca-n oglindă el se vede,
Și cînd în sine și în neamul său se-ncrede.
Salvată e a noastră nobilă proprietate!
Nălucile iubirii sînt pe căile pieirii.
S-au mistuit infame flăcările destrămate.
Și-acum le blestem crunt pe toate!

CORUL ÎNGERILOR
Sfintele flăcări!

Cel ce de ele-i cuprins
Se simte-n viaţă
Cu bunii ne-nvins,
Cu preafericiţii.
Lumini se răsfiră.
Uniţi, voi cu toţii,
Suiţi ne-ncetat,
Văzduhu-i curat
Şi duhul respiră.

*(Ei se ridică, răpind partea nemuritoare a lui Faust.)*

MEFISTOFEL
*(privind împrejur)*

Dar cum? — Unde plecară?
Norod nevîrstnic m-ai surprins!
Cu prada către cer zburară.
De-aceea-au dat tîrcoale groapei!
Mi s-a furat o mare, unică comoară.
Înaltul suflet, mie zălogit,
Cu şiretenie l-au şterpelit.

La cine, unde să mă plîng?
Cine reface dreptul meu ştirbit?
Ai fost la bătrîneţe păcălit,
Şi-ai meritat, căci eşti nătîng.
Lucrai greşit. Am rătăcit, că mi-e ruşine!
Ce jalnic s-a sfîrşit o mare opintire!
Absurdă dragoste, vulgară poftă a-ncercat
Pe diavolul viclean-smolit.
Dacă isteţul, mult păţit, s-a ocupat

Cu-asemenea copilăroase nerozii,
Într-adevăr nu-i mică nebunia
Ce la sfîrşit îl birui.

Prăpăstii de munte, pădure, stînci, pustnicie.

*Sfinţi anahoreţi, risipiţi printre abisuri.*

COR ŞI ECHO

Crîngul în sus o ia,
Stînca stăruie grea.
Se-naltă mănunchi
Trunchi lîngă trunchi.
Valul stropeşte,
Peştera dăruie scut.
Leul ne ocoleşte
Prieteneşte şi mut,
Cinsteşte lăcaş,
Sfînta iubire,
Sacru sălaş.

PATER ECSTATICUS[1]
*(plutind în sus şi în jos)*

Veşnică ardere,
Dragoste-jar,
Dumnezeiescul,
Aprigul har!
Arc, săgetează-mă,

[1] Sfînt cuprins de ardoarea extazului (lat.).

Suliță, spintecă,
Spadă scurtează-mă,
Fulgere, vindecă!
Deșertăciunea
Toată să piară,
Ardă iubirea,
Veșnica pară.

PATER PROFUNDUS[1]
*(în regiune adîncă)*

Cum la picioare-abis de stînci
Odihnește peste alt abis,
Cum rîuri luminoase curg
Spre mari căderi ce s-au deschis,
Cum vajnice ca niște duhuri
Se-nalță trunchiuri în văzduhuri,
Așa atotputernica iubire,
Ea totul plămădește și-ntreține.

În juru-mi e sălbatic vuiet,
Dumbrăvi cu șuier mă pătrund,
Și cade totuși dulce-n murmur
Pîrăul plin — pînă-n străfund,
Menit cumva să-nvie valea;
Iar trăsnetul căzu pe creasta rea,
Să-mprospăteze atmosfera
Ce neguri și venin purta în ea;

[1] Sfînt adînc simțitor (lat.).

Sînt crainici ai iubirii — ei vestesc
Ce ne împrejmuie etern creînd.
O, de-ar isca şi-n mine focul,
Unde-ncurcat şi rece, spiritul nătîng
Se zbate-n marginile simţurilor tîmpe,
Ca în dureri de lanţuri, care strîng.
O, Doamne, mulcomeşte-mi mintea zbuciumată,
Şi luminează-mi inima-nsetată!

PATER SERAPHICUS[1]
*(regiune de mijloc)*

Nouraş de dimineaţă
Trece prin belşug de cetini.
Înăuntru viu palpită
Duhuri tinere, mici prietini.

CORUL PRUNCILOR FERICIŢI

Spune-ne, părinte, cine
Sîntem, spune, bune!
Fericirea noastră mare
Este lină, de minune.

PATER SERAPHICUS

Voi născuţi la miezul nopţii,
Treji în duh pe jumătate,
Voi pentru părinţi pierduţii,
Dar dobîndă-n sfere-nalte
Pentru îngeri! Dragi îmi sînteţi,
Să-mi veniţi deci mai aproape!

---

[1] Sfînt asemenea îngerilor (lat.).

Pe pămînt voi aspre drumuri
Nu cuprindeţi sub pleoape.
Coborîţi degrabă-n mine,
Vă-mprumut eu ochii mei[1],
Folosiţi-i ca pe-ai voştri,
Şi priviţi în preajmă ce-i.

*(El îi primeşte în sine.)*

Sînt copaci şi stînci acestea,
Fluviu ce-n adîncuri cade,
Şi-cu-nvălurare drumul
Şi-l scurtează prin cascade.

PRUNCII FERICIŢI
*(dinăuntru)*

Ce măreaţă e vederea,
Însă locul e prea sumbru,
Şi ne scutură cu groază.
Dă-ne bunule, iar-drumu'.

PATER SERAPHICUS

Înălţaţi-vă spre cercul
Unde creşteţi nevăzuţi,
Unde-a Domnului prezenţă
Întăreşte oaspeţi mulţi.
Au şi duhurile hrană

---

[1] Spiritele foarte curate ca ale pruncilor fericiţi, morţi devreme, nu mai au organele necesare spre a vedea lumea materială. *Pater seraphicus* le cheamă „în el", ca să le împrumute ochii săi, cu care ele ar putea vedea. Concepţia este luată de la misticul Swedenborg, dar Goethe o dezvoltă pur poetic.

Ce în èter pur plutește:
Revelația iubirii,
Ce în larg se dăruiește.

CORUL PRUNCILOR FERICIȚI

*(horă în jurul celor mai înalte piscuri)*

Mînile dați-vă,
Horă încingeți,
Dorul vi-l stingeți.
Cînte privirile,
Sfinte simțirile!
Învățămintele
Cele divine
Să vă pătrundă,
Ca în senine
Ceruri, înalt
Să vedeți pe
Cel lăudat.

ÎNGERI

*(plutind prin văzduh mai înalt, ducînd partea nemuritoare a lui Faust)*

Salvat de rău e duhul
Ce-a străbătut văzduhul.
Cine cu zel s-a străduit,
Poate să fie mîntuit.
Și dacă dragostea de sus
Ea însăși i s-a-mpărtășit,
L-așteaptă cete îngerești
Cu bucurii nepămîntești.

Rozele[1], ce le primirăm
Din curate mîini, albite,
De la sfinte pocăite,
La izbîndă ne-ajutară,
Să desăvîrşim lucrarea,
Răpind sufletul-comoară.
Risipirăm, răi fugiră,
Dracii chiar, cînd nimerirăm.
Şi în loc de iad, pedepse,
Chinul dragostei simţiră.
Chiar Satan, bătrînul meşter,
Fost-a-n inimă muncit.
Jubilaţi, c-am izbîndit!

ÎNGERII MAI DESĂVÎRŞIŢI

Rămîne pămîntesc un rest
Greu de purtat.
Chiar dac-ar fi de-azbest[2],
Nu e curat.
Cînd un puternic duh
Stihiile din necuprins
La sine şi le-a strîns,
Nu-i înger mare, mic,
Să poată despărţi

[1] Rozele iubirii, cu care îngerii au izbutit să-i contamineze pe diavoli. Iubirea aceasta s-a transformat, însă, la Mefistofel în dragoste perversă.

[2] *Azbest* — material rezistent la foc, din care, în vechime, se făcea pînză pentru morţi.

Ce s-a unit.
Iubirea numai, veşnica,
Îi poate despica.

ÎNGERII MAI TINERI

Lîngă piscuri, ca neguri,
Simt în văzduhuri
Mişcînd pe aproape
Viaţă de duhuri.
Destramă-se ceţuri,
Văd ceată mişcată,
Băieţi fericiţi,
În cerc, izbăviţi
De greul nespus,
Uşori se desfată
Privind primăvara
Lumii de sus.
Acum cu aceştia,
Pe treapta lor pus,
Pornească-mpreună
Pe trepte în sus.

PRUNCII FERICIŢI

Cu bucurie
Va să-l primim,
E-n crisalidă[1].

---

[1] Pruncii fericiţi, care conduc sufletul lui Faust, socot sufletul acestuia, încă unit cu resturi de materie, ca pe un fluture care iese din crisalidă spre a zbura tot mai sus.

Dovezi dobîndim
Că și noi suim.
Despoiați-l de scame
Ce-l mai îmbracă.
De sfîntă viață
Mai mare
Și tot mai frumos
Să se facă.

DOCTOR MARIANUS[1]
*(în celula cea mai înaltă și mai curată)*

Priveliștea-i deschisă
Și duhul înălțat.
Femei îmi trec prin față,
Se-naltă ne-ncetat.
La mijloc, stăpînă,
Cu stelele se-ngînă
A cerului regină
De strălucire plină.
*(Extaziat.)*
Doamna lumii, doamna noastră,
Lasă-mă sub cort de cer
Să văd taina ta albastră.
Doar atîta eu îți cer.
Și îngăduie ce-n piept
Gingaș mă frămîntă,
Să te-ntîmpin ca un drept
Cu iubire sfîntă.

---

[1] Doctor Marianus — sfînt închinat Mariei; era socotit a fi pe o înaltă treaptă a desăvîrșirii.

Nimenea nu ne înfrînge
Cînd sublimă poruncești.
Scade repede văpaia
Cînd cu har ne potolești.
Tu Fecioară, preacurată,
Maică, tu aleasa mea,
Peste toate tu regină,
Zeilor asemenea.
Ușori mărunții nori
S-adună-n jurul ei.
E gingașul popor
De palide femei,
Căință căutînd,
Sorbind etèrul
Și-n har tot cerul.
Ție, ce ești neatinsă,
Ți-e dat, neluat,
La tine să vie acei ce
Ispitelor cad.

Cei ce-n slăbiciuni se zbat
Anevoie-s de salvat.
Singur-cin'și-a sfărîmat
Lanț de pofte și păcat?
Cît de lesne-aluneci,
Pe pămînt te-ntuneci.
Cine nu a-nnebunit

De-o privire ce-a vrăjit?

*Mater Gloriosa*[1] *vine plutind.*

CORUL POCĂITELOR

Plutești spre înalturi,
Spre veșnicie.
Ascultă tu ruga,
Primită să fie,
Tu fără-seamăn, tu dar,
Tu plina-de-har!

MAGNA PECCATRIX[2]
(Luca, VII, 36)

Pentru dragostea ce lacrimi
Fiului tău la picioare
Ca balsamul picurase
Ca să-i fie-mprospătare,
Pentru vasul, ce din plinu-i
Mirodenii a vărsat,
Pentru părul care moale
Sfinte glezne a uscat —

---

[1] *Mater Gloriosa* — Maica Domnului ca regină a cerului. În această ultimă scenă Goethe recurge la mitologia catolică, spre a-și expune o concepție poetică personală despre salvarea sufletelor, sau mai bine zis a „entelehiilor" (partea activă a sufletelor).

[2] *Magna peccatrix* — Maria-Magdalena. Aluzie la cele arătate în *Evanghelia* lui Luca, capitolul VII, 36.

## MULIER SAMARITANA[1]
(Ioan, IV)

Pentru piatra de fîntînă
Unde-Avram și-aduse turma,
Pentru ciutura pe care
Și-a lăsat și Domnul urma
Bînd din ea cu sete mare,
Pentru apa cea bogată
Ce de-atuncea, veșnic vie,
Lin adapă lumea toată. —

## MARIA AEGYPTIACA[2]
*(Acta Sanctorum)*

Pentru locul sfînt în care
Domnul fost-a coborît,
Pentru brațul, ce din poartă
Cu-nfruntare m-a gonit,
Pentru lunga pocăință
Prin zeci ani de pustnicie,
Pentru gîndul ce-n nisipuri
Eu l-am scris cu bucurie —

---

[1] *Mulier Samaritana* — Samariteanca, cu care Isus a stat de vorbă la fîntîna lui Iacob. Aluzie la cele arătate în *Evanghelia* lui Ioan, capitolul IV, 4—42.

[2] *Maria Aegyptiaca* — Maria Egipteanca, a cărei viață e descrisă în *Viețile sfinților (Acta Sanctorum)*. Versurile cuprind o aluzie la mîna nevăzută care a oprit-o, fiind păcătoasă, să intre în lăcașul Sfîntului Mormînt. După această întîmplare, ea s-a retras pentru zeci de ani în deșert, unde a trăit ca o sfîntă.

Tu stăpînă-nduratoare,
Care și de păcătoase
Mari te îngrijești, și care
Tot cîștigul pocăinței
Îl sporești prin veșnicie —
Dă iertare și acestui
Suflet bun, ce doar o dată,
S-a uitat pe sine, iată,
Și-a greșit fără să știe.

UNA POENITENTIUM[1]
*(altfel numită și Margareta, alăturîndu-se)*

Cea fără seamăn
Și peste fire,
Tu plina-de-raze,
Apleacă-te,
Îndură-te — apleacă-te
Spre-a mea fericire,
Iubitul din zori
Se-ntoarce prin nori.

PRUNCII FERICIȚI
*(apropiindu-se cu mișcări încercuitoare)*

Ne-ntrece, ne-ntrece,
Crescînd puternic.
El grijii fidele
Răspunde-i cucernic.
Noi grabnic am fost

[1] O pocăită (lat.).

Luați din viață,
Dar el a-nvățat —
Acum ne învață[1].

UNA DIN POCĂITE
*(altfel numită și Margareta)*

Încunjurat de cor de duhuri
Cel nou nu știe ce-i cu el.
Nu bănuiește sfînta ceată,
Așa de mult el e la fel.
De pămîntești el se desprinde,
Din învelișul vechi îmi iese,
Și în veșmîntul său eteric
S-arată-n chip de tinerețe.
Dă-mi voie a-l povățui,
Îl mai orbește noua zi.

MATER GLORIOSA

Ridică-te spre sfere mai înalte.
De te presimte, te urmează.

DOCTOR MARIANUS
*(se roagă aplecat)*

Spre privirea salvatoare
Ridicați-vă privirea,
Voi cei gingași prin căință,
Spre un chip preafericit
Schimbe-vi-se blîndă firea.

---

[1] **Sufletul lui Faust, purificîndu-se, a întrecut pe acela al pruncilor fericiți care pot „învăța" de la el.**

Tu Fecioară, Maică, tu regină,
Tu zeiță, dă-ne grație deplină.

CHORUS MYSTICUS

Tot ce-i vremelnic
E numai simbol.
Ce-i chip îndoielnic
Aici s-a-mplini.
Nespusul, deplinul
Izbîndă-i aci.
Etern-femininul
Ne-nalță-n tării.

FINIS

**Citiți ultimele numere**
**din Literatura Universală apărute în colecția**
**Biblioteca pentru toți**

62. A. P. Cehov — Doamna cu cățelul, nuvele ; XIV — 410 pag. — 5 lei
64. Jan Drda — Orășelul de pe coline, roman ; XIV — 344 pag. — 5 lei
65. L. N. Tolstoi — După bal, nuvele ; VI — 344 pag. — 5 lei
69. Guy de Maupassant — O viață, roman ; XVI — 312 pag. — 5 lei
70. Rabindranath Tagore — Ghirlanda dragostei, povestiri ; XXVIII — 354 pag. — 5 lei
73. M. I. Lermontov — Un erou al timpului nostru, roman ; XIV — 218 pag. — 4 lei
74. Heinrich Mann — Profesorul Unrat, roman ; XXII — 274 pag. — 4 lei
76. John Galsworthy — Mărul în floare, nuvele, XVI — 296 pag. — 5 lei
79. N. V. Gogol — Serile în cătunul de lîngă Dikanka, povestiri ; XVIII — 242 pag. — 5 lei
82. * * * — Isprăvile unor vîntură-lume (Proză picarescă spaniolă) XXIV — 336 pag. — 5 lei
84. Leonid Leonov — Bursucii, roman ; XXX — 462 pag. — 5 lei
85. Theodor Storm — Iezerul albinelor, nuvele ; XXVI — 318 pag. — 5 lei
87. K. Fedin — Frații, roman ; XVI — 504 pag. — 5 lei

89—90. Mihail Șolohov — Pămînt desțelenit, roman ; 2 vol.; XXVI — 888 pag. — 10 lei

92. Vadim Kojevnikov — Vi-l prezint pe Baluev, roman ; XII — 388 pag. — 5 lei

93—94. Stendhal — Roşu şi negru, roman ; 2 vol.; XXXII — 752 pag. — 10 lei

96. D. Furmanov — Ceapaev, roman ; XIV — 370 pag. — 5 lei

99. Balzac — Cesar Birotteau, roman ; XVI — 336 pag. — 5 lei

101—102. Sinclair Lewis — Kingsblood, urmaşul regilor, roman ; 2 vol. ; XXIX — 602 pag. — 10 lei

109. A. S. Puşkin — Poezii — XXXII — 296 pag. 5 lei

110. Boris Polevoi — Povestea unui om adevărat — XVI — 416 pag. — 5 lei

113. K. Fedin — Oraşe şi ani I—XIV — 330 pag. — 5 lei

114. K. Fedin — Oraşe şi ani II — 344 pag. — 5 lei

115. Ch. Dickens — Marile speranţe, vol. I, XXXVI — 300 pag. — 5 lei

116. Ch. Dickens — Marile speranţe, vol. II ; 344 pag. — 5 lei

117. Edmond Rostand — Cyrano de Bergerac ; XXXVIII — 264 pag. — 5 lei

119. I. S. Turgheniev — Părinţi şi copii — XXXIV — 302 pag. — 5 lei

120. H. Laxnes — Clopotul din Islanda, XX — 556 pag. — 5 lei

122. M. Majerova — Sirena — XVI — 518 pag. — 5 lei

123. F. Dostoiewski — Crimă şi pedeapsă, vol. I LII — 356 pag. — 5 lei

124. F. Dostoiewski — Crimă şi pedeapsă, vol. II, — 376 pag. — 5 lei

130. W. Shakespeare — Romeo şi Julieta şi Hamlet ; XXVIII — 364 pag. — 5 lei
133. Feuchtwanger — Coya — vol. I, XXXIV — 326 pag. — 5 lei
134. Feuchtwanger — Goya — vol. II — 368 pag. 5 lei

Redactor responsabil: Simionescu Cornel
Tehnoredactor: Tudor Ion

*Dată la cules 04.04.1962. Bun de tipar 02.08.1962. Apărut 1962. Tiraj 35.145 ex. broșate. Hîrtie tipar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 12,82. Coli tipar 12. A. nr. 0276/1962. C. Z. pentru bibliotecile mari 83. C. Z. pentru bibliotecile mici 83—2=R.*

Tiparul executat sub com. nr. 20380 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

Din creațiile literaturii universale
clasice apărute în
Colecția **BIBLIOTECA PENTRU TOȚI**



Vol. I—II 9 lei